דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עיתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

יום ב', ו' באלול תשל"ג, 3 בספטמבר 1973 • גליון 14774 • השנה הארבעים ותשע

היום 16 עמודים • המחיר 65 אגורות

היום ב„דבר":

• המבחן בפני קיסינג'ר / גיוסף אלסופ
• חידושים במערכת החינוך / גרשון זק
• מנגנון של אקדמאים / אהרון גבע
• אותות אזהרה לברז'נייב / כ. שמידט
• השלום והסטאטוס־קוו / דן בבלי
• עולם יהודי / ג'פרי ויגודר
• עכשיו — מוסף למשפחה / עמ' 11
• מדע וטכניקה / עמ' 14
• 24 שעות — מדריך בידור וביקורת / עמ' 15

מזג האוויר

טמפרטורות המקסימום החזויות: ירושלים — 26 מעלות, תל־אביב — 28, עפולה — 30, נצרת — 27, נהריה — 29, לוד — 30, באר־שבע — 31, אילת — 37, מפרץ־שלמה — 36, רמת־הגולן — 26, עזה — 29, הר־שומרון — 26 ויריחו — 35 מעלות.
גובה הגלים: 60—120 ס"מ.

האריה שבגבורה
פיג'ו
איכות · בטיחות
שרות
PEUGEOT

„ועידת ההכנה" באלג'יר נפתחה בהתקפה על ישראל

המחבלים דורשים חברות מלאה בדיונים

אלג'יר (י. פ.). — שרי חוץ ונציגים בכירים אחרים מ־60 מדינות התכנסו אמש באלג'יר למושב ההכנה של ועידת המדינות הבלתי מזדהות הנפתחת מחרתיים. בין הבאים היה גם נציג המחבלים הפלשתינאיים פארוק אל־קדומי, הדורש לקבל מעמד של חבר פעיל במקום מעמד של משקיף.

מושב ההכנה נערך ב„ארמון האומות" המהודר לחוף הים התיכון, 20 ק"מ ממערב לאלג'יר. במושב זה צריכים לעבד תכניות לשיתוף פעולה פוליטי וכלכלי בין המדינות הבלתי־מזדהות.

המארחים האלג'יריים כבר הפיצו בין המשתתפים שתי הצעות החלטה אשר יידונו בימים הקרובים.

משמאל לימין: שר החוץ של לבנון פואד נפאע, שגריר לבנון באלג'יר חליל מסעוד, שר התקשורת של אלג'יריה ושר החוץ של מאלי סאמבה סיסוקה בהגיעם לנמל התעופה של אלג'יר כדי להשתתף בוועידת המדינות הבלתי מזדהות. צילום רדיו של „אסושיאייטד פרס"

ראשי מדינות

לאלג'יר הגיעו, נוסף לשרי החוץ, גם כמה ראשי מדינות: הנשיא טיטו מיוגוסלאביה, הנשיא אהידג'ו מקאמרון, ראש ממשלת קובה פידל קסטרו, הנשיא מוכתר אולד דדה ממאוריטאניה והנשיא מוסא טראורה ממאלי.

ראשי המדינות משוכנים בחווילות באות על חוף הים. לאורך הכבישים בעיר הונפו כרזות בנוסח: „עניי העולם — התאחדו", „הלאה המונופולים האימפריאליסטיים", „הים התיכון — אגם של שלום ושיתוף פעולה".

נשיא צ'ילה סלבדור איינדה ביטל את נסיעתו המתוכננת לאלג'יריה כדי להשתתף בועידה, נוכח המשבר בארצו.

במכתב לנשיא אלג'יריה הוארי בומדיין, התנצל איינדה על ביטול הביקור והביע את צערו העמוק על שייבצר ממנו להשתתף בוועידת המדינות הבלתי מזדהות.

בנאומיהם בפתח המושב תקפו שר החוץ האלג'ירי עבד־אל־עזיז בוטפליקה ושר־החוץ של זאמביה ק. מורנגה את ישראל ואת התמיכה האמריקאית בה.

השניים הזהירו, כי לא כל חלקי תבל עתידים ליהנות מן ההפשרה בין המעצמות הגדולות. הם קראו לפעול „להסדר צודק" במזרח התיכון וגינו את „מעשיה הפראיים" של ישראל.

מזכירות העבודה מתכנסת לאשר תכנית פעולה בשטחים

לפני הישיבה ייפגשו ראשי העבודה ומפ"ם

מאת דן פתיר, סופר „דבר"

מזכירות מפלגת העבודה מתכנסת היום בתל־אביב, כדי לדון בסיכומים המשותפים שהושגו לאחרונה על־ידי שרי המפלגה לגבי תכנית הפעולה בשטחים בארבע השנים הבאות, ובאשר תיתן את אישורה להם — כמצופה — הם ישאו תוקף רשמי כהחלטות מוסד מוסמך של מפלגת העבודה.

סיכומים אלה, שנוסחם הסופי הושלם במגעים בין השרים מ. דיין, פ. ספיר וי. גלילי, והוגשו על־ידי האחרון לראש הממשלה גולדה מאיר ב־14 באוגוסט, הושגו לאחר סידרה של ארבע פגישות ממושכות בין כל שרי מפלגת העבודה. הם מתייחסים למיכלול הפעולה בשטחים כתכנית לביצוע בארבע השנים הקרובות של קדנציית הממשלה הבאה. בפתח סיכומים אלה נאמר כי „אינם בבחינת החלטות מוסמכות של המפלגה והמערך, אלא המלצות של שרי מפלגת העבודה, וכי ראש־הממשלה תביא את הסיכומים לאישור המוסדות המוסמכים (המפלגה — המערך והממשלה)". כן נאמר במבוא לסיכומי־השרים כי הם „יבואו על ביטויים העקרוני במצע המערך לבחירות, וייכללו במסגרת תכנית הפעולה הכוללת של הממשלה".

אמש נודע, כי לפני כינוסה של מזכירות מפלגת העבודה היום לפני הצהריים, עומדת להיערך פגישה נמרצת בלתי רשמית בין ראש הממשלה גולדה מאיר, השר ישראל גלילי ומזכ"ל מפלגת העבודה אהרן ידלין, לבין ראשי מפ"ם — המזכ"ל מאיר תלמי, ח"כ יעקב חזן והמזכיר המדיני נפתלי פדר. מניחים, כי פגישה זו זומנה עוד לפני הדיון במזכירות מפלגת העבודה, כדי להיטיב את האווירה בין שתי מפלגות המערך וכדי לשפר ולהאריך את הדיאלוג ביניהן, לרבות בנושא הנדון. כזכור, הקדימו כמה מראשי מפ"ם, לרבות בישיבת הוועדה המדינית שלה בשבוע שעבר, והשמיעו הסתייגויות מסוימות מסיכומי השרים ב„עבודה" באשר לנושאי רכישת קרקעות, עידוד יזמים ישראלים בפיתוח מפעלי תעשייה בשטחים, וקיום התנחלויות קבע בשטחים. ראשי מפ"ם היו מעודכנים באשר למהלך הדיונים שהתנהלו בין שרי העבודה. מזכ"ל מפ"ם מאיר תלמי קיבל לידו לפני זמן שני נוסחי־טיוטה של הסיכומים המשותפים לפני שהושלמו סופית, ואילו חזן נועד לפני כעשרה ימים לשיחה בת כשלוש שעות בנושא זה עם גולדה מאיר ועם גלילי.

מזכירות מפלגת העבודה — שבמסגרתה התנהל בחודשים האחרונים הדיון הממושך על היחסים בין ישראל לבין השטחים, תושביהם וכלכלתם — זומנה להיום ביוזמת ראש הממשלה ומזכ"ל המפלגה, בהתאם לנאמר במבוא לסיכומים עצמם („ראש הממשלה תביא את הסיכומים למוסדות המערך והממשלה). ישיבה זו עוררה התעניינות מרובה, לרבות בקרב נציגי אמצעי התקשורת מחו"ל. היא תיפתח על־ידי ישראל גלילי במה שהוגדר כ„הארות בדבר מהותם ומשמעותם של סיכומי שרי המפלגה". הדיון, שיימשך עד שעות אחה"צ, ייחתם בדברי ראש הממשלה.

כינוס ועדת המצע

ועדת־המצע של המערך לבחירות לכנסת, בראשותו של גלילי, בה 42 חברים, תתכנס מחר בבוקר לישיבתה הראשונה. מניחים שהסיכומים הכלליים של סיכומי השרים לגבי תכנית־הפעולה בשטחים — כפי שאושרו היום — עשויים להשתקף בניסוחי ועדת המצע. יצויין, כי שרי מפלגת העבודה הסכימו, בסיכומיהם, כי „לאחר אישורם יבואו הסיכומים על ביטויים העקרוני במצע המערך לבחירות וייכללו במסגרת תכנית־הפעולה הכוללת של הממשלה".

ישראל פונה למזכירות ועידת אירופה בז'נווה

עומדת על זכותה להופיע במושב השני כמו כל מדינה ערבית – אם כי מתנגדת לדיון על המזה"ת

ז'נווה (עי"ר). — ישראל ביקשה רשמית שיינתן לה להשמיע את השקפותיה לגבי בעיות הבטחון בים התיכון בפני הוועידה לבטחון אירופה — נמסר אמש ממקורות יודעי דבר בז'נווה.

בקשת ישראל כלולה באיגרת, שהוגשה לנשיא ועדת התיאום, הנושאת בתוקף את ההכנות לקראת השלב השני של הוועידה, שיתחיל ב־18 בספטמבר. באיגרתה מבקשת ישראל, כי יינתן לה להרצות בפני הוועידה במעמד זהה לזה של אלג'יריה ותוניסיה.

בוועידה משתתפות 33 מדינות אירופיות יחד עם ארה"ב וקנדה. בין כל המשתתפות הללו הושגה תמימות דעים, שיש להתיר לאלג'יריה ולתוניסיה להשמיע את השקפותיהן בפני הוועידה, בתנאי שיקפידו על צמידות לסדר היום.

עתה מנסה ועדת התיאום לעבד נוסחה, אשר תקיף את כל מדינות הים התיכון.

סופרו המדיני של „דבר" מוסר:

נציגות ישראל בז'נווה פנתה למזכירות הוועידה לבטחון אירופה העומדת להתכנס בז'נווה, במקביל לאיגרת שנשלחה כאשר התכנס המושב הראשון של הוועידה בהלסינקי לפני כמה חודשים.

עמדת ישראל, עתה כאז, היא שאין מקום לדיון בנושא המזרח התיכון בוועידה לבטחון אירופה וכי אין כל תועלת לתחליפים למו"מ בין הצדדים לסכסוך הישראלי־ערבי.

יחד עם זאת, עומדת ישראל על זכותה להופיע בפני הוועידה באותה מידה ובאותה צורה, שתופיע מדינה ערבית אחרת.

האיגרת הישראלית נשלחה בתגובה להודעתם של שתי קבוצות מדינות נפרדות. קבוצה אחת בראשות מלטה, ספרד ויוגוסלאוויה דורשת שיינתן לנציגי אלג'יריה ותוניסיה להופיע בוועידה. קבוצה אחרת בראשות צרפת מציעה פשרה מדומה, לפיה יורשה לנציגי אלג'יריה ותוניסיה להופיע ורק אם ידברו הנציגים על הסכסוך הישראלי ערבי, יותר גם לישראל להופיע לשם תשובה.

קבוצת מדינות שלישית בראשות הולנד דניה וכן קנדה וארה"ב עומדות על העקרון של זכות שווה להופעה ישראלית אם יופיעו נציגים ערביים. אך גם הן סבורות כי אין טעם בהעלאת הסכסוך הישראלי ערבי בוועידה לבטחון אירופה המיועדת לפתור קודם כל בעיות מורכבות רבות, אשר טרם נמצא להם פתרון הקשורות בבטחון אירופה.

שלוש החלטות בישיבת הממשלה

תוגבל תעסוקת הערבים בהתנחלות חקלאית בשטחים

ייעשה מאמץ שכנוע ואם לא יועיל, יפעיל הצבא סמכותו להבטיח כניסה מבוקרת של אזרחים

מאת חגי אשד, סופר „דבר"

הממשלה החליטה אתמול לפעול להגבלת התעסוקה הערבית בשטחי ההתיישבות החקלאית החדשה בשטחים וקיבלה לשם כך שלוש החלטות מפורטות.

לפי הצעת שלושה שרים — משה דיין, ישראל גלילי ויעקב שמשון שפירא — „רשמה הממשלה לפניה את הודעת שר הבטחון, כי בגלל שיקולי בטחון הוא הנחה את המפקדים הצבאיים בשטחי המימשל, להפעיל בסמכותם להבטיח כניסה רק מבוקרת של אזרחים לשטחי ההתיישבות החקלאית החדשה בשטחים".

בהתנגדות שרי מפ"ם

הצעה זאת התקבלה בהתנגדותם של שני שרי מפ"ם ויקטור שם־טוב ונתן פלד ושר התיירות משה קול (ל"ע), אשר הציעו למנוע תעסוקת פועלים ערבים לא על ידי צווים, אלא על־ידי שיכנוע. הצעתם התקבלה פה אחד, כתוספת להחלטה המקורית. לפי הצעתם הוחלט כי „המוסדות המיישבים (כמו גם החקלאות המחלקה להתיישבות) יתבקשו על ידי הממשלה „לנקוט את כל האמצעים העומדים לרשותם להבטחת עבודה עצמית בנקודות החקלאיות הקיימות בשטחים".

נוסף על כך החליטה הממשלה כי שר־הבטחון, ידווח לממשלה על ההתפתחויות בשני התחומים — הן לגבי מאמץ השיכנוע והן לגבי הצווים. בהתחלה אמור היה שר־הבטחון לדווח רק על ההחלטה הממשלתית היזומה. אך לאחר שהתקבלה התוספת על מאמץ השיכנוע, הוחלט שדיין ידווח גם עליה.

שר־הבטחון יבחין חודש
על דעת הממשלה, אין סתירה בין ההחלטה על הפעלת הצווים

(סוף בעמ' 2, טור 1)

מזכ"ל ההסתדרות יצחק בן־אהרון מספיד את א' הרצפלד ברחבה שלפני המרכז החקלאי בתל־אביב

ראשי המדינה ואלפים מכל שכבות העם ליוו את הרצפלד בדרכו האחרונה

ארונו נטמן ליד קברה של המשוררת רחל בבית־העלמין של קבוצת כינרת

מאת סופרי „דבר" ועתי"ם

אלפים מכל שכבות העם, מהתיישבות העובדת ותנועת העבודה, ראש הממשלה, רוב שרי הממשלה, יו"ר הכנסת, חברי הכנסת, מזכ"ל ההסתדרות י. בן־אהרון, מזכ"ל מפלגת העבודה א. ידלין, הרמטכ"ל רב־אלוף דוד אלעזר, אלוף פיקוד הצפון י. חופי, מפקד משטרת הצפון ניצב ש. אשה, משלחות גדולות של ותיקי ההתיישבות בעמקים, משלחות של מרכז „משקי" ובתי האבות, ליוו אתמול לקבורה את אבי ההתיישבות העובדת א. הרצפלד, שארונו הוטמן בבית־העלמין של קבוצת כנרת ליד קברה של המשוררת רחל.

מסע הלויה יצא לפני הצהריים מבית המרכז החקלאי בתל־אביב, שם נערך טקס אזכרה לאברהם הרצפלד בהשתתפות נשיא המדינה, יו"ר הכנסת, נשיא כבוד וייצמן, ראשי ערים, ראשי ותיקי המרכז החקלאי, התנועות ההתיישבותיות וההסתדרות, חברי כנסת ואלפי חקלאים ואישי ציבור, מעריציו ומוקיריו.

בשעה 11 הוצב הארון באולם הכניסה רחב הידיים של בית המרכז החקלאי בשד' שאול המלך. המוני אנשים עברו על פניו. [illegible] את הארון [illegible] הכחול לבן, שהוצב על כן מכוסה שחורים.

בשעה 12 הוצב הארון על המדרגות בפתח הבניין. לידו ניצבו יו"ר הכנסת ישראל ישעיהו, מזכיר ההסתדרות ותיקי ההתיישבות בית העבודה. כעבור דקות ספורות הגיע נשיא המדינה אפרים קציר ועמו נשיא הכבוד וייצמן [illegible] מאיר ייטבה.

בן־אהרון: יוצר מפת ישראל החדשה

„הרצפלד היה בורא עולם. יוצר מפת ישראל החדשה, אוהב ליצירת פני הארץ הזאת, לסלליה ולבניה", אמר בן־אהרון, בהספידו את המנוח. „ראייתו של הרצפלד, בעצמת ידיעותיו והכרעותיו היתה רחבה ובהירה כיון שהיה האיש במלוא דמותו המושרשת בקרקע ולא בחזונות־שוא, כליצות דברי הבל. הוא בחן את הרגבים התחוחים בין אצבעותיו, בדק את כמשותן. והקו המנחה שלו היה ישוב נוסף, דונם נוסף, יישות נוספת.

„אי המלים, אי הסימפוניה האדירה הזאת אשר תבטא זעקתו, סערות רוחו ולבו?" — קרא בן־אהרון והוסיף. כי הרצפלד היה ללא בית משלו — אך כל בית של מתיישב ואיכר ועובד היה ביתו. הרצפלד לא נתברך בילדים — וכל הילדים היו בניו. „בוכיות ובוכים חניכיך, ילדיך, בנכדיך, יש ביום ישראל גדולה ועתידת ערבים וזמן, שכל כולה האדם העובד, החורש בתלם, הכאסין, המברך על המזון. הרצפלד היה שירה וניגון ולחן בלתי־נשכחים. הרצפלד הוא נצח ישראל" — סיים בן־אהרון.

מזכיר המרכז החקלאי יצחק שפירא ציין, כי הרצפלד היה איש הבלתי־אפשריות. הוא היה מורה, מדריך ומכוון, אוהב את הבריות ושותף לבריות. מקור פתרון היא משפחת האדמה. דור ההתיישבות. את כולם אהב אהבת נפש וכולם החזירו לו אהבה. שפירא ציטט מפי דוד בן־גוריון אשר אמר פעם: „יש רק הרצפלד אחד. הוא ייסכן בנקום מבחתם של בורים וחברים, כורי הדרך ומנהיגי תנועת העבודה".

חזן אמר „אל מלא רחמים", וחבירו ועוזרו האישי של המנוח במשך שנים רבות י. גורדון, אמר „קדיש".

(סוף בעמ' 2, טור 6)

מעתה
אתה יכול
להעניק המחאות שי
מבלי ללכת לבנק

כי אם אתה לקוח של בנק הפועלים תוכל לקבל לפי בקשתך בכל אחד מסניפינו חבילת שי. זוהי קופסה מהודרת המכילה עשר מעטפות ועטיפות שי צבעוניות אשר תמיד תמצאנה בביתך, לידך, לפני כל חתונה, בר מצוה, ברית ושאר שמחות (גם אם אתה נזכר בהן רק ברגע האחרון) אתה מצרף את השיק האישי שלך לאחת העטיפות והרי לך מתנה נאה, ססגונית וקולעת, וכל זאת מבלי שתצטרך ללכת לבנק.

שרות חדש זה הוא בלעדי לבנק הפועלים וניתן לך חינם.

המהפכה השקטה נמשכת.

בנק הפועלים בע"מ

המהפכה השקטה.

אם ברצונך לקבל דוגמא כתוב לת.ד. 27 תל־אביב בצרוף שמך וכתובתך.
לקוחות בנק הפועלים יכולים לקבל את חבילת השי בסניפים.

חגי לבינסון אילון צילום: נורברט

מרכז תעשיה יוקם בענתות

מאת כתבנו המדיני של „דבר"

הממשלה החליטה אתמול, לפי בקשת עיריית ירושלים, להקים מרכז לתעשיה ולשירותים באיזור ענתות מצפון-מזרח לירושלים, על שטח של כ-2,000 דונם. שני שרי מפ"ם התנגדו להחלטה.

הודגש, כי איזור זה, הנמצא מחוץ לתחום המוניציפלי של ירושלים, לא יסופח לישראל. אם כי הוא איזור סגור זה כבר. הממשלה לא החליטה אתמול על הגדרה ועל האמצעים הדרושים להקמת המרכז התעשייתי והשירותי בתוך האיזור של 2,000 דונם. הוחלט להסמיך את ראש הממשלה גולדה מאיר להורות על נקיטת הצעדים הנדרשים לביצוע ההחלטה, בהתייעצות עם שרים וגורמים הנוגעים בדבר.

לטובת התושבים היהודים והערבים

הוסבר, כי ראש העיר טדי קולק ביקש להעביר את בית-המטבחיים מהגבעה הצרפתית, מקום שבו הוא מהווה מטרד אקולוגי. כן התעורר צורך להרחיק תעשיות בזיקות ומפריעות ממערב ירושלים וממזרחה, וכי ריכוזן באיזור התעשיה החדש יהיה לטובת התושבים היהודים והערבים כאחד.

שר-האוצר פנחס ספיר ושר המסחר והתעשיה חיים בר-לב הסבירו את הצורך באיזור התעשיה והשירותים החדש בכך, שבעבר נמנעה בכמה מקרים העברת מפעלי תעשיה לירושלים, בהעדר מקום מתאים. הודגש אתמול, כי דרוש זמן לא מועט לתיכנון מפורט של השטח, וכי יחלוף כמה זמן עד שיוקם למעשה המרכז לתעשיה ולשירותים; אך ההחלטה אתמול בממשלה היתה דרושה, כדי להתחיל בפעולות השונות הדרושות לכך.

נתפס מצית המלון בקופנהגן

קופנהאגן (יופ"י ורע"ן). — משטרת דנמרק עצרה אתמול דני בן 34 בחשד בהצתה, בעקבות דליקת הענק שהשתוללה בשבת במלון „האפניה" בקופנהאגן, ואשר בה קיפחו את חייהם 35 איש. זהותו של החשוד לא נמסרה בינתיים לפרסום.

מתוך רשימת קרבנות האסון מתברר, כי לא היו ביניהם ישראלים. הודעת המשטרה אומרת, כי בין הנספים היו 20 אמריקאים, 4 אוסטרים, 4 דנים, שני איטלקים, שני ברזילאים, קנדי אחד, הולנדי אחד ואירי אחד.

שגרירות ישראל בדניה ביקשה הגנה על הספורטאים

קופנהאגן (עתי"א). — שגרירות ישראל בדניה ביקשה ממשטרת העיר אירהוס לנקוט צעדים להגנת הקבוצה הישראלית, העומדת להשתתף בפסטיבל ההתעמלות שייערך בעיר בעוד שבועיים.

נמסר, כי השגרירות היתנתה את השתתפותה של הקבוצה הישראלית בת שמונה המתעמלים במילוי תביעתה זו.

כן נמסר, כי ישראל תהיה בין 25 המדינות המשתתפות ביריד מוצרי המזון שייערך בבירת דניה מן ה-13 עד ה-21 באוקטובר. מצפים לבואם של 150,000 מבקרים ליריד. בו תיוצג ישראל על-ידי 30 ענפי מזון.

אגו"י ופאג"י הקימו „חזית"

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

„אגודת ישראל" ו„פועלי אגודת ישראל", להן ששה חברים בכנסת השביעית הסכימו אמש להופיע ברשימה משותפת של „החזית הדתית התורתית" בבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות.

לפי ההסכם, שהושג אמש אחרי דיונים ממושכים, תוקם ועדה מדינית משותפת ל„חזית" זו. הסיעה המשותפת תקבל על עצמה את מרות מועצת גדולי התורה בכל הנושאים ההלכתיים והמדיניים.

נמשכת שביתת עובדי חדרי הנתוח

קופ"ח הגישה תביעה לבית-הדין לעבודה

מאת שמעון פינס, סופר „דבר"

עובדי חדרי-הניתוח בבית-החולים „בילינסון", שקיבלו את צו בית-הדין הארצי לעבודה בתל-אביב לחזור לעבודה היום, לא מילאו אחר הצו והמשיכו בשביתה. לעומת זאת נמסר, כי חלק ממקבלי הצו בבית-החולים „השרון" בפתח-תקוה חזרו לעבודה תקינה.

שביתת האחיות והאחים בחדרי-הניתוח, לפחות בבתי-החולים של קופת-חולים, גורמת לציבור סבל רב. אתמול בבוקר הפגינו בבית-החולים „בילינסון" 12 הורים אשר ילדיהם שוכבים בבית-החולים והיו צריכים לעבור ניתוחים „קלים" (במחלקת אף אוזן וגרון) והם מפסידים ימי לימודים. רק לאחר התערבותו של מנהל בית-החולים ד"ר פ. קורן, בוצעו הניתוחים, בחלקם ללא אחיות.

כפי שנמסר, מתארגנים גם הרופאים הכירורגיים לעבוד לימין השובתים.

מרכז קופת-חולים הגיש אתמול תביעה לבית-הדין לעבודה שעובדי חדרי-הניתוחים יחזרו לעבודה תקינה לפי ההסכם הקיים בין המוסד לבין הסתדרות האחיות, ונחתם על-ידי כל הצדדים. התביעות הוגשו כנגד כ-100 אחיות ואחים העובדים בבית-החולים המרכזי בעמק (עפולה), בית-החולים „מאיר" בכפר-סבא, בית-החולים „קפלן" ברחובות ובית-החולים בנגב. משרד הבריאות טרם החליט לפנות לבית-הדין לעבודה על מנת להוציא צווי-עבודה נגד עובדי חדרי-הניתוחים בבתי-החולים שלו. כפי שנמסר, הם מנסים להגיע לידי הסדר הבעיה בצורה אחרת.

חברי מרכז קופ"ח ב. שוורץ-מיטלמן, האחראית על הסיעוד במוסדות בקופ"ח, ויואל פלגי הוא אחראי לשנגנון המוסד, שלחו אתמול מכתב אישי לאחיות והאחים בחדרי-הניתוח וביקשום לחזור לעבודה, תוך הבטחה שעבודתם תיבחן בצורה אוהדת.

אתמול בבוקר נערכה פגישה של השובתים. כפי שנודע, פנו נציגיהם אל עורך-דין כדי שייצג אותם בערעור שהחליטו להגיש כנגד הצו המחייב אותם לחזור לעבודה.

הועדה המרכזת של ההסתדרות דנתה אתמול בדו"ח על השתלשלות הענינים, ועל פניית קופת-חולים לבית-הדין להוצאת צו להחזיר את העובדים לעבודה.

זיידל: שביתת האחיות — הוכחה לצורך בחוק האיגוד המקצועי

שביתת האחיות בחדרי-הניתוח היא הוכחה מאלפת להיעדר חוק האיגוד המקצועי, שבו ייקבע מי רשאי להחליט על שביתה, מתי וכיצד — אמר הלל זיידל, חבר הועדה המרכזת של ההסתדרות, במיפגש פעילים של המפלגה הליברלית העצמאית (ליע) בחדרה. זיידל הדגיש, כי שביתת האחיות לא רק שלא אושרה ע"י הסתדרות העובדים, אלא היא הוכרזה בניגוד למוסדות הנבחרים של האחיות.

קזאפי הפריך שמועות התפטרות

מאת סופר „דבר" לענינים ערביים

שליט לוב, קולונל קזאפי נפגש אתמול עם נשיא תוניסיה חביב בורגיבה ועם ממלא-מקום ראש ממשלת מצרים ד"ר חאתם, ובכך הפריך את השמועות בדבר התפטרותו. הרדיו בטריפולי אף אישר אתמול לראשונה, כי קזאפי אכן לקה בשפעת קלה.

בקהיר, מינתה לוב את 50 נציגיה למועצה המכוננת המשותפת עם מצרים, ובכך הבהירה כי לא תיסוג מהסכם האיחוד שהושג בשבוע שעבר.

שיווק הנפט לא ייפגע

בתוך כך הודיע ראש ממשלת לוב מייג'ור ג'אלוד במסיבת עיתונאים, כי הלאמת החברות הזרות לא תפגע בשיווק הנפט לחו"ל. הוא טען גם, כי הלאמה אינה ענינה של ממשלת ארה"ב אלא נוגעת אך ורק לחברות. הוא אמר כי ממשלתו תדחה כל מחאה מצד ממשלת ארה"ב ותראה בה התערבות בעניינים פנימיים.

ג'אלוד גם חזר והבהיר, כי אין בכוונת לוב להגדיל את תפוקת הנפט. הואיל וזו לדעתו „מדיניות הרסנית שאינה משרתת את האינטרס הערבי".

מנהיג המחבלים יאסר ערפאת, השוהה עתה בלוב, נפגש שם אתמול עם בורגיבה ועם עוזריו הבכירים של קזאפי.

לקריאת הצות נמסר, כי ג'אלוד הודיע גם על גילוי שלושה שדות נפט גדולים חדשים בלוב.

תוגבל התעסוקה

(סוף מע' 1)

במקרה שייכשל מאמץ השיכנוע, לבין באמץ זה עצמו, אלא להיפך — אולי תסייע הידיעה על ההחלטה בדבר הצווים לשכנע את המתיישבים להפסיק עבודה עצמית, כלומר להימנע מעבודה שכירה. בלי שיהיה צורך להפעיל את הצווים. כפי שנודע ימתין שר הבטחון כחודש ימים לפני שיפעיל את הצווים, בתקוה שבאותה תוצאה תושג עד אז ברצון.

הוסבר כי מדובר בהחלטה של אתמול רק על תעסוקה בהתיישבות החקלאית ולא בהתיישבות העירונית, כגון קריית ארבע או אופירה, וכי מדובר לא רק בפיתחת רפיח, אם כי היא מהווה את מוקד הבעיה.

שר התיירות משה קול הביע דיעה דומה לזו שהתקבלה בדבר מאמץ שיכנוע בלבד אך הצעתו זכתה רק בתמיכתו הוא. לפי הצעה זו אמורה היתה הממשלה להטיל על שר החקלאות והבטחון לפעול בשיתוף עם הסוכנות ועם ההסתדרות התנועות ההתיישבותיות. כדי להביא שהמסורות ההתיישבותיות והבטחוניות של הקמת הישובים בשטחים יקויימו, הלכה למעשה, וכי תובטח בהן עבודה עברית.

שיקולי הביטחון הבסיסיים המובאים בהחלטת הממשלה מתייחסים, לסבל, להרחקתם של הבדווים מפיתחת רפיח. כיוון שבמקומם כבר נראתה כסוכנות מבוזבזת בפתחית.

כוונה, לוי והתירגות בנושא זה בשיטות שננקטו להרחקת הבדווים ובשאלה המסכנה להפעלת השיטה כפי שהופעלה, אך לא לגבי עצם הצורך ביצירת חיץ התיישבותי יהודי בפיתחת רפיח.

פסק-הדין של בית הדין הגבוה לצדק בנושא זה קבע, כי ההתיישבות היא בטחון, כשהדבר אמור בשטחים כמו פיתחת רפיח.

ההבדל בין הסעיפים

אחד ההבדלים בין הסעיף הראשון של ההחלטה לבין הסעיף השלישי הוא שסמכות המפקדים הצבאיים היא להגביל את ההמצאות של אורחים בשטחי ההתיישבות החקלאית בין אם הם שובתים או לא, בעוד שהסעיף השלישי מוגבל אך ורק לשאלה של מניעת עבודה שכירה להבטחת עבודה עצמית בנקודות החקלאיות בשטחים, אך אין סעיף זה מכוון נגד ההימצאות של הבדווים בפיתחה, כמו בשטחי התיישבות אחרים.

שר-הסעד מיכאל חזני רצה לחזק את הסעיף בדבר מאמץ השיכנוע על-ידי סנקציות של מוסדות כגון „תנובה" ו„אגרקסקו", אשר יימנעו מלשווק תוצרת ישובים שיעסיקו עבודה ערבית שכירה. אך הצעתו נדחתה בהחלטה, כי מדובר בשכנוע בלבד ולא באמצעי לחץ כלשהם.

דיווח יהיה למשטרה

ההחלטה הממשלה מאתמול מסמיכה את המפקדים הצבאיים להשתמש בסמכותם להגבלת הכניסה של ההימצאות של אורחים, יהודים או ערבים בשטחי ההתיישבות החדשה בשטחים. היא מסמיכה את שר הבטחון לדווח לממשלה גם לאחר מעשה ולא לפני ביצוע, כפי שיקולו.

התנהלות ולא האחזויות

אגף הנוער העובד בסהרון ביקש להדגיש כי הבציה של עבודה ערבית שכירה אינה קיימת כלל לגבי ההאחזויות בנחים. לכן כולן האחזויות נח"ל, אלא רק בהתנחלויות אזרחיות וכי הסברת ההאחזויות בהקשר זה בידיעה שפורסמה אתמול ב„דבר", היתה מוטעית.

דבר
DAVAR
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת אליהו אגרס
מנהל כללי גדעון גאמן
המו"ל — „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל-אביב, רחוב שינקין 45, ת.ד. 199, טלפונים 286141 (6 קווים).
סניפים:
תל-אביב, בית „דבר", רחוב שינקין 45, טלפון 286141.
ירושלים, מערכת ומנהלה, רח' הלל 16, טלפונים: 231251-3.
חיפה, רחוב הנביאים 27, טלפונים 642111-2-3.

המרכז החפשי מטיל על גח"ל אשמת התמוטטות הליכוד

שרון: הם קטנים בהקמת הליכוד וגדולים בחיסולו

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

באמצעי-התקשורת ... של בודדים, לרבות אריאל שרון זכמה ראשי ערים מטעם גח"ל להציל את הליכוד היבטי מי התמוטטות כוחלפת גראו אמש כמעט ללא כל סיכוי סביר, לאחר שהנהלת המרכז החפשי החליטה אמש, כי הצעת-הפשרה שהוצעה על-ידיה לגח"ל בשבוע שעבר היא סופית.

ההנהלה הסמיכה את מטה הבחירות שלה „להגביר את קצב הפעילות האירגונית וההסברתית לקראת הבחירות לכנסת".

בהחלטות של ישיבת הנהלת המרכז החפשי אמש נאמר כמו כן, כי „בסירובה העוקשה במשך השבועיים האחרונים לקיים בירורים על סלע-המחלוקת האחרונים, ובהתקפות הצוננות של ראשי גח"ל על המרכז החפשי ואישיו — מרק גח"ל את הדלת בפני מו"מ וסיכל סופית את הסיכויים להקמת הליכוד. בהוכיחו בעליל, כי מלכתחילה לא נתכוון להקימו".

ח"כ א. שוסטק, שהיה הנואם המרכזי בהנהלת המרכז החפשי אמש, הצדיק את כל המהלכים של מפלגתו וטען, כי „שנאה עיוורת של ראשי חירות כלפי המרכז החפשי היא הגורם המרכזי בסיכול התקוות לליכוד". נמסר, כי המרכז החפשי יוסיף לפעול במסגרת ה„ליכוד" בבחירות להסתדרות, אך יבחן לאחר הבחירות לכנסת את האפשרות לכונן ליכוד רחב.

שרון: „אפשר להסכים תוך שעה"

א. שרון טען אמש, כי הוא עומד לתבוע מהנהלת המפלגה הליבראלית, המתכנסת היום, לתת הסכמתה להצעת-הפשרה של המרכז החפשי מהשבוע שעבר, כי באמצעותה אפשר, לדבריו, להשיג סיכום חיובי לליכוד „תוך שעה". בשיחה עם סופר „דבר" אמר אמש שרון, כי הוא רואה את הצעת-פשרה זו — לפיה יובטחו למרכז החפשי שלושה מתוך 31 המקומות הראשונים ברשימה המשותפת, בדומה לייצוג של ע"מ — כ„.. מרבה הוגנת ומציאותית".

שרון הוסיף, כי קבלת — או אי-קבלת הצעה זו — על-ידי הנהלת הליבראלים והנהלת גח"ל תשמש מבחן אמיתי למי שבאמת מעוניין בליכוד ולמי שאינו מעוניין בו. „לא היו עדיין אנשים המחמיצים הזדמנות גדולה מזו ב-25 השנים האחרונות", אמר שרון. והוסיף, כי „הם היו קטנים בהקמת הליכוד, אך הם גדולים בחיסולו". לדבריו, הציע להנהלת גח"ל להציב אותו במקום ה-35, ואילו פעילים מתוך התנועה לא"י השלמה הודיעו כי יסתפקו בכך, שנציגם יוצב במקום ה-33 כדי לאפשר הקצאה 3 מקומות למרכז החפשי שלא על חשבון 26 המקומות של נציגי גח"ל.

שרון הזהיר אמש, כי אם לא יושג ההסכם לליכוד מלא, כפי שפעל למענו מראשית כניסתו לזירה הפוליטית, הוא מתכוון לכנס מסיבת-עתונאים ולהודיע בה על לקחיו ומסקנותיו האישיות. לרבות אי-השתתפותו במערך הזהב גח"ל-ע"מ לכנסת.

הליברלים בת"א „שבעים צנחנים"

התנגדות חריפה לתכנית להט להכניס לרשימה מועמדים משלו מחוץ לסניף

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר" בתל-אביב

התנגדות חריפה התגבשה בקרב פעילי סניף תל-אביב של המפלגה הליברלית נגד רצונו של המועמד לראשות עיריית תל-אביב אלוף (מיל.) שלמה להט להכניס לרשימה למועצת העיריה מועמדים משלו, מחוץ לפעילי הסניף. ראשי הסניף, ד"ר הופמן, עו"ד ברנר והד"ר שיפמן אף הודיעו לאחרונה, כי הם ייאבקו על כך שרשימת המועמדים למועצת העיריה תורכב על-ידי המומלצים מטעם הנהלת הסניף בלבד.

בשיחות שקיימתי בחוגי הליברלים הובעה דעה, כי „יש כבר מספיק צנחנים" במפלגה הליברלית. לדעת חוגים אלה, „יש פעילים בסניף שחיים את ענייני העיריה זה שנים ורואים את עצמם מתאימים לחברות במועצת העיריה". דעה זו הובהרה לשלמה להט בישיבת הנהלת הסניף לפני שבועיים, בין-היתר על-ידי יוסף תמיר. בחוגי הסניף סבורים, כי אין זה סוף-פסוק וצפוי עוד עימות בנושא זה עם להט.

רמזיו של להט על אפשרות התפטרותו, במקרה שלא יתקבלו מועמדיו לרשימה, הסעירו רוחות בקרב הפעילים. רבים מהם משתמשים היום כלפי להט בגרזה שהשמיע לא מזמן שמחה ארליך לגבי אריק שרון: „טוראי בפוליטיקה".

נודע, כי סניף תל-אביב של הליברלים עומד להציג רשימה של 15 מועמדים למועצת העיריה ומיקומם של המועמדים ייקבע על-ידי ועדה מצומצמת. בין השמות הנזכרים כבטוחים לרשימת ה-15 מופיעים (לאחר ש. להט) ד"ר עקיבא הופמן יו"ר הסניף; ד"ר שיפמן חבר המועצה הנוכחית; ראובן וישלה, תעשיין צעיר; יצחק כספי, איש המנגנון של המפלגה הליברלית וסגן יו"ר מכבי; שרה דורון, נציגת החברות במועצה הנוכחית; צבי רגר, נציג ארגון העובדים הליברלים במועצה הנוכחית; פנחס גולדשטיין, מנכ"ל ארגון הקבלנים; צדיד לאה מיזן; יהושע גברי, יו"ר התאחדות הסוחרים; אליעזר סורוקה, חבר מועצת העיריה לשעבר בתקופת נמיר; יוליוס סלפטר, חבר המועצה הנוכחית; דוד פינס, סגן נשיא לשכת המסחר; י. קולמן, מהדור הממשך ואב גרגה, יו"ר סניף הליברלים בשכונת-התקוה.

לפני שאתם מוצאים פתרונות לתחבורה מתחת לאדמה!

תנו לנו לנסוע על פני האדמה
לתחבורה ציבורית דרושים נתיבים מיוחדים
זכות קדימה למסיע ההמונים!
אגד-המתקלה(?) דיוחס: ציבור

היצרנים שוקלים השבתת התעשיה

אם לא תיפתר בעיית מצוקת האשראי

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

הצעות קיצוניות לנקיטת אמצעים דרסטיים עד כדי השבתת התעשיה, אם לא יתוקנו העיוותים, שנוצרו כתוצאה מהוראות בנק ישראל לגבי מימון היצוא, שהביאו למצוקה גדולה באשראי — הועלו אמש בישיבת נשיאות התאחדות התעשיינים.

בישיבה נדונה מצוקת האשראי למימון היצוא ולמימון הייצור לשוק המקומי. התעשיינים ציינו, כי דרך הפעולה שבה נוקט בנק ישראל גורמת להכשלת מאמצי הייצוא של התעשיה, הלק מהתעשיינים טען, כי הגבלת הקצאות על משיכות היתר של אשראי למימון היצוא היא על חשבון התעשיה ובגד נסיון להסות את תשומת הלב של הציבור מהבעיה המרכזית של חוסר מימון — לבעיה שולית, הנוגעת למחות מ-5 אחוזים מכלל המימון ליצוא. יתר על כן, מצוקת האשראי הן לייצור המקומי והן ליצוא גדולה היום פי כמה עקב העליות התלולות במחירי חומרי הגלם. על כן, ניתן לרכוש באותו היקף אשראי רק חלק מכלל חומרי הגלם שנרכשו בעבר.

בישיבת הנשיאות דווח גם על תוצאות הסקר שנערך ע"י ההתאחדות בין חברים בדבר הקשיים למימון היצוא. הדיווח הסתמך על כ-60 תשובות שהתקבלו. מסתבר, כי למעלה משני שלישים מכלל המשיבים נתקלים בקשיים במימון היצוא בצורה חמורה ביותר.

„גיבור" זקוקה בדחיפות ל-4 מיליון ל"י

הקיצוני בישיבת הנשיאות היה נשיא חברת „גיבור" התעשיין גרשון רדזוב. הוא תיאר בחריפות את מצוקת האשראי ואת קשיין בהשגת האשראי למימון יצוא מפעלו, „גיבור" זקוק באורח דחוף למימון נוסף של כ-4 מיליון ל"י, שאותו אינו יכול לקבל מהבנקים. הוא הזהיר, שהמצוקה תפגע במאמצים ליצוא ובשווקים קיימים.

נשיאות התאחדות התעשיינים החליטה להעלות את נושא מצוקת האשראי לדיון בישיבת הוועד הפועל של ההתאחדות, שיתכנס ביום ה'. בשיא ההתאחדות מרק מושביץ הודיע, כי יבקש לזמן בדחיפות לישיבה משותפת את שרי האוצר והמסחר והתעשיה, נגיד בנק ישראל, ראשי מערכת הבנקאות וראשי התעשיינים, כדי להביא פתרון מיידי, מקיף ומלא למצוקת האשראי.

בכנס לציון 70 שנה להסתדרות המורים

אבן קורא להנחיל לנוער תחושת האיזור ולא רק תחושת מולדת

מאת ע. פריימן, סופר „דבר"

שבעים שנה לייסודה של הסתדרות המורים בישראל, צויינו אמש בישיבה חגיגית שהתקיימה בבית המועצה המקומית בזכרון-יעקב, העיר בה נוסדה ההסתדרות המנהיגה לפני שבעים שנה.

בישיבה השתתפו שר-החוץ אבא אבן, מזכיר ההסתדרות יצחק בן-אהרון, מורים ותיקים וביניהם יהודית הררי, בת 88, העדה אחרונה מבין 59 הבורים שייסדו את הסתדרות המורים, שהעלתה זכרונות מהימים ההם.

ש. לוין מזכ"ל הסתדרות המורים סקר את התפתחות ההסתדרות הכורים מאז ייסודה ועד עתה, כשהיא מונה 41,000 חברים המלמדים ב-3000 גני-ילדים, 2000 בתי-ספר יסודיים, 500 בתי-ספר על-יסודיים, 50 כיתות להכשרת מורים ו-8 אוניברסיטאות.

י. בן-אהרון עמד על ההתמזגות בין עמלי הכפיים ועמלי הרוח, בין כלל העובדים וציבור המורים.

ובין כובשי השפה וכובשי העבודה.

שר-החוץ אבא אבן ציין את ההתקדמות הרבה של החינוך בארץ באיכות ובכמות, שגדלה פי שבעה בדור אחד — ממאה וחמישים אלף תלמידים ב-1949 עד למעלה ממליון תלמידים בכל מוסדות ההשכלה בארץ, וקרא לחנך את האדם בישראל לאזרחות העולם ולהנחיל לנוער את תחושת האיזור ולא רק תחושת המולדת.

אבא אבן טען, כי באמצעי התקשורת שלנו לא באו לביטוי במלואה כ"ה למדינה הישגינו בחינוך, בחידוש לשון ותרבות, בכוח התגוננות, בקליטת עליה ובכל שטחי החיים. ואין אף מדינה בעולם שהשיגה הישגים כשלנו.

משלחת „לופטהנזה" ניהלה שיחות עם הנהלת „אל-על"

משלחת רמה דרג מטעם חברת „לופטהנזה" הגרמנית, „לופטהנזה", ניהלה בסוף השבוע שיחות עם הנהלת „אל-על" בדבר הרחבה שיתוף הפעולה בין שתי החברות.

א. הרצפלד למנוחות

(סוף מע' 1)

בתום דברי ההספד הועבר הארון לטנדר צבאי ובליווי שיירה ארוכה של אוטובוסים ומכוניות יצא מתל-אביב לכיוון קבוצת כנרת.

משלחות בצידי הדרך

בשעה 3.45 אחה"צ הגיע מסע הלוויה לאוהלו לאחר שעבר במסע מתל-אביב דרך הכרכור, השומרון והעמקים ולצידי הדרך ניצבו משלחות שהניחו זרים במכונית שהובילה את הארון. הארון הובא במכונית צבאית, ובכך נערכה הלויה על-ידי הרבנות הראשית והיה כלוה של חברי קבוצת כינרת, ב. מלבד זאו, כנרתי והרבנות הצבאית. יו"ר הכנסת י. ישעיהו נסע בראש מסע ההלויה.

הארון הוצב על כן שהוקם בחצר אהלו וסביבו ישבו בני משפחתו מארה"ב. ראש הממשלה ושרי כנרת ואחרים. מנהל אהלו יחזקאל סגל ביקש מראש הממשלה להספיד את הרצפלד.

[illegible]

גולדה מאיר אמרה: „..... [illegible]"

איך היה הרצפלד מגיב על כך או איך היה צועק על כך.

בשם ברית תנועה הקיבוצית הספיד את המנוח י. פנחסי ובשם קבוצת כנרת עליזה שידלובסקי, שהיתה ידידתו מנעוריו. בשם הגרעת המושבים הספיד י. ברש.

לאחר מכן יצא מסע הלוויה לבית העלמין כאשר בראשה הולכים ראש הממשלה, אחות המנוח גוידה זילברבן שבאה מארה"ב ובן בת אחותו ובעלה אריה ולאה זונץ, הרבשס"ל וקהל רב. רב צבאי ערך את טקס הקבורה. האחיין א. זונץ מארה"ב אמר „קדיש" ולאחר מכן הניחו על הקבר מאות זרים. ראש הממשלה עמדה ליד הקבר עד לאחר סתימת הגולל.

הספד בישיבת הממשלה

בישיבת הממשלה אתמול אמר שר החקלאות חיים גבתי דברים לזכרו של אברהם הרצפלד וחברי הממשלה כיבדו את זכרו בקימה.

„הסתלק האיש, שהיה זוהר בהוויה ההתיישבותית שלנו כאן במשך יותר מ-50 שנה", אמר גבתי. ... [illegible]

בעדו

מאת חיים גורי

אני רוצה להודות לי ו ת ם על דברים שפירסם ב„דבר" ביום ו'. לא פעם אני חש תחושת תודה עמוקה למקרא דבריו, שיש בהם מיפי הסגנון ומעמקות המחשבה, והם מטיבים בישייה של תנועת העבודה בארץ-ישראל.

הפעם עשה מעשה נכון וראוי למחמאה. הוא יצא להגן על בן-אהרון, המזכיר הכללי של הסתדרות העובדים בארצנו, האיש המגודף והמושמץ.

הוא עשה זאת ימים ספורים לפני הבחירות. וטוב עשה משום שאחרים, מהם ראשי המדינה, אינם אומרים משהו-מה מילה לטובתו.

לפי הדיווח בעתונים לא אמרה ראש הממשלה עד כה דבר, העשוי להתפרש כתמיכה באיש שרבבות פועלים רואים בו את נציגם ומבטאם.

נכון, הוא שגה דבות ופגע רבות. אך הוא אחד מגדולי הלוחמים והלוחמים שקמו לתנועת הפועלים הארצישראלית בתקופה המסורבכת הזאת. הוא הבניק להסתדרות עצמה וסמכות והזיק אותה במוקד כוח עצמאי יותר במערכת הכוחות והלחצים בחברה הישראלית. מהותה של דמוקרטיה היא בחלוקת כוחות, במערכת בלימה ואיזון.

בכך הוא מהווה ללא ספק גורם מטריד ושוכר שלווה, אך בלעדיו היו הדברים משתבשים ומתבהתים והיה נחלש כוחה של ההסתדרות כגורם מרכזי בבנין הארץ והחברה הישראלית.

מפני שבן-אהרון נהגה מאמונם של הפועלים ויש סיכוי, כי יעלה בידו לחולל רפורמות מרחיקות לכת בשיטת הבחירות לועידות ההסתדרות וביחסי העבודה.

הוא איש חזון ומשאת נפש. שני יסודות שבלעדיהם הארץ הזאת עניה יותר.

רצוי שהמוני הבחורים העשויים לתת את קולם ל„מערך" יראו בו את האיש הממשיך בתפקידו.

תמיכה אישית בבן-אהרון לא תיראה כמחווה מגוחכת מצד אנשים שעדיין לא אמרו מלה לטובתו.

אינך חייב לתמוך בכל דעותיו וצעדיו.

רבים בקרבנו עשויים קרעי בעד ונגד ועורכים ויתורים ניכרים בנשמותינו. לרבים בקרבנו אבדה ההתלהבות ויש מצביעים לא פעם בנפש תצויה.

גם מי ששולל בחריפות את עמדותיו של בן-אהרון בנושאי החוץ והבטחון, רשאי להזק את ידיו במאבקו האדיר לחידוש פניה של ההסתדרות ולשיקום ערכיה של ארץ-ישראל העובדת.

הוא ראוי לעזרה רבה יותר מזו המושטת לו.

הנרי הגדול

טרם שייכנס לתפקידו כשר החוץ של ארה"ב הנרי קיסינג'ר, כי יעשה מלאכתו באמונה בלי שיהיה מושפע ב„מורשת לאומית ודתית".

קיסינג'ר הגדול! אלוף המדינאים בימינו!

לא זכור לנו, כי שר חוץ אמריקאי כלשהו הכריז ביום מן הימים הכרזה משונה כל כך, מיותרת כל כך.

משמע, חשב קיסינג'ר, כי מצפים שיאמר משהו, שיסביר, שיצדיק כראש, שיתנצל, שירגיע, שיפגר חשד והשפעה.

בין יהודי אמריקה ישנם רבים המורים לשבן באוניה, כי אמריקה אינה גולה, כי רק „תפוצה" היא, כי אמריקה היא מדינה פלורליסטית, סובלנית, רבת עמים ודתות. ארץ שבבנינה המהגרים וצאצאיהם שווים בפני החוק, הזכויות, החובה והגורל. יבשת ענקים שבה נוצרה האומה החדשה האמריקאית. ואומה זו עשויה מ„פרוטסטנטים", קתולים, יהודים — — —".

אך לא זכור, כי ויליאם רוג'רס אמר עם היכנסו לתפקידו, כי ינהג ביושר, ללא משוא פנים, בלי להתחשב ב„מורשה לאומית ודתית", — קיסינג'ר — אמר.

ופתאום נתגלתה „העקדה היהודית" בפרופסור המבריק, החזק, המוכשר, איש העצות המופלאות, ואיזה הן של עצב ידוע כמו מוסף לפניו החכמות, עצות המבע, תו של גרות.

אומרים לי, כי אמר כך בשל היותו מהגר, שהגיע אל הארץ החדשה בהיותו בן 15, פליט יהודי מגרמניה הנאצית, כי חרף היותו מספר 2 במעלות המימשל של האדירה במעצמות תבל, מעצב מדיניות יועץ ממלכה ומתו מוזהר, הרי הוא בבחינת „גר" במדינה מסויימת, לא „גבר" „נשכח" באמריקה הנוצרית. „יוספי" לימינו של פרעה המוקק להסבר כלשהו, אז הסבור, כי אורים מצפים לזאת ממנו.

הכרזה מידית זו אינה מתקשרת משום מה אל דמותו הבוטחת החייכנית של המצליח הזה, שפילס את הדרך לפקין ומוסקבה וקירב את קיצה של שרפת הדמים האיומה והמבוששת בויייטנאם.

יש הסבורים, כי בספרי ההיסטוריה ייכתב, שניקסון היה נשיא ארה"ב בימיו של קיסינג'ר...

*

אם אמר את אשר אמר, משמע קיימת בנפשו „מורשת לאומית-דתית", כשמע רואה הוא עצמו כיהודי, שאם לא כן לא היה טורח לומר זאת.

כל אדם בעולם נושא את זהותו בנפשו. בתודעתו. זהותו של קיסינג'ר, מסתבר, כפולה היא. אין בכך כדי לקבוע, כי אישיותו מתפלגת. אולי להיפך, אולי גבפלה זהותו, מעשירה בשל כך.

אם כך ואם כך, הוא מקרה יהודי, קיימת בו, כנראה, אותה „מהלה", שאם לא כן לא היה אומר את אשר אמר לפני.

האיש האמריקאי החולש על עמדת כוח אדירה, המעצב את מדיניות החוץ והבטחון האמריקאית (שהרי אין כיום הפרדה בין שתי הרשויות), הוא גם יהודי-גרמני לפי מוצאו. בביקורו בברלין דיבר גרמנית אשר שפתה כשפת-אם.

אם גם עזב את גרמניה הנאצית בעוד מועד, אם ניצל מן הגורל האיום שפקד את הדומים לו בארץ המקוללת ההיא, הן נושא הוא, כחוויות ילדות ונעורים, זכרונות המצטברים ל„מורשה לאומית-דתית", המחלחלים בו ברמיה ושסיה.

הן קיסינג'ר הוא! לא נמשה, לא איש שהמבוללות האמריקאית אוחזה בו ברצה והותר, בהזיקת עברו.

הוא אמר זאת, מסבירים לי, בשל הערבים. הן עומד הוא לטפל בסכסוך הישראלי-ערבי ומבקש הוא להרגיעם, לומר להם, כי יראו בו אמריקאי לכל דבר ולא אמריקאי שמוצא היהודי משחיד אותו כראש בעיניהם.

הסבר כזה עשוי להתקבל על הדעת, אך אין בו כדי לתרץ את ההצהרה הנמהרת. יהיו ערבים שלא יאמינו לה, או יראו בכך דברי ערמה. אחרים ינצלו את דבריו להחיסה מדינית, יבקשוהו „לפרוע את השטר", להוכיח הלכה למעשה כי אין הוא משוחד מן „המורשת".

איני מרשה מדיני ואיני יודע מה יעשה האיש בלבישתו וכיצד יוכל לפתור את בעיות האיזור הנגוע הזה.

אומרים, כי איתנו הוא מכיר. שווה או יותר, כי ביקר כאן ופגש את האנשים הנבונים במיניאים, באנשי צבא, בפרופסורים. בבירות ערב עדיין לא ביקר. לא פגש את הרודנים והמלכים ומסיכי הנפט. לא נתקל עדיין אישית באיבתם, בתסכולם, באשליותיהם, בחשדנותם, בעולמם הרווי תכף ההבנה והנצור-הרחמים.

*

לא בכך אני עוסק. בקיאים ממני אומרים, כי איש גבוה זה ינסה לפלסל את האיזור בהגונה ובדבונן, דווקא כשם שהוא ריאליסט בשיכה המסובך את המזרח-התיכון במכלול ראייתו ה„גלובלית", במשמעות הכוח והתפשטה של ארה"ב.

עסקתי רק באותן מלים שאמר. פתאום, לרגע, נראה בהרי שייך לאותו עם צהיק ובוזר שהצניק לעולם כדינאים, הגי דעות, אנשי מדע, מתכנים, סופרים ומשוררים, קרים, מוכי בפלגה וראשי ממשלה, שהיו ולא היו „רוסים", או „צרפתים", או „גרמנים", או „בריטים", שנשאו על פניהם הביד את הו. העיבור המגורה.

בסופו של חשבון נשארו יהודים. אם לא לפי הגדרתם הם הרי לפחות לפי הגדרת האחרים בקרב עמי הארצות שבתוכם חיו ופעלו.

הוי ביניהם גאוני עולם, אך החסם והמיוסרת, ההרגלמשת של כך, הוראה תמיד באור של יהודי ובדידות. הם באו מקרב הבצבים ולא פעם לילבו את מלוא הבהיר.

בעיה זו קיימת גם לאחר הקמת ישראל בארצנו ויש המוסיפים, כי המדינה העבירית הזריפה אותה.

בימים אלה אמר לי ידיד אחד: מה היה קורה אילו שימחת ביפפת קיסינג'ר את ניצחון הבחירה, אלמלא צלחה אם האוקיינוס האטלנטי בדרכה לעבר ניו-יורק, אילו היתה נוספה דחפמחמורמה לצבר ויפה?

קשה להשיב על כך. יש בגורים, כי כאן לא היה עולה לגדולה והיה מתמנה למזכיר מועצת פועלי „יד מרמתמולמדת" או ראש עיריית מלביאל?

מסויות. אני סבור, כי איש כמותו היה תופס כאן מקום נכבד ביותר. לא, הוא לא היה זוכה במשרת שר-החוץ של ארה"ב, אך היה משוחרר לפחות מ„בעיות" מסויימות, ממבוכה וכמה הסברים...

ארה"ב חוששת מהתמקמות הטרור בה

תיאום פעולות הנגד מרוכז בידי לואיס הופאקר איש הסטייט דפרטמנט

מאת ניקולס דאניזוב
כתב "י. פ."

ואשינגטון, (יופ"ג). — ארה"ב חוששת מפני האפשרות, שטרוריסטים זרים ינסו לקדם את ענייניהם על ידי העתקת פעילותם לתחומיה.

תקריות טרור עדין נדירות למדי בארה"ב, אולם בחודשים האחרונים היו כמה וכמה מקרים:

* הנספח הצבאי בשגרירות ישראל אלים יוסף אלון נרצח בחשיכה ליד ביתו.
* נעשה נסיון לפוצץ בקום ישראלים בניו-יורק.
* מעטפת נפץ שהוצאה בשגרירות בריטניה בוואשינגטון וגרמה לפציעתה של מזכירה.
* מכונית מעונה חומרי נפץ נמצאה חונה ליד כביש ראשי בניו-יורק שם נועדה לעבור שיירת המכוניות של ראש ממשלת ישראל גולדה מאיר.

מתאם הפעולות: לואיס הופאקר

בין אלה המודאגים במיוחד מן ההתפתחויות הללו נמצא לואיס הופאקר, ראש "קבוצת העבודה" של משרד החוץ האמריקאי לתיאום כל פעולות הממשלה נגד הטרור בארה"ב. הופאקר אומר, כי לדעתו יש לצפות לגילויים נוספים מסוג זה.

בראיון שנתפרסם לאחרונה אמר הופאקר, לשעבר שגריר ארה"ב באלג'יריה ובמדינות אפריקאיות אחרות: "האמנם עומד הטרוריזם הזר לבוא לארה"ב? מתקבל הרושם, שהוא אמנם נע בכיוון זה. זוהי בעיה עולמית ועלינו להגן על עצמנו. הבעיה אינה מופיעה רק בקשר לסיכסוך הערבי-ישראלי."

מאז טבח הספורטאים

פקידי ממשלת ארה"ב נחלצו נגד פעילות המחבלים הורים בסוף הקיץ שעבר, כאשר טבח הספורטאים הישראלים באולימפיאדה הניע את הנשיא ניקסון להקים ועדה מיוחדת למלחמה בטרור. פקידים אמריקאיים ציינו, כי עד כה הוכתרה הפעולה בהצלחה מוגבלת בלבד, משום שקשה לאסוף אינפורמציה מספקת על המחבלים בלי להטיל הגבלות קשוחות מדי על תנועותיהם של מבקרים זרים.

אחד הפקידים סיכם את המצב במלים אלה: "אני חושש, שאמריקה תהיה מדינה אשר בה יהיה קל למדי לבצע מעשי טרור. לאור שעוברים את הגבול אפשר לנסוע בקלות בכל רחבי המדינה, ואינך צריך להרשם במשטרה בכל פעם שאתה מתאכסן במלון, כנהוג במדינות מסויימות".

אין מנגנון-קבע של מחבלים

פקידי משרד החוץ האמריקאי נוטים לקבל את ההנחה, כי אין מנגנון קבע של מחבלים ערביים בארה"ב. עם זאת הם מאמינים, כי ארגוני המחבלים, שמרכזיהם בביירות, גייסו כ־3000 סטודנטים ערביים הלומדים במכללות בארה"ב. תפקידם של אלה הוא להכשיר את הקרקע לקראת התקפות אפשריות בארה"ב ואולי אף להוציאן לפועל.

כדי להילחם בסכנת המחבלים נקטה ארה"ב שורה של אמצעים, כולל מיבצע נגד חוטפי מטוסים ושודדי אויר. יתר על כן: משרד החוץ החליט ב־1 ביולי 1972 להשעות לזמן בלתי מוגבל את התקנות המאפשרות לנוסעים-במעבר להימצא עד 10 ימים בערי ארה"ב ללא אשרה.

37,000 בדיקות מיוחדות

במשך השנה החולפת ערכו השלטונות האמריקאיים בדיקה מיוחדת ל־37,000 מבקשי אשרות, תוך מתן הוראות לפקידים מעבר לים לבדוק את הבקשות לפי רשימות מיוחדות של החשודים. כתוצאה מכך נתפסו כמה דרכונים מזוייפים ונלכדו אנשים שהציגו את עצמם בזהויות בלתי נכונות.

כנס משפטנים נגד הטרור

ניו-יורק, (עסט"א). — יותר מ־2500 שופטים ועורכי-דין מ־123 ארצות, המשתתפים בועידה העולמית השישית למען השלום באמצעות החוק, הנערכת באבידז'אן, גינו את כל צורות הטרור והמליצו על קבלת עקרונות כלליים, נוהגים וכללים שיגבירו את יכולת המדינות, למנוע מעשי טרור.

אברהמוביץ מציע להנהיג פנסיה מקיפה בתעשיה בתוספת מענק פרישה

הצעה לבחון את האפשרות להנהגת תכנית פנסיה מקיפה לכל פועלי התעשיה, שבמסגרתה יקבל עובר שעבר מפנסיית יסוד לפנסיה מקיפה מענק עם פרישתו לגימלאות — העלה אתמול יו"ר המחלקה לאיגוד מקצועי א. אברהמוביץ בפגישה עם פועלי מקבציל בעכו.

הוא ציין, כי אפשרות זו יש לבחון במסגרת המו"מ בין ההסתדרות לבין המעסיקים בנושא זה.

אברהמוביץ הסביר, כי בארבע השנים הקרובות שואפת ההסתדרות כי יימשך תהליך השוואת התנאים הסוציאליים הבסיסיים של הפועלים החודשיים והיומיים בתעשיה, תהליך שההסתדרות באבקה להגשמתו בקדנציה הנוכחית והגיעה להישגים ניכרים. בהמשך דבריו אמר אברהמוביץ, כי ההסתדרות מבקשת להגיע בהדרגה לשבוע עבודה מקוצר בן חמישה ימים.

כן אמר אברהמוביץ, כי ההסתדרות מבקשת להגיע להסכם עם המעסיקים בדבר הקמת קרן השתלמות לפועלי התעשיה שתאפשר להם לצאת מדי-פעם להשתלמויות, קורסים וימי-עיון על חשבון המעסיק. הוא קרא לשתף את העובדים בניהול וברווחים במשק ההסתדרותי במידה גוברת והולכת ולהנהיג שיתוף כזה גם במפעלי הסקטור הפרטי, כדוגמת השיתוף בניהול וברווחים בכמה ממדינות אירופה.

בסיכום דבריו הטעים אברהמוביץ, כי ההסתדרות שואפת להבטיח עליה הדרגתית, אך רצופה, ברמת חייהם של השכירים בישראל. רק רמת-חיים גבוהה, בד בבד עם פיתוח המשק, היא ערובה להבטחת עליונותה האיכותית של ישראל על שכנותיה לאורך ימים. לפיכך רואה ההסתדרות את אחת ממשימותיה העיקריות בתקופה הקרובה בבלימת ההתייקרות ובשמירה על ערכה הריאלי של הכנסה. העובד ולצורך זה דרוש שיתוף-פעולה בין ההסתדרות לבין הממשלה.

ספיר: לפי הנוהג בוחר מרכז העבודה במזכיר ההסתדרות אחר הבחירות

מאת סופר "דבר" בנגב

שר-האוצר פנחס ספיר אמר אמש, כי מפלגת העבודה אינה יכולה לסטות מנוהגה, אשר לפיו בוחר המרכז במזכיר ההסתדרות אחרי הבחירות, כפי שמקובל לגבי נבחרי המפלגה לכהונות בממשלה.

ספיר אמר את הדברים הללו אמש, לפני פעילי מפלגת העבודה בבאר-שבע. כשאלו מדוע לא תימסר הודעה מפורשת מטעם המפלגה, כי י. בן-אהרן יכהן אחרי הבחירות כמזכיר ההסתדרות. השואלים טענו, כי הודעה כזאת עשויה לחזק את המפלגה בבחירות להסתדרות.

בתשובה לשאלה מדוע לא יינתן לנשים ייצוג בשיעור של 25 אחוז לעירייה ולכנסת, כפי שנקבע מטעם המפלגה בבחירות להסתדרות, אמר ספיר, כי זוהי הביעה צודקת. כן אמר שהוא תומך בדרישת אנשי הנגב שיינתן להם ייצוג בהנהלות הארציות של חברות ומוסדות בהתאם למשקלם באוכלוסיה, המגיע לכ־10 אחוזים מהאוכלוסיה הכל-ארצית.

אשר לעליית המחירים, עמד ספיר על חומרת המצב נוכח העליה הגדולה במחירי החומר הגלמי בעולם וכן עמד על עליית מחירי הזהב. גרעינים למספוא, גרעיני סויה ושמן, סוכר וכיו"ב. הוא אמר, כי מחירים אלה עלו באחרונה, במקרים מסויימים עד פי ארבעה. בקשר לכך אמר, כי הממשלה תתן בכובד-ראש בבעיית הסובסידיה למצרכי המזון הבסיסיים, אשר כתוצאה מעליית המחירים בעולם, מגיעה לסכומים שאין הממשלה יכולה לשאתם.

ספיר אמר גם, כי הגיעו אליו ידיעות שכמויות מזון מן המצרכים המסובסדים מוברחות למדינות ערב דרך הירדן.

דובר המערך: גח"ל מסית נגד העולים

דובר מטה הבחירות של המערך, יורם פרי, אמר כי בדיון נמצא סרט ההקלטה של שידורי הבחירות של גח"ל ברדיו מיום ג' שעבר, וכן קטע הסתה נגד העולים.

הוא אמר זאת בתגובה לדברי א. נאור מגח"ל, שלפיהם לא שידרה גח"ל שידור כזה וכל הענין הוא האשמת שוא של המערך.

במסגרת שידורי הבחירות להסתדרות של גח"ל ביום ג' שעבר בשעה 7.30 בערב שודר קטע, שבו מתקיף צעיר את העולים החדשים "שלא באו לשום דבר למען הארץ ומקבלים את כל הדברים על מגש של כסף".

דובר מטה הבחירות של המערך, שלח מכתב למטה ההסברה של גח"ל וביקש לא לערב את בעיית העולים בויכוח המפלגתי, כדי לא לגרום לשנאת אחים בין ותיקים לעולים.

השיב על כך האחראי לשידורי הבחירות של גח"ל אריה נאור: לא דובים ולא יער, גח"ל לא שידרה כלל שידור כזה.

על זאת הגיב פרי, כי סרט ההקלטה של השידור נמצא גם ברשות השידור וגם בידיו, והוא מוכן להשמיעו לכל מבקש.

יו"ר סיעת תכלת-לבן לשעבר בשידור טלויזיה של המערך

האשמות חריפות נגד הנהלת גח"ל, אשר תומכת באילי ההון ולא בעובדים, השמיע אתמול יו"ר לשעבר של סיעת תכלת-לבן בהסתדרות אריה קוצר. הוא הופיע אמש במישדר בחירות מטעם המערך לאחר שנענה לבקשת מטה ההסברה של המערך להביע את ה"אני מאמין" שלו.

במישדר, ששודר אמש ב־20.15, אמר קוצר, כי סיעת תכלת-לבן בהסתדרות הוקמה נגד רצונה של הנהלת גח"ל. מאז הקמתה היה ויכוח חריף בין חברי הסיעה, שרצו לייצג את העובדים לבין גח"ל שייצגה את בעלי ההון.

טענתי, אמר קוצר, כי תנועת החירות וגח"ל חייבים להגן על אינטרסים של העובדים ולא להעדיף את האינטרסים של אילי ההון. אך תביעתי לא נענתה. בהמשך דבריו הזכיר, כי תבע הגדלת שכר המינימום ועל כך גינתה אותו הנהלת גח"ל.

א. אפרת: המערך יתקוף המצוקה הסוציאלית

בכוחו של המערך בממשלה, בהסתדרות וברשויות המקומיות לתקוף את המצוקה בשיכון ובחינוך ולהתגבר עליה — אמר א. אפרת ביום עיון של עובדי הקואופרציה הצרכנית בצפון הארץ.

א. אפרת הציג את הישגי ההסתדרות שרק בכוח אירגונה ומאבקיה נמנעה התפשטות העוני והגבלת התיאבון הבצלני של הרכושנות הישראלית. הליווי שנה, ההסתדרות מאז הקמתה ועד היום לעולה החדש ולחבר הצעיר המצטרף לשורותיה — הוא קובע את הקליטה בעבודה ובחברה. ההסתדרות הגישה למדינה מערכת שירותים לשירותי אדם, שאין להם דוגמה בעולם.

אפרת קבע, כי בטחון המדינה וגבולותיה יובטח רק אם נדע לבנות מסד חברתי מוצק, המבוסס על בטחון סוציאלי ועל חינוך מודרני ומתקדם.

הנחה את יום העיון מזכיר הסתדרות הפקידים בב. פ. חיפה, י. בורשטיין.

נ. אלמוזלינו: אנשי תכלת-לבן זרים להסתדרות

רשימת הליכוד בהסתדרות אינה מחדשת דבר ואינה מבשרת שום תמורה חיובית. די לקרוא בעתונות את המתמודדים שהמשתתפים בליכוד מפזרים איש לרעהו — כדי להיווכח — מה דמותה של רשימת "הליכוד" ומה עתידה, אמר חבר הוועדה המרכזית נתן אלמוזלינו באסיפת פעילים יוצאי בולגריה שנערכה ביפו.

אנשי "תכלת לבן" נשארו זרים להסתדרות ולמפעלה ההיסטורי. גם לאחר שהצטרפו להסתדרות אותה שללו וניסו לחבל בעבר, אמר נ. אלמוזלינו.

א. עופר: תמיר עשוי להצטרף ל"ליכוד" ברגע האחרון

ח"כ א. עופר אמר אתמול, כי לדעתו יצטרף ח"כ שמואל תמיר ברגע האחרון ל"ליכוד". בכיוון שמצב שתי ציפורים ביד מאשר שלוש על העץ.

ח"כ ש. תמיר — אמר עופר — יודע להבדיל בין הלך רוח בציבור לבין עובדות בשטח. ולכן יצדיק שני מקומות בטוחים ברשימת "ליכוד" מאשר סיכוי לשלושה מקומות, סיכוי שאינו בטוח.

ע. נרקיס: בטחון המדינה היום מובטח

כיום בטחון המדינה מובטח. הגיע הזמן לסיים דבש לא רק על המדינה אלא על האדם החי בה, אמר עוזי נרקיס, מנכ"ל המחלקה לעליה ולקליטה בסוכנות, בהרצאה שנערכה בשכונת מוסררה בירושלים.

נרקיס הזהיר, כי ילחם על כך שהשכונות, אשר לדבריו "לא הגיעו לגבורה", יקבלו עדיפות בטיפולן של העיריה, ההסתדרות והמפלגה. נרקיס קבע לצורך זה פגישה עם משתתפי החוג מיד לאחר הבחירות.

אסתר הרליץ: שנת שירות לפנסיונרים

בארגונית של פנסיונרים בתל-אביב הציעה אסתר הרליץ, כי בדומה לגרעיני "עודד" של צעירי הקיבוצים יוארגנו קבוצות של פנסיונרים לשנת שירות בהתנדבות ביישובים מצוקי שיפוט, לטיפול במשפחות מצוקה ובפעולים הדיביה.

פנסיונרים בעלי נסיון ובעלי מקצוע יכלו לתרום לתרבות הירוד בעיירות הפיתוח ולהדיאיה לרמה ההגונה ביישובים הותיקים.

ואלדהיים הגיע ממצרים לירדן

קהיר: הועלו המשך הכיבוש ובעיית הפלשתינים

מזכיר או"ם ד"ר קורט ואלדהיים (משמאל) מתקבל בנמל התעופה של קאהיר על-ידי שר החוץ המצרי מוחמד חסן אל-זייאת.

צילום רדיו של "אסושיאייטד פרס"

רבת עמון, (י. פ.) — מזכיר או"ם ד"ר קורט ואלדהיים הגיע אמש לביקור בן יומיים בירדן — תחנתו האחרונה בסיור המזרח התיכוני. ברבת עמון הוא עתיד לפגוש, דרך ניקוסיה, לועדת המדינות הבלתי מזדהות באלג'יר.

ואלדהיים נתקבל על-ידי שר המדינה הירדני לענייני חוץ זהייר אל מופתי והיום ייפגש עם המלך חוסיין ועוזריו הבכירים.

ואלדהיים גם אמור לסייר היום במסוק מעל בקעת הירדן בלווית יורש העצר הנסיך חסן. כן יבקר במחנה הפליטים בקצה לא הרחק מרבת עמון. הפליטים שם מתכוננים להגיש לו תזכיר ובו תביעה להחזירם לבתיהם בישראל.

בינתיים פירסם דוברו של הנשיא סאדאת הודעה, כי בשיחות עם ואלדהיים הדגיש הנשיא המצרי את חומרת המצב באזור נוכח כיבוש השטחים הערביים ושלילת זכויות הפלשתינאיים השנים דנו גם בשליחות יארינג שהוכשלה על ידי ישראל.

"אין פתרון מהיר"

לפני צאתו את קאהיר אמר ואלדהיים, כי אין הוא רואה באופק פתרון מהיר למשבר המזרח התיכון.

"המצב באזור הוא ללא ספק חמור מאד", אמר מזכיר או"ם. "ואין ספק כי יש צורך במאמץ עצום כדי להתגבר על הקשיים. אינני חושב שאנו יכולים להגיה שפתרון הבעיה נראה באופק. הבהה כזו תהיה בלתי מציאותית".

אשר לשיחותיו עם הנשיא סאדאת ושאר המנהיגים המצריים אמר מזכיר או"ם, כי הן היו "מעניינות מאד". הוא ציין, כי השיחות העניקו לו הבנה טובה יותר לגבי דרך המחשבה של המנהיגים המצריים. "מותר לומר, כי זו בדיוק היתה מטרת ביקורי", אמר. "לא באתי לכאן, כדי למצוא פתרון לבעיה, לדעתי יהיה זה בלתי מציאותי לצפות לתוצאה כזו מביקור אחד בלבד. המטרה היתה לסייע לי במציאת דרכים ואמצעים, כדי לתרום לפתרונה של בעיה זו, שהיא סבוכה וקשה עד מאד. ברור שיש לפתור את הבעיה על בסיס מגילת או"ם ועקרונותיו. אני מקווה מאוד שנצליח למצוא פתרון על יסוד מגילת או"ם". המשך שליחות יארינג תלוי לדבריו, בדעתה של ישראל.

ואלדהיים לצאת לקפריסין ומשם לאחר תום ביקורו בירדן עומד יימשיך לועידת המדינות הבלתי-מזדהות באלג'יר. הוא אמר, שלאחר תום מגעיו בארצות המזרח התיכון, יוכל להמשיך בדיונים עם נציגי המדינות הללו במושב הקרוב של עצרת או"ם בניו-יורק.

סירב לומר אם הביא שי. מג. מאיר

לשאלה, מה הרגשתו לאחר ביקורו בישראל ובמצרים, השיב ואלדהיים: "הרגשתי היא, שיש שאיפה ממשית לשלום באיזור, ולאור תחושה זו הריני מקווה שבטווח ארוך תהיה אפשרות להשיג פתרון צודק בדרכי שלום".

ואלדהיים נמנע מלהגיב על הידיעות, כי הביא עמו שדר מאת ראש הממשלה גולדה מאיר, לפיו ישראל עדנה מוכנה למו"מ לשלום ללא תנאים מוקדמים. הוא גם סירב לומר אם יש בכוונתו לקיים סיור נוסף בבירות המזרח התיכון.

ביטל סיור בפירמידות

אגב, ואלדהיים נאלץ לבטל את ביקורו בפירמידות, משום שאחרי ארבע פגישות עם שר החוץ ד"ר זיאת ופגישות עם סאדאת ומזכיר הליגה הערבית מחמוד ריאד — לא נותר לו זמן.

איש הטלויזיה מירדן עודנו מקווה לראיין את דיין

עורך התכניות העבריות בטלויזיה הירדנית, הארון מחמוד הגיש בקשה לשלטונות ישראל לאפשר לו, במסגרת איחוד המשפחות, לחזור ולבקר בגדה המערבית. הוא דיבר בשיחה עם סופר סוכנות הידיעות הצרפתית.

מחמוד אמר, כי הוא מבקש להמשיך לחיות ולעבוד ברבת עמון, אולם רצונו לבקר לעתים קרובות ככל האפשר אצל הוריו ברמאללה.

הוא עומד לצאת היום בדרכו חזרה לרבת עמון, אולם הביע תקווה, כי שר-הבטחון משה דיין יאות, עוד לפני צאתו, להעניק לו את הראיון, שביקש לקיים בשביל הטלויזיה הירדנית ושהוא קיבל הסכמה ברבת עמון לקיימו. שר-הבטחון סירב להתראיין בגלל התעמולה האנטי ישראלית המתנהלת בטלויזיה הירדנית.

האופרה הישראלית

מייסדת ומנהלת אדיס דה-פיליפ
פתיחת העונה ה-27 • 1973/74

הצגת בכורה ישראלית

תל-אביב	ירושלים	חיפה
בית האופרה	בנייני האומה	ארמון
15-9 • 22-9	17-9-73	20.9-73

מלכת שבא

האופרה הרומנטית אכזוטית מאת קארל גולדמרק
ההצגה: אדיס דה-פיליפ
עברית: אהרון אשמן
המנצחים: אלכסנדר טרסקי • פרנקלין צ'וסט
מנצח המקהלה: ד"ר ה' פיוקוס
כוראוגרף: פ' צ'ארטקוב
המשתתפים:
נתניה דברת • אסתר באומול • ליליה שני • מרשל ריינור • מלוין פול • קלאודיו אוולה • בוריס ברלב • מיכאל גלוקסמן • מרדכי בן-שחר • יהודה שמואלי • אנט סאלין
סולניות הבלט: אנה מריה הפ • קורה בנאדור
כרטיסים: אלנבי 1 ת"א, טל. 57227
ירושלים: ברנאים
חיפה: קופת מכבי

שני הצוללנים שניצלו: רוג'ר צ'פמן (משמאל) מחבק את רעייתו ג'ון, ורוג'ר מאלנסון עם אשתו פאמלה. הם חולצו מן הצוללת שלהם שעות ספורות לפני שאזל בה מלאי החמצן והוטסו לחופשה.

צילום רדיו של "אסושיאייטד פרס"

הקונגרס חוזר מהפגרה — לניקסון צפויים קשיים חדשים

ואשינגטון, (ע"ד). — הקונגרס האמריקאי עומד לשוב לעבודתו מחרתיים, והדבר מבשר, כנראה, פורענויות חדשות לנשיא ניקסון. עם סיומה של פגרת הקיץ שנמשכה חודש ימים, יתחדשו לא רק ישיבות הוועדה החוקרת את שערוריית ווטרגייט, אלא צפויה גם שורה של מאבקים בין הקונגרס לבין הנשיא בענייני כלכלה, תקציבי הגנה, הוצאות ניהולו של הבית הלבן, סמכויות הנשיא ובעיות חוץ.

עם זאת יש לצפות, שלפני כל אלה יעשה הקונגרס פעולה שתהיה לרוחו של ניקסון: אישור מינויו של פרופ' הנרי קיסינג'ר לשר-החוץ. ועדת החוץ של הסינט עשתה מעשה בלתי מקובל כדי להחיש את אישור המינוי, והחליטה לפתוח בגביית העדויות בנושא זה כבר ביום ו'. לפי שעה לא נתגלתה כל התנגדות של ממש למינויו של קיסינג'ר.

חקירת קיסינג'ר

יש להניח, עם זאת, כי צפויה לו חקירה קפדנית בנוגע לחלקו בהפצצות החשאיות על קאמבודיה ב־1969, הסכמתו להאזנה טלפונית לשיחות עוזריו ועוד. כן יש להניח, כי תרצב לו השאלה, אם יש בדעתו להשתמש בפריווילגיית מינהליות, כדי להימנע מלהעיד בפני הקונגרס על יעצו לנשיא בשטח מדיניות החוץ.

כן יוגשו עוד השבוע לפחות ארבעה תיקונים, שמגמתם לקצץ בהקצבות לתפעול הבית הלבן. אחד התיקונים מתייחס לתקציב בסך 2.8 מיליון דולאר, שנועד לצורך מועצת הבטחון הלאומית של קיסינג'ר. ייתכן, כי בעלי התיקון יבקשו לקצץ את התקציב בשיעור של מיליון דולאר.

פולברייט יחדש המאבק להפסקת שידורי התעמולה

הסנאט יתחיל גם בוויכוח על הצעת חוק להמשך המימון של "רדיו אירופה החפשית" ורדיו "ליברטי". תחנות שידור אלה זכו עד לשנים האחרונות לסובסידיה חשאית מצד שירות הביון המרכזי של ארה"ב.

יו"ר ועדת החוץ של הסנאט ויליאם פולברייט, עומד לחדש את מאבקו למען הפסקת השידורים למזרח אירופה וברה"מ, או לפחות, למען קיצוצם. הוא טוען, כי תחנות השידור הללו הן שרידים מתקופת המלחמה הקרה ועומדות בניגוד לרוח ההתפייסות החדשה בין הגושים.

בעיה תחוקתית מרכזית תועלה לדיון מחדש בעוד שבוע, כאשר ועדה משותפת של הסנאט ובית הנבחרים תדון בניסוח הסופי של "חוק סמכויות המלחמה". חוק זה נועד לחייב את הנשיא לקבל אישור מוקדם של הקונגרס לכל פעולה צבאית נרחבת המתנהלת ללא הכרזת מלחמה רשמית, כפי שהיה, למשל, במקרה של וייטנאם.

הביטוח הלאומי אינו ערוך לטפל בנפגעי פעולות האיבה

חנה מרון נבחרה יו"ר הארגון

השחקנית חנה מרון, שנבחרה ביו"ר ארגון נפגעי פעולות איבה, אמרה אתמול, כי "ההבדל בינינו לבין חיילי צה"ל הוא רק בכך, שלא היה לנו נשק ביד כדי להתגונן מפני המחבלים".

נציגי הארגון, שקיימו אתמול בבוקר מסיבת עתונאים בתל-אביב, הציגו מקצת מבעיותיהם ומאבקיהם להשגת זכויות.

כ־400 מנפגעי פעולות האיבה התארגנו עד כה סביב הוועד הזמני שהוקם. אך לדברי הנציגים, ישנם רבים אחרים שאינם יודעים על זכויותיהם וטרם התארגנו. מטרת הארגון היא להכניס את האזרחים נפגעי פעולות-האיבה תחת זרועו של משרד-הבטחון.

מבחינה חוקית, נאמר במסיבה, הוכרו זכויות נפגעי פעולות האיבה, בדומה לאלה של נפגעי צה"ל, אולם הטיפול בהם נמסר לביטוח הלאומי ומשרד זה אינו ערוך לטיפול בבעיות אלה.

במסיבת העתונאים הוצג מכתב ששלח אל הוועד שר-העבודה, בו נאמר כי "למרות כל המאמצים, אין המוסד לביטוח לאומי בנוי על מנת להקנות לכם את הזכויות המגיעות מידי משרד-הבטחון". השר הבטיח את מלוא תמיכתו לנפגעי פעולות-האיבה אולם עד כה לא שונה דבר.

סחבת בהקניית זכויות-יסוד

כמה מן הדוברים תיארו את הסחבת בהקניית זכויות-היסוד של הנפגעים. הם סיפרו, כי אפילו העלאת התגמולים בשיעור של 30 אחוז מחודש אפריל, טרם נתקבלה. הנפגעים והנפגעות תיארו את המצוקה הנפשית של האלמנות והיתומים: איש אינו פונה אליהם לאחר האסון, וכאשר הם מבקשים את הזכויות לעזרה, הם נתקלים באפלה ובסבך ביורוקרטי שקשה להתירו.

עתה מקווים נפגעי האיבה, כי ארגון נכי צה"ל, שגילה עמדה אוהדת כלפיהם, יתמוך בהצעתם להסות משרד-הבטחון. כן מקווים נציגי הארגון, כי הנפגעים שטרם התארגנו, יפנו אל המרכז לפי תיבת הדואר 3727 תל-אביב ויעמדו על הזכויות המוקנות להם עפ"י החוק. (ע)

העקר הבריאות
בריאות המשפחה

הופיעה מהדורה חדשה מורחבת ומעודכנת

אנציקלופדיה לבריאות המשפחה

למעלה מ־40.000 ספרים כבר נמכרו.
גם אתה תוכל לרכוש לביתך את האנציקלופדיה לבריאות המשפחה, שהותאמה במיוחד לתנאי הארץ.
בספר מאות עמודים, המסבירים את סימני המחלות, אופן ריפויין והדרכים למניעתן.
פרק מיוחד על האם והילד.
להשיג בסניפי "דבר" ובחנויות הספרים. המחיר 42.5 ל"י.

ספרית דבר

20 מקרי חולירע בנאפולי ובבארי

נאפולי, (עיר רויטרס). — שלטונות הבריאות באיטליה הודיעו אתמול על גילוי 20 מקרים נוספים של חולירע בנאפולי ובבארי שעל חוף הים האדריאטי. עם זאת נתקבל הרושם, שהתפרצות המגפה דועכת והולכת. (בעיר אמלנמה שבארה"ב נתגלה מקרה בודד של חולירע, אך השלטונות הודיעו, כי אין לחשוש למקרים נוספים).

מספר מקרי המוות עד כה עומד על תשעה. פקידים בנאפולי סיפרו, כי מקרים חשודים מוסיפים להתקבל לבתי החולים בקצב קצוב, אולם בימי סוף השבוע חלה ירידה ממשית במספרם של אלה שהתקבלו מאבחנות אצלם. סך הכל אובחנו 62 מקרים. מאה מקרים חשודים אחרים עדיין נמצאים בתהליך של בדיקות.

בעיר בארי, עיר נמל גדולה בדרום חוף האדריאטי, מסרו שלטונות הבריאות על 33 מקרים. אולם בית החולים המרכזי בבארי מסר, כי בין המאושפזים יש רק מעטים שנתקבלו לאחרונה ומספר המקרים החדשים מצטמצם והולך.

תורים ומריבות במרכזי החיסון

בינתיים מדובבים אלפי אנשים בתורים ליד מרכזי החיסון. בתי החולים בשתי הערים מוסרים, כי הם מקבלים מבול של פניות מצד אנשים מודאגים, שבסופו של דבר מתברר, כי הם סובלים מחוליי קיבה רגילים.

במרכזי חיסון רבים פרצו מריבות קולניות בין המוני הממתינים, כאשר הורים דרשו זכות בכורה לילדיהם. אולם לדברי המשטרה, היה רק מקרה אחד של קטטה אלימה. הדבר היה בעת שממתינים נזעמים העלו אש ברחובות... המשטרה התערבה והפסיקה את הקטטה בתקיפות.

לעומת זאת אירעו יום קודם לכן מעשי אלימות כמעט בכל המרכזים. לאור שפרצו שמועות, כי מלאי תרכיב החיסון אזל והולך. כדי לצמצם את המתיחות הודיעו שלטונות הבריאות כי ברשותם כ־מיליון מנות חיסון וכי 400 רופאים עובדים במרכזי החיסון. לפי הערכת השלטונות ישלם חיסונם של 2.5 מיליון התושבים בעיר לא יאוחר מיום ה'.

ארגוני החבלה החלו להשתמש במטען נפץ מסוג חדש. המטען נמצא בבקבוק יין גדול המכיל חומר-נפץ ורסיסי זכוכית. התפוצצות הבקבוק יכולה לגרום למות. מטען מסוג זה נתגלה לאחרונה בארץ.

עונש מאסר וגלות ליקיר וקאראסין

מוסקוה, (ופ"ע, ע"ד וע"ן). — בית משפט במוסקוה דן שלשום את פיוטר יקיר ואת ויקטור קראסין לשלוש שנות מאסר ועוד שלוש שנות גלות כל אחד באשמת פעולות חתירה נגד המשטר — כך הודיעה סוכנות הידיעות "טאס".

פסק הדין ניתן לאחר משפט שהוכרז כ"פתוח", אולם היה סגור בפני עתונאי חוץ. המשפט נמשך חמישה ימים.

לדברי "טאס" נידונו יקיר וקראסין בשל "הסתה ותעמולה בכוונה להחליש את העוצמה הסובייטית, הפצת השמצות דמיוניות הנוגעות להבאיש את-ריחם של המדינה הסובייטית והמשטר החברתי שלה".

"מודים באשמות"

קודם לכן הודיעה "טאס", כי יקיר וקראסין הודו באשמה של שיתוף פעולה עם ארגון פעולה אנטי-סובייטי, שבסיסו בפרנקפורט, וכן בפעילות כ"מודיעים בתשלום" למען כמה עתונאי חוץ במוסקוה. בית הדין "לקח בחשבון שיקיר וקראסין הודו באשמה והביעו חרטה", ציינה סוכנות הידיעות.

בינתיים פורסמו אתמול בעתוני מוסקוה מכתבים נוספים של מדענים התוקפים את המדען הסובייטי אנדריי סאחרוב. במטרה לאלץ אותו להפסיק את מאבקו למען החירויות האזרח.

משק וכספים

המחיר ששילמה „כלל" לבעלי המניות של „החברה המרכזית" לא מבוסס על ניתוח הדוח"ות הכספיים

הטבות ניכרות לראשי „כלל" – דירה ב חצי המחיר והלוואה בלי ריבית

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

המחיר ששילמה „כלל" לבעלי המניות של „החברה המרכזית" נקבע בכו"מ שנוהל עם אותם בעלי המניות ובהסכמה הדדית. מחיר זה אינו מבוסס על ניתוח הדו"ח-ות הכספיים של שתי החברות — נמסר בתשקיף שפירסמה חברת „כלל".

בין השיקולים שהניעו את „כלל" בהחלטה לרכוש את „החברה המרכזית" היו, לדברי התשקיף:

◆ הרחבת בסיס ההון של „כלל" מכ-60 מיליון ל"י, ע. נ. בניות לסך של כ-112 מיליון ל"י ע. נ., הגדלת מאזנה המאוחד מסך של כ-700 מיליון ל"י לסכום של קרוב למיליארד ל"י.

◆ הרחבת בסיס ההון של החברה במטרה ב„בנק פיננסי" לגיוס הון זר ע"י החברה בצורת הלוואות וכד'. ובייחוד יאפשר לחברה לפנות לגיוס כספים בשוקי ההון הבין-לאומיים;

◆ האפשרות להיכנס לענפים נוספים לאלה שכבר קיימים ב„כלל" ולגוון את השקעותיה.

בעלי המניות העיקריים

בעלי המניות העיקריים של „כלל", על-פי דיווח התשקיף, הם: „אי. די. בי." (קבוצת בנק „דיסקונט") מחזיקה ב-15.46 מיליון ל"י ע. נ. בנק הפועלים 12.27 מיליון ל"י ע. נ., „פפוס" — 7.47 מיליון ל"י ע. נ., בנק לאומי — 6.45 מיליון ל"י ע. נ. ואיש-העסקים היהודי-אמריקאי ויקטור קרטר — 5.79 מיליון ל"י ע. נ.

הטבות למנכ"ל „כלל"

תשקיף „כלל" מוסר על הטבות שניתנו למנכ"ל „כלל", אהרן דוברת. משכורו החדשי הוא 5.000 ל"י.

בראשית 1972 נתנה „כלל" אופציה לדוברת לרכוש מניות „כלל" עד לסך של 250.000 ל"י ע. נ. במשך חמש שנים, החל מ-1971 במחיר של ערך המניות הנקוב. זאת בנוסף לזכויותיו של דוברת לרכוש מניות בערכן הנקוב של 250.000 ל"י במסגרת הנפקת המניות לעובדי „כלל".

לשם רכישת המניות אמור, כי דוברת יקבל הלוואה לגבי חלק מהמניות שהוא ירכוש בסכום הרכישה אשר היפרע בתום חמש שנים מיום הנפקת ההלוואה. הלוואה זו תשא ריבית של 5 אחוזים לשנה והחזרה בתשלומים שנתיים בתום כל שנה.

הדבר הרכש ב-1972 מניות ב-100,000 ל"י ע. נ. הוקצו לו בניות הטבה בסך של 10.000 ל"י ע. נ. כן הוענקה לו הלוואה בהתאם.

בנוסף לזאת קיבל דוברת זכות לרכוש את הדירה שהוא גר בה (הנמצאת בבעלות „כלל") בתום 7.5 שנות עבודה בחברה. המחיר לרכישת הדירה הוא 50 אחוז מעלות הדירה ל„כלל".

כן נמסר בתשקיף, כי הוענקה לחברה בבעלות יו"ר המשותף של מינהלת „כלל", ישראל פולק, הלוואה ללא ריבית. הלוואה זו ניתנה לפני כמה שנים והסכום של ההלוואה אינו מצויין. בסוף 1972 הסתכמה יתרת ההלוואה ב-2.05 מיליון ל"י והיא היפרע בתשלומים שנתיים בשנים 1973-1979.

קרן חדשה תעניק ערבויות ליצואנים מתחילים וקטנים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

על הקמת קרן ערבויות חדשה ליצואנים קטנים ומתחילים שתהיה משותפת לממשלה, „החברה לביטוח סיכוני סחר-חוץ" ומכון היצוא — החליט משרד המסחר והתעשיה.

כדי לאפשר ל„חברה לביטוח סיכוני סחר-חוץ" את הפעלת הקרן, אישרה ועדת הכספים של הכנסת השתתפות החברה בקרן. סמנכ"ל משרד המסחר והתעשיה לעניני מימון עמוס בר-חיים מציין בבטאון משרדו, שהקרן מתחילה עתה את פעולתה כשלרשותה עומדת מסגרת לממן ערבויות בהיקף של 3 מיליון ל"י. מסגרת זו עשויה לענות על הצרכים הקיימים. אם יהיה צורך, יפעל משרד המסחר והתעשיה להגדלת המסגרת.

הקרן תעניק ערבויות ליצואן הזקוק לערבויות לצורך ביצוע יצוא, בתנאי שיעמוד בקריטריונים הבאים:

● היקף יצואו אינו עולה על 250.000 דולר לשנה;

● קצב הגידול ביצוא מגיע לפחות ל-25 אחוז לשנה;

● מיבנה הון יציב, או התחייבות היצואן לשיפור מיבנה ההון.

יצואן שיעמוד בקריטריונים אלה, יוכל לקבל ערבות בתנאים הבאים: הערבות תינתן לתקופה של עד 4 שנים; הערבות, שתינתן לבנקים, מיועדת אך ורק לכיסוי המימון מקרנות היצוא שאושר ליצואן; הערבות לא תעלה על 50 אחוז מסכום האשראי שאושר ליצואן בקרנות אלה ולא תעלה על הסכום המוחלט של 75,000 ל"י.

להבטחת הערבות יינתנו ע"י היצואן בטחונות מסויימים. בכל מקרה תינתן ע"י היצואן ערבות אישית.

10,000 ל"י — מחיר מטר-מרובע חנות ב„ככר אתרים" בתל-אביב

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

מחיר מטר-מרובע של חנות ב„ככר-אתרים", שבנייתו מושלמת עתה ליד שדרות קרן-קיימת בתל אביב, הגיע לאחרונה ל-9,000—10,000 ל"י בעיסקות מכירה שבוצעו.

זו עליה ניכרת במחיר, הנובעת מכך שהמרכז נמצא בשלבי בנייה אחרונים.

כאשר החלה חברת „אתרים" את הבנייה, מכרה מטר-מרובע בכ-2,500 ל"י, ואחר-כך הגיעה עד לכ-5,000—6,000 ל"י. החברה מכרה את כל השטחים המסחריים, והעיסקות מתבצעות עתה ע"י אלה שרכשו את השטחים. השטח המסחרי בפרוייקט זה מגיע לכ-4,000 מ"ר במקום ייפתחו חנויות לתכשיטים ומזכרות, משרדי נסיעות, מסעדות, אולמות תצוגה, גלריות וכו'.

במקום יימצא חניון תת-קרקעי. בשטח החניון יהיו כ-450 מקומות-חניה.

60 עובדי בתי-המשפט בבאר-שבע דנו אתמול בהצעות שהתכוונו לנקוט בהן החל מאתמול לאות מחאה על אי-השוואת תנאיהם לתנאי העובדים בתל-אביב.

הוקמה מסגרת-גג למפעלי „טלרד"

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

מסגרת-גג לכל המפעלים הנמצאים בבעלות מלאה החלקית של „טלרד" הוקמה בימים אלה לאור החלטת בעלי חטיבה זו, „כור" והחברה האחראית ל„מורה-הקרוב", להרחיב את הפעילות. נקבע מבנה ארגוני חדש שהביא לשינויים בדרגי הניהול השונים.

במסגרת החטיבה של „טלרד" ייכללו המפעלים: „טלרד" בלוד והשלוחות ביבנה ובמצלות; „ציתור" בחולון; „קרן אלקטרוניקה" באשקלון; מפעל הטלקומוניקציה בסינגפור. בעתיד יתווספו לחטיבה זו מפעלים אשר צידופם והקמתם נדונה כעת.

בראש החטיבה יעמוד תת-אלוף (מיל.) משה גדרון, בעבר קצין קשר ואלקטרוניקה ראשי של צה"ל ולאחרונה יו"ר מועצת המנהלים של „טלרד". כן הוקמו אגפים. כמנהל אגף הכספים והמסחר יכהן שמעון אילוסתיים, שעד כה היה סמנכ"ל „טלרד"; כמנהל אגף התיפעול, דוריאן גילאון, שכיהן בעבר כסגן מנהל משלחת משרד-הבטחון בארה"ב; כמנהל אגף השיווק יכהן מיכאל כץ, בעבר מנהל שיווק יוקר מצרים בחברת „פיטני בוז-אינק" בארה"ב.

בעקבות זאת חלו שינויים בהנהלת מפעלי „טלרד". כמנהל „טלרד" בלוד נתמנה סא"ל (מיל.) גרשון גולן, לשעבר עוזר טכני בכיר לקצין קשר ואלקטרוניקה בצה"ל. ואילו כראש אגף מינהל ב„טלרד" יכהן אליהו (מיל.) אליעזר הורי שכיהן עד לאחרונה כעוזר קצין ראשי בנושאי ארגון ומבצעים.

התארגנות זו באה בעקבות החלטת בעלי מפעלי „טלרד" להרחיב את הפעולות בקנה-מידה רחב בתחומי הטלקומוניקציה, האלקטרוניקה והחשמל והכניסה לשטחים חדשים. במשך ארבע השנים האחרונות גדל היקף הפעילות של המפעלים בכ-240 אחוז, ממכירות בהיקף של כ-32.5 מיליון ל"י ב-1970 ל-110 מיליון ל"י ב-1973 ואילו מספר העובדים גדל ב-90 אחוז, מ-906 ב-1971 ל-1,706 ב-1973. זאת בכל ייעול מערך הייצור.

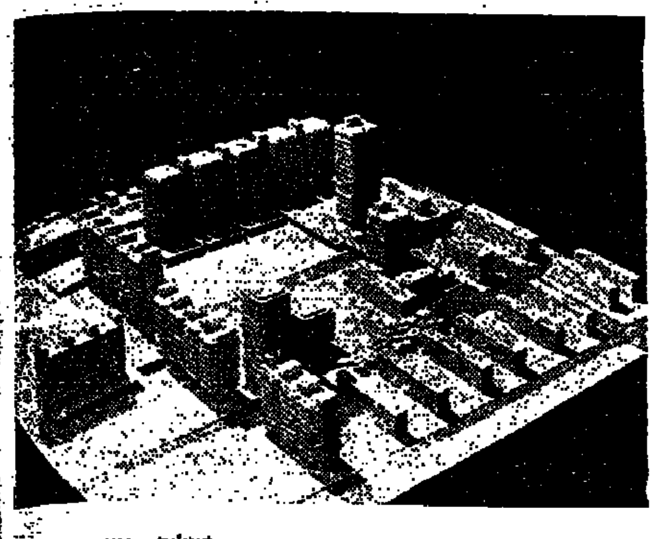

פרוייקט ככר-בארי (צילום: נתן סופרין)

155 מיליון ל"י יושקעו בפרוייקט ככר-בארי בחולון

מאת סופר „דבר" בחולון

פרוייקט בניה ענקי במרכזה של חולון, שיקיף שטח בניה של 70,000 מ"ר, הוצג אתמול במסיבת-עתונאים בתל-אביב, ע"י ראש עיריית חולון פנחס איילון ומנכ"ל „שיכון-עובדים" אברהם עופר.

המדברים מסרו, כי הפרוייקט של „ככר בארי" (הכולל את העירייה וסביבתה) יכלול ברכז מסחרי על 6.000 מ"ר, שטח משרדים על 30.000 מ"ר ושטח מגורים ברמה גבוהה על 30,000 מ"ר. המרכז ייבנה בהצטלבות הרחובות וייצמן-ההסתדרות. ויהיו בו כ-2000 מקומות-חניה במיפלסי גישה ישירה. מרכז המשרדים יכלול משרדי ממשלה, משרדים ציבוריים וציבוריים-הסתדרותיים. מסביב לבית-העירייה יכיל המרכז כיכר גדולה לגופים תרבותיים-הגיגיים לתרבות העיר וסביבה.

מנכ"ל „שיכון עובדים" מסר, כי במחירים של היום יעלה ביצוע הפרוייקט 155 מיליון ל"י. בשנה הבאה יחל בשלב הראשון של הכנת התשתית, כבישים ודרכי גישה וחניה, ובשנה הבאה יוחל בבניה הממשית. לדבריו, יהיו השנה רק 55.000 מ"ר התחלות בניה, לעומת 65.000 מ"ר ב-1972, ואילו ב-1974 יורד ועוד ב-5000 ויגיעו למצב נמלי של 50.000 מ"ר התחלות בניה. במסגרת זו תשתלב גם התחלת בניית „ככר בארי", כאשר בשנה הבאה יופעל גם מפעל מלט שלישי ויוקל מצב המחסור במלט ובעובדים. לפי האומדן, עבודת בניית הפרוייקט להסתיים ב-1980.

צעדת שלשת הימים תשל"ג

17.9.73 — 19.9.73

מחנה הצעדה מוכן לקלוט אותך...

טפסי הרשמה ניתן לקבל בכל בתי הדואר

ההרשמה מסתיימת ב-6.9.73

מפקדת הצעדה

ד.צ. 1020

המועצה האזורית אונו

דאר כפר אזור טל: 751151

הארכת מכרז מס' 1/73

הארכה היא עד כ"ז אלול תשל"ג — 23.9.73 שעה 12.00, בצהרים. הרחבה וסלילת כביש גישה לסביון, בית אבות, תפארת צבי והבה אפעל, בגושים 6177—6176.

אנו מכריזים בזה על קבלה הצעות כקבלנים לסלילה והרחבת כביש הגישה.

את ההצעות לקבל במשרדו של המהנדס מר ליאון זיסמן — רח' סוקולוב 26 תל-אביב. טלפון — 234082.

תמורת תשלום — 50 ל"י שלא יוחזרו.

את ההצעות יש לשלשל במעטפות סגורות, עם ציון מס' המכרז לתיבת המכרזים שבמשרדי המועצה האזורית אונו בכפר-אזור, לא יאוחר מאשר עד יום ראשון — כ"ו אלול תשל"ג — 23.9.73, שעה 12 בצהרים.

להצעה יש לצרף ערבות בנקאית בשיעור 10% מגובה ההצעה. על המציע לצרף להצעתו אישור על רישום בפנקס הקבלנים.

אין המועצה בהתחייבות לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

זלמן [illegible]

ראש המועצה

1961	188.8	—
1961	182	+0.4
1961	170	+0.4
1962	184.5	+0.2
1962	177.5	+0.5
1962	168	+0.4
1962	157.1	+0.3
1963	273	+0.1
1963	256.1	+1.3
1964	249.8	—
1964	228.3	—
1965	225.4	—
1965	203.5	+0.5
1966	180	+0.4
1966	180.5	+0.4
1967	172	—
1967	167.8	+0.4
מילווה בטחון 1968		
א	100	—
ב	100	—
ג	99.5	+0.4
ד	98.9	—
ה	189.9	+0.3
ו	187	+0.7
ז	185.5	−0.1
ח	183	—
ט	179.2	+1.0
י	177	−0.4
י"א	185.7	—
י"ב	183.7	—
י"ג	181.6	+0.1
י"ד	176.3	+0.2
מילווה בטחון 1969		
א	181.3	−0.1
ב	176.2	—
ג	175.6	−0.2
ד	175.9	−0.2
ה	173.7	—
ו	173.2	—
ז	172.8	—
ח	176	—
ט	173.4	—
י	173.1	+0.1
י"א	171.3	—
י"ב	170	−0.1
י"ג	167	−0.3
י"ד	172.1	−0.4
ט"ו	172.9	−0.1
ט"ז	168	−0.4
י"ז	168.9	+0.1
י"ח	168	−2.5

חברות להשקעה ולאחזקות		
אלגר ש	100	—
אלגר ם	101	+0.5
אלרן ש	190.5	—
אלרן ם	195.5	−1.5
אמישר	53.5	+0.5
מרכזית	254	—
פועלים השק'	238	−1.0
פז	115	+0.5
וולפסון 1	166	—
וולפסון ש	107.5	—
וולפסון ב	113.5	+1.5
ירדן	82.5	−4.5
אמפא	130.5	—
דיסק' השק' ש	257	−1.0
דיסק' השק' ב	259.5	−1.0
מזרחי השק'	113	+1.5
בל"ל השק'	219	+1.5
פריון	122	+1.5
תכשות	105	+0.5
יצוא השק'	68	−0.5
כור	158.5	—
כלל השק'	202	−2.0
כלל תעשיה	199	—
עז השק'	179.5	+8.5
פמה	59.5	−0.5
פוליגון	228.5	+0.5
מניות הנסחרות במטבע חוץ		
אוניקו ד' א' ש	86.5	—
אוניקו ד' א' ם	87	−1.0
אוניקו ב' ש	133	—
אוניקו ב' ם	95.5	—
אדנים	112	—
נפטא	58.5	+1.0
לפידות ש	150	—
לפידות ם	142.5	+1.5
אג"ח ניתנות להמרה במניות		
שטריהון בל"ל	146.5	−1.0
שטריהון בל"ל — 3	116	−2.0
פת' משכנתא' אג"ח	133.5	—
הכשי' הישוב אג"ח	92.5	−1.0
אתא אג"ח	89.5	−8.0
דיסק' השק' אג"ח	118	—
מזרחי השק' אג"ח	100	—
כלל תעשיות אג"ח	101.5	−0.5
הפרולים ש.ה.	103	—
טפחות אג"ח	106	—
כמפעל הפיס (ד)	170.5	+1.5
מילווה קליטה 1961	198.6	+0.3

שערי מטבע חוץ בין-בנקאיים באירופה

יום ו', 31.8

מסירה מיידית

ל"י לירה שטרלינג	דולר ארה"ב	2.4558/64
ל"י דולר ארה"ב	מרקים גרמניים	2.4540/60
"	פרנקים שוויצריים	3.0260/0300
"	פרנקים צרפתיים	4.3150/2 — /4
"	לירות איטלקיות	4.37/38
"	פרנקים בלגיים	565.5/67
"	פלורינים הולנדיים	37.62/67
"	ינים יפניים	2.6850/75
זהב	אונקיה זהב	104—106 דולר

מסירה מאוחרת

הודש	פ"ש	מ"ג	ל"ש
3 חודשים	3.0075/3.0130	2.4465/2.4500	2.4458/2.4460
6 חודשים	2.9800/2.9855	2.4320/2.4360	2.4281/2.4292
12 חודשים	2.9530/2.9580	2.4070/2.4120	2.4083/2.4004
	2.9070/2.9160	2.3820/2.3890	2.3698/2.3719

מניות ושערים

קפאון בעסקים

בבורסה לא היה חדש והמסחר התנהל בפתיחות השבוע כשם שנסתיים בסוף השבוע הקודם: קפאון בעסקים, ירידות בשערים, חוסר עניין בקרב הסוחרים הספקולנטים והמשקיעים משורות הציבור הרחב. הערנות בשוק המניות הסתכם ב-1.58 מיליון ל"י במסחר עצמו בלטו אתמול המניות:

◆ „אריה" — היצע מצומצם גרם לירידת שער נוספת. בקרוב ייערך המסחר בזכויות ולקראת מאורע זה מוכרים משקיעים את אחזקותיהם בתקווה שממילא יקבלו מניות חדשות בעת מימוש זכויותיהם.

◆ קרור — אקס הטבה של 100 אחוז, בניכוי ערך ההטבה נערך מסחר מצומצם והשער לא השתנה.

◆ וולפסון ופז להשקעות היו בין הבודדות ששיפרו במקצת את שעריהן. המסחר היה מצומצם והתנודות בשערן — מקריות.

◆ מזרחי להשקעות — גם שערן עלה אתמול, ללא סיבה מיוחדת.

◆ פוליגון — היצע מצומצם נקלט ברמת שער של 228—229 נק'. נראה שנייר זה „התייבש" כליל לאחר ההנפקה.

◆ עליה של נקודה ב„נפטא" נשמרה גם במשתנים, גם כאן תוך מחזור מצומצם ביותר.

המסחר בצמודים למדד היה בלתי אחיד. בענף מילוות הקליטה נרשמו עליות מקיפות אך בשיעורים סמליים. בצמודים לדולאר היה שקט. בניירות הנסחרים במטבע חוץ נרשמו עליות קלות לרוב, פרט לסדרות הוליס מס' 15 ו-16. המחזור היה 5.04 מיליון ל"י.

דיבידנד ביניים של 8% בבנק אפותיקאי כללי

בנק אפותיקאי כללי הודיע אתמול על דיבידנד ביניים בשיעור של 8 אחוזים על חשבון הדיבידנד של 1973.

בנק אפותיקאי כלל, של קונצרן בנק לאומי, פירסם נתונים חצי שנתיים: המאזן גדל ב-15.6 אחוז לסך של 1.3 מיליארד ל"י; תיק ההלוואות גדל ב-12.5 אחוז והגיע ליותר מסך של 700 מיליון ל"י; הון המניות, הקרנות והעודפים גדלו ב-35.4 אחוז והגיעו לסך של 50.5 מיליון ל"י.

צור	169.5	−1.0
מסחר ושירותים		
בית הרכב	67.5	—
דלק ש	176	−14.0
דלק ם	195	−16.0
קרור 1	238	—
קרור 10	210	—
חשמל	61	+1.0
ספנות	215	−1.0
מקרקעין בינוי פיתוח והדרים		
אזורים	204.5	−1.5
אפריקה 1	335	−1.0
אפריקה 10	290	—
הכש' הישוב ש	207.5	−2.5
הכש' הישוב ב	209	−1.0
סרב ש	135	−2.5
סרב ב	146.5	−3.0
סרב ג'	127	—
נכסים	246	−1.0
ישרס	174.5	−2.0
מהדרין	212	−2.0
מטעי הדר	96	−4.5
משקיעים	130	−1.5
נאות אביב	75	−2.0
פרי אור	206	—
רסקו מב'	94	−2.0
רסקו	74	—
קרור הדרגות	205	—
תעשיה		
אליאנס	516	−9.0
אלקו 1	121.5	—
אלקו 2.5	113	+0.5
אלקטרה 1	243	−5.0
אלקטרה 5	240	−2.0
ארגמן מב'	252	—
ארגמן ם	351	−4.0
ארגמן — 30% דיב'	347	−8.0
אתא ב'	118	−2.0
אתא ג'	117	−1.0
אתא משנה	108	−2.0
דובק	327	−3.0
כבלים	209	−1.0
טבע ש	1057	−15.0
טבע ם	1149	—
כימיקלים	53	+2.0
ל' אפשטיין	68	−2.0
מולר	245	−5.0
פניציה ש	117.5	—
פניציה ם	116	−1.5
פניציה 10	117.5	—
ניר הדרה	335	—
עסיס	226	−3.5
בתרחתן	372	−8.0
ערד	105	—
שמן	150	—
תצל	301	−1.5

הבנקים מסחריים וחברות לאחזקות בנקאיות

שם המניה	השער בי'	שנוי
א. ה. ה. ש	264.5	−1.0
א. ה. ה. ם	267.5	−1.0
אי. די. בי בנ'	255	—
אי. די. בי.	211	—
אי. די. בי. ב'	253	—
אגוד	314.5	—
א"י בריטניה מב'	340	+11.0
א"י בריטניה ש	324	—
א"י בריטניה ם	330.5	—
דיסקונט	1110	−10.0
דיסקונט א	560	−10.0
מזרחי ש	161	−2.0
המזרחי ם	163	−1.0
הפועלים מ ב'	347	−1.0
הפועלים ש'	333	−1.0
הפועלים מ'	335	−1.0
בל"ל	302.5	−1.5
בל"ל — 60% דיב'	299.5	−1.5
בנקים למשכנתאות		
אפותיקאי ש	232	−1.0
אפותיקאי ם	236	−1.0
כרמל ם	146	−0.5
משכנת' בבנין	240.5	—
פת' משכנ' מ	279	
פת' משכנ' ב	279	−3.0
שכון בב'	157.5	−1.5
שכון ב'	187.5	−2.5
טפחות מב'	230	−1.0
טפחות	222.5	−1.5
מוסדות מימון עצמאים		
שלכון	115	—
אוצר להעשיה	216	—
הקלאות	85	+1.0
פת' תעשיה מב'	74.5	—
ביטוח		
אריה	249	−7.0
הסנה	242	−1.0
סהר	223	−1.0

מחירי הירקות והפירות מפגרים אחרי המדד הכללי

מאת סופר „דבר" לעניני הקלאות

1969 מפגרים אחר עליית מדד המחירים הכללי במשק לאחר מדד עליית התצרוכת.

לפי נתונים שנאספו במשרד החקלאות, מבסיס של 100 נקודות ב-1969, מסתבר כי עליית המדד הכללי באותה תקופה הגיעה בחודש יולי 1973 ל-161.7 נקודות. עליית הוצאות הייצור הגיעה ל-165.1 נקודות ואילו עליית מחירי הפירות והירקות הגיעה רק ל-149.8 נקודות.

יש לציין, כי המדובר הוא במחירים הסיטוניים כפי שמקבלם החקלאי. אך הצרכן משלם לעיתים קרובות מחיר פי-שניים ויותר ממה שמקבל החקלאי. סמנכ"ל משרד החקלאות איתן ישראלי אמר אתמול, כי „החקלאים אינם מתעשרים" אבל אין ספק כי התוצרת פרי צמלה מעשירה סוחרים ומתווכים רבים. הן בענף הבשר והן בירקות ופירות.

מחירי הירקות והפירות מאז

בשוק הפירות והירקות

עגבניות מרימנד 40—170 אג'; מלפפונים רגילים 65—110; גזר 30—150; סלק 85—110; כרוב 85—150; קישואים מהודים 180—85; שעועית בולגרית 100—200; שעועית ירוקה 80—140; שעועית צהובה 100—190; בצל 50—90; צבונית 30—80; תרד 150—200; חצילים 40—80; פלפל בהיר 70—180; פלפל כהה 140—100; גמבה 100—180; בצל ירוק 150—240; בצל יבש 20—55; שום יבש מקומי 200—400; שום יבש איטלקי 1000—9000; תפו"א אביביים 66; בטטות 50—60; תירס 60—80; דלעת 30—60; במיה — פול 100—250; מלונים 100—140; אבטיחים 40—85.

תפוחים:

גרנד אלכסנדר 80—140; דליס האב 80—230; דלישס סטרקינג 250—260; דלישס רגיל 70—120; יונתן 80—300; אורליאנס 80—200; בננה 140—150; אין כמוהו 120—240.

אגסים:

ספדונה 60—240.

שזיפים:

סנטה 160—200.

ענבים:

סולטנינה מוכספן 170—210; אלפונס 70—100; מוסקט המבורגי 100—190; דובקי 80—130; דוב 120—150.

פירות שונים:

בננות 120—280; אפרסקים 180—300; תאנים 50—150; רימונים 80—130; מנגו 300—650; תבורים רגילים 50—160; גויאבות 80—90; תמרים יבשים 520—560.

הדרים:

לימונים 125.

היום שביתת מאפיות באשדוד

מאת סופר „דבר" בדרום

בעלי המאפיות ופועלי האפיה באשדוד ישבתו היום במחאה על שמאפיית „שמשון" מבית-שמש מחלקת להם מתחרה בתחומי העיר.

בעלי שתי המאפיות, המעסיקות 20 עובדים, התאחדו הם מקימים עתה בעידוד ממשלתי והשקעה של שלושה מיליון ל"י מאפיה מודרנית שתופעל בעוד כמה חדשים. העיריה פנתה לבית-המשפט וביקשה לאסור את מכירת הלחם ל„בית-שמש" בעיר.

אושר שינוי תזכיר חברת „הראון את לביא"

השופט המחוזי שלמה לובנבר-איזר אתמול את שינוי התזכיר של החברת „הראון את לביא". סוכני הבורסה החדשים.

החברה פנתה לבית המשפט וביקשה לשנות את תזכירה, מכיון שהנהלת הבורסה לניירות-ערך דרשה שינוי זה כתנאי לכניתה של חברת „הראון את לביא" כחברה בבורסה. (ע)

צים ZIM

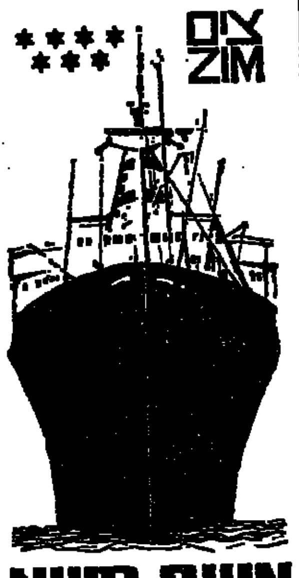

אניות משא צפויות להגיע

לנמל חיפה

בת סנפיר	2.9
דבורה	2.9
ARGUS	3.9
ERATO	3.9
JOACHIM	4.9
MINERVA II	4.9
KATHARINA	4.9
OURANIA	4.9
TIMNA	4.9
TIBER	6.9
בת הרים	6.9

לנמל אשדוד

JOACHIM	2.9
בת הרים	3.9
TIBER	4.9
אירים	4.9
KATHARINA	5.9
A. IRINI	5.9
בת סנפיר	5.9

לנמל אילת

VROULIDIA	3.9
נהריה	4.9
ALPHA	6.9

ניתן לשינוי ללא הודעה מוקדמת

צים חברת השיט הישראלית

הסוכנים הכלליים

ש. דיזנגוף ושות' בע"מ

הלוח החדש דבר

חקלאות

● בקשות למסגנים הוגשו למקסמת החוזיבות לאבוקה, הדריב ופירות אחרים, שמבירותן תתחיל בקרוב. פעולות בדייקנות בגובה ע"י מכשיר מוט אלומיניום ושרול. לפנות רוזנברג. טלפון — 03-927114 בשעות 22.00—22.30.

דירות למכירה

● פ.ל.ל בונה בנוה למכירה דירות מהדרות עם כל השכלולים במקומות היפים בנתניה מול הכרון. פרטים במשרד רח' הרצל 51, טלפונים — 053-23958, 053-28934.

מכוניות

● רוצה להיות מרוצה, קנה מכוניתך בב.מ.ל.מ. כל תוצרת אר מוקדם חדשות או משומשות מכל שנות הייצור. רחוב בר-שמן 10 (ימינה מגבר בהל"יצחק), טלפון 251980.

● מ.ל.מ. שמו הולך לפניו. גם בוכות השרות והיחס לאחר הקניה. כל תוצרת אוטוקרס, חדשות או משומשות. רחוב בר-שמן 10, (ימינה מגבר בהל"יצחק). טלפון 251980.

● סוסיתא משופצת !!! עם אחריות אוטוקרס במחירים הוזבים ואספקה מיידית רק ב„רכב ישראלי" 820192.

הצעות עבודה

● לבית מרקחת באילת דרושה רוקחת או עובדת בעלת נסיון. לפנות בפרטים מלאים ל„מיכלי", ת.ד. 187, אילת.

תל-אביב

תערוכת ציור ופיסול בבית-סוקולוב

● תערוכת ציור של מגדה ביזוי ופיסול של ג'ורג לוי, נפתחה אתמול אחה"צ בבית סוקולוב בת"א רחוב קפלן 4. התערוכה תהיה פתוחה משעה 8.30 בבוקר עד 7 בערב — עד 16.9.73.

חיפה

עירית חיפה — „משען" מועדון הפנסיונרים קרית חיים

● הרצאה ב-7. אריה זרוג, הת"ק. החברים מוזמנים.

כל הארץ

במוזיאון בית אורי ורמי אשדות יעקב הקיבוץ

במוזיאון עליזם „אורי ורמי באשדות" ז"ל תפתח ביום שלישי 4.9.73 בשעה 8.30 בערב תערוכת תמונות שמן של הצייר ראובן בן-אלק (אשדות המאוחד) ותערוכת צילומים של אבשלום (אבצ'י) (בית-זרע) והתהיינה פתוחות עד 21.9.73. שעות הבקור: בכל יום, פרט ליום ב' בשעות 8—9.30 בבוקר בשבתות ובחגים גם בין השעות 10—12 לפנה"צ הכניסה חפשית.

יעל ועמוס ערן

שמחים להודיע על הולדת בנם

אח

לאהוד ואסף

נכד

לאמה וצבי פרידמן ולברכה ואליעזר זוהר

קרן חופשה לעובדי בנין ועבודות צבוריות

מאזן ליום 31 בדצמבר 1972

	31 בדצמבר 1972 ל"י	31 בדצמבר 1971 ל"י
ניירות ערך — לפי העלות (רשימה 1)		
אגרות חוב: (באור 1)		
שיש להן שער (השווי בשוק 4,286,832 ל"י; 1971 — 3,912,560 ל"י)	2,969,757	3,008,013
שאין להן שער	6,479,359	4,745,027
	9,449,116	7,753,040
מניות „גמול" חברה להשקעות בע"מ	363,858	363,957
	9,812,974	8,116,997
חייבים		
קרן הבטוח הפנסיה של פועלי הבנין ועבודות צבוריות, אגודה שיתופית בע"מ	1,213,127	642,200
ריבית לקבל	235,047	161,531
חייבים שונים	13,577	—
	1,461,751	803,731
	11,274,725	8,920,628

	31 בדצמבר 1972 ל"י	31 בדצמבר 1971 ל"י
זכויות בדמי חופשה		
יתרת זכויות בדמי חופשה לתחילת השנה	7,729,837	6,876,806
נוסף: דמי חופשה שנגבו	10,589,618	8,626,008
	18,319,455	15,502,814
פחות: תשלומי דמי חופשה	8,225,632	7,351,039
חילוט זכויות בדמי חופשה	517,705	421,938
	8,743,337	7,772,977
יתרת זכויות בדמי חופשה לסוף השנה	9,576,118	7,729,837
חילוט זכויות בדמי הופשה		
יתרת חילוט זכויות לתחילת השנה	955,524	1,133,586
נוסף: חילוט זכויות בדמי חופשה	517,705	421,938
	1,473,229	1,555,524
פחות: יועד להשתתפות בהוצאות נופש הבראה	—	600,000
	1,473,229	955,524
עתודה להשתתפות בהוצאות נופש הבראה	200,000	200,000
יתרת הכנסות	25,378	34,840
זכאים	—	427
	11,274,725	8,920,628

(—) מנהל [illegible]

(—) מנהל [illegible]

דין וחשבון המבקרים של קרן חופשה לעובדי בנין ועבודות צבוריות

בדקנו את המאזן של קרן חופשה לעובדי בנין ועבודות צבוריות ליום 31 בדצמבר 1972 ואת דו"ח ההכנסה וההוצאות לשנה שנסתיימה באותו תאריך, המצורפים בזה. בדיקתנו נערכה לפי תקני ביקורת מקובלים והיא כללה בחינה מדגמית של ספרי החשבונות ושל מסמכים אחרים, במידה שמצאנו לנחוץ בהתאם לנסיבות. באותם סניפים שלא בדקנו הסתמכנו על דו"חות המבקרים.

לדעתנו, המאזן ודו"ח ההכנסה וההוצאות הנ"ל משקפים באופן נאות, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, את מצבה הכספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 1972 ואת תוצאות פעולותיה לשנה שנסתיימה באותו תאריך.

תל-אביב, 9 באוגוסט 1973.

ליבוביץ, קסירר ושות'

רואי חשבון

ראש עליית הנוער
עובדי המחלקה ומחנכיה

אבלים על מות

ג'וזף סטון ז"ל

ידיד לילד העולה החדש, לנוער המצוקה
ולמיפעל עליית הנוער

אנו אבלים
על הסתלקותו של

אברהם הרצפלד
ז"ל

ראש המרכז החקלאי
ואבי ההתישבות המחודשת בישראל

המועצות לייצור ושווק של:

אגוזי אדמה	ירקות
בקר	כותנה
גפן היין	לול
דבש	פירות
חלב	פרחים

המועצות האזוריות בעמק
המועצה האזורית גלבוע
המועצה האזורית יזרעאל
המועצה האזורית מגידו
המועצה האזורית קישון
על ישוביהם

מתאבלות על מות
אבי ההתישבות

אברהם הרצפלד ז"ל

חברה א"י להתישבות חקלאית בע"מ
פ.א.ז.א.
אבלה
על מותו של

אברהם הרצפלד ז"ל

זקן חברי הדירקטוריון
וממנהליה המסורים

ההנהלה והעובדים

על פטירת אבי ההתיישבות
אברהם הרצפלד ז"ל
אבל
מיכאל חזני
שר הסעד

הלוח החודש דבר

על מותו
של אבי ההתיישבות העובדת
אברהם הרצפלד ז"ל
אבלים:
המועצה האזורית השרון-הצפוני
וישוביה:
גאולים, גנות-הדר, ינוב, נורדיה, ניצני-עוז, צור-משה, שער-אפרים, תנובות.

על מותו של אבי ההתישבות
אברהם הרצפלד ז"ל
מתאבלים עם כל משפחת האדמה
ארגון המושבים
של העובד הציוני

נצרף אבלנו לכל בית ישראל ומשפחת האדמה
על מות החבר והידיד
אברהם הרצפלד ז"ל
משק נען

על מות
אברהם הרצפלד ז"ל
המלוה הידיד הנאמן
אבלים
בית ניר בנים

האוניברסיטה העברית
בירושלים
אבלה על פטירתו של
אברהם הרצפלד ז"ל
מאבות ההתיישבות החקלאית
ועמית כבוד של האוניברסיטה

עירית גבעתיים
אבלה על מותו של אחד ממייסדיה
אברהם הרצפלד ז"ל
קובה קרייזמן — ראש העיריה

אבלים על מותו של
אברהם הרצפלד
בית מחניים

הננו משתתפים בצער
הח' מיכאל פקץ
על מות
אמו ז"ל
הועד הפועל של ההסתדרות
חבר עובדיו

על מות ידידנו
אברהם הרצפלד ז"ל
מתאבל
בית כפר הנשיא

על מותו של
אברהם הרצפלד ז"ל
הנאמן לחינוך החקלאי
מתאבלת
"עיינות"
ביה"ס החקלאי התיכון
ההנהלה וחניכיה

המועצה האזורית הדר־השרון
חבריה ותושביה
מרכינים ראשם במותו של
אברהם הרצפלד ז"ל
ומביעים תנחומים למשפחה
ראש המועצה האזורית הדר השרון
צבי תרות
המושבים:
בני דרור, חרות, כפר הס,
כפר יעבץ, משמרת, עזריאל,
עין ורד, עין שריד ופורת

אבלים ומשתתפים בצער
על פטירתו של הח'
אברהם הרצפלד
בית קבוצת כפר החורש

על מותו של אבי ההתישבות
אברהם הרצפלד
אבל
כל בית ניר עם

הננו אבלים על פטירתו של
אברהם הרצפלד
ז"ל
ממחוללי ההתישבות העובדת
חיים שרבף
יו"ר המועצה האזורית מרחבים וישוביה

עירית באר־שבע
מביעה את צערה על פטירת
אברהם הרצפלד
ז"ל
אבי ההתישבות
אזרח כבוד של העיר באר־שבע
אליהו נאוי
ראש העיריה

על מות
אברהם הרצפלד ז"ל
אבי ההתישבות העובדת
אבל
בית דפנה

על מות
אברהם הרצפלד ז"ל
נאמן ההתישבות העובדת
אבלים
קבוצת דגניה א'

על מות
אברהם הרצפלד ז"ל
אבל
קבוץ מפלסים

קיבוץ לוחמי הגיטאות
אבל
על מותו של המורה והידיד
אברהם הרצפלד ז"ל

על
אברהם הרצפלד
ז"ל
כי איננו
אבלה
עירית הרצליה
יוסף נבו
ראש העיריה

על מותו של
אברהם הרצפלד
אבל
בית הסנה

המועצה האיזורית השרון התיכון וישוביה:
צופית, גן חיים, שדה ורבורג, ירחיב, נוה ימין, שדי חמד, רמת-הכובש, אייל, ניר אליהו, צור נתן

אבלים על מותו של אבי ההתישבות
אברהם הרצפלד
ז"ל

אש"ל -
האגודה לתכנון ופתוח שרותים
למען הזקן בישראל
אבלה
על מות נשיאה
אברהם הרצפלד

על מות
אברהם הרצפלד
אבל
בית מעין ברוך

בית נאות מרדכי
אבל על מות
אברהם הרצפלד ז"ל
אבי ההתישבות

בית קרן היסוד
אבל
על מות
אברהם הרצפלד ז"ל

על מות
אברהם הרצפלד
אבי מוצא עילית
מתאבלים
כל תושבי מוצא עילית

על מות ידיד ביתנו
אברהם הרצפלד
אבל
קיבוץ גליל־ים

נבחרת הכדורמים משמשת „בשר תותחים״ בבלגראד

הובסה גם במשחקה השני ע״י רומניה ב תוצאה 12:1

בלגראד, (שירות „דבר״). נבחרת הכדורמים של ישראל נוחלה מפלה נוספת במשחקה השני במסגרת אליפות העולם הנערכת בבלגראד, כשהובסה אתמול ע״י נבחרתה המצויינת של רומניה בשיעור 12:1 (3:0, 3:0, 3:1, 3:0).

הרומנים „חילקו״ את הבקעת השערים שווה בשווה כשהבקיעו בכל אחד מהרבעים שלושה שערים. את השער היחיד לישראל הבקיע ברבע השני הוותיק ראובן שפע.

אצל הרומנים בלטו שלושה שחקנים אשר התחלקו בשלל ה־שערים. הבולט ביניהם היה דינו פופסקו אשר הבקיע „שישיה״ ל־רשת הישראלים. דן סינקו וקלאודיו רוזו הבקיעו שלושה שערים כל אחד.

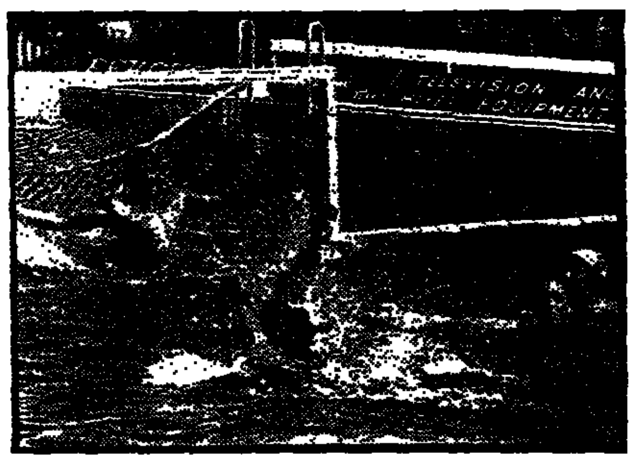

שוער נבחרת רומניה מציל את שערו מזריקתו של חגי צ׳ישי. בתצלום נראה ר׳ שפע (ליד שחקן רומני שמס׳ 3). (צילום רדיו של אי־פי)

הנבחרת הרומנית המדורגת כאן כאחת הנבחרות הטובות בטורניר, שחקניה בעלי מיבנה גוף ווירטואוזיהם לשער אדירות. עלתה ב־כל זמן המשחק ביכולתה על זו של ישראל. הישראלים למרות שמשחקם השתפר ללא הכר לעו־מת המשחק הראשון נגד ספרד, נאלצו להיכנע לגולת עדיפה של הרומנים.

אגב, נצחונה של רומניה בהפ־רש של 11 שערים הוא הנצחון הגבוה ביותר שהושג עד כה ב־משחקי האליפות בבלגראד.

הנבחרת הישראלית ספגה עד כה 23 שערים לעומת 4 שערים שהבקיעה.

שלשום נוצחו הרומנים ע״י נבחרתה החזקה של איטליה ב־שיעור 5:4. במשחקים אחרים הכ־ניעה ברה״מ את אוסטרליה 3:9; ארה״ב—קובה 3:4; אוסטרליה—בריטניה 1:4; קובה—יוון 2:7.

היום תתמודד ישראל נגד נב־חרתה החזקה של הונגריה ב־9.30 בבוקר.

הלפרין מוכן להתאבק גם ברבת־עמון

„אני משוכנע שאנצח ללא קושי את רפאל הלפרין ואשים בכך קץ לשורת הנצחונות שלו״ — אמר המתאבק הירדני אבו־אנטר, בן ה־27, שיתמודד ב־20 בספטמבר עם רפאל הלפרין ב־היכל־הספורט בתל־אביב. התחרות נערכת בחסותו האדיבה של סגן שר הבריאות, עבדול עזיז זעבי.

אבו־אנטר מרגן שעקב בטלביזיה אחרי הופעותיו של הל־פרין, קרא על אודותיו והוא מיטיב להכיר את שיטות הלחימה שלו ולכן הוא משוכנע שיוכל לגבור עליו. אבו־אנטר הופיע בתחרויות האבקות רבות באירופה ובמזרח התיכון וקצר נצחונות רבים.

בשטחים הערביים מורגשת התעוררות רבה לקראת המיפ־גש הזה ואבו־אנטר מקבל הרבה מכתבי עידוד. נודע שבכמה מהכפרים הערביים הגדולים בארץ מתארגנות קבוצות שיבואו באוטובוסים מיוחדים להופעה. בה ישתתפו גם מתאבקים אחרים מהשטחים.

ראפי הלפרין הגיב אתמול באמרו שדברי הרהב של אבו־אנטר אין בהם ממש, אולם יהיה אשר יהיה — הלפרין מוכן לבוא לרבת־עמון לתחרות־גומלין.

אסיה או אירופה בדיוני ההתאחדות לספורט היום

מאת יעקב מתאל

הנהלת ההתאחדות ל־ספורט תתכנס היום לישי־בה מיוחדת כדי להחליט אם להמשיך ולהופיע במפ־עלי הספורט באסיה, או ל־נסות לעבור לאירופה.

דיון זה יתקיים ביום ד׳ בו תיפגש הנהלת ההתאחדות עם ה־שרים י. אלון וא. אבן. בישי־בה זו הם יתבקשו להביע את דעתם בנושא זה.

מחוגי הנהלת ההתאחדות ל־ספורט נמסר לי, כי קיימת נטיה להמשיך ולהופיע באירועי ה־ספורט באסיה. החלטה זו נוב־עת מכך שספורטאים המסונפים להתאחדות לספורט בכל 15 ה־ענפים מוזמנים באורח קבוע ל־תחרויות השתתף ביבשת אסיה. השנה נערכו אליפויות בששה ענפי ספורט, וישראל הוזמנה ל־כולן.

ראשי ההתאחדות לספורט יע־לו בפגישתם עם השרים, את ה־בעיה הקשורה בהוצאות הגדו־לות הכרוכות בנסיעות לאליפות באסיה. הם יבקשו סיוע ממשל־תי לנבחרות שיטלו חלק באלי־פויות אסיה.

אצטדיון חדש בקרית־ים

איצטדיון חדש להפועל בקריית־ים נחנך אתמול. האיצטדיון ה־מתוכנן ל־5000 מקומות ישיבה ישמש נוסף לקבוצת הפועל ב־קריה וקבוצות הנוער והנערים של האגודה גם 11 קבוצות במס־גרת בתי־הספר במקום.

את ההשקעה בהקמת האיצט־דיון בסכום של 500,000 לירות מימנו מועצת פועלי חיפה, המו־עצה המקומית קריית־ים וגורמים אחרים.

השמיעו דברי ברכה א. מלק מזכיר מ.פ.ח., ב. אפרת ראש ה־מועצה המקומית ואחרים.

מדלית זהב ראשונה לארה״ב באליפות השחיה

טרי אנדרסון בת ה־20 מאר־ה״ב זכתה במדלית הזהב הרא־שונה באליפות העולם בשחיה. היא צברה 120.460 נקודות בשחיה הצורנית.

אנדרסון צברה 73.46 נק׳ ב־תרגיל הגובה ו־47 נקודות בתר־גילים החופשיים.

„האמריקאית הקדימה את הקנ־דית ביגנ קארייר, שצברה 112.534 נקודות, לפני ג׳ונקו האסומי מ־יפאן 104.830 נקודות.

הנבחרת המערב־גרמנית, המתכוננת למשחקי גמר הגביע העולמי בקיץ הבא, מגלה בינתיים הרמוניה רק בשטח הזמרה: לא מכבר הקליטה הנבחרת, בהנהגת ה„קפ־טן״ שלה פרנץ בקנבאואר (רביעי משמאל בשורה הראשונה), שיר חדש בשם „הכדור־רגל הוא חיינו״ ועוד 9 שירי עם ידועים.

תגרמנים מקווים עם זאת שמזלם יהיה טוב יותר מאשר של נבחרת אנגליה זו הקליטה ערב משחקי הגביע העולמי במקסיקו שיר בשם „בחזרה הביתה״ ושבה ללונדון בידיים ריקות...

ישראל תתמודד הערב נגד אאובורן מאלבמה

סגל נבחרת ישראל בכדורסל יקיים הערב משחק אימון עם הקבוצה האמריקאית אאובורן מאלבמה השוהה בישראל.

מקום קיומו של המשחק יקבע רק הבוקר אחרי שהוברר, כי ה־כל הספורט ביד־אליהו ההיכל בוילון הפוסים. נראה, כי המשחק יתקיים באולם בית־ברנור שביד־אליהו.

מחר יקיים הסגל משחק רשמי נגד אותה קבוצה. משחק זה ייע־רך בהיכל הספורט בחולון.

מאמן הנבחרת אלברט חמו אמר אתמול, כי הוא עשוי לצמצם את הסגל כבר אחרי שני המשחקים עם האמריקאים. זאת במידה ויו־כל לעמוד על יכולתם של השחק־נים אותם יבקש לבחון.

חמו הוסיף, כי אם לא יוכל לקבוע את 12 היוצאים לאליפות אירופה אחרי שני משחקים אלה, הוא יעשה זאת אחרי המחנה ה־בא של הסגל שיתחיל ב־9 בתש־רי.

מחנה זה יימשך ששה ימים ובי־מהלכו ייערכו משחקים נגד קבוצ־צת נסאי האמריקאית ואלופות הד־לנד. קבוצת לויים הרלם פלמנגו, שבה יופיע בעונה הקרובה בארי ליבוביץ.

גם לייבר נוצח

הפתעה נוספת נפלה אתמול ב־סיבוב השלישי של אליפות אר־ה״ב ב„פורסט־הילס״, כאשר הס־ניסאי ההודי בן ה־19, ויג׳אי אמ־ריטראג׳, גבר על המדורג מספר 4, האוסטרלי רוד לייבר 6:7, 6:2, 4:6, 6:2, 4:6.

נצחון שני לנבחרת הכדוריד של יוגוסלאויה

נבחרתה הלאומית של יוגו־סלאויה בכדוריד לא נאלצה ל־התאמץ כדי לנצח את המדורגת חמישית בליגה היפאנית, קבוצת „סאנקאי״ בשיעור 13:35 (3:16), לעיני 2500 צופים.

היה זה משחקה השני של ה־נבחרת היוגוסלאוית במסגרת ה־מסע שהיא עורכת ביפאן. במש־חק הראשון ניצחו היוגוסלאים את נבחרתה הלאומית של יפאן בתוצאה 12:23.

ה„קפטן״ היוגוסלאוי הרבוג הר־באס וחברו קזימיר בוגארסקי הב־קיעו שישה שערים כל אחד. זד־רבקו בילדאק הבקיע ארבעה שע־רים.

אלמנתו של רומנו תשתתף באזכרה בכפר־האולימפי

אילנה, אלמנתו של מרים ה־משקולות יוסף רומנו, שנרצח ב־מינכן, תייצג את ישראל באזכרה שתהיה ב־5 בספטמבר בכפר־ה־אולימפי במינכן, במלאת שנה לרציחתם של י״א ספורטאי יש־ראל במשחקים האולימפיים.

אילנה רומנו קיבלה הזמנה אישית וכרטיס טיסה למינכן.

◆ חותרי מזרח־גרמניה זכו בשלוש מדליות זהב בסיום אלי־פות אירופה בחתירה שנערכה ב־מוסקבה. חותרי ברה״מ נטלו שתי

משרד החוץ עודכן לגבי מצב הכדורגל באסיה

מאת אליעזר מעוז

מזכיר ההתאחדות לכדורגל, יוסף דגן, נפגש אתמול עם ה־ממונה על מחלקת אסיה במש־רד החוץ אברהם שניאורסון וב־מר לו דו״ח על השתתפותו בקונגרס הועד הפועל של הפ־דרציה האסיאתית שנערכה ב־חודש שעבר בקואלה־לומפור.

היתה זו פגישת הכנה לקראת פגישת ראשי ההתאחדות לכדורגל עם שר החוץ אבא אבן ועם שר החינוך יגאל אלון כדי לקבוע את מדיניות החוץ של הכדורגל הישראלי — אסיה או אירופה.

בפגישה אתמול מסר דגן כי ל־דעתו התערער להלוסין מעמדה של ישראל באסיה בעקבות הסעיף ה־בורמזי ולפי התרשמותו מהדיונים בקונגרס אין כל סיכוי לטובה בי־חס לישראל ואי־הזמנת נבחרת ה־נוער לטורנירים באסיה היא עדות לכך.

דגן מסר כי ראשי הקונפדרציה רמזו לו כי ישראל צריכה לחפש את מקומה באירופה בגלל קבלת המדינות הערביות לקונפדרציה שאינן מוכנות להתמודד עם ישר־אל.

שניאורסון ידווח על השיחה ל־שר החוץ והדבר ישמש כחומר רקע לדיון על עתיד הכדורגל הישר־אלי.

אישור בואה של באיירן מינכן

הועדה המקצועית של ההתאח־דות לכדורגל אישרה אתמול את בקשתה של קבוצת מכבי ת״א לא־רח את אלופת גרמניה, קבוצת באיירן מינכן, בה משחקים פרנץ בקנבאואר גרד מילר סם מאייר ואולי הונאס, ב־20 בדצמבר.

כן אישרה הועדה את בקשת ה־פועל פ״ת לארח את הקבוצה ה־גרמנית אלאן מהליגה השניה, ב־סוף חודש ינואר.

איש לא ניחש 13

במחזור הראשון בעונת 1973/1974, שהתקיים ב־1 בספטמבר על משחקי הליגות האנגליות, לא ניחש איש 13 תוצאות נכונות ו־הפרס הראשון לא יתחלק והוא מועבר לפרס הראשון במחזור מס׳ 2.

5 משתתפים מתחלקים בפרס ה־שני בעד ניחוש של 12 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל —.6,500 ל״י בערך.

93 משתתפים מתחלקים בפרס השלישי בעד ניחוש של 11 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יק־בל —.350 ל״י בערך.

896 משתתפים מתחלקים בפרס הרביעי בעד ניחוש של 10 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יק־בל 36.50 ל״י בערך.

ההכנסה במחזור מס׳ 1 היתה 306.690 ל״י, ולפרסים הופרשו 200,000 ל״י.

המינימום לפרס הראשון במח־זור מס׳ 2, שייערך ב־8 בספ־טמבר, על משחקי הליגות האנג־ליות, הוא 150,000 ל״י, מלל ה־העברה.

השימוש בגלולות מרץ גורם לפעולות הרסניות כעבור שנים

מאת ד. עמיצור

ד״ר ארמין קלומפר, הרופא ה־מערב־גרמני הנודע, שספורטאים מכל העולם נוהרים אליו כדי ל־קבל ממנו טיפול או עצות, כי־צד ניתן להתגבר על תהליכים שונים, המקשים את תיפקודיו של הספורטאי, סבור, כי התרופה ה־קרויה דיקאבולין, מהוללת נפל־אות. לדבריו, זו תרופת פלא (שהוא אגב מחזיקה תמיד בארון התרופות שלו) שהיא תכשיר הורמוני. שמטרתו למעשה רק כדי לסייע להתאוששות פיסית מהירה לאחר מחלה. התרופה פותחה על־ידי מדענים בגוש־המזרחי, והיה מוכן תחילה לשמש כתרופה שנו־עדה רק לחולים המבקשים להת־אושש במהירות ממחלתם. נשים הנוטלות תרופה זו, עשויות לסבול לעצמן כושר מצלה, אם אמנם הן אתלטיות בכשרות ובבסי־חות. בריאות בבחינה נפשית ובקי־דינה וזמן ניכר לאימונים מ־פרכים.

כל 14 יום

כדי להבטיח תוצאות טובות של השפעת התרופה יש להזריק, ב־זמן הטיפול, את הדיקאבולין ב־כל 14 יום. הנשים המקבלות תרופה זו מפתחות כיכר שרירי מיהר, שניתן ממש להבחין בו גם ללא בדיקה מיוחדת. לא תה־יה בכך מכום הגזמה לומר כי הגוש־המזרחי מוביל בתחום ה־טיפול בספורטאיות בתרופה זו. הספורטאיות של הגוש המזרחי מודעות בכשרון המעולה ובתוצ־אות המצויינות שהן משיגות ב־מגרש הספורט. ספורטאיות מה־גוש־המזרחי הפכו להיות בעלות כוח כה רב, בעזרת הטיפול ב־הורמונים. עד כי במערב אירופה, באסיה, אפריקה או ארה״ב אין כמעט לגלות כשרונות מתאימים (בקרב הספורטאיות) להתמודדות כמו הדיפת כדור־ברזל, הטלת כידון או דיסקוס.

ד״ר קלומפר טוען, כי בניגוד לתרופות הורמונליות אחרות אין לדיקאבולין תופעות לוואי. אם כי היא מודה, ש„התרופה מפתחת ומחזקת את השרירים, ואלה נשי־ארים מפותחים לנצח״. לנשים במערב קשה להתמודד עם ה־ספורטאיות בן המזרח, והן לא יהיו מוכנות לקחת תרופה זו. למרות שתקנה להן סיכויים ש־ווים פחות או יותר בהתמודדות עם ספורטאיות מהמזרח. הנשים במערב יילחמו בתוקף להישאר דקות־גיזרה, גם אם יעלה להן הדבר במדליית־זהב. אפילו יי־דוע כי ספורטאיות מוכנות ל־הקריב קרבנות למען נצחונות ב־איצטדיון אך על הגבול. אין ה־נשים במערב מוכנות לעוות את גיזרתן לכל החיים, על ידי נטי־לת תרופות הורמונליות.

במעבר, כי נטילת התרופה ההו־רמונלית, עדיפה יותר בכל להב־עת את הרופאים הבודקים את הספורטאים בבגבה לקבוע אם אמנם נטלו התרופה במזרחות. בדיקת השתן הנוכחית אינה נו־תנת תוצאות מיידיות, והבודקים אינם יכולים לקבוע אם אמנם השתמשו הספורטאי בתרופה כ־זאת, אם לאו.

השמנת־יתר

במקרים לא מעטים מיהרו ה־אתלטים להשיג את התוצאות ה־מקוות. כלומר, פיתוח מואץ של השרירים. ובמקום לקחת מדי יום בין 10 ל־20 מיליגרם של התרו־פה, למשך זמן מוגבל — לא שתו הללו לעצת רופאיהם. נט־לו גלולות במהירות בלתי אפש־רית והגיעו מדי יום ל־100 מי־ליגרם ויותר. התוצאה: השמנת־יתר מהירה, חוסר אפשרות להיפ־טר מעודף המשקל וסילוק מהיר מזירת הספורט, שכן שוב לא הביאו תועלת לאיש. לאחר מק־רים בולטים אלה, סבר ד״ר קלומפר, חזרו החיים למסלולם ה־רגיל. „הודפי כדור הברזל, מטי־לי הדיסקוס והכידון, מרימי־ה־משקולות, „אחרים — הגיעו למס־קנה הנבונה שיש להוריד משקל, ובמהירות. „אם לא נדע כיצד לשמור על המשקל ולהוריד ממ־נו, לא נוכל לעבוד בהתמודדות עם גופנו. הצליה במשקל איננה יודעת גבולות, ואנו יוצאים במי־הירות כן הבשחק״ — סמן אחד בגדולי הספורטאים ביידי פטיש באירופה, אובה באייר.

שפה משותפת

אחרי האולימפיאדה במינכן, לברות ערב־רב של שפות ולאו־מים. כהתברר שהספורטאים שנט־לו התרופה ההורמונליות מצאו ש־פה משותפת. תוך התלפת־מידע בתחום זה, הגיעו ספורטאים רבים למסקנה, כי יש להאזין ביותר תשומת־לב לעצות הרופאים. את־לטים והאמנים מסתמכים כיום על דעותיהם של מומחים בליפ־ציג, מוסקבה, בוקרשט וסופיה. האתלטים נוטים גם כיום לתור־מנע מלשמש שפני־נסיון לרופ־אים ולמומחים למיניהם, כדי לק־בוע עד היכן ניתן להשתמש ב־תרופות הורמונליות במגמה ליצור שרירים מפותחים.

שפני נסיון כאלה נתגלו למע־שה לראשונה במשחקים האולימ־פיים. לפחות, כך סבורים המומ־חים. שניים מבעלי מדליות הז־הב עברו טיפול הורמונלי מלא. השניים הם מטיל הדיסקוס ה־צ׳כי לודביק דאנק, והאלוף קרב עשרה, הסובייטי ויקטור אבילוב. אולם מה שהתברר מאוחר יותר, כלומר, חודשים אחרי שהסתיימו המשחקים האולימפיים, הוא, ש־ספורטאים מחוננים שעברו טיפול הורמונלי, והללו מגלים תופעות־חולי חמורות. מטיל הדיסקוס ה־שוודי ריקי ברוך מציין כי נפ־גע בבלוטות הפרואיד. בכבוד ובכליותיו. „הכל נהרס״ — אמר בעצב. המתאבק הנודע פלה סבי־טון, שפעמיים היה אלוף העולם בהיאבקות, מציין, כי „לחרדתי נוכחתי לדעת ששרירי שוב אינם מה שהיו בעבר. הדבר אף השפיע על חיי המין שלי״. סבי־טון אף הצביע על אתלטים אח־רים שניזוקו כתוצאה מטיפול הורמונלי — הרצים הפיניים ל־מרחקים ארוכים, לאסה ויראן ו־יוהא ואטינאן, וכן המהלכים מ־מזרח־גרמניה גרהרד גרימר ו־דיטמאר קלאוס.

כ״ה שנים למדינת ישראל
מרכז ההסברה
עירית תל־אביב · הסתדרות העובדים הכללית · המרכז לתרבות

פסטיבל המחול הישראלי תל־אביב

ישתתפו: להקות המחול: להקת כרמון, להקת צוותא יזרעאל, להקת צוותא גליל מערבי, להקה גרוזינית, 3 להקות מגבעתיים, להקת עירית חולון, להקת מועצת פועלי חיפה, להקת קרית אונו, להקת הסטודנטים מירושלים, להקת הסטודנטים מחיפה

להקות הפולקלור: מעילבון, הצירקסים; החיידנים; גאולי תימן; והחבנים מברקת.

זמרים ולהקות זמר:
שושנה דמארי · צמד „טל ומטר״
אריק לביא · חדוה ודוד
גיורא פיידמן־קלרינט · מקהלת לב־רן
זיקוקין דינור
תזמורת בניצוחו של יצחק גרציאני

עיצוב המופע: יונתן כרמון · תפאורה: צבי גרא
ניהול מוסיקלי: יצחק גרציאני · הפקה: יאיר גלבוע המחלקה לאירועים במרכז ההסברה

נותרו כרטיסים במספר מצומצם במחיר —.3 ל״י ב„רוקוקו״ וביתר סוכנויות הכרטיסים.

תחבורה למקום מובטחת בקו 47.

לבעלי רכב פרטי — חניה מובטחת

הקהל מתבקש להביא שמיכות לישיבה

תחרות בינלאומית חמישית לנבל

פתיחה חגיגית
יום ב׳, 10 בספטמבר 1973
בשעה 20:30 בתיאטרון ירושלים
הצגת המתחרים וחבר השופטים

רסיטל לנבל

שאנטל מטיאה
הזוכה בפרס ראשון בתחרות הנבל הבינלאומית הרביעית

בתכנית:

Sonate en Do mineur — Giovanni Battista PESCETTI
Divertissements — Andre CAPLET
Sicilienne — Otorino RESPICHI
Etude de Concert "Au Matin" — Marcel TOURNIER
Toccata — Ami MAAYANI
Theme et Variations — Niccolo PAGANINI-MCHEDELOV

כרטיסים במחיר: 6, 8, 10 ו־12 ל״י להשיג במשרדים: כהנא ובן־נאים ובקופה בערב הפתיחה.

הפסטיבל הישראלי 1973

כנס צעירים ופועלים · „צוותא״ רח׳ אבן־גבירול 30
מחר יום ג׳, 4 בספטמבר 1973, ב־20.30

למען הסתדרות לוחמת בראשותו של בן־אהרון

בהשתתפות:
ח״כ דב זכין
אמרי רון (מזכיר הקיבוץ־הארצי)
מוקי צור (איחוד הקבוצות והקיבוצים)
זאב אוטיץ (הקיבוץ המאוחד)
זק אמיר (מזכיר ועד עובדי ים־המלח)
שלמה גייזלר (מזכיר ועד עובדי „אמקור״)
אמיל שכטר (מזכיר ועד פועלי „אלקו״)
שמחה מישעל (ועד עובדי „עלית״)
אפרים קורן (רכז סטודנטים ארצי)
מנחה: נחום סולן (רכז הדור־הצעיר של מפ״ם)

מפלגת העבודה הישראלית · מפלגת הפועלים המאוחדת
המערך
המטה של האגוד המקצועי בקרית שמונה

יום אגוד מקצועי בקרית־שמונה

המטה של האגוד המקצועי בקרית שמונה יארח הערב יום שני 3.9.1973 ולמחרת במשך כל היום את החברים:
— ראובן [illegible] — ראש המטה הארצי של האגוד המקצועי
— [illegible] — המזכיר הארצי של הסיעה עובדי הרשויות המקומיות
— [illegible] — [illegible] של המורים והגננות
— [illegible] — מזכיר ועד עובדי מפעלי ים המלח
— [illegible] — המזכיר הארצי של הסתדרות פועלי הבנין
— [illegible] — המזכיר הארצי של הסתדרות פועלי המזון
— [illegible] — חבר המטה הארצי של האגוד המקצועי
— [illegible] — המזכיר הארצי של הסתדרות פועלי המתכת, החשמל והאלקטרוניקה
— [illegible] — המזכיר הארצי של הסתדרות פועלי הטקסטיל, ההלבשה והעור
— [illegible] — בכ׳ מחלקת הקליטה
— [illegible] — מזכירה אגודת פועלי הטקסטיל, ההלבשה והעור
— [illegible] — מזכיר ועד עובדי „אלקו״
— [illegible] — בכ׳ מחלקת הקליטה
— [illegible] — [illegible] לעבודה הסוציאלית
בתכנית:
— [illegible] 3.9.1973
— [illegible] 4.9.1973
— [illegible] — ביום 4.9.1973 בשעה 19.00
[illegible]
[illegible] אורי [illegible], מזכיר מועצת פועלי קרית שמונה.

מלון „כרמליה״ חיפה

רח׳ הרצליה 35, טלפון 521278
מיטב השרות, ארוחות מעולות חדרים ממוזגים, כשר.
מציע: בילוי ראש־השנה באווירת חג
פנסיון מלא
במחיר של —.50 ל״י ליחיד
כולל כל המיסים

בית־הספר המאולתר ליד עמק המצלבה (צילום: ק. וויס)

שיבושים בפתיחת הלימודים בירושלים

בשאר חלקי הארץ לא היו כמעט תקלות

מאת סופר „דבר" בירושלים

הפגנה מול בית העיריה, הקמת אהלים ליד עמק המצלבה, פלישה לבית־ספר בשכונת גונן (קטמון) וכינוסה של מסיבת עתונאים היו אתמול בפתיחת שנת הלימודים בירושלים. דובר העיריה אמר אתמול, כי ברוב בתי־הספר בעיר נפתחו הלימודים באורח סדיר.

ועד־ההורים של תלמידים דתיים בשכונות רסקו, קריית־משה, רחביה ושלביה הקימו אתמול בבוקר, בעזרת הורים אחרים ותלמידים, אהלים ברחוב הרצוג ליד עמק המצלבה כדי לקיים שם לימודים במחאה על כך שאין, לטענתם, בכל האיזור בית־ספר ממלכתי־דתי. עו"ד בדנץ לייבוב מוועד־ההורים מסר אתמול בתשובה לשאלה, כי ההורים פנו מספר פעמים לעיריה ולמשרד החינוך לדאוג להקמת בי"ס דתי לתלמידי האיזור. לטענתו, אין בית־ספר ממלכתי־דתי באיזור. בראשית חודש נובמבר השנה אמור להיפתח ברחוב הרצוג בית־ספר חדש ע"ש פולה בן־גוריון. הורי התלמידים הדתיים תובעים, כי בית־הספר החדש יהיה ממלכתי־דתי ועל כן הקימו את האוהלים ליד המיבנה של בית־הספר החדש. [illegible] את התלמידים באוהלים עד שיוכרע גורלו של בית־הספר [illegible] לה בן־גוריון.

במסיבת עתונאים שכונסה אתמול על רקע השיבושים במערכת החינוך בעיר הודיע ראש העיריה טדי קולק, כי לפי בדיקות שערכה העיריה יש באותו איזור מספיק בתי־ספר ממלכתיים־דתיים היכולים לשרת את התלמידים הדתיים של השכונות הללו. עם זאת הודיע קולק, כי במשרד החינוך מונתה ועדה שתכריע בשאלת בית־הספר. הוועדה אמורה להגיש מסקנותיה בתחילת החודש אוקטובר — חדש לפני שבית־הספר החדש אמור להיפתח.

הורים פלשו — תלמידים לא למדו

שיבושים בפתיחת שנת הלימודים היו גם בשכונת גונן, קטמון, ותלמידי בית־הספר התיכון הממלכתי־דתי „מעלה" לא התחילו אתמול בלימודיהם, כי הורי תלמידי בית־הספר „גבעת גונן" פלשו לבנין שנועד ל„מעלה".

במסיבת עתונאים נמסרו פרטים על הפרשה הסבוכה סביב בית־הספר בשכונת גונן. מסתבר, כי ב„גבעת גונן" למדו חלק מהתלמידים במסגרת ממלכתית וחלק במסגרת ממלכתית־דתית. השנה נפתח בי"ס ממלכתי־דתי ולפי הסיכומים שנעשו במשך שנת הלימודים שעברה עם הורי תלמידי „גבעת גונן" אמורים היו לעבור לבית־הספר החדש התלמידים הדתיים מ„גבעת גונן". בחודש מרץ השנה הוחלט, כי גם בית־הספר התיכון הממלכתי־דתי „מעלה" יעבור לבנין החדש. אך מנהל „מעלה" ד"ר מנחם בולה, ביקש, כי השנה יעבור מ„גבעת גונן" רק שלוש כיתות. ד"ר בולה ביסס את בקשתו בנימוקים פדגוגיים ומשרד החינוך תמך בעמדתו. הורי התלמידים החילוניים ב„גבעת גונן" הודיעו, כי אם לא יועברו כל התלמידים הדתיים לבנין החדש — יפלשו אליו. ואמנם כך עשו אתמול בבוקר. עיריית ירושלים פנתה לבית־המשפט וביקשה צו־מניעה נגד ההורים. בעיריה הובעה תקווה, כי הורי „גבעת גונן" לא יפרו את צו־המניעה וכי תלמידי תיכון „מעלה" יוכלו להתחיל הבוקר בלימודיהם כתיקונם.

הפגנה מול העיריה

גם בשכונת בית־הכרם היה שיבוש ומספר הורים ותלמידים של בית־הספר התורני „נועם" הפגינו זמן קצר מול בית העיריה. בי"ס „נועם" הוכר רק לפני שנתיים [illegible] במסיבת העיתונאים [illegible] כי העיריה אמרה, כי באיזור ישנם שלושה בתי־ספר דתיים לא־מלאים וכי מונתה ועדה לבדיקת הצורך בהקמת מיבנה נוסף לבית־ספר דתי. באותה עת הציעה העיריה להורי תלמידי „נועם" לשכור דירה שיוכנו בה על־ידי משרד החינוך כיתות תיקניות וכי העיריה תשא בהוצאות שכר־הדירה עד שיוכרע דבר. נראה, כי הצעה זו לא סיפקה את הורי התלמידים שיצאו אתמול להפגין מול בית העיריה.

מאחר ששלוש הבעיות בפתיחת שנת הלימודים בירושלים נגעו לבתי־ספר דתיים, הודיע טדי קולק במסיבת העתונאים באורח חד־משמעי, כי עיריית ירושלים איננה מקפחת את החינוך הדתי. קולק אמר, כי ההיפך הוא הנכון וכי ישנה העדפה של חינוך זה. הוא ציין, כי בזמן שהיה סגן ראש עיר דתי אחראי על תיק החינוך בעיריה, לא נבנו בירושלים בתי־ספר חילוניים.

בשאר חלקי הארץ נפתחה שנת הלימודים כמעט ללא תקלות ורק במקומות בודדים היו מספר הפרעות של קבוצות הורים.

על אף הידיעות המוקדמות על מחסור צפוי במורים, דיווחו מנהלי המחוזות של משרד החינוך כי בכל כיתות הגן ובתי־הספר שנפתחו נקבע מחנך. השנה אין משמרת שניה בכל רחבי הארץ.

בניגוד לשנים קודמות לא היו שום בעיות בפתיחת חטיבות־הביניים במסגרת הרפורמה. ההערכה במשרד החינוך היא, כי זהו סימן להסתגלות ציבור ההורים לרפורמה.

נמנעה שביתה בסמינרים

שביתת תלמידי הסמינרים, שהיתה אמורה להתחיל אתמול, נמנעה לאחר שיחה שקיים בשבוע שעבר שר החינוך והתרבות עם נציגים של תלמידי הסמינרים. במשרד החינוך פעל צוות חירום בראשות המשנה למנכ"ל אליעזר שמואלי, אשר ריכז דיווחים על המצב בכל מוסדות החינוך בארץ וטיפל בבעיות ובהתאם ההנחיות למחוזות. בשעות אחר־הצהריים הגיש המטה דיווח על המצב במחוזות.

המצב לפי המחוזות

בחיפה נפתחה שנת הלימודים בכל המחוז ללא בעיות.

בדרום היו שתי הפגנות, של הורי תלמידי בית־הספר „רמז" באשקלון ושל הורים בדימונה.

במרכז נפתחו הלימודים ללא בעיות.

בצפון הושבת בית־הספר הממלכתי ג' בשיכון דרום בצפת ובעקבותיו התפשטה השביתה לכמה בתי־ספר אחרים בדרום העיר.

בתל־אביב מתנגדים הורי בית־הספר „הראל" להחלטת משרד החינוך לסגור את בית־הספר. תלמידי בית־הספר „הנביא" בהרצליה דרשו לחזור לבית־הספר שבו למדו אשתקד. בתל־אביב התעכבה פתיחתן של שש כיתות גן בשל בעיות בטיחות. הגנים ייפתחו תוך עשרה ימים.

הוועדה הציבורית משבחת פעולות המפת"נים

המפתנ"ים מהווים מכשיר חשוב לשיקומם החברתי והכלכלי של בני־נוער, [illegible] יאליות ואחרות, אינם מוצאים מקום במערכת החינוך הממלכתית — קבעה זו מופיעה בראש מסקנותיה והמלצותיה של הוועדה הציבורית לקביעת קריטריונים להקמת מפתנ"ים אזוריים ומקומיים, שמונתה ע"י שר־הפנים מיכאל חזני, בראשות ח"כ מרדכי סורקיס.

במסקנותיה קובעת הוועדה, בין השאר, כי היא מוצאת צורך להדגיש את המומנט האינדיבידואלי בחינוכו ובשיקומו של החניך במסגרת המפתנ"ן, ולכן יש לקבוע את היקף המוסדות ובתי־המלאכה ע"פ מספר קריטריונים יסודיים:

◆ מספר החניכים בכל בית־מלאכה לא יעלה על 18.

◆ מספר החניכים המירבי במפתנ"ן יהיה 99 כאשר בכל מוסד לא יוקמו יותר מאשר 5 בתי־מלאכה.

◆ אין להקים מפתנ"ן שיכלול פחות מ־3 בתי־מלאכה כדי לצרף [illegible]

הוועדה ממליצה, כי בהתחשב של כל רשות מוניציפלית תוקף קה לכך יוקם לפחות מפתנ"ן אחד. במידה והקמה איננה ניתנת לביצוע, מומלץ להקים מפתנ"ים איזוריים שיאגדו מספר רשויות תוך הבטחת סידורי הסעה.

הוועדה סבורה, כי בטווח ארוך יש להגיע לאחריות משותפת בין הממשלה הרשויות המקומיות בנושאי הקמת מיבנים, רכישת ציוד, מינוי העובדים החינוכיים והסוציאליים ואחזקתם, וכן בנשיאה בעול הוצאות האחזקה השוטפת של המפתנ"ים והוצאת השיקום הסוציאלי של הבוגרים.

בסיכום קובעת הוועדה שבפניה הופיעו נציגי מרכז השלטון המקומי, משרד החינוך והתרבות ועובדים סוציאליים — כי היא „רואה לעצמה חובה להביע את הערכתה לעבודה המבורכת הנעשית ע"י עובדי השירות לשיקום נוער במסגרת מפתנ"ים, כפי שנוכחו חברי הוועדה בשעת סיורם במוסדות השונים".

13 מיליון ל"י ישקיע מפעל הפיס בהקמת מפתנ"ים ומעש"ים

דירקטוריון מפעל הפיס החליט באחרונה להגדיל את התקציב למימון התכנית התלת־שנתית (1972—4), להקמתן של יחידות־לימוד במפתנ"ים ומעש"ים, ולהעמידו על 13 מיליון ל"י — מסר יצחק ארזן, יו"ר הדירקטוריון של מפעל הפיס.

בתקציב זה ישולבו ויוקמו 154 יחידות־לימוד נוספות במפתנ"ים — מפעלי הצעוקה לנוער (קשוי־חינוך) ומעש"ים — מפעלי עבודה שיקומיים (המיועדים למפגרים).

עם השלמת התכנית התלת־שנתית יגיע מספר יחידות־הלימוד שהוקמו במפעלים אלה בכספי מפעל הפיס ל־230.

ברית מילה באיחור של 12 שנה

באיחור של 12 שנה קיים בסוף השבוע שעבר תושב מגדל־העמק את טקס ברית המילה לבנו, לאחר שנסיון קודם להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, בברית־המועצות, נכשל ועלה לו ולאשתו בחודשי מאסר ארוכים.

תחילתה שלה פרשה בחורף של שנת 1961, כאשר לתושב אחת העיירות הקטנות בברה"מ נולד בנו בכורו. באחר שבמקום מגוריו לא היה מוהל יצא לחפש בערים אחרות. לאחר נסיעות של אלפי קילומטרים מצא מוהל שניאות להסתכן ולערוך את טקס הברית.

לאחר שנסתיימו כל ההכנות, והמוהל עמד להתחיל במלאכתו פרצו לבית אנשי ה„ק.ג.ב." ואסרו את האב והאם. הם ישבו מספר חודשים בבית־הסוהר. המוהל הצליח להימלט מבעד לדלת האחורית.

מתוך חקירתם התברר להורים המופתעים, כי אחד השכנים, רופא במקצועו, ראה מבעד החלון את כליו של המוהל ואת ההכנות לברית, רץ למשטרה והודיע, כי בביתו של היהודי עומדים לערוך מילה, דבר האסור על פי החוק.

לפני ארבעה חודשים עלתה המשפחה לישראל. דבר הברית שלא התקיימה הגיע לרב מגדל־העמק דוד גרוסמן, והוא עשה את כל הסידורים כדי שהנער יוכנס בבריתו של אברהם אבינו, כדי שיקבל לחוג את טקס הבר־מצווה שלו, שיתקיים בעוד מספר חודשים, כיהודי לכל דבר.

פרט מעניין נוסף הוא, שהמוהל מברה"מ נמצא אף הוא בארץ. (ע)

מוצא חדש לשפכים במקום הצינור ברדינג

מאת סופרת „דבר" בתל־אביב

איגוד ערים „השרון" החליט על הקמת מוצא שפכים חדש, במקום הצינור הקיים היום ברדינג.

המוצא ברדינג, במתכונתו הנוכחית, נבנה לפני 15 שנה והצינור עומד לסיים את אורך חייו. נוכח ההכרה בהחלפת הצינור הוחלט לברור גם את האפשרות לצמצם את זיהום הים על־ידי השפכים עד להעברתם למפעל המוקם בדרום. במסגרת תכנון מוצא חדש ייבדק שאלת מקומו, יחסו והשפעתו על חופים בצפון וכן שאלת אורכו של הצינור.

הצינור המוכר הוא באורך של 900 מטר והמחשבה היא להאריכו באופן ניכר. הערכת ההשקעה הנדרשת נעה בין 15 לבין 20 מיליון ל"י ומשך הביצוע כשלוש שנים.

מתנגדים להקמת מכון שפכים ליד עין־כרם

ועד הפעולה של „האגודה למען עין־כרם", נציגי מושב בית זית, בית־החולים „הדסה" ובית־הספר החקלאי „עין כרם", כינסו אתמול מסיבת עתונאים, כדי להביע את התנגדותם לתכנית להקמת מיתקן לטיהור שפכים בקרבת עין־כרם.

לפי התכנית, שתועלה מחר על שולחן הוועדה המחוזית לתכנון הבניה, יוקם המיתקן על 20 דונאם בשטח משטח בית־הספר החקלאי בעין־כרם.

מנהל בית־הספר זאב טישלר, מרכז הוועדה החקלאית מטה־יהודה אלימלך ברקן, מזכיר מלר"ן דוד סיון ותושבי עין־כרם מיכאל הצנר וולטר זנגר הביעו התנגדות להקמת המיתקן. לטענתם, תגרום הקמת המיתקן מיפגע אקולוגי חמור באזור. הוא ידיף ריחות רעים, מימיו יתערבבו במי התהום והוא יפגע בגנים הקיים והתיירות ויחסל את הרזרבות הקרקעיות של ישובי האיזור. ריחו של המתקן יגיע, לדבריהם גם לחלק משכונותיה של ירושלים, כולל בית החולים „הדסה" הר־הרצל ו„יד ושם".

הדוברים הציעו פתרון אלטרנטיבי, להקים את המיתקן בהצטלבות נחל שורק ונחל רפאים, כ־10 ק"מ מן המקום המוצע ובריחוק רב יותר ממקום ישוב.

מזכיר מלר"ן אמר במסיבת העתונאים, כי אם לא יתקבלו ההתנגדויות בישיבת הוועדה המחוזית מחר תפעיל מלר"ן לחץ ציבורי, תפנה לגופים שונים ואף תפנה לבית־המשפט, לשם הוצאת צו־מניעה. (ע)

שביתת אחיות חדרי הניתוח נדונה בוועדה המרכזת

מזכירות הסתדרות האחיות המודה איש־שלום המחזיקה בתיק האחיות במחלקה לאיגוד מקצועי ורחביה אופק, סגנו דנו אתמול בוועדה המרכזת את מהלך שביתת האחיות בחדרי הניתוח של בתי־החולים — שביתה שהוכרזה שלא על דעת הסתדרות האחיות ושל ההסתדרות המקצועית הנוגעת בדבר המחלקה לאיגוד מקצועי.

הדוברים פירטו בוועדה המרכזת את ההישגים המקצועיים שהושגו באחרונה לעובדי הסיעוד בגין הסכם העבודה החתום לשנים 1972—1973 ויחוד את הסעיפים באותו הסכם הנוגעים לאחיות חדרי־ניתוח שדרגתן התחילתית היא כיום דרגה אחת מעל הדרגה התחילתית של כלל האחיות.

המודה איש־שלום ציינה, שהסכם העבודה לשנים 1972 — 1973 נחתם עם המעסיקים לאחר אישור, על כלל סעיפיו, במזכירות ובמרכז הסתדרות האחים והאחיות, ומכאן שהסכם זה מחייב את כלל ציבור האחיות, ואחיות חדרי הניתוח בכלל זה.

רחביה אופק העיר שמרכז קופת חולים „הודיע" בפניה אל בית הדין לעבודה להוצאת צווים להחזרת האחיות לעבודתן, וזאת בטרם מוצו ההליכים ההסתדרותיים להחזרתן לעבודה.

יו"ר המחלקה לאיגוד מקצועי א. אברהמוביץ הציע לקרוא לאחיות חדרי־הניתוח לחזור ללא דיחוי בהתאם לתקנות ולקיים לאחר־מכן בירור הסתדרותי בתביעותיהן המקצועיות.

בן־אהרון: כך יתבורר הארגון הכולל של האחיות

בהתייחסו למידע שנמסר ע"י המודה איש־שלום ורחביה אופק בגוף, הדגיש המזכיר הכללי יצחק בן־אהרון, על דעת הוועדה המרכזת שלא פתוח בשלב הנוכחי בדיון לגופו של ענין, כי היא מקווה שאחיות חדרי־הניתוח אכן תקבלנה את מרות ההסתדרות המקצועית שלהן, ולא תינתן יד להתפוררות של הארגון הכולל של האחיות והאחים על מיגוון מקצועותיהם.

אושרה הקמת בית־נכות לתולדות העבודה בא"י

הוועדה המרכזת של ההסתדרות אישרה אתמול פה־אחד את הצעת ההסכם בין המרכז לתרבות והחינוך לבין מוזיאון הארץ, בדבר הפקדת כל האוספים הממצאים הארכיאולוגיים הידועים בשם „אדם ועמלו" בידי מוזיאון הארץ, לצורך הקמת בית־נכות שיהיה שמורת הבית של תולדות העבודה בארץ ישראל, החקלאות, מלאכה ותעשיה.

בהתאם לעיקרי ההסכם בין ההסתדרות לבין הנהלת המוזיאון, ייקרא בית הנכות שיוקם בשם „בית הנכות אדם ועמלו, מייסודה של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל", והשם במלואו יצויין בצורה נאותה על בית־הנכות ובכל פרסומי המוזיאון.

עוד נקבע, שמוזיאון הארץ יקים משכן־קבע לאוסף „אדם ועמלו" בחזיתה שלמה בשטח קריית המוזיאונים של מוזיאון־הארץ ברמת־אביב. המשכן יכלול בנין או בניינים לתצוגה באולם ובשטח פתוח, וכן יוצגו בקריית המוזיאונים המתקנים שבאוסף או שנוספו, לשל ייתוספו או יובאו לקריית המוזיאונים.

אשר למימון וביצוע הקמת בית הנכות בשטח קריית המוזיאונים והעברת המוצגים לקריה וסידורים פנימיים בבניין המרכזי, משקיעה ההסתדרות סכום של 600,000 ל"י, ואת הסכום הזה יתרום להסתדרות, למטרה האמורה, בנק־הפועלים. המוזיאון התחייב לגייס סכום בסך של 600,000 ל"י לאותה המטרה.

עם אישור פרטי ההסכם ציין המזכ"ל את פעולתו המבורכת של פרופ' שמואל אביצור בליקוט ואגירת המוצגים של „אדם ועמלו". כן ציין המזכ"ל את פעולתו של יו"ר המרכז לתרבות וחינוך יפאל בש בשיתוף „אדם ועמלו", והיותו בר־להיה באמן בנושא זה לפרופ' אביצור בשבע שנים רבות.

מרכז הנוער ע"ש בארבור בתל־אביב מתחיל לפעול

מאת סופרת „דבר" בתל־אביב

תושבי יד־אליהו, כפר־שלם ושכונת־התקווה מקבלים בימים אלה הזמנה על פתיחת ההרשמה לכל פעילויות במרכז הקהילתי העירוני החדש לתרבות ולנוער על־שם אלן ולהורה בארבור. עבודת המרכז תמומן על הבריות קבועה תמורת דמי השתתפות מינימאליים.

המרכז מציע פעילות ב־40 חוגים בתחומי אמנויות, תחביבים, ספורט החוגים עיוניים ומסגרת הפעלה עם הרשמה ביחה חברים לפחות. בין יתר החוגים: בריג', הסרטה, צילום ובימוי, קיפה חן, שידורי רדיו לחובבים, אנגלית ועוד בית מדוברת ועוד. פעילויות המרכז מיועדות בעיקר לגילאי 14 ומעלה, אך עם זאת מתכננים גם פעילות מיוחדת לגילאים צעירים יותר.

חברי המרכז יוכלו לנצל את כל מתקני המרכז כולל ספריית־השאלה, חדר־עיון, חדר־מוסיקה, „ממרסיפה" (גנך), מתקני ספורט ועוד. לעומת־זאת, בריכת־השחיה ואולם המופעים (הצגות תיאטרון, סרטים ובידור) יהיו פתוחים לקהל הרחב בתשלום ולחברים בהנחה. לסופרת „דבר" נודע, כי הבריכה, שנסגרה בעקבות סבירות נצר בקוק, תיפתח בימים הקרובים לאחר קבלת אישורים בכתב ממשרד הבריאות וההשטרה. המרכז מצויד במתקני ספורט מעולים אשר בעצת מומחים ידעו גם לרצונן של אגודות הספורט. בין־היתר סוכם עם „בני־יהודה", כי קבוצת הכדורסל שלה תערוך את אימוניה במקום.

בתשובה לשאלת סופרת „דבר" הסביר סגן ראש העיריה אליהו עמיר, כי ההרשמה לחברות במרכז ולפעילות בחוגים נפתחה לאחר שהושלם ציודו ורהוטו של הבנין. בצוות בהוראתה בה התעביר העיריה בכלל הקשיים בהשגת מדריכים בעלי רמה בתנאי שכר רוטטיים, נפתרה על־ידי העבורת הטיפול והנהלת המרכז לאגודה למפעלי תרבות וגיבור הבשתה לעירייה כלי לניהול המרכזים הקהילתיים.

סמיר קבל על סירובו של משרד החינוך והתרבות להשתתף בהחזקת מרכז בארבור. לדברי ספוראים, בא הסירוב בטענה כי „תל־אביב איננה כלולה בסדר העדיפויות". לדעתו של סמיר, אין הטענה מוצדקת, לאור העובדה שהקצבתו של משרד החינוך והתרבות למרכזי תרבות, נוער וספורט בירושלים לבשל. ההקצבה בכנה השנה בסך 600,000 ל"י.

טייסי „ארקיע" „עייפים"; רוב הטיסות בוטלו

מאת דוד משיוב, סופר „דבר" לענייני תעופה

מרבית טיסות חברת „ארקיע" בוטלו אתמול בגלל הכסים בו נוקטים טייסי החברה, המודיעים להנהלה, כי הם חשים בעייפות ועל כן אינם יכולים, בהתאם לתקנות, להשתתף בטיסה.

כתוצאה מצעד זה, אותו נוקטים הטייסים, והנמשך מיום ה' בשבוע שעבר, נגרם לחברה „ארקיע" נזק כספי הנאמד ב־65,000 ל"י.

העילה ל„עייפות" שחשים הטייסים היא אי־חתימת חוזה־עבודה בין ההנהלה לטייסים למשך שלוש השנים הבאות — על אף שהסכם עקרוני על חוזה־עבודה זה הושג בין הצדדים.

לדברי הטייסים, סלע המחלוקת המעכב חתימת ההסכם הוא סירוב ההנהלה לתת לטייסים פיצויי התייקרות מתקבלים על הדעת לגבי השנה השלישית. לעומת טענה זאת אמר לי מנכ"ל ארקיע ל. ביגון, כי ניתנו לטייסים בטחונות בנושא זה וכי הובטח להם שבמידה ובשנה השלישית להסכם יהיו התייקרויות יוצאות מגדר הרגיל, ידונו בשנת 1975 בנושא זה.

הסכם העבודה הנוכחי בין הנהלת „ארקיע" לטייסים הסתיים ב־31 בדצמבר 1972. לאחר שהטייסים הגישו תביעותיהם להעלאת שכר באמצע חודש מאי השנה החל משא־ומתן ארוך שבסיכומו, תוך השתתפות נציג איגוד הטייסים, הושג הסכם עקרוני בין שני הצדדים לגבי ההסכם לעבודה החדש, שצריך להיות למשך שלוש שנים ושלושה חדשים.

מנכ"ל „ארקיע" סיפר לי, כי לפני עשרה ימים, כאשר החל בניסוח ההסכם, טענו הטייסים כי הם מוכנים לחתום על הסכם לשנתיים בלבד. לצעד זה מתנגדת ההנהלה. ביום ד' בשבוע החולף החלו טייסי „ארקיע" לנקוט בסנקציות, ועשרה מהם, שהיו משובצים לעבודה, הודיעו כי הם חשים בעייפות. הנהלת החברה, אשר לא רצתה לבטל טיסות, קראה לעבודה לטייסים אחרים ושילמה להם לפי מחיר של עבודה נוספת בשיעור 150 אחוז, דבר המייקר את הוצאות החברה. פעולה זו של ההנהלה היתה חד־פעמית ואין היא מוכנה להמשיך בה. מאחר שהטייסים ב„ארקיע" ממשיכים בהודעות שהם חשים בעייפות, מתבטלות טיסות רבות בחברה והיא היתה אתמול כמעט משותקת. דבר זה גורם לה להפסדים כספיים ניכרים ולאבדן מהימנות טיסותיה בעיני ציבור הנוסעים.

יו"ר ועד צוותי האוויר ב„ארקיע", הקברניט מרדכי נבון, טען אתמול בשיחה עם סופר „דבר", כי ביטול הטיסות ב„ארקיע" הוא דבר יזום על־ידי ההנהלה וכי לטייסים אין יד בזה. „יש ממלאי־מקום לטייסים העייפים" — הוא אמר. הוא אישר, כי בנושא המשכורות הושג הסכם עקרוני לדבריו, כאשר ל־90 אחוז מהסעיפים. הוא אמר שהתנאי של הטייסים לחתימה על הסכם־עבודה למשך 39 חודשים הוא קבלת פיצוי מתקבל על הדעת על ההתייקרויות שיחולו בעתיד.

מנכ"ל „ארקיע" ל. ביגון אמר לי, כי לדעת ההנהלה הגיעו הצדדים להסכם של מאה אחוז בסעיפי המשכורות. לדבריו, הטייס ב„ארקיע" עייף בבוקר, אבל אחר הצהריים הוא חדל להיות עייף והוא מוכן לטוס שעות נוספות שתמורתן הוא מקבל 150 אחוז שכר. הדבר פסול מיסודו, אמר ביגון, שטייסים יעשו מסחר מבריאותם. לא יתכן, אמר, שטייסים ישחקו בבריאותם כאמצעי להשגת תוספת שכר. לדבריו הם עלו על פסים בוטים והחברה לא תיכנע לתכתיב כזה ולא תשלם לטייסים פרס על התנהגות כזו.

הנהלת „ארקיע" שלחה מכתבים לשר־התחבורה, ולאיגוד המקצועי של ההסתדרות ובהם דו"ח על שיתוקה של החברה והמצב בו היא שרויה. אמש התכנסה בישיבה מיוחדת מועצת המנהלים של „ארקיע" לשם דיון במצב שנוצר בחברה.

אם טייסי „ארקיע" ימשיכו בנקיטת צעדים אלה גם היום, תישתתק „ארקיע" כליל ויש חשש שמטוסיה יקורקעו.

יתכנו צעדים משפטיים

הנהלת „ארקיע" בודקת אמש את ההלכות המשפטיות של הצעדים הננקטים על ידי הטייסים הגורמים למצבה לשיתוק החברה. בין־היתר התקיימה התייעצות אצל עו"ד החברה ונבדקו ההשלכות המשפטיות של הפרת החוזה מצד הטייסים.

הנהלת החברה סוברת, שהטייסים מפירים את החוזה על־ידי ההודעה שהם חשים עייפות כאשר הם רוצים בכך. בדיקה זו באה, כפי הנראה, במקרה הנהלת החברה תחליט לנקוט צעדים משפטיים נגד הטייסים אם המצב יחמיר ושטייסי „ארקיע" ימשיכו לנקוט בסנקציות הגורמות לחברה לביטול ניכר של טיסות החברה.

מת ג'וזף סטון

ג'וזף סטון, מידידיו הדגולים של מפעל עליית־הנוער, נפטר בקייפטאון שבדרום אפריקה. ידיעה על מותו נתקבלה אתמול במשרד ראש עליית־הנוער יוסף קלארמן.

המנוח פעל רבות בפיתוח החינוך המקצועי בעליית הנוער, בהקמת פנימיות ובתי־ספר ובחינוכם של ילדי עליית־הנוער [illegible] בישראל.

ג'וזף סטון נולד לפני 76 שנה בלונדון להורים יוצאי רוסיה ושירת בצבא הבריטי במלחמת־העולם הראשונה. באמצעות עליית־הנוער התקרב לפני כ־10 שנים למדינת ישראל ולקח חלק פעיל בפיתוח מערכת החינוך בכפרי הנוער.

באמצעותו ובעזרתו נקלטו אלפי ילדים במסגרת עליית־הנוער. לאחרונה החל להתעניין גם בקידומם של ילדים טעוני טיפוח. מותו הוא אבל כבד על בית עליית־הנוער. (צ)

אזכרה למשה סורוקה

אמש נערכה אזכרה לזכרו של משה סורוקה ז"ל במלאות שנה למותו.

שר־האוצר פנחס ספיר העלה קווים לדמותו של המנוח.

יו"ר מרכז קופת־חולים הח' אשר ידלין, ציין בדבריו, בין־השאר, כי קופת־חולים תכפיל את מספר המיטות בבתי־החולים שלה עד תחילת שנות ה־80 ואז יגיע מספר המיטות בבסוד ל־8000. מבצע כביר זה כרוך בהוצאה של מיליארד ל"י. הוא הביע את התקווה, שבעזרת האוצר ומשרד הבריאות יתנו את ידם לקופת־חולים למימוש בבעיה חשובה זו.

חברנו **יוסף בורקו** איננו

נפטר לאחר מחלה קשה

הלווייתו תתקיים היום יום ב' ד' אלול תשל"ג 3.9.73 בשעה 3.00 אחה"צ.

בית גבת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי

אבי וסבנו היקר

ר' חנוך ברקוביץ ז"ל

ב"ר אלעזר ז"ל

הלוויה תצא היום יום שני, ד' אלול תשל"ג (3.9.73) בשעה 11.00 לפנה"צ, מבית המנוח רחוב עלומים 16, רמת־גן ותעבור דרך בית הכנסת תל־גנים, רמת־גן ומשם לבית העלמין בנחלת־יצחק.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

יעקב גרין ז"ל

שנפטר לאחר מחלה ממושכת

הלוויה תצא היום 3.9.73 מביתו ברחוב הקישון בשעה 15.00 לבית העלמין בנשר.

המתאבלים

אשתו, בנו, אחיו, כלתו, נכדיו

ומשפחות פולנסקי וגרין

משרד החינוך והתרבות

במלאות שלושים לפטירתו של

זלמן ארן ז"ל

יעלו מוקיריו לקברו בהר הזיתים מחר, יום שלישי, ה' באלול תשל"ג (4 בספטמבר 1973)

אוטובוסים ייצאו ממשרד החינוך והתרבות, רח' שבטי ישראל 34, ירושלים, בשעה 15.30.

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

יוסף קרביץ ז"ל

(שדליץ—ישראל)

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה

ביום ג' ה' באלול 4.9.73 בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין בחולון (נפגשים ליד השער הישן)

הננו מודים לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה

אשתו, בנותיו, חתניו ונכדיו

במלאות שלושים ליקירתנו

אסתר רינין־בקר ז"ל

נעלה לקברה בכפר גלעדי ביום ד' ו' אלול תשל"ג 5.9.73 בשעה 4.00 אחר הצהרים.

לבני משפחתנו הרחבה והבריה, ידידינו ומכרינו אשר הביעו השתתפותם באבלנו הכפול בכתב, בע"פ ובכל צורה אחרת — תודה מקרב לב.

בעלה עמנואל (עמק) רינין

וכל בני המשפחה

משתתפים באבלה הכבד של

משפחת אור

על מותו ללא עת של

ישראל ז"ל היקר

„פוליריז"

קבוץ מעוז חיים

לאהובה, למשפחות אור־אורבוך

הבוכים מהאסון הכבד אתכם בהלקח מכם

ישראליק

מרים ומרדכי רבינוביץ רשפון

אמנון תמר ויעל וב"ב

אנו משתתפים בצער

משפחת קפלן

על פטירתו של חבר אגודתנו

שמאי קפלן

ומביאים את תנחומינו למשפחה

חברי מעונות עובדים א'

מת האיש הזקן בעולם – בן 169

מוסקוה, (יופ"יא). — שיראלי מוסלימוב, תושב אזרביג'אן שבקווקאז, שנחשב לאיש הזקן ביותר בעולם, מת אתמול בגיל 169, לאחר מחלה ממושכת.

יש לציין, כי באיזור קווקאז חיים אנשים רבים שהגיעו לגיל מופלג, מעבר ל־100 שנה. נתונים סטטיסטיים סובייטיים קובעים, כי אחד מכל 200 תושבים באיזור זה מגיע ליותר מ־90.

למוסלימוב לא היתה תעודת־לידה להוכחת גילו המופלג, כאדם הזקן ביותר בעולם. אולם לפי חישוביו — הוא חגג את יום הולדתו ה־168 ב־מאי שעבר.

כדי להמחיש את משמעות גילו של מוסלימוב יספיק אם נציין, כי אם אמנם נכונים חישובי הגיל שלו, כי אז היה בן 8 בעת שנפוליון כבש את מוסקוה בשנת 1812.

ביום הולדתו ה־168 עדיין עבד בגינתו וערך את הצעדה היומית שלו לאורך ק"מ. ב־חורף שעבר חלה בדלקת־ריאות, ולדברי ידיעה שפורסמה אז בעתון האיגודים המקצועיים "טרוד" היתה זו מחלתו הראשונה במשך כל ימי חייו הארוכים.

ב־1970 אמר מוסלימוב, כי סוד אריכות ימיו הוא — עבודה מתמדת. אוויר הרים ו־אכילה במידה. הוא סיפר, כי פעם ניסה לעשן — לפני 150 שנה — אולם הרגיש ברע אחרי שלוש או ארבע שאיפות בלבד, ובמשך כ־150 השנים הבאות לא הוסיף להתנסות בכך.

הפעם היחידה שניסה לש־תות ויסקי היתה לפני 142 שנה — ב־1831. אולם גם זו היתה חוויה שלא השתוקק לחזור עליה. "הרגשתי כאילו אני בוער מבפנים", הסביר הזקן.

מוסלימוב בילה את חייו ב־שנים האחרונות בחברת אש־תו השלישית בת ה־107, הר־טה.

בעת המיפקד האחרון היה מספר בני משפחתו 220.

מובטחת הספקה סדירה של מוצרי מזון לחגים

מאת סופר "דבר" לענייני חקלאות

סמנכ"ל משרד־החקלאות א־תן ישראלי מסר אתמול במסי־בת־עתונאים בתל־אביב, כי לקראת החגים מובטחת הספקה סדירה של כל מוצרי־המזון ה־בסיסיים — בשר, דגים, ביצים, מוצרי־חלב, פירות וירקות ולא תהיה כל סיבה להאגרת מצר־כים.

עם זאת קרא ישראלי לעקרות־הבית להקדים השנה בקניית ה־מצרכים ולא לחכות לרגע האח־רון. צמידות השבת לשני ימי ראש השנה תחייב את הצרכנים להכין מלאי מזון ל־5 ימים, מיום ד' עד יום א'. לכן יהיה צורך להתחיל בקניות עוד מיום א' ובאשר לד־גים גם קודם־לכך. הדובר הסביר, כי יש שפע רב של דגי בריכות — קרפיונים במחיר 3.50 ל"י ל־צרכן וכסיף במחיר 4 ל"י לצרכן. אולם בגלל קשיי הובלה מהמשקים, אי־אפשר יהיה לספק את כל הכ־מויות בשבוע החג בלבד. לכן יהיה צורך להקדים את קניית הדגים ל־שבוע ולהכניסם ל"פריזר" עד לחג.

בהתייחסו לצריכה המוגברת של מוצרי־החלב, בגלל מחיריהם הנ־מוכים מאוד, אמר ישראלי כי הממ־שלה לא תוכל לשאת זמן רב סוב־סידיות גבוהות כאלו לחלב ולמו־צריו, המגיעות ל־50 אחוז למוצר ועוד 20 אחוז למספוא המשמש ל־ייצור.

הוא דיבר במחירי הבשר הקפוא והביצים. הממשלה משלמת עתה 2000 דולר לטונה בשר קפוא, כלומר 10 ל"י לק"ג, ומוכרת או־תו לסיטונאים ב־6.5 לירות לק"ג. מחירי הביצים בעולם מגיעים ל־25—30 אג' היחידה ואצלנו המחיר הגבוה ביותר לביצה לצרכן הוא 18 אג', כאשר שליש ממחיר זה הוא סובסידיה, מלבד הסובסידיה לגרעינים.

בכל־אופן, לקראת החגים יישא־רו המחירים הנוכחיים בעינם. ה־ממשלה לא תעלה שום מחיר וה־הספקה תגבר, כך שאין יסוד להע־לאת מחירים בלתי־סבירה בחנו־יות.

יוגדל יבוא הביצים

משרד החקלאות החליט להגדיל את תכנית היבוא של הביצים מ־5 מיליון ל־10 מיליון, המשלו־חים הראשונים יגיעו עוד לפני החג.

בבתי־הקירור היו אתמול עוד 20 מיליון ביצים ויחד עם התו־ספת השוספת. מובטחת הספקה מלאה עד אחרי החגים. "ההחלטה על היבוא באה למנוע כל חשש של מחסור. אפילו לא יהיה צורך להשתמש בביצים אלו" — אמר אתמול סמנכ"ל משרד החקלאות א. ישראלי. הדובר הדגיש, כי למרות שמחיר הביצים באירופה נע היום בין 25 ל־30 אג', ימכ־רו לצרכן ביצי היבוא באותו מחיר שנמכרות הביצים המקומיות — במחיר מירבי של 18 אג' ל־ביצה הגדולה ביותר.

תושבי העמקים חשבו שהרעש נגרם מהתפוצצות

רעידת אדמה שנמשכה שתיים־שלוש שניות הורג־שה אתמול סמוך לשעה 6 בבוקר במספר מקומות בא־רץ, בעצמות שונות.

הרעש החזק ביותר הורגש ב־עמקים הצפוניים של הארץ, בעי־קר בעמק בית־שאן, שם עזבו תושבים רבים בבהלה את בתי־הם. אנשים שישנו, סיפרו, שנז־רקו ממיטותיהם. עד מסירת ה־ידיעה לא נמסר על נזקים, להו־ציא מספר בתים ישנים שנסדקו וכלי זכוכית ובברשות שנפלו ו־נשברו. התושבים סיפרו כי הר־עד היה מלווה בקול עמום.

עד כה לא נודע היכן היה מו־קד הרעידה.

מומחים אמרו אתמול, כי הר־עש אינו תופעה חדשה באיזור זה, באשר איזור עמק הירדן היה מאז ומתמיד מועד לרעידות חז־קות, שהיו מתפשטות גם לרכסי ההרים משני צדיו.

רבים מתושבי העמקים, שהרגי־שו בשתי תנודות חזקות, יצאו לרחוב, בסברם שאירע פיצוץ חזק באיזה מקום.

מפקח המשטרה יהודה אלבז, סגן ראש לשכת הזקירות בנפת יזרעאל, אמר, לכתב עתיים, כי בעת שהיה בדירתו בנצרת הרגיש זעזוע חזק, וכי ברגע הראשון חשב שאירעה חבלה. בנצרת הור־גש הרעש בכל הבתים. תושבים סיפרו, שהתנדנדו במיטותיהם.

הרעש הורגש בצורה קלה יו־תר במישור החוף. בחיפה, ב־נתניה ובתל־אביב הרגישו תוש־בים ברעידה, שבאה בשני זעזו־עים קלים. בקומות העליונות הורגשה הרעידה חזק יותר. אנ־שים סיפרו, כי השמשות חרקו והנברשות התנדנדו. גם פקחי ה־טיסה בנמל התעופה לוד, סיפרו, כי חשו ברעידה, אך לא נגרמו כל נזקים בכל האיזור של ה־נמל.

גם תושבים בדרום ובנגב הר־גישו תנודות קלות.

התחנות הסייסמולוגיות של ה־מכון הגיאולוגי החלו לעבד את הנתונים שנתקבלו מהרעש.

בתים בגדה ניזוקו

תושבים בגדה המערבית שחשו את הרעש, אמרו, כי היה חזק. עשרות בתים, לרוב בתים עשו־יים חימר בבקעת הירדן ובכפ־רים באיזור ג'נין, ניזקו, ומאות חלונות נופצו. לא נמסר על כל פגיעות בנפש.

סקר: מחצית המשפחות הגרות בצפיפות אינן גדולות

מאת א. גבע, סופר "דבר"

במחצית הדירות המאוכלסות בצפיפות חיות משפחות קט־נות, ולא משפחות מרובות־ילדים. דבר זה מתברר מסקר שערך משרד־השיכון.

בידי משרד־השיכון רשימה שמית של 6.000 משפחות, הגרות בצפיפות של ארבע נפשות לחדר או יותר מזה. הרשימות הוכנו על־ידי הרשויות המקומיות. ה־התברר מהן, שכמחצית המשפחות הגרות בצפיפות אינן משפחות מרובות־ילדים, אלא משפחות בע־לות שניים או שלושה ילדים, ה־גרות בדירות של חדר או חדר וחצי.

במשרד־השיכון מציינים שבעיה זו קשה מאוד לפתרון, כי אפילו מוציאים את המשפחה מדירה קט־נה, אי־אפשר להבטיח שלאותה דירה לא תיכנס משפחה דומה, או משפחה שתוך זמן קצר תהיה דומה למשפחה שהוצאה מהדירה הקטנה.

קשיים אדמיניסטרטיביים ימנעו הישנות צפיפות־יתר בדירות ש־בבעלות ציבורית. למעשה אי־אפשר להבטיח שהדירות לא יאוכלסו בצפיפות כאשר הן נמ־צאות בבעלות פרטית.

מכת צרעות בחיפה

מכת צרעות פוקדת זה יותר משבועיים איזורים נרחבים ב־חיפה. עשרות אנשים נעקצו ובמספר מקרים אף לקו הנפ־געים בחום גבוה.

מקור הצרעות אינו ידוע. אחת ההשערות היא, שהגיעו העירה בארגזי הפירות והענבים ממשקי העמק.

הצרעות חודרות לבתים אפילו בשעות הערב והלילה.

הצרעות מתרכזות ביעיקר ב־רחובות תבור, זבולון, חרמון, יחיאל ובקרבת השוק. גם בברי־כת "גלי הדר" ברחוב הפועל נעקצו מספר מתרחצים ונזקקו ל־עזרה ראשונה. (עו)

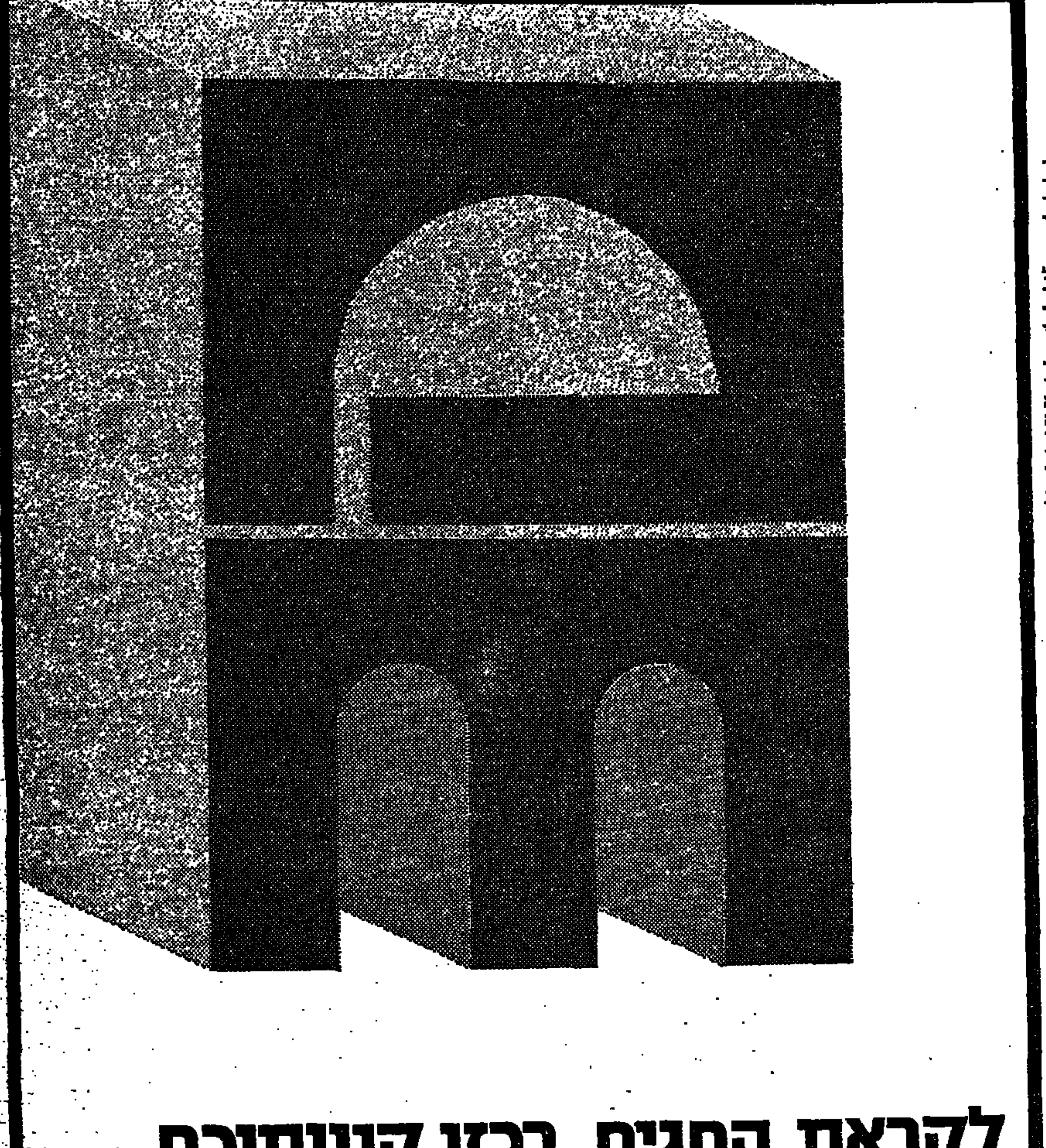

לקראת החגים רכזו קניותיכם
בבתי הכל־בו המפוארים
של המשביר לצרכן

* חליפות לגברים לכל גיל ומכל סוג * אופנה לנשים
* הלבשה לילדים וילדות * נעלים לכולם
* כלי מיטה * כלי בית * מוצרי חשמל * דיהוט ושטיחים ועוד

הכל תחת גג אחד בבתי הכל־בו המפוארים של המשביר לצרכן.
לקראת החגים גם הוזלות מיוחדות על עשרות מוצרים

חגי לבינסון אילון

המוסד לבטיחות ולגיהות
ליד משרד העבודה

היום
יום שני, 3 בספטמבר 1973, ו' אלול תשל"ג

טכס חלוקת פרס יוספטל בבנין

למצטיינים בהגברת תודעת הבטיחות בעבודה
ע"י מר **יוסף אלמוגי**
שר העבודה

**הטכס יתקיים בשעה 17.00 בבית סוקולוב,
רח' קפלן 4, תל־אביב.**

נא לדייק!

לחברנו **עמוס ערן**
מנכ"ל מבטחים

מיטב הברכות
להולדת הבן

הנהלת מבטחים

מפלגת העבודה הישראלית/המרכז

ישיבת מזכירות המפלגה

תתקיים היום, יום שני, ו' באלול תשל"ג — 3.9.73
משעה 10.00 עד שעה 16.00.

בבית ארלוזורוב, רח' בילינסון 6, ת"א
ולא באולם הישיבות בעה"פ כפי שצויין בהזמנות.

סדר היום:
הסיכומים בנושא תכנית הפעולה בשטחים ב־4 השנים הבאות
(המלצות שרי מפלגת העבודה)

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
מועצת פועלי תל־אביב—יפו
ועדת הבחירות לועידת ההסתדרות ה־12
ולמועצת פועלי תל־אביב—יפו

חברי ההסתדרות בתל־אביב־יפו הבטיחו את זכותכם לבחור ולהכריע

חברים שלא קיבלו את ה"הודעה לבוחר" על מקום הקלפי שלהם בגל שינוי או שיבוש בכתובת או כל סיבה אחרת ואינם יודעים באיזה קלפי עליהם להצביע, מתבקשים לפנות החל מיום ג' 4.9.73 ללשכות המודיעין שתהיינה פתוחות כל יום בשעות ובמקומות הבאים:

"בית־ברנר" — רח' ברנר 5.
משעה 07.00 (בבוקר) עד שעה 20.00 (8 בערב).

או באחת הלשכות הבאות:

"בית־יהושע" — רח' ריינס 38 רמת־אביב בשעות 17.00—21.00 (9—5 אחה"צ)
"בית־ליפקין" — רח' ויצמן 26 " " " "
"בית־אשכול" — רח' בית־אורן 9 יד־אליהו " " " "
"בית־אבשלום" — רח' אור 2 קרית שלום " " " "
"בית־ההסתדרות" — רח' הדאר 6 יפו " " " "
"מועדון ההסתדרות" — רח' הצנחנים, נוה שרת " " " "
"בית־תבורי" — רח' שולמית 7 " " " "

הלשכות תהיינה פתוחות גם ביום הבחירות מ־08.00 בבוקר עד מועד סגירת הקלפיות, שעה 11 בלילה (23.00).

חבר!
אם אינך יודע את מקום הקלפי שלך פנה מיד לאחת מלשכות המודיעין.
הבטח את זכותך לבחור ביום — 11 בספטמבר 1973.

מאיר זילברמן
יו"ר ועדת הבחירות

מפלגת העבודה הישראלית, מפלגת הפועלים המאוחדת
המערך במחוז תל־אביב

חבר המערך

ביום הבחירות להסתדרות, ב־11.9.73, אנו זקוקים לעזרתך כחבר ועדת קלפי וכתורן בלישכות המודיעין.

הרשמת המתנדבים מתקיימת ברח' בילינסון 9, בכל יום בין השעות 08.30—13.00 לפנה"צ ו־16.00—18.00 אחה"צ.

בתודה
המערך — מחוז תל־אביב

הפרס כפליים
2 בלוטו
בהגרלה 35/73
הסכום המיועד לפרסים
מעל למיליון לירות
(כולל העברה)
* * *
הסכום המיועד לפרס "ראשון"
500,000 ל"י
כל יתר הפרסים מוגדלים
• כפוף לערעורים
הזכיה בפרס הראשון לכל טופס מוגבלת ל־250.000 ל"י
היום המועד האחרון למסירת טופסי הלוטו.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו
ברכה פקץ' ז"ל
אלמנת יהודה פקץ' ז"ל מפינסק

הלויה תצא מבית המנוחה היום, יום שני, ו' באלול תשל"ג 3.9.73 בשעה 2.30 אחה"צ מרח' גורדון 25, גבעתיים, לבית העלמין בקרית שאול.

המשפחה המתאבלת
בארץ ובחו"ל

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים ליד בית המנוחה.

הננו משתתפים בצערה של הח'
נינה אוליבסון
במות אחותה
ד"ר בתיה פולובינה ז"ל

מרכז תגובה
ההנהלה והעובדים

משטרת ישראל
משטרת ישראל
אבלה
על מותו של
אברהם הרצפלד ז"ל

על מות
אברהם הרצפלד
היקר באדם
אבלה
אביבה הוז

על מות
אברהם הרצפלד
חבר וידיד האדם וכפעלה על תנועתנו
אבל
בית מועצת הפועלות
ובתי הספר החקלאיים

על
אברהם הרצפלד
אוהב האדם והאדמה
אבלה
קבוצת גורדוניה
חולדה

על מותו של
אברהם הרצפלד ז"ל
מתאבל עם הבריאות
ויקטור שם־טוב

על מותו של
אברהם הרצפלד
ז"ל
ידיד אמפ"ל ומשקיעיה
מתאבלת
אמפ"ל -
חברה אמריקאית ישראלית

על
אברהם הרצפלד
כי איננו
אבלים
חברי רמת־רחל

ההלאמה בלוב מזמינה חיקוי

האנטי־קומוניזם המיליטנטי של מועמר קדאפי, שליטה של לוב, עודד אשליות לא מעטות בחוגים פרו־ערביים במערב, לרבות חברות נפט גדולות. הלאמת 51 אחוזים מנכסיהן של תשע חברות נפט, הקשורות ברובן בקארטל הבין־לאומי של ענקי הנפט, כ„תשורה לעם, ביום חג הלאומי", היא צעד הפגנתי של חוסר התחשבות באינטרסים כלכליים של גורמים מערביים, מהם אנטי־ישראליים מובהקים, מצד שליטה של לוב.

חברת „שאל" היא שהיתה נושאת הדגל של חברות אלה, אשר סירבו לשאת ולתת עם קדאפי על הלאמה „מתוך הסכמה". חברות חלשות יותר, ובכללן „אוקסידנטל" ו„אואזיס", קיבלו את הדין עוד בחודש שעבר והעבירו את השליטה על נכסיהן בלוב להנהלה, שבה ההכרעה בידי רוב לובי. „שאל" העדיפה מבחן כוח, אף־כי להנהלתה היו ודאי רק אשליות מעטות לגבי סיומה של המערכה.

„שאל" מפיקה בלוב כחמישה אחוזים בלבד מכלל תפוקתה העולמית והפגיעה המיידית בה אינה קטלנית. דומה מצבן של שאר החברות שהולאמו עתה. במעשה ההלאמה הסיטוני. הכורא של חברות אלה נובע מן הסכנה של יצירת תקדים לגבי ארצות אחרות.

אם אנו שומעים כיום כה רבות על משבר האנרגיה, האחראית הראשית לכך היא לוב. סגירת תעלת סואץ העניקה ללוב יתרונות גיאוגרפיים גדולים על פני ארצות המפרץ הפרסי והיא ניצלה אותם בסוף שנות הששים להפלאה תלולה במחירים, שגררה במהרה התייקרות במחיר הנפט גם בכל שאר המקורות. עתה עשתה לוב צעד חדש, העלול לגרור תגובת שרשרת של תביעות מן החברות הגדולות. קיים הסכם עם נסיכויות הנפט של המפרץ הפרסי, שלפיו יעברו 51 אחוזים מנכסי החברות לידי הממשלות בשנת 1982. אך היסכימו לחכות תשע שנים, אחרי שלוב עשתה את אשר עשתה? לוב הודיעה שהיא תגבה מעתה תמורת הנפט שלה מחיר, הגבוה פי שניים מזה שמשלמים לנסיכויות המפרץ. היסכימו אלה ל„קיפוח" עד זמן רב? קולונל קדאפי עשה בצעדו מעשה, המערער את כל מערכת היחסים שבין חברות הנפט הגדולות לבין העולם הערבי. לישראל אין סיבה להזיל דמעות בשל כך. אך יש ויש לה עניין ראשון במעלה בהתפתחויות הצפויות.

שני כתרים למורים

חמשים ותשעה מורים הניחו את אבן היסוד לבניינה של הסתדרות המורים, החוגגת היום 70 שנה לקיומה. 523 היה מנין החברים בהסתדרות במלאת לה כ״ה שנים, כ־15.000 בשנת היובל, ועתה למעלה מ־40.000.

שלוש היו מטרות הסתדרות המורים: הטבת מצב החינוך בארץ־ישראל ומתן צביון לאומי־עברי לכל מוסדות החינוך; תחיית התרבות העברית והשלטת השפה העברית; הטבת מצב המורים. הסתדרות המורים נחלצה לבנות את החינוך בארץ ישראל, שאוכלוסייתה היהודית היתה דלה ובחלקה קנאית ועויינת לחינוך לאומי נאור. היא אף יסדה את ועד הלשון, שברבות הימים היה לאקדמיה ללשון העברית. היא ארגנה שעורי קיץ למורים והוציאה ספרי לימוד לתלמידי ישראל. יסדה במה לבירור ענייני פדגוגיה ופסיכולוגיה המתקיימת ששים שנה — „החינוך". הוציאה לאור כמאה וחמשים ספרי עזר למורים. היא יצאה למלחמה על הנהגת הלשון העברית כלשון ההוראה בכל בתי הספר של „עזרא" ו„כל ישראל חברים". במלחמה זו, שהתבטאה בשביתת המורים בתרע״ג במוסדות „עזרא" ניצח המורה העברי. מסע ההישגים והכיבושים, שהיה רצוף גם מבחנים ומשברים, נמשך עד היום. המורה העברי נילווה אל המתיישב בכל פינות הארץ ובציודו הצנוע — ספר, לוח וגיר, צעד עם המתנחלים.

שום חזית בחינוך לא נעזבה ודבבות של גננות ומורים עמדה, לא פעם, על דוכנם וליד שולחנם בחזית האש ובמכות התותח. המתנה עמד במבחנים רבים בעבר. ועתה לפניו המבחן הגדול והמכריע: חידוש רוח היצירה והמסירות.

ממשיכי דרכם של המייסדים זכו להתגשמות חלום התחייה הלאומית — מערכת חינוך המקפת היום כ־900.000 תלמידים יהודיים וערביים, למעלה מ־3.000 גני ילדים, 2.000 בתי ספר יסודיים, 500 בתי ספר על־יסודיים למיניהם, 40 בתי־מדרש למורים, 8 אוניברסיטאות, ובכל אלה כ־50.000 מחנכים, שלמעלה מ־85% מהם משתייכים להסתדרות המורים.

המדינה העמיסה על כתפיה הרבה מהאחריות שהמורה נשא על שכמו בימים עברו. אך בשנות הגידול העצום של המערכת רבו גם הבעיות של קליטת עולים, עקירת פיגור, מזוג תרבותי ועיצוב ערכי תרבות. המורה אינו רק „מבצע". מחנה המורים תובע לעצמו שני כתרים: כתר האיגוד השומר על הזכויות — השכר והגמול — וכתר הכהנים המשרתים בקודש של הוראה והחינוך. סקירת מאזנם עד עתה מעידה, כי ראויים הם לשני הכתרים.

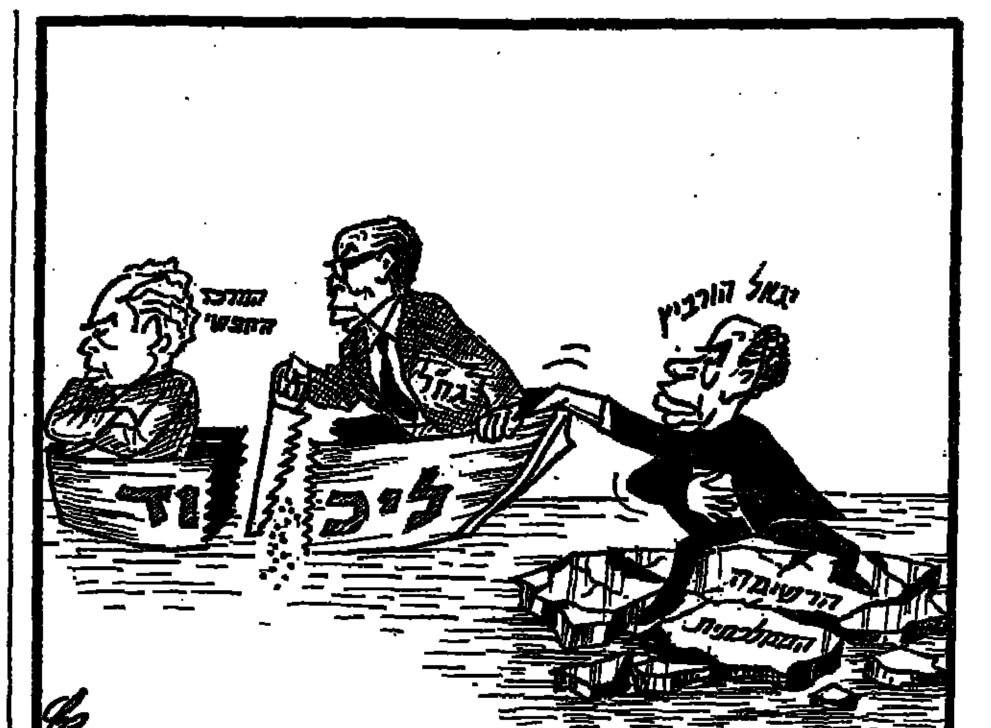

— אני מוכן להצטרף בכל מקרה...

חידושים במערכת החינוך

הכיוון הנכון: יותר גמישות יותר פתיחות

מאת גרשון זק

בראשית הדיונים שהיו בציבור על „תכנית פראוור" — הריפורמה האירגונית בחינוך (חטיבת הביניים) — ניסינו, כמה מורים, להסביר לאנשי ציבור, לחברי כנסת ולשרים, את תומרת הנושא ואת הכשלונות הצפויים לתכנית. בסידרת פגישות ההסברה והשכנוע האלה היתה גם שיחה עם יגאל אלון. באותה שיחת רעים אמר אלון שאמנם אין הוא רואה בריפורמה האירגונית חזות הכל, אבל מערכת החינוך במדינה זקוקה לניעור ולזעזוע. והוסיף, כבדרך אגב, שלו הוטלה מעמסת שירות החינוך עליו, יש לו מה לומר בחינוך לעומק ופירש דברים רבים על חשיבותו של החינוך לעתידנו.

כששמענו שבחר החינוך מפיו ראינו בכך — על כל פנים אני ראיתי — מס שפתיים כלפי אנשים העוסקים בחינוך ורואים בו חזות הכל, ונסיון להמתיק את גלולת הסירוב שלו, ולא יותר מזה.

לאחר־מכן, כאשר הוטל עליו לעמוד בראש משרד החינוך, ברור היה לנו שלא בניגוד לרצונו בא הדבר. אבל גם ידענו לפני כמה הוא עתיד לעמוד. ידענו מה רבים הקשיים בהם משופע מפעל החינוך במדינה ושלא כבמשרדים אחרים הדברים בו אינם יכולים להיעשות רק על־פי הוראות. ידענו שיגאל אלון המפקד ויגאל אלון הפוליטיקאי יפגש עם מסכת חיים חדשה ומסובכת, נוקשה, ורגישה, שלא יעמוד בו הכוח להתגבר עליה על מנת להחיותה מקפאונה.

ספק היה אם אף יידע להתגבר על המשרד הזה ואנשיו. וגם את זאת ניבאנו לו בפגישה סגורה, שבה הסבו אנשים המעורים בחיי החינוך, לאחר כניסתו לתפקיד.

בראשית הקאדנציה שלו ניסיתי, בסידרת מאמרים ב„דבר" להעמיד על חודש כמה דברים הטעונים תיקון ושינוי, שעל־פיהם עתיד שר־החינוך החדש להיבחן בסוף הקאדנציה שלו, גם אם הכל יודעים שבחינוך אין לבחון עשיה ותוצאות במסגרת של שלוש־ארבע שנים בלבד. והנה באה סקירתו בכנסת של יגאל אלון לסיכום שלוש שנות פעולתו של משרד החינוך. הוא שיטח לפני הציבור את הפעילות הענפה של משרדו בתקופה זו, בהנחת יסודות לחידושים ובביצוע דברים שיש בהם מן היסוד המקדם, והדברים זכו לשבחים בפי כל. והצעות והתוספות שביקשו חברי הכנסת להציע היו כולן בשולי המעשים, בשולי השוליים. התנופה הרחבה שבה הניף שר החינוך את מפעל החינוך ואת מעשי משרדו זכו לברכות. וגם זוללי תנועת העבודה ואנשיה ענו אמן בעל כורחם.

אינני מצטער על הספקות שהבעתי באותה סידרת מאמרים לפני שלוש שנים ועל הנבואות השחורות שהיו בפי; אני שמח ביותר להודות היום כי נתבדיתי.

מתברר כי השיחה ההיא עם יגאל אלון, כשהעיד על עצמו שיש לו מה לומר בחינוך, לא היתה מן השפה ולחוץ. המעשים שעשה עד היום מעידים על עצמם ומבשרים כי יהיה בו הכוח לעמוד במאבקים נוספים להפיכת מערכת החינוך בישראל למערכת גמישה מתקדמת ופתוחה לרעיונות מחודשים.

לא כל הדברים שנעשו בתקופה זו לשינוי פני החינוך נראים בעיני חשובים באותה מידה. יש דברים שהדגש החזק שהושם בהם אינו נראה לי (לכשל תכנית הכיתות המיוחדות לתלמידים מחוננים. הדבר נוגד כל תפיסה סוציאליסטית, ולהתנגדות הזאת יש שרשים עמוקים גם בפסיכולוגיה החינוכית); יש דברים שלא הושם בהם היסוד המאוזן (הטיפול שטרם הוחל בהעמקת משימתו ומהותו של בית־הספר המקיף) ויש דברים שטרם גובשו בהם היסודות לפתרון מעמיק ונכון (הכשרת מורים). אבל הסך־הכל הוא מאזן מרשים. זה מתבטא בעשיה נמרצת ליישום מטרות יסוד בחינוך על־פי תפיסתו הנכונה והמאוזנת של יגאל אלון: חיזוק השרשים ההומאניסטיים בחינוך, פתיחות רוחנית, העמקת הזיקה הלאומית־ציונית; חינוך לערכי עבודה, הקנית מיומנויות, שינוי ביסוד המינהלי — שינוי של תוכן, הרואה את החינוך כולו כרצף מינהלי אחד, שהוא יסוד קובע בתפיסה ההגותית של מערכת החינוך ומאפשר גמישות בבניין תכנית הלימודים; המגמה להפוך את הפיקוח הבודק שהיה, שהיה ביסודו אדמיניסטרטיבי, למבנה של הדרכה חינוכית. אלה דברים הקובעים את המגמה ואת התכנים.

כך הונחו יסודות להרחבה, להעמקה ולריבוי העשיה בצתה. יש להניח ששר החינוך של היום ימשיך לפחות עוד קאדנציה אחת במשרה זו ותהיה לו האפשרות להרחיב דברים שצריך להרחיבם ולהאיש עשיה בדברים אחרים, אבל ביסודו של דבר — קו העשיה ברור כבר היום לחלוטין.

אם מנתחים את המעשים שנעשו ואת תוצאותיהם, אפשר לראות עד כמה נטוי הקו בכיוון הנכון.

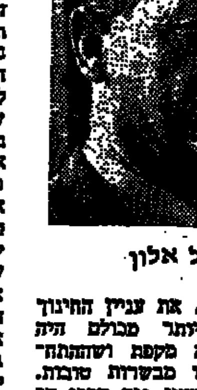

יגאל אלון

ניטול, למשל, את עניין החינוך העל־יסודי, שיותר מכולם היה זקוק לריפורמה מקפת ושהתחולות שנעשו בו מבשרות טובות. כל הטיעונים שהיו נגד דרכי הפעולה בו — נכונים. כל מי שטען שחובת בית־הספר העל־יסודי היא למצוא דרכים להגדלת כושר ההחזקה שלו — צדק בדבריו. כל אלה שטענו כנגד העמסת חומר הלימוד על הזכרון, כפי שעושים בבית־הספר התיכון כדי לעמוד בבחינות סטאבראורמיות, במקום לפתח יכולתו של התלמיד להתמצא בחומר, לברור בין דברים ולפתח את יכולת החשיבה שלו — צודקים בטענותיהם. הכל ידעו שצריך לעשות אחרת — והדברים לא נעשו. הדברים שהוסכם כי הם צריכים תיקון אינם חדשים. העולם האמור נאבק עמם ושינה אותם. החינוך הפרוגרסיבי בעולם ידע לשנות, משום שהצו ולא משום שנתגלו דרכים חדשות. בחינוך בכלל אין דברים שיש ל„המציא", ורב הדברים כבר הומצאו. מה שדרוש הוא לממש את האידיאות החינוכיות ואת הדרכים הדבות הקיימות בעולם החינוך ולהתאימן למסגרת המסורתית ולשעה המתאימה. כאן נתגלה יגאל אלון איש האידיאה, בעל המחשבה הבהירה, בעל יכולת הניתוח, שאינו מתמהמה מלראות דברים בבהירות, שאינו חושש להסתכן, שיודע לכבוש לעשות אנשים ה־

(סוף בעמוד 10)

המבחן שבפני קיסינג׳ר

בראשית כהונתו צפויים מאבקים מלווים ב„עריפת ראשים" במשרד החוץ

מיוחד ל„דבר" מאת ג׳וזף אלסופ

הנשיא ניקסון השהה זמן רב את המינוי של שר החוץ החדש שלו. על המינוי, עליו הודיע הנשיא רק לפני שבוע ימים, החליט למעשה מיד לאחר הבחירות האחרונות לנשיאות. אולם מזכיר המדינה ויליאם רוג׳רס ביקש כי יניחו לו לכהן עוד מחצית השנה לאחר הבחירות. מאחר שרוג׳רס היה ידידו הקרוב ביותר של הנשיא בתוך הממשלה, נתן לו הנשיא את מבוקשו. כתום מחצית השנה, חידש רוג׳רס את בקשתו להמשיך בכהונתו והפעם ביקש ארכה של חודשיים בלבד. גם

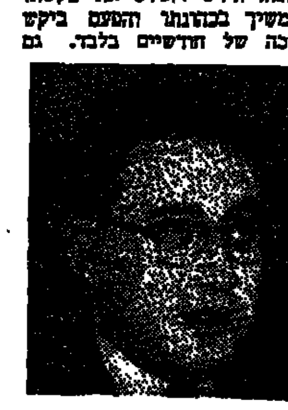

הנרי קיסינג׳ר

מבוקשו זה ניתן לו.

כאשר גם ארכה נוספת זו התקרבה לקיצה, הודיע הנשיא לידידו הותיק שהפעם לא תינתן שד ארכה נוספת. אולם גם אז מיאן רוג׳רס להגיש התפטרותו. ואילו הנשיא מצידו היסס לנהוג בידידו בתקיפות. על כן ניהלו השניים לאחרונה מישחק של פגע וברח, וכך עד לרגע האחרון ממש.

נוכח העובדה שזמן כה רב הושאר בידי רוג׳רס חלק מינימאלי בלבד בעיצוב מדיניות החוץ, מתמיהים ביותר התעקשותו להמשיך בכהונתו ה„מקוצצת" וסירובו למסרה לידי המיועד לכהונת שר החוץ, קיסינג׳ר. בנסיבות אחרות ייתכן שהנשיא לא היה מחליף כלל את שר החוץ באחר, וזאת משום רתיעתו הידועה של ניקסון לבוא לידי עימות גלוי עם ידידיו האישיים. העובדה שהילופי־הגברי בכל זאת נעשו מעידה על שהנשיא ניקסון מודע למצוקת ארצו כלמצוקתו האישית. בבית הלבן „הישן", כלומר לפני שהתפוצצה פרשת ווטרגייט, לא היה איש, לרבות הנשיא עצמו, מוצא את הצוו בנפשו לעמוד בפני להיטותו של רוג׳רס להוסיף ולכהן כשר החוץ.

אולם למן ראשית האביב השנה החלו מספר פוליטיקאים, המקובלים על הנשיא כידידים שמן הראוי להתחשב בדעתם, לתבוע ממנו כי יעניק לנשיאות „מראה חדש" דנעדר. כמה מהם אף הרחיקו לכת עד כדי כך שהצביעו על קיסינג׳ר כמי שמסוגל לעשות את אשר איש לא הצליח לעשות מאז חודש אפריל, הוא — להניע את העם לתת דעתו לענינים אחרים שמחוץ לווטרגייט.

אשר לחילופי הגברי עצמם, אפשר לומר רק זאת שמאז ניהל דין אצ׳יסון את ענייני החוץ של אמריקה באופן בלעדי וכאוזן במשרד החוץ, עוד לא היה איש הראוי כקיסינג׳ר לזכות סוף־סוף בהכרה רשמית במעמדו. בעוד שהתקופה הבתר־מלחמתית הראשונה תיזכר לעד כתקופה יוצרת גדולה בתחום מדיניות החוץ האמריקאנית והיא תזוהה כתקופת טרומן ואצ׳יסון, הרי התקופה הגדולה השניה, בהתאמת מדיניותה של ארה״ב לתמורות העתים ולהשפעת הגומלין של אותן התמורות בזירה העולמית, היתה תקופתו של ניקסון וקיסינג׳ר.

אך היה קיים גם גורם פוליטי נוסף שחסם את הדרך אל משרד החוץ בפני קיסינג׳ר. אם נהיה כנים עם עצמנו, עלינו להודות שלא בעצם האנשים שהתקשו להשלים עם שר החוץ של ארה״ב שהוא בנו של פליט יהודי צעיר ובעל מיבטא זר בולט. ולכן יש כאן משום אספקט מרגיז להמורה הגדולה, כי בסופו של דבר התגברו המסתייגים האוויליים על דעתם הקדומה הנואלת.

אם עלינו להתנבא למה תמורה זו עתידה להביא עמה, יש להניח במידה סבירה של ודאות שבראשית כהונתו של קיסינג׳ר כשר החוץ, אותו הוריש אחריו במגע מלווים ב„עריפת ראשים". משרד החוץ, אותו הוריש אחריו בזמנו דין אצ׳יסון, היה הזרוע האדירה ביותר בממשל האמריקאני. אך עד שהזרה ההלה גם זרוע זאת לגלות סימני שיתוק ונמק. כאשר שר החוץ החדש, ג׳ון פוסטר דאלס, פתח בתקופה נמרצת ובלתי־פוסקת על כל הסגל של הדיפלומאטיה המקצועיים אותו הוא ירש מקודמו.

מאז, ועל אף שירותם המצויין של כמה שרי חוץ מוכשרים כגון דין ראסק, לא פסק תהליך שקיעתו של משרד החוץ. רוג׳רס, שאין לו החוש הטבעי לענייני ה־

(סוף בעמוד 10)

השאיפה המוזרה למנגנון של אקדמאים

אין להפלות בין קבוצת עולים אחת לאחרת

מאת אהרן גבע

בציבור התלהט הוויכוח בדבר קליטת האקדמאים. מומחים מצביעים על [illegible] הגדל של עולים הנוספים את לימודיהם באחת האוניברסיטאות. המומחים מוסיפים שבקרב העולים רבים הם האקדמאים הם שואלים את עצמם ואת האחרים, כיצד נקלוט אותם בעבודה.

בשאלה זו אין תמימות דעים בקרב המומחים. משרד העבודה אופטימי יותר ואילו משרד הקליטה רואה את המצב בצבעים שחורים. אך בעניין אחד מסכימים כולם: חלק של בעלי התארים במדעי הרוח ייקלט במנגנונים הציבוריים, שיעברו תהליך של „אקדמיזציה".

לבעלי הצעות מניעים חיוביים — לנגד עיניהם הצורך לקלוט את העולים ולמצוא למסיימי האוניברסיטאות הישראליות תעסוקה הולמת. אולם בעלי ההצעות שוכחים עובדה אחת: ככל שירבו לשריין משרות לאקדמאים, כן יפחת מספרן של המשרות ה„מכובדות" שיישארו ל„אחרים". אם אומרים שרק אדם בעל תואר ב. א. יוכל לקבל משרה בעלת רמה מסויימת מורידים בכך את רמת המשרות שיוכלו להשיג כל אלה, שמסיבות שונות לא למדו באוניברסיטה. כלומר, „האקדמיזציה" של המנגנון תסייע לשכבה אחת של האוכלוסיה, ותקפח שכבה אחרת.

גם היום קיימת אפליה הדבר לפעמים תמוה ביותר. כך, למשל, הקימו בירכך קליטה שאליהם מסבים רק אקדמאים. יוצא, למשל, [illegible] למרכז קליטה ואילו סוחר אינו [illegible] הצורה אינה חיונית לו. לומר את השפה (הלקית) על חשבון הצם ואילו הסוחר, החייב לדבר עברית עם הקונים, נשלח מיד להרוויח את לחמו. עתה עומדים להעמיק את שיטת ההעדפה של האקדמאים ולשריין בשבילם משרות שהיו בעבר פתוחות גם לאחרים.

כבר רמזתי, שלדעתי, יהיו לצעד מעין זה השלכות חברתיות בלתי רצויות. אשתדל להוכיח, שאין להצדיקו גם מנקודת ראות כלכלית.

אין מטילים ספק בכך, שמשרות מסוימות חייבות להיות משוריינות לבעלי ידע אקדמאי. המדובר במשרות מקצועיות ולא כלליות. למשל, ברופאים, במהנדסים, בכלכלנים ובסטאטיסטיקאים. אך מכאן ועד להעדפה כללית במנגנונים רחוקה הדרך.

רעיון האקדמיזציה של המנגנונים לא נולד היום. עוד לפני בוא העליה ההמונית מבריה״מ היינו עדים לתהליך של העברת משרות, שהיו קודם לכן בידי בעלי תעודות בגרות או בידי בעלי נסיון מנהלי בריא, לידי בעלי תואר אקדמאי. עוד אתמול מילא את התפקיד אדם „פשוט". אך משנתפנתה משרתו היו מפרסמים מכרז שבו נאמר, כי לקבלת התפקיד דרושות כך וכך שנים של לימוד באחד המוסדות להשכלה גבוהה. האומנם הוכח שהמנגנון ה„אקדמי" של היום יעיל יותר מן המנגנון הלא אקדמי של אתמול?

אני „קונאים [illegible] לשידור הראדיו הממלכתי. יש [illegible] ויש שתואנים המקובלים עלינו פחות. האומנם הוכח שהתעונאים הטובים הם תעונאים אקדמאים?

בצבאות רבים מתנים את קבלת הקצונה בתעודות בגרות ויש צבאות שבהם כל הטייסים הם בעלי השכלה אקדמאית. צה״ל לא הלך בעקבותיהם. בצה״ל תמצא קצינים רבים שאין להם תעודות בגרות והטייסים אינם אקדמאים. הנופלת רמתו של צה״ל מרמתם של צבאות אחרים?

אפילו התועלת שבאקדמיזאציה של ההוראה מפוקפקת. במו״מ האחרון שימש מורה בבית ספר היסודי, בעל תואר שני, דגם לקביעת סולם השכר. אך כלום מסייעת תעודת המ. א. בהוראה?

מטרת המ. א. היא להכשיר אדם למחקר. לכך מכוונת ההדרכה ושיטת הלימודים. אך כלום חוקר טוב הוא גם מורה טוב? שאלו את הסטודנטים והם ימנו שמות של פרופסורים רבים, המקובלים כחוקרים דגולים, ואף על פי כן הם מורים גרועים. כך באוניברסיטה וכך גם בין כתלי בית הספר. אדם שסיים בהצטיינות את לימודיו לקראת התואר השני יכול להיות מורה גרוע מאוד ולעומתו תמצא מורה מצוין שאין לו תואר כזה. האם עלתה רמת התיכון כאן החלה האקדמיזציה?

לאקדמיזציה של המנגנון כמה וכמה סיבות, מהן אובייקטיביות ומהן סובייקטיביות: א) עם התרחבות המנגנון [illegible] ביקוש לקבלת כלים אובייקטיביים לקבלת עובדים. [illegible] אומר היה, בין השאר, למנוע פרוטקציה. אחד המכריעים האובייקטיביים, שקל למדידה, הוא הרמה ההשכלתית. ומכאן הדחף לאקדמיזציה; ב) החיפוש אחרי כללים אובייקטיביים, וקביעת רמת ההשכלה כאחד הגורמים המכריעים, לא היו מצליחים אלמלא ריבוי הרוצים להשיג אקדמאי. בעבר למדו רק מעטים באוניברסיטה. מספר הלומדים כיום במוסדות להשכלה גבוהה רב. בעבר לא יכולת להשיג אקדמאי למשרה מסוימת. היום תוכל לבחור בין כמה וכמה בעלי תארים; ג) על אף התפוצצות „האוכלוסיה האוניברסיטאית" בתחומים צריכים בדרך ארץ אל ההעדרה; ד) מדעת או שלא מדעת מנהיג „החוג הקובע" כללים המשרתים אותו. בעל תעודה, או מי שבנו הוא בעל תעודה, יגלה יותר מאחרים נטיה לשריין משרות לאקדמאים.

אם התועלת הכלכלית שבאקאדמיזציה מפוקפקת, הרי ההשלכה הסוציאלית שלה איננה מוטלת בספק. אקדמיזאציה פירושה — הפרדת שכבה אחת באוכלוסיה ובליתה של שכבה אחרת, שרק מיעוט קטן שבה מגיע לאוניברסיטה. כדאי שנזכור זאת בעת הערכות על קליטת העולים האקדמאים.

אנו מצווים לקלוט את כולם: עולים כמתיקים, אקדמאים כאחרים. ואין להפלות קבוצה אחת לטובה.

הקריטריונים תופסים מרובה

החוק להשקעות הון (ג)

מאת אברהם קושניר

החוק לעידוד השקעות הון הוא חוק מסגרת, המגדיר רק מטרות עקרוניות כמו פיתוח המשק, כיסוי מאזן התשלומים, פיזור האוכלוסיה. אבל נתון תבניה לפיתוח התעשיה וכיוצא באלה עיקרים ועקרונות בלתי מחייבים. למעשה — אומר מנהל מרכז ההשקעות ישעיהו סטופר — החוק הוא כל־כך כללי, עד שמינהלת מרכז ההשקעות מסוגלת לאשר כל תכנית השקעות במסגרתו. בגילוי לב שאינו מקובל אצל פקיד ממשלתי מודה י. סטופר, כי אמנם קיימים קריטריונים שעל־פיהם צריכה לפעול מינהלת מרכז ההשקעות שעה שהיא מאשרת תכנית השקעה של מפעל מסוים (מינהלת מרכז ההשקעות היא גוף של תשעה חברים, שעיקר תפקידו לאשר תכניות השקעה ובכך לתת להם מעמד של „מפעל מאושר"). אולם קריטריונים אלה — לדבריו — אינם מחייבים. לכן, במקרים מסויימים, כשמינהלת מרכז ההשקעות סבורה שצריך לחרוג מהקריטריונים הקיימים, היא עושה כן.

פירושו של דבר, שבמרכז ההשקעות ניתן מעמד של „מפעל מאושר" גם למפעלים שאינם כלליב בקריטריון המרכזי שנקבע על ידי ועדת השרים לעניני כלכלה. קריטריון זה אומר, כי מעמד של „מפעל מאושר" ינתן למפעל במרכז הארץ, המייצא 50 אחוז מתוצרתו, או למפעל המוקם באזור המוגדר כאזור פיתוח ב׳ המייצא 33 אחוז מתוצרתו; או למפעל המוקם באיזור פיתוח א׳ המייצא 20 אחוז מתוצרתו. כלומר, כמפעל המקיים אחד התנאים הללו, זוכה בכל מערכת ההטבות הישירות והעקיפות הניתנות ל„מפעל מאושר" (במאמר קודם צוין, כי ההטבות אלה לכל המפעלים הסתכמו ב־300 מיליון לירות לשנה).

מנהל מרכז ההשקעות, הפועל במסגרת משרד האוצר, מודה, כי 20 אחוז של האישורים הניתנים על ידי מינהלת המרכז, ניתנים למפעלים שאינם עומדים בתנאים שנקבעו בקריטריונים על ידי ועדת השרים לענייני כלכלה. זהו שיעור גבוה. והספק אם אפשר להתייחס אליו כאל מקרה חריג. אם מינהלת מרכז ההשקעות — כפי שמעיד העומד בראשה — מאשרת בקביעות ל־20 מתוך 100 המפעלים מעמד של „מפעל מאושר" בניגוד לקריטריונים שנקבעו על ידי ועדת השרים לענייני כלכלה, הרי אחת מן השתים: או שתשעת חברי המינהלה נוהגים שלא כשורה, או שצריך לשנות את הקריטריונים. על פי החוק ממנה הממשלה את חברי המינהלה ומכיון שהממשלה לא החליפה את חברי המינהלה, דומה שצריך להחליף את הקריטריונים. שכן, מתן סמכות לתשעה אנשים להחליט על חריגות בשיעור 20 אחוז מכלל תכניות ההשקעה, שפירושן העברת סכומי כסף כבדים מידי הציבור לידים פרטיות, זהו מצב לא רצוי. אם לנקוט לשון המעטה.

ישעיהו סטופר, מנהל מרכז ההשקעות מודה, כי זה זמן לא בודל הוא „חרד לצדקת הקריטריונים הקיימים". לדבריו הגיע למסקנה אישית, שהיתה זו טעות לערבב את הרצון לסייע ולהחזק את התעשיה באזורים השונים בארץ, עם המגמה להגדיל את היצוא. הקריטריון המרכזי שעל פיו פועל מרכז ההשקעות ב־80 אחוז של האישורים הניתנים על ידו הוא, כפי שהוזכר למעלה, קריטריון המחייב יצוא ופיתוח התעשיה באיזורים שונים בארץ. הקריטריון אומר, כי מפעל המוקם באיזור פיתוח מתחייב לייצא פחות ממפעל המוקם במרכז הארץ, כדי לקבל מעמד של „מפעל מאושר". הוראה זו גורמת לכך שמפעלים מסוימים אינם מוקמים במקום הרצוי להם ביותר מבחינת היעילות הכלכלית. כך למשל בעל מפעל, המייצא 30 אחוז מתוצרתו, רצוי לו יותר להקים את מפעלו, בגלל הקירבה למקורות השיווק, בחיפה ליד הנמל. אלא שבחיפה אין הוא מקבל מעמד של „מפעל מאושר", על כל ההטבות הכרוכות בכך, משום שהוא מייצא רק 30 אחוז מתוצרתו ולא 50 אחוז, כנדרש בקריטריונים. לכן ידחוף ללכת לקרית שמונה, המוגדרת כאיזור פיתוח. שם די לו ב־30 אחוז יצוא כדי לזכות בכל ההטבות. אמנם הוצאות הייצור שלו יגדלו בגלל דמי ההובלה של חמרי הגלם מחיפה לקרית שמונה, ובגלל דמי ההובלה בחזרה של המוצר הסופי. אבל התייקרות זו עשויה להיות פחותת־ערך בהשוואה לאבכן ההטבות הניתנות ל„מפעל מאושר".

היצוא הישראלי בכללותו לא ירוויח מכך. שכן המחיר הסופי של המוצר המיוצר בקרית שמונה — בגלל ההובלה — גבוה יותר ממחיר המוצר שאפשר היה לייצרו בחיפה. והרי במחיר גבוה ליצוא קשה להתחרות. כך שהייצוא נפגע. נמצא איפוא שהחוק, שנועד לסייע להגברת היצוא, מחטיא מטרה זו, כיון שהוא כולל בתוכו גם כרכיב שנועד להביא לפיזור האוכלוסיה, על ידי חיזוק התעשיה באיזור פיתוח.

על סיבות נוספות לכך שהקריטריונים הנהוגים כיום במסגרת החוק לעידוד השקעות הון אינם תורמים ליצירת משק יעיל ולסלקציה רצויה בהשקעות — ברשימה הבאה.

תנו לילד יד...
יד עוזרת... מלמדת... ומדריכה...
תנו לילד יד...

עזרו לילדים במצוקה להתקדם ולהבטיח המשך לימודיהם

מתנדבים המוכנים להקדיש מספר שעות בשבוע לעזרה בהכנת שעורים במקצועות: אנגלית, חשבון, מתמטיקה ועברית

יפנו ללשכות המתנדבים:

* **ירושלים:** „מועדון לעולה" רח׳ אלקלעי 9 טל׳: 34836, 34910, 33718 ימים: א׳—ה׳ בין 12—10 לפנה״צ יום ד׳ בין 4—6 אחה״צ
* **תל-אביב:** רח׳ החשמונאים 99 טל׳: 267193, 267196 ימים א׳ ג׳ בין 4—6 אחה״צ ימים ב׳ ד׳ בין 12—10 לפנה״צ
* **חיפה:** המועצה לשרותים סוציאליים בית רוטשילד, טל׳: 82749 ימים א׳ ב׳ ד׳ בין 11—9 לפנה״צ
* **באר-שבע:** רח׳ הרצל 88 טל׳: 73342 ימים ב׳ ד׳ בין 6—4 אחה״צ יום ג׳ 12—10 לפנה״צ
* **נהריה:** בית העיריה שדר׳ געתון 19 טל׳: 922121 ימים א׳ ד׳ בין 6—4 אחה״צ יום ג׳ 1—11 לפנה״צ
* **הרצליה:** רח׳ העבודה 14 טל׳: 981841 ימים א׳—ב׳ בין 12—10 לפנה״צ יום ג׳ 8—5 אחה״צ

ההתנדבות אינה חובה אלא פשוט מצווה

המרכז לשרותי התנדבות

„אליין" אינו מלח רגיל. לאמיתו של דבר אפשר לקראו „בננה מס' 2" של הארבה (דוברה) העוגנת בנמל־הבית שלה באיסט־ריוור של ניו־יורק כש„בננה מס' 1" הוא פרד קוסנאק, בעל הארבה ובעל הקוף־המלח. אליין אינו בוחל אפילו בעבודה של שטיפת הסיפון, משום שאמיה נקיה היא גם אניה עליזה (בתמונה מימין). כאשר פרד קוסנאק נמצא בביתו אין אליין מהסס להתקשר עמו בטלפון ולהזעיק אותו. הוא יודע לחייג את מספר הטלפון הדרוש ומי שלא יהיה בבית קוסנאק מבין בהחלט את דברי אליין, אפילו אינם אלא צריחות מקוטעות

בלי שלום — לא יהיה מנוס משינוי הסטאטוס־קוו

יחד עם חיפוש דרכים לשלום יש להגביר דו־הקיום בין האוכלוסיה היהודית והערבית

מאת דן בבלי

היינו, כי כל אלה המדברים על השלום הטובים עליו, ישתדלו להגדיר לעצמם ולציבור מאחוריהם, לאו דווקא מה הם גבולות השלום, אלא מה יהיה תוכן השלום לכשיבוא. חשוב, כי ידגישו בכל דיון, שגם אם יושג ההסדר החוזי הטוב ביותר, לא ייכון השלום אם ישראל תסתגר מאחורי גבולות ה־4 ביוני 1967 או בכל מסגרת גבולות אחרת, ותנתק כל קשר משמעותי עם שכניה הערביים.

כיום רחוקים עדיין ישראל, הפלשתינאים והירדנים משלום זה. הערבים אינם חושבים כלל על ישראל כעל שכנה אפשרית. בצורה זו או אחרת חולמים גם המתונים שבהם — לא כל שכן הקיצוניים — כי יום אחד, בהשפעת כוח עליון כלשהו, תחדל ישראל מלהתקיים. רוב הישראלים מצדם אולי כמהים ומייחלים לשלום, אך למעשה אינם פועלים למימושו, או אינם מאמינים שביכלתם לפעול למען שלום זה.

אין ספק שהמסלול לשלום יהיה ממושך ומייגע ואף אם תהיה תזוזה לקראתו, אפשר שיעברו שנות דור ויותר עד שיגיעו אליו.

מתוך הנחה, כי השלום אינו אקטואלי, יש לבחון כל החלטה בדבר עשיה או אי־עשיה בשטחי יהודה, שומרון ורצועת עזה, מתוך פרספקטיבה לטווח ארוך. אם סביר שהשלטון הישראלי בשטחים אלה יתמשך עוד תריסר שנים, רבע מאה או אף יותר, הרי הישגיו וכשלונותיו לא יימדדו באורות מדיניות הגשרים הפתוחים או בקיום פרופיל שלטוני נמוך, אף לא בהבטחת תעסוקה רבתי לערבים בתוך תחומי הקו הירוק של ישראל, כפי שנקבע במדיניות הממשל הצבאי ב־1967 ו־אושר למעשה במצע מפלגת העבודה לקראת הבחירות לכנסת השביעית ב־1969.

מדיניות זו, על כל מעלותיה, הפכה לסטאטית בשש השנים האחרונות, ולא היא תסייע לקרב את השלום. אם רוצים להגיע לדרך קיום ולשלום בעוד 15 או 30 שנה, חייבת המדיניות להשתנות כבר היום ולהיות גמישה יותר. יקשה על השלטון בעתיד, ב־1987, למשל, לטעון, כי עדיין מצפים להסדר עם הערבים, ולפי כך לא שונה הסטאטוס קוו והמדיניות בשטחים היא כפי שנקבעה במחצית השניה של 1967. כבר כיום קשה לטעון זאת. אין ספק, כי בשביל הערבים, מימשל צבאי הנאמן למדיניות הסטאטוס־קוו הוא הרע במיעוטו. לדידם ההסדר הנוכחי, הקונצנזוס־כביכול שאליו הגיעה ממשלת ישראל, הנו בגיבוי מצב של לא־סיפוח ואף לא החזרה מיידית, טומן בחובו לפחות תקוות־מה, כי ניתן יהא בבוא הזמן להחזיר את המצב לאחור. הם מקווים לאיזה נס, כי בין אפשרויות שהעם היושב בציון יתעייף והשטחים יוחזרו יום אחד ללא תמורה מתאימה, שאין בכוחם או ברצונם של הערבים כיום לתת. לפיכך רצוי מאוד, כי יובהר לערבים בישראל ובחו"ל שאין לזלזל בגורם הזמן.

צריך שיהיה ברור לעולם הערבי, למדינות ערב, למדינות הגוש הבלתי מזדהות ולמעצמות במערב, כי אם יעבור זמן רב מבלי שנגיע לשלום עם הערבים, לא יהיה מנוס משינוי הסטאטוס־קוו, ופירוש הדבר, שעם הזמן תגדל תדירת ההתיישבות הישראלית האזרחית ברצועה, ביהודה ובשומרון. לכשיעבור השלטון בהדרגה ממימשל צבאי למימשל אזרחי, סביר להניח, כי יותן לישראלים המעוניינים בכך להיאחז בהרי יהודה ואפרים. אין גם לצפות שישראל תמנע מלאכלס את החלקים השוממים בשומרון, ויש רבים כאלה, אם לא יוסדרו הסדרי שלום עם מדינות ערב. עד 1980, למשל, שלוש־עשרה שנה לאחר מלחמת ששת הימים, סביר כמו כן שישראל תשקול עוד קודם לכן, אולי החל ב־1975, התיישבות הדרגתית אך משמעותית באזורים שונים ביהודה ובסביבות קריית־ארבע, וכן הרחבת פרברי ירושלים בכיוון צפון וצפון־מערב ובכיוונים אחרים. עם זאת חשוב כי בשעת ביצוע מדיניות התנחלות תודגש יותר מלאכת העשיה וימעטו בוויכוחי־סרק בין קבוצות־הלחץ הפוליטיות השונות.

אולי הדחוף שבאתגרי הדו־קיום הוא עניין חלוקת העבודה בין יהודים וערבים. עד כה לא נקטה ממשלת ישראל צעדים מהותיים להבטיח, כי מספר הערבים העובר את הקו הירוק מדי יום יקטן, ולאחר־מכן אף יקטן. הדרך לעשות זאת היא פשוטה להלכה, אך למעשה היא מורכבת ומחייבת השקעות גדולות, אף אם לא כולן מיידיות. ההנחה אומרת, כי יש להקטין את הביקוש לכוח עבודה בישראל שבתחומי הקו הירוק, בעיקר של פועלים בלתי־מקצועיים או מקצועיים־למחצה, ב־50,000 עד 80,000 איש ובד בבד יש ליצור מקומות תעסוקה חדשים באיזור יהודה ושומרון ורצועת עזה.

מובן שארגון מחדש של המשק בישראל, שיאפשר צמצום מהותי של כוח העבודה בעיקר במספר ענפים יסודיים כגון בניה, חקלאות, שירותי תיירות וחלקים מסויימים של התעשיה, אינו יכול להיעשות בבת אחת. הדבר מחייב לימוד רב ותכנון מדויק. יש לבצע בשלבים, תוך קבלת החלטות על השקעות גדולות בתיעוש ובמיכון, החלטות אחרות, אולי רציניות יותר, שיביאו לסגירת ענפי־משק מסויימים ולהסבת העובדים לענפי־ייצור אחרים.

סביר, למשל, להניח, כי לכשיגיעו לשלב ההמלצות יוצע, כי ישראל תמתן את פעילותה בענף הקונפקציה וייצור הטקסטיל, ותעביר חלק נכבד מאמצעי־הייצור בענפים אלה, בשלבים, ליהודה ולשומרון. כוח האדם שיתפנה בישראל מתעשיית הטקסטיל יוסב, תוך לימודים מקוצרים על־ידי הממשלה, לענפי תעשיה עתירי־מדע, כגון אלקטרוניקה ועוד. במקביל יעבור ענף הבניה הפיכה בשדה לתיעוש.

בה בעת ירוכזו בגדה מוחות כלכליים לייצור תעשיה עתירת כוח־אדם, שבה תועסק בעיקר האוכלוסיה שתתפנה בהדרגה מעבודתה בתחומי הקו הירוק ואוכלוסיה ערבית מקומית. המטרה המוצהרת של השלטון תהיה — הגדלת התוצר וההכנסה לאדם, בערכים אמיתיים, בשיעור שבין 10 ל־15 אחוז בשנה או כ־12 אחוז לשנה בממוצע.

אם בעיית כוח העבודה הערבי בישראל יכולה לבוא על פתרונה על־ידי תכנון מתוחכם, קשה אולי יותר למנהיגי ישראל, ולרבים מתושביה, לקבל את אחריות המדינה לגבי כלל האוכלוסיה הערבית ביהודה, בשומרון וברצועה. אפשר לומר, כי רק שגיאות וטעויות של ממשלות ערב גרמו, כי ישראל תשלוט על אוכלוסיה ערבית המונה יותר ממיליון איש. אך בשנת 1987 או 1995, אם שליטת ישראל בשטחים תימשך, לא יהיה שום אדם תרבותי שיוכן לקבל את הטענה, כי האחריות לבחירות הבלתית של האוכלוסיה הערבית שבשלטון ישראל מוטלת על מדינות ערב.

התעסוקה הכמעט מלאה של כוח האדם הערבי בגדה וברצועה, היקף גידול התיירות והמימון הנוסף מירדן, זירזו מאוד את גידול הצריכה הפרטית של רוב אוכלוסיית יהודה, שומרון ורצועת עזה. הצריכה הפרטית האמיתית הממוצעת שם גדלה מתחילת 1968 עד 1973 ביותר מ־50 אחוז. לעומת זאת, הצריכה הציבורית בשטחים אלה, מאז הקמת המימשל הצבאי על־ידי ישראל ב־1967, כמעט לא השתנתה ובתחומים מסויימים היקפה אף הצטמצם.

אמנם משאביה של ממשלת ישראל מוגבלים ויש לה סדר עדיפויות להוצאות הפנימיות שבראשן עומדים הבטחון, העליה, החינוך והמלחמה בעוני. אך גם אם לא ינעם לה הדבר, חייבת ממשלת ישראל לקבוע מקום נכבד בסדר העדיפויות לפיתוח השירותים הציבוריים בשטחים.

עד כה לא התערב המימשל הצבאי במרבית הפעילויות האזרחיות בשטחים ואלה נוהלו על־ידי האוכלוסיה הערבית שם, לפעמים בהנחיות לא כל־כך סמויות של השלטון הירדני. אם ינהלו להגדיל את ההשתתפות הישראלית בתקציב הציבורי של יהודה, שומרון והרצועה, רצוי שהדבר יבוא לידי ביטוי בראש וראשונה בתחום החינוך. זהו כידוע שדה רגיש וזרוע מוקשים, אך אי־אפשר שלא ייעשה להפחתת הזרם השנאה לישראל שמלעיטים בה את הילדים הערבים מיום היוולדם ודאי מיום היכנסם לבית־הספר.

עניין פחות דחוף, אך חשוב גם הוא — להבטיח קיום מינימאלי לזקנים ולטפל בנושאים סוציאליים, כגון ביוב מרכזי ונושאים אחרים שבמדינת סעד כישראל הטיפול בהם הוא דבר המובן מאליו.

אם הנוכחות והשלטון הישראלי בשטחים ימשכו דור נוסף (ואפשרות כזו נראית סבירה כיום) תתעורר בעיית הזכויות הפוליטיות של האוכלוסיה הערבית היושבת ביהודה, בשומרון וברצועת עזה.

הדבר לא יובן לא רק בעולם כולו, אלא גם על־ידי בני הדור הבא בישראל, אם ינסו ראשי המדינה להסביר, נאמר ב־1992, 25 שנה לאחר מלחמת ששת הימים, מדוע אין נותנים לערבים אלה זכות בחירה. הכשלון של הישראלים לשכנע את מדינות ערב בכדאיות ובצורך שבהשגת שלום יחייב את ישראל לחשוב על מהלכים אלטרנאטיביים, שיעניקו לאוכלוסיה הערבית שבשלטונה שוויון פוליטי כלשהו.

יש דרכים שונות למימוש זכויות פוליטיות אלו, ועל בבחורי ישראל והאוכלוסיה כולה לחשוב על כך ברצינות; בשלב מסוים יהיה צורך לשתף גם את הציבור הערבי בחשיבה זו. רבים מודעים להצעה להקים מדינה פלשתינאית בשטח המאוכלס בעיקרו ערבים, ממערב לירדן, אף כי לפי שעה, נראה לכאורה, כי השוללים הצעה זו רבים מן התומכים בה. אולי מעניינת יותר ההצעה שהציע בעתו השר שמעון פרס — הקמת פדראציה בנוסח הקונדומיניון הקנדי. אפשר שזה הפתרון הרצוי, אך ודאי קיימות גם דרכים אחרות להענקת זכויות פוליטיות לאוכלוסיה זו.

בהקשר זה יש לתכנן את כוחותי־הביניים לקראת אפשרות של דמוקראטיזציה בחיי האוכלוסיה הערבית. יש לקבוע באיזה שלב יגדל היקף פעילות השלטון העצמי הערבי בשטחים, ובאיזה שלב ישותפו ראשי האוכלוסיה הערבית בשטחים בתכנון ובביצוע מבצעי־תשתית אזוריים, לצד אלה שיהיו בעתיד שכניהם — הישראלים.

בד בבד עם חיפוש דרכים לשלום חייבת ישראל לעשות להגברת דו־הקיום בין אוכלוסייתה לבין האוכלוסיה הערבית שבשליטתה, בין היתר על־ידי טיפול בנושאים שהזכרתי לעיל. הצלחת הדבר מותנית לא מעט בתכנון קפדני ובהסברה ממלכתית בצורה נבונה ומעוף.

אותות־אזהרה לברז'נייב

הדוגמטיקאים פוחדים ממדיניות ההפשרה

מאת כריסטיאן שמידט

במוסקווה נשבת רוח סתיו קרירה. ארמון נאמ"ן, הסינאט של ברלין המערבית וכן בית־הדין הפדראלי הגרמני בקארלסרוהה כבר חשים בצינה זו המגיעה ממוסקווה. מי שמנסה להסיק מהדיונים „הקרים" בעתונות הסובייטית בימים אלה שהלחץ התקיף אינו אלא תמרון מחוכם של ברז'נייב כאמצעי לחץ על המערב, או שהיא משמשת הכוונה לכשלונות של ה„אוסטפוליטיק" של ממשלת בון, מעיד על עצמו שאינו יודע דבר על הסיבות שגרמו לשינוי האקלים במוסקווה. הסיבה האמיתית היא שהמדיניות המערבית של ברז'נייב נקלעה למשבר.

במערכות השלטון הסובייטי, עד לצמרת עצמה, שורר שוב הפחד שמא תגרום „מיתקפת ההפשרה" של ברז'נייב להחלשת שליטתו על מחנהו. אחד מחברי הפוליטביורו, האידיאולוג הקומוניסטי הסובייטי מספר אחד — סוסלוב, אף נתן ביטוי פומבי לחששות אלה. גם בקרב המפלגות הקומוניסטיות „האחיות" במזרח אירופה נוצר קיטוב בהשקפות על התועלת במדיניות ההפשרה של המזכיר הכללי. מתוך צירוף וסיכום דברי הפרשנות וההערות בעתונות הסובייטית ובאמצעי־התקשורת סביב למועידה מנסה להוציא את הרוח ממפרשי מתנגדיו?

לאחר שובו מארה"ב ומצרפת זכה ברז'נייב לדברי שבח על פועלו הן מצד הפוליטביורו והן מצד כל חברי ממשלתו. יחד עם זאת, ובתוך דברי ההלל והדגש מחדש העקרון של הנהגה קולקטיבית, „פראבדה" ו„איזבסטיה" הכריזו פעמים רבות בתחילת יולי את המושג „פולחן היחיד" ובסוף אותו חודש „ירה" האידיאולוג סוסלוב את „יריות האזהרה" שלו. בנאום בפני עסקני המפלגה אמר סוסלוב, שמשימתה היוצרת של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית חייבת להיות משולבת באופן אורגאני בתהליך המהפיכה העולמית. רק החשת תהליך זה תביא להתמוטטות האימפריאליזם ולנצחון הסוציאליזם בקנה מידה עולמי. לדבריו, נטושה מלחמת מעמדות חריפה הן בארצות הקאפיטאליסטיות והן בזירה הבין־לאומית. ורק מפלגה הממלאה את התפקיד ההיסטורי במאבק זה ללא רתיעה וללא סייג, מסוגלת לעמוד בפני הסטיות הזעיר־בורגניות ובפני הנטיות אל האופורטוניזם. מבחינה זו רואה סוסלוב גם את מדיניות החוץ של ברה"מ כמלחמת מעמדות סוציאליסטית.

נאומו של סוסלוב נשמע כנשיפת הקטר המושך את קרונו של ברז'נייב, הווה אומר עקרונו של ברז'נייב אין לו כוח משלו אלא תלוי בכוחו של הקטר. אלה המאמינים בכוחו הכל־יכול של ברז'נייב מפריזים ואינם יודעים את מגבלותיו. עליהם לשים לב לעובדה שסוסלוב אמר דברים אלה באסיפה של 2500 עסקני המפלגה, וזאת לציון מלאת 70 שנה לועידה השניה של הסוציאל־דמוקראטים הרוסיים בה גרם לנין לפילוג במפלגה ולהקמת סיעת „הבולשביקים", היא הגלגול המוקדם של המפלגה הקומוניסטית שחרתה על דגלה את המהפיכה העולמית.

בגילוי הדעת המסכם את ועידת קרים, שפורסם כשבועיים לאחר נאום סוסלוב, נמצאים פסוקים הנשמעים כהצדקה למדיניות המערבית של ברז'נייב. בקטעים אלה מדובר גם על סולידאריות עם מאבקי השחרור של העמים. „הארצות הסוציאליסטיות מנהלות מדיניות־חוץ המבוססת על עקרונות ומתוך זיקה למלחמה המעמדית". באותו גילוי הדעת נזכרה ועידת הלסינקי לא כהישג למדיניות השלום של המחנה הסוציאליסטי אלא רק כצעד „מועיל".

ברם, מיד קיבלנו הוכחה שדעתו של סוסלוב אינה דעת הכל, וזאת במאמר שהופיע ב„פראבדה" בחתימתו של ב. אלכסאנדרוב על ועידת קרים. המאמר מדבר בלשון בהירה וללא הגיגים בנוסח „מכלול של הקאפיטאליזם" ו„אויבי המעמד". „הן בארה"ב והן בגרמניה המערבית מצויים חוגים רבי השפעה המתנגדים להרפיית המתיחות בזירה הבין־לאומית", כותב בעל המאמר. אך שלא כסוסלוב הבליט להבהיר [illegible] כותב אלכסאנדרוב: „בעיטנה הרעיוני המתגבר מובטח מפילא הצדפות המכרעת לסוציאליזם". לפיכך נאומו של סוסלוב הכיל לו הפרשן „הסובב" של הפוליטיקה הסובייטית, [illegible] על פניה מקורית עם שיחה [illegible] בקרון הרכבת. [illegible] היה בעד או נגד שיתוף־הפעולה עם המערב. פרשן הפוליטיקה מסיק מדבריו [illegible], שהצדק עם ברז'נייב וכי זוהי לפחות דעת הרוב כעת.

ליאוניד ברז'נייב

לאחר הפגישה שנתקיימה בקרים בסוף חודש יולי ניתן להסיק את המסקנות הבאות:

ההידברות וההסכמים שנחתמו ברה"מ עם ארה"ב עשויים להביא לערעור סמכותה של מוסקווה ולאבדן יוקרתה אצל תנועות השחרור המהפכניות. הסרון אחר כך בוודאי לא יהיה מיד לבצע נגד ברה"מ.

אף שהנוהג המהותי מוסיף להתקיים ולהתבונן כמפני השפעות המערב, ושירותי הבטחון הבין־אירופיים ממשיכים בשיתוף־הפעולה אינטנסיבי והדוק עם ה„ק.ג.ב." הסובייטי. בכל זאת מדינות ההפשרה להתרופפות האידיאולוגיה. ואם כהמשך מדיניות ברז'נייב במדיניות ההפשרה עשה מהר כדי את המדינות של המערב הם רגילים במזרח אירופה ובברה"מ עצמה. אין תימה שהפעם ברז'נייב שהוא פעל בהמון תר על המידה ולכן קרא בועידת קרים ליתר עירנות ולהעלאה הרמה של שיתוף־הפעולה במישור האידיאולוגי.

השאלה העומדת על הפרק היא: האם גם הפעם פועל ברז'נייב ככוח המניע, או אולי הוא רק

„די צייט" (המבורג)

חידושים

(המשך מעמוד 9)

כפופים לה, יודע לתת פקודה בשעת הצורך ולהכריע בין דברים שתובעים הכרעה. כל התכונות האלה חברו יחד לעשות את המשרד — שהיה, בשל סיבות סבירות, הנוקשה במשרדים — למשרד דינאמי בדרך ההסיבה ובגישום האידיאות.

הנה, למשל, עניין בחינות הבגרות. אפשר לפגום הרבה על עצם הצורך בבחינות אלה. יגאל אלון עצמו ניסה בתחילה לעשות זאת. אהרן מגד עשה זאת לא מזמן מעל דפי „דבר" והדברים נכונים.

אבל כיוון שאין עדיין דרך בדיקה אחרת להשוואה בין תלמיד לתלמיד — אין ברירה אלא לקיים את הבחינות משום שההשוואה כשלעצמה דרושה. גם ניו־יורק, על מיליון ורבע תלמידיה, אף שהפכה בשלוש השנים האחרונות כן היסוד את ארגונו של החינוך ואת דרכי ההוראה וראתה צורך לבטל כמה דברים מוסכמים ומקובלים לבדיקת כושר הלמידה, השאירה בכל זאת אמצעי בדיקה מינימאליים. רק קליפורניה ביטלה כל בדיקה ופתחה את דלתות האוניברסיטאות לרווחה, כשהקריטריון הוא תעודת־לידה בלבד — כל מי שמלאו לו 18 שנה יכול לפנות אל האוניברסיטה. אנחנו איננו עשירים דיינו כדי להיות כמדינת קליפורניה ואצלנו ייצר הבאמינים („בני לומד באוניברסיטה") מעכב מאד את ההליך התקין של התאמת התלמיד ללימודים על־פי יכולתו. שאלת המשאבים בזמן, בהוצאות ובכוח אדם, נדירות לכן. לכן דרושה בדיקת היכולת. אבל אופני הבדיקה, שבהם תלויים דרכי ההכנה לבחינות, ניתנים להתאמה לעיין־היסוד, כלומר — הצורך להקנות לתלמיד יכולת לבדוק עצמית הבנת התוכן. זו מותנה בכך שהתלמיד לא יהיה זקוק למירוץ עם הזמן ולחרדה שמא יהיה הזכרון לבכשול לו בשעת בחינה. עם שינוי מבנה בחינות־הבגרות — „הכבדת הסופרים" של ההוראה בבית־הספר התיכון — הצבנו בבחינת הדהייה לפני בית־הספר. להעביר על הזכרון דברים שיתאפרו בו רק עד עבר הבחינות — פיתוח כושר ההבנה, הבדיקה, הבירור ההגיוני של התלמיד.

יש לקוות שבגבה זו — בד בבד עם החלוקה החדשה של תקופת הבחינה — תודה ותתקבל.

[illegible]

המבחן

(המשך מעמוד 9)

הזה, קיבל בירושה מקודמו בכורד במצב של חורבה. הנבלכה שבעין „מאפיה" של שאיפתה היה לשמור ולקיים את האפשרויות הביונגיות. מנהלי אותה „מאפיה" במשרד החוץ, הם שניהלו את מלחמת הגרילה המתמדת נגד ד"ר קיסינג'ר ונגד צוות עוזריו המבריקים ה„אנטי־ביונגאים" וה„אנטי־בירוקראטים" שבבית הלבן.

אולם התמורה הגדולה העתידה להתחולל במשרד החוץ לא תהיה מבורכת אם לא יצלח בידי קיסינג'ר למקד את תשומת לבו של העם האמריקאי סביב לבעיות הגדולות של המדינה.

פרשת ווטרגייט היא שערוריה ממדרגה ראשונה, אך עם זאת אין היא מהווה בעיה לאומית גדולה. במשך האביב והקיץ נוצרו בעיות לאומיות חשובות יותר וכמה מהן אף מאיימות על עתיד האומה. בעיות אלו גדלות והולכות והשפעתן המצטברת טומנת בחובה סכנה המורה אם יוזנחו ללא טיפול. ואכן נגזר על הבעיות החמורות להישאר במצב הנוכחי כל עוד „אין פנאי" לעם הזה לתת עליהן דעתו ולהתרכז כיאות בהן. והוי איפוא הסיבה שלד"ר קיסינג'ר נמסר עתה התפקיד שנאה לו לפי כשרונותיו.

ג'וזף אלסופ

הודעות לציבור

מלווה [illegible]

תשי"—1950, סדרה פ'

בנק ישראל מודיע כי הגרלת הפרסים ה־65 של המלווה הנ"ל תתקיים ביום שלישי, ד' באלול תשל"ג (4 בספטמבר 1973) באולם בנק ישראל, חיפה, דרך העצמאות 12, בשעה 15.00.

[illegible]

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו

תיק עזבונות 3542/73

בעניין: עזבון המנוח [illegible] ז"ל שנפטר בת"א ביום 28.9.66 [illegible], ע"י ב"כ עו"ד [illegible], רח' [illegible] 13א', ת"א.

המבקשת: [illegible] 893455 [illegible] 60, חולון, ע"י ב"כ עו"ד [illegible] רח' [illegible] 13 א', תל־אביב.

הזמנה

[illegible] בפני בית המשפט [illegible], ואם לא כן, יתן בית המשפט צו [illegible].

[illegible]

מאה שנים למדינת ישראל — מרכז ההסברה

עיריית תל־אביב — הסתדרות העובדים הכללית, המרכז לתרבות

פסטיבל המחול הישראלי תל־אביב

יתקיים באמפיתיאטרון הטבעי בפארק הירקון מול גני התערוכה ביום שלישי ד' אלול תשל"ג 4.9.73 בשעה 8.30 בערב.

בהשתתפות:
להקת כרמון — אריק לביא
להקת ענבל — שושנה דמארי
להקת מועצת פועלי חיפה — גיורא פיידמן — קדריגאנ
להקת הגליל המערבי — צמד „בר ומסרי"
להקת צ'רקסים — להקת ערבית
להקת הספונטניים בירושלים להקת הדרוזים
להקות גאולי תימן, מושב ברקת, תוידנים, ההבנים.

עיצוב המופע: יונתן כרמון — תפאורה: צבי גרא
ניהול מוסיקלי: יצחק גרציאני — מפיק: יאיר גלבוע,
המחלקה לאירועים במרכז ההסברה

כרטיסים במחיר — 3.— ל"י להשיג ב„רוקוקו" וביתר סוכנויות הכרטיסים.
ההבורה למקום מובטחה בקו 47. לבעלי רכב פרטי — חניה מובטחת

משרד החינוך והתרבות
מינהל החינוך

לידיעת ההורים הגננות והבעלויות על גני הילדים

משרד החינוך והתרבות מפנה את תשומת לב ציבור ההורים והגננות הפרטיות לצו שפורסם ברשומות, קובץ 3007 עמ' 1330 (מיום 13.5.73), בדבר איסור העלאה מחירי שירותים בגני ילדים שאינם בבעלות עיריה, מועצה מקומית או מועצה אזורית.
לפי צו זה אין להעלות את מחירי השירותים בגני ילדים בעל הבוחר שכל גן ילדים גבה בתקופה שבין 10 בדצמבר 1973 ו־31 בדצמבר 1972, (להלן „המועד הקובע").
השירותים בגני הילדים הם:

(1) שיעורי ריתמיקה;
(2) שימוש בצעצועים;
(3) שירותי גננת;
(4) שירותי עוזרת לגננת;
(5) שימוש בניירות ומידבקות ובחומרים כתבלים מסוגים אחרים;
(6) שירותי נקיון, חשמל, מים ובדק בית;
(7) ליווי כולל או חלקי של התלמידים מכל מקום לגן הילדים ומגן הילדים לכל מקום אחר, וכן ממקום למקום כגון בשעת טיול;
(8) הוצאות לציוד עזר לגני־ילדים ולמיתקני החצר;
(9) ביטוח תלמידים;
(10) ארוחת בוקר קלה.

אין בפרסום רשימת השירותים האלה כדי לחייב את בעלות גני־הילדים לתת אותם אם לא ניתנו במועד הקובע.
בעלות גן ילדים לא תפחית מהשירותים שניתנו במועד הקובע, אלא אם הפחיתה במקביל גם את המחיר, קביעת שיעור הפחתת המחיר תיעשה על פי היתר של משרד החינוך והתרבות.
בעל גן המוסיף שירותים על אלה שניתנו במועד הקובע, יוכל להוסיף במקביל על המחיר, בתנאי שקיבל היתר על כך ממשרד החינוך והתרבות.
לפי זה, מקפיא הצו את שכר הלימוד בגני הילדים הפרטיים וכולל איסור ביטולה של כל הנחה בשכר לימוד שניתנה בתקופה הנ"ל על כל תנאיה.
בעל גן־ילדים הרוצה לקבל היתר, לפי האמור בסעיף 3 לצו הזה, ימציא למשרד החינוך הערכה מפורטת של השירות הנוסף או המופחת.
נתבע הורה לשלם מעל המותר ובשל כך סירבה הבעלות לקבל את ילדו לגן, יפנה ההורה בתלונה לרשויות הנוגעות בדבר.

משרד התקשורת

מודיע כי

ביום ו' י' אלול תשל"ג 7.9.73 בשעה 14.00

יוחלף מספר הטלפון של השרות למשלוח מברקים באמצעות הטלפון

המספר החדש של השרות יהיה

171

(במקום 17 עד כה)

חמי טבריה לבריאות ולשיפור הכושר

קח חופשה עכשיו!
הנחות מיוחדות בחודשי הקייץ
"חמי טבריה" טל: 21967-8 (067)

אחלו לעובדיכם הרבה שנות פוריות עם מקדחת "עשה זאת בעצמך" של בלאק אנד דקר אותה אפשר לצייד באביזרים נוספים לפי הצורך משנה לשנה.
אפשרות בתשלומים. לפרטים נוספים נא לפנות ישירות להנהלת בלאק אנד דקר, רח' מרדכי 50 (מול הסינרמה) תל־אביב. טל. 36811-38658.

תשובות להורי כיתה א'

מאת יגאל ישכרוב

„כיצד יש לנהוג בילד שצריך להתחיל ללמוד בכיתה א' אך מודיע כי אינו מתכוון כלל ללכת לבית־הספר? האם ידיעת כתיבה וקריאה שרכש ילד בביתו מפריעה לו בכתה? הרצוי לצוות לילד בראשית כתה א' בהכנת ה־שעורים? כאשר הורים משוחחים בבית בשפה זרה, האם הדבר מפריע לילד? כלום דאגה העירייה שתישמר ההמשכיות בכתה א' ל־גבי אותם ילדים שלמדו בגן לפי תכנית מט"ל (מדעי הטבע)? האם להתיר לילדים לחזות בכל תכניות הטלוויזיה, כלול סרטי־אלימות?"

אלה הן אך מקצת מן השאלות ששאלו הורים לילדים העולים לכתה א', במפגש שנערך בשבוע שעבר בבית סוקולוב בתל־אביב מטעם ועד ההורים המרכזי, בהי־סות „גחלת" ובשיתוף אגף החינוך של עיריית תל־אביב.

במפגש, שעסק בניתוח הסתג־לותם של הילדים לקראת כניס־תם לבית־הספר, השתתפו ניצה נפתלי, מפקחת ארצית לגיל הרך במשרד החינוך והתרבות, אליעזר שרייבמן, מנהל המחלקה לחינוך יסודי בעיריית תל־אביב־יפו, ארי־יה שטיין, מנהל „גחלת" ונתן וולוך, היו"ר החדש של ועד ההורים המרכזי.

נתן וולוך, שהינחה את הדיו־נים, מסר, כי זהו מפגש ראשון בסידרה מתוכננת של פגישות עם הורים, שייתקיימו בשנת הלימו־דים תשל"ד.

המחנך אליעזר שרייבמן סיפר, כי הושלמו ההכנות לקליטת 5000 ילדים בכיתות א' ברחבי תל־אביב וכי אין מחסור במורים בתל־אביב. והוא הציע להורים למתן את תביעותיהם ואת ציפיו־תיהם להישגים מילד הלומד בכ־תה א', ובין השאר לא להתפתות להשוואה בין ילדים שונים בבתי ספר שונים. הוא הוסיף כי ניתן לדחוס את כל התורה הנלמדת ב־בית הספר בשנה אחת, אלא ש־מתפקידו של בית־הספר, בין הי־תר, להקנות את הילד ללמוד בחברה וכי יש להקנות לילדים הרגלים נאותים, בכלל זה הרגלי נקיון, רוח ספורטיבית וכבוד הורי. „טוב ורצוי יהיה אם הורים לא ימתחו ביקורת על המורים בנוכחות בני־הם", אמר.

א. שרייבמן הודיע, כי בשנה הבאה יקימו בתל־אביב שלוש כיתות נסיוניות לילדים מחוננים (ב', ג', ד'), אלא שזהותה התנג־דות חריפה לכך מצד פסיכולוגים, שהביאו נימוקי־נגד כבדי־משקל מבחינה חברתית וסוציאלית. עתה נבחנים 1.600 ילדים, שמתוכם ייבחרו 200 תלמידים לכיתות הל־לו. הם ילמדו בבית־ספר מסוים (בחוגים באוניברסיטה). „עוד לא ברור אם ילמדו בכיתות נבדלות, או יחד עם ילדים אחרים במס־גרת בית־הספר."

קשה הפרידה מהאם

המפקחת הארצית לגיל הרך במשרד החינוך, ניצה נפתלי, ציי־נה, כי מצב אידיאלי הוא כשהגן ובכתה א' רבי מהורים הסיבה אחת, שבה יכול הילד להתקדם באיטיות וברציפות, ללא משברים יתירים. על הילדים, הוסיפה, קשה הפרידה מהאם, לכל ילד בעיות משלו, ולכן טוב וחשוב היה, ל־דעתה, אילו התירו מדים להורים לשבת עם ילדיהם בכתה, בשלבים הראשונים של התגלותם למקום החדש, עד שיכירו את חדר הכ־תה, את הפינות השונות בו, ואף את בית־השימוש.

על בעיית הקריאה אמרה: „ה־נושא הזה מטיל אצלנו פחד על הורים, וגם על מורות ומפקחים. הם שואלים עצמם בחרדה: ילמד, או לא ילמד קריאה עד חנוכה או עד ט"ו בשבט? אין להיכנס ל„פאניקה", קובעת ניצה נפתלי, „הקריאה היא מיומנות הנרכשת במרוצת הזמן והתהליך זה אצלנו בארץ, בהשוואה לארצות אחרות, הוא מהיר מדי. לימוד הקריאה אינו חשוב כמו הרצון לקרוא ספ־רים אחר־כך, ולהשתמש בכלי זה להעשרה רוחנית". היא סיפרה כי ב־13 חטיבות (גן א' ר"ב) יתח־ילו ללמד קריאה באורח אינדי־וידואלי. כן סיפרה, כי תלמי־דים שלמדו קריאה בבתיהם יוד־עים להסתיר את ידיעתם זו מה־מורה, בשלב הראשון של הלימו־דים, באותם מקומות שבהם אין שמים דגש בגישה האינדיווידוא־לית. יודעי הקריאה מנסים להיד־מות לחבריהם ולמורה נדמה שיש „...בלם פיגור בקצב קליטת הק־ריאה. הדבר בא לידי ביטוי בהי־גוי ההברות הפרודתם בצורה לא ברורה, שלב שעברו אותו זה כבר.

בתשובה על שאלות שונות אמ־רה נ. נפתלי, כי שפה זרה המדוברת בבית אינה מפריעה לי־לד, אף שהוא קולט אותה. כן אמרה כי עתה שמים דגש בפר־תוח הכיתות הפעלתניות וכי „מג־דלים" כעת מנהיגות פדאגוגית בתחום זה.

היא הביעה תקוותה כי לא ירחק היום והשיטה הפעלתנית תהפוך לנחלת הכלל.

לגבי תכניות מט"ל (מדעי טבע לילדים) מסרה, כי רק 200 מתוך 4250 ביותו גן בכל הארץ למדו לפי תכנית מט"ל. „גם אם ילד שלמד בגן לפי תכנית זו לא ימ־שיך ללמוד לפיה בהיכנסו לכתה א' — אמרה נ. נפתלי — חשוב שלמד בעבר לחשוב, ולגלות סק־רנות, ובבוא הזמן ילמד לפי מט"ל בכתות ב' ו־ג'."

לדעתה יש למנוע מילדים לח־זות בסרטים אלימים, במיוחד ב־גילים נמוכים, כשאין להם עדיין חוש ביקורת.

יש לעזור לילד בצעדיו הראשו־נים בהכנת שיעורי הבית וזה אמור במיוחד לגבי ילדים שאינם מוד־כוים ומחשבתם סוטה עם כל הפריעה קלה.

במיוחד ביקשה מהמורים לש־מור על שיתוף פעולה מלא עם המורה, המנהלת והגננות, כשער־לות בעיות מטרידות ולא לדחו־קן עד ליום הורים. כן הדגישה את חשיבות ההשתתפות בחוו־יות הילד.

תכניות חדשות ל„גחלת"

אריה שטיין מנהל „גחלת" קרא להורים להצטרף בעוד מועד אל החוסכים ב„גחלת" לחינוך תיכון ולחינוך גבוה, שמספרם מגיע כ־יום ל־40,000. המגמה היא לאפ־שר להורים לממן בבוא העת, במינימום של הוצאות, את שכר הלימוד לילדיהם. לדבריו אין פדיין באופק בשורה של שח־רור משכר לימוד מעל לכתה י', מה גם ששכר הלימוד בתיכון ב־שנתיים האחרונות הוא כפי שהיה בעבר שכר הלימוד בשביל ארבע שנים, היינו כ־3,500 ל"י. הוא מסר כי 8,000 הורים בתל־אביב כבר דואגים להבטיח חינוך אוני־ברסיטאי לבניהם, וכי „גחלת" משלמת שכר לימוד ל־5,000 בע־רים בתיכון ול־1,000 באוניברסי־טה. במרוצת השנים דאגה גחלת גם למימון לימודיהם של 50 יל־דים מחוננים, ובכללם כאלה שהם כיום מדענים במכון וייצמן.

בגמר כתה ט' מעניקים לתלמי־דים מענק של 10% מהסכומנותי־הם.

א. שטיין בישר להורים, כי ב־ימים הקרובים תצא „גחלת" בתכ־נית חדשה, לקראת כניסת ילדים לגנון. ההורים יחסכו במסגרת תכנית זו במשך שלוש שנים.

65,000 לומדים בגנים ציבוריים

כ־65.000 ילדים בגילים 3—4 ביקרו בתחילת 1973 בגנים עי־רוניים או ציבוריים; כ־34.000 יל־דים ביקרו בגנים פרטיים.

כ־65.000 ילדים יהודיים בגילים 3—4 ביקרו בגנים עירוניים או ציבוריים (בבעלות אירגוני נשים בעיקר) בתחילת 1973, כ־34.000 ילדים בגילים אלה ביקרו בגנים פרטיים. פרטים אלה מסר דובר הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה, בהסתמך על ממצאים נוספים מ־תוך סקר על הביקור בגני יל־דים של בני 3—4 באוכלוסיה ה־יהודית, שערכה הלשכה לפי הז־מנת משרד החינוך והתרבות.

מנתוני הסקר מתברר, שהביקו־רים בגנים הפרטיים מתרכזים ב־עיקר בישובים העירוניים הוותי־קים (כ־80 אחוז). רוב בני ה־3 בישובים אלה, שביקרו בגנים, ביקרו בגנים הפרטיים (כ־2/3). לעו־מת זאת נמצא, שבצורות הישוב ה־אחרות ביקר רוב בני ה־3 בגנים העירוניים והציבוריים (כ־3/4). הוא הדבר לגבי בני 4 בכל צורות הישוב. כולל התחתיקות. ממצאים אלה מצביעים על מקומם המרכזי של הגנים העירוניים והציבוריים בתהליך הגידול של שיעורי הבי־קור בגנים בקרב בני 3—4. שעו־רו זה בולטת במיוחד אצל ילדים בגיל 3 ממוצא אסיה אפריקה — יותר ממחציתם מבקרים בגנים אלה, לעומת קצת יותר מ־1/2 ה־ילדים מקבוצות מוצא אחרות.

בפרסום מפורט של מימצאי ה־סקר, שייצא לאור בקרוב, כלולים נתונים המצביעים על קשר בין הביקור בגנים העירוניים והציבו־ריים לבין התכונות הסוציאליות־כלכליות של משפחות הילדים: אחוז גבוה יחסית של ביקור בגנים אלה קשור במספר נפשות גדול במשפחה, בצפיפות דיור גבוהה ובהשכלה נמוכה של האב או ה־אם. בקרב בני ה־3, גם האחוז הגבוה של אי ביקור בגן כלשהו קשור בתכונות אלו (אחוז הביקור בגנים הפרטיים הוא נמוך יחסית). יצויין כי בקרב בני ה־4, שרובם מבקרים בגנים (91 אחוז לעומת 81 אחוז בקרב בני ה־3), שיעורי הביקור גבוהים דווקא בקבוצות הסוציאליות כלכליות הנמוכות. ה־דבר מוסבר בעובדה, שבקבוצת גיל זו גבוה שיעור הביקורים בג־נים העירוניים והציבוריים יותר מאשר בקרב בני ה־3. יש לשער איפוא, כי גם בעתיד יהיה הגי־דול הנוסף בשיעור הביקורים בג־נים בקרב בני ה־3 מקבוצות חברתיות אלה, קשור בגנים הללו. על כך מצביעה גם העובדה, ש־כמחצית בני ה־3 שאינם מבקרים בגנים גרים בישובים עירוניים חד־שים, שבהם פעילותם של הגנים העירוניים והציבוריים מקיפה כ־3 רבעים משיעור הביקורים ב־גנים, ואילו פעילותם של הגנים הפרטיים שם מצומצמת יחסית.

שקית ניילון מצורפת

בתוך אריזת „סטייק הודו" — מוצר בשר חדש, שהופיע בימים אלה בחנויות שק"ם — אפשר למ־צוא הפתעה: שקית ניילון לצליית הבשר. ההכנה בשקית ניילון מש־מרת את הטעם ואת מיצי הבשר וחוסכת את ניקוי כלי הבישול.

בכל אריזת „סטייק הודו" ארו־בע פרוסות בשר הודו מובחר ד־כופא, ומשקלה 400 גרם. בימים הקרובים יחולק בחנויות עלון, עם הוראות ביכוש מדויקות להכנת הסטייק עם שקית הניילון או בלי־עדיה.

מוצר חדש נוסף שהופיע לאח־רונה במחלקת הבשר של שק"ם: נקניקיות ענק דלות שומן. בקרוב יופיעו גם שלושה סוגים של נק־ניק הודו דל שומן.

כ"ה שנים למדינת ישראל — מרכז ההסברה — ארגון חברי ההגנה

העצרת הארצית של חברי ההגנה

תתקיים ביום שני 24.9.73 בערב בבנייני האומה בירושלים.

בהשתתפות: נשיא המדינה פרופ' אפרים קציר
ראש הממשלה גב' גולדה מאיר
דברי פתיחה: מר משה ריבלין —

ההרשמה בסניפי ארגון חברי ההגנה ברחבי הארץ.

יו"ר ארגון חברי ההגנה

אתר התיירות בראש הנקרה
● רכבל ונקרות
● מסעדת מצפה
ראש הנקרה
פתוח לקהל בשעות היום 08.00 — 18.00

המועצה המקומית - גני־תקוה

מכרז 9/73

המועצה המקומית גני־תקוה מכריזה בזה על קבלת הצעות לבניית מסך בים הדק.

את ההצעות יש להגיש על טפסים מיוחדים שאפשר לקבלם במשרדי ש. סירקין מהנדסים בע"מ, רח' שלי"ג 8 תל־אביב תמורת סכום של 20.— ל"י שלא יוחזר.

את ההצעות יש להכניס במעטפה סגורה לתיבת המכרזים במזכירות המועצה המקומית, בשעות משרדיות לא יאוחר מיום שני כ' אלול תשל"ג 17.9.73 עד שעה 12.00 בצהרים ולציין מכרז 9/73.

על מגיש ההצעה לצרף ערבות בנקאית בגובה 5% מהצעתו.

אין המועצה המקומית מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

ב' אלול תשל"ג, 31.8.73

פ. כהן
ראש המועצה המקומית

סריגי 74 בסגנון שנות ה־50

מאת חנה פינק

הכוונה היא כהנדפת מקס־טיל ותצאות האפנה בחברת „אקרילן".

„מראה שנות ה־50", שהתחיל להסתמן לאפנה בעונות האחרונות, ישלוט בסריגים בקיץ הבא. ה־מראה הקלאסי של שנות ה־50 נתן אותותיו בכל הקולקציות ש־נראו ב„קומיס", תצרוכת הסריגים של אירופה שנערכה בחודש מאי במילנו.

הצללית להולצות תהיה מוארכת וצרה, תוך הדגשת חיטובי הגוף על ידי חתכים בקו שמתחת לחזה, כיווץ לפני החזה וחתך בגובה ה־מתניים, ועל ידי הכנסת שריכה, סריגת ריב או שורות של גומי מושחל.

דגמי הסוודרים יהיו בעלי נט־יות קלאסיות מובהקות. עם שרוול צר בכתף, בבית השחי ואורך היד. אורך הסוודר יהיה 65 ס"מ בקו הירך ומשם כתמשכת חצאית פעמון או חצאית צרה לגברי. תפ־קיד חשוב נועד לסוודר העליון, שבא במקום הדקס. זהו סוודר בעל צללית גדולה, רחבה ומרוש־לת.

בקובלות מאוד יהיו מערכות בצירופים חדשים, כגון סודר עם צוואורן „שאל", ללא שרוולים. ו־מעליו קרדיגן עם חצי שרוול ועם הפת מגולגל; יש מערכות במש־קל קל מאד. כשהסוודר התחתון הוא ללא שרוול, עם צווארון „גו־ף", ומעליו קרדיגן בדקורדים גי־אומטריים או פיגורטיביים. ויש דקס במשקל כבד למדי. בעל מראה מרושל, עם צווארון „שאל", סגירת מצמפה וקשירה. כן חוזי לאפנה מערכות סריג של שני חל־קים, המכוללות אפודה באורך 65 ס"מ, עם חצאית צרה או „פעמון" או עם שמלת אפודה.

צבעים

הצבעים יהיו עליזים: ורוד־רק־פת, ירוק יסוד, כחול „הפועל", צהוב־לימון, סגול־כחול ואדום. כתום. צבעים אלה יהיו אך ורק בפסים ובאפקטים על גבי צבע רקע נייטראלי. צבעי הרקע הם קרם, בז' ולבן.

שילובי הצבעים הנפוצים הם: טווס (כחול ירוק), ירוק וחרדל, ורוד וכחול, אדום וסגול, אדום וכ־חול.

חמרים וחוטים

השימוש הנפוץ ביותר הוא ב־סיבים אקריליים, או אקריליים ב־תערובות של פשתן, סיבל או לור־קס. מקבלים מאוד חוטי בוקלה. „המראה השעיר" נעלם ואיננו.

סריגות ואפקטים

דגמי צורות הסריגה הם: פסי אלכסון, התופסים מקום חשוב באורך בקולקציות; פסים לאורך פסים היוצרים „וי" (V); משב־צות; דקורדים גיאומטריים או פיגורטיביים. הפוסקים בספורי מ־רוצי סוסים, מכוניות וסקי; צמות; שילוב פסים עם משבצות; פסים מקומטים.

שרוולים

„פולי פשנד" חוזר ותופס מקום נכבד מאוד בצורת רגלן, עם בית שחי גבוה. השרוול מוכנס בצורה רגילה, ללא הדגשה על הכתפים. עם בית שחי גבוה בחולצות קימונו ורגלן. בדקסים התארך בית השחי. כ־נדרש בדקס גדול ומרושל. השר־וול באורך מלא או באורך מרפק, עם חפת „מתגלגל" בשני המקרים, כשהוא צר בחולצות ורחב מאוד בדקסים.

צווארונים ומחשופים

„וי" (V) עמוק, לעתים בפסים, בהשראת מראה הטניס; „יו" (U) עמוק; מחשוף „סירה" שמו־רה לגברים ו„סירה" עמוקה לנ־שים; מחשוף עגול מתרחק מן הצוואר לגברים ונשים; מחשוף מרובע או עגול, עמוק מאוד; צווארון ישר ללא חזה. היוצא ממחשוף „וי" (V) או „יו" (U); צווארון „שאל"; צווארון עם דשים („לפלים") כ„מראה הבלזר".

גופיות

מראה ה„גב החשוף" של קיץ זה, עם קשירה בצורה בוואריא־ציות רבות, יוסיף להיראות גם בקיץ הבא אלא שקו החזה יוד־גש על ידי שימוש בכיווצים, כ־כור משנות ה־50.

קוסמטיקה וקולנוע

מאת סופרת „דבר"

מה המשותף לקוסמטיקה ולקול־נוע? — האות הראשונה של המ־לה, תאמרו ודאי. אבל לא משום כך החליטה חברת יצרני הבשמים, וסי הקולון הידועה בעולם — „פאברג'ה" — לייצר גם סרטי קולנוע. בסרטים שהתחילה לייצר — כמו, למשל, הסרט „מאץ' קלאס" (קומדיה עם ג'ורג' סיגל וגלנדה ג'קסון), שיוצג לראשונה בארץ באוקטובר. או „בית־הדוש־" עם אליזבט טיילור — יראו, דרך אגב, כיצד משתמשת אליזבט ב־מוצרי היופי של החברה. או כיצד משתמש השחקן הגבר במוצרים לגבר של חברה זו, המפורסמים בעולם בשם „ברוט". בכניסה לכל הצגה תהיה גם תערוכת מוצרים, בקיצור — הקולנוע מתייצב לעז־רת הפרסומת והפצת המוצר. אלא שאנשי „ברוט פרודאקשן", זה שמה של חברת הסרטים של „פאב־רג'ה" (על שם המוצרים לגבר), אינם מסתפקים בכך, הם רוצים ש־הסרטים יהיו גם טובים וגם עלי־זים ומלאי חיים; נשיא החברה, ג'ורג' באריי, כתב בעצמו את ה־מוסיקה לסרט הראשון.

בימים אלה הופיעו מוצרי ה־קוסמטיקה של „פאברג'ה" בפעם הראשונה בשוק הישראלי ואף כי הם מן היקרים בעולם, כבר מרכן שי קופילוביץ, מנכ"ל חברת „לקי־" — שהיא סוכנת „פאברג'ה" בישר־אל — כי נמכרה עד עתה כמות גדולה פי שש מהתחזית.

המוצרים לאשה שנמצאים כבר בשוק נושאים את השם המסחרי „קיקר" (באריזה בגוון צהוב עז) וכוללים מי קולון (החל ב־28 ל"י ל־2 אונקיות), פודרה לגוף, סבון מבושם ומי קולון בצורת ספריי לארנק.

לגבר יש מוצרי „ברוט" אפטר שייב (החל ב־5.24 ל"י ל־1¼ אונקיות), אנטי פרספירנט (נגד זיעה) ב־16 ל"י. משחת גילוח ב־12 ל"י וסבון ב־6 ל"י. ובושם למי שמוכן לשלם.

המוצרים מיוצרים בחלקם בארץ, וגם חלק מהאריזות. אשר לקנקן, כלומר לאריזות — הן יפהפיות באמת ורבים מתפתים לקנות את המוצר בגלל הבקבוק הדקורטיבי. המוצרים נמכרים ב„משביר לצר־כן", ב„כל בו שלום", בשקים וב־130 פרפומריות בבחירה.

בבית המשפט המחוזי בירושלים

עזבונות 432/73

הזמנה

בעניין: עזבון המנוח משה נכס שנפטר ביום 13.6.73.

המבקש: אהרון נכס מירושלים.

להווי ידוע כי הוגשה לביהמ"ש בקשה ליתן צו הכרזה על ירו־שת המנוח הנ"ל והנני מזמין ב־זה כל אדם המעונין שיש לו סי־בת הנאה בעזבון המנוח, והרו־צה להתנגד להכרזה הנ"ל, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום מודעה זו. התנגדות להכרזה, שאם לא כן, יתן ביהמ"ש צו כטוב ב־עיניו.

יהודה וויס
רשם ביהמ"ש המחוזי ירושלים

דבר לפרסום
הלוח החדש

מאת סופרת „דבר"

כמה ארוחות יאכל אדם ביו־מה? כיצד רצוי יותר לחלק את מנת המזון היומית — האם לא־רוחות רבות וקטנות או למעטות וגדולות?

על שאלה זו מנסה לענות פרופ' י. ק. גוגנהיים, בגליון האחרון של „הרפואה".

עד לפני זמן לא רב היו סבו־רים, שכמות המזון וערכו התזו־נתי בלבד חשובים, וכי אין כל חשיבות לסדרי הארוחות ולמשך ההפסקות שביניהן. מחקרים חד־שים מטילים ספק בהנחה זו, כו־תב פרופ' גוגנהיים.

ניסויים שנערכו בחולדות, מ־למדים, שכאשר חיה אוכלת ומ־כרסמת כמויות זעירות בלי הרף, כל שעות היממה, אין לה צו־רך במאגרי אנרגיה בגוף, כי ה־אנרגיה הדרושה מופקת בלי הרף מהמזון. אולם כאשר החיה או־כלת ארוחות, הרי ככל שתארך יותר ההפסקה בין ארוחה לארו־חה, כן יגבר הצורך באגירת אנר־גיה, היינו: בהפיכת פחמימות ל־שומן ואגירתו.

נוכח הנטיה להשמנה ולריבוי כולסטרול בדם הרווחת בין בני־אדם, התעוררה השאלה אם גם אצל האדם יש יחסי־גומלין בין מספר הארוחות לבין ההשמנה ו־ריבוי הכולסטרול בדם. פברי ו־קבוצת חוקריו מפראג מצאו, על סמך חקירות, כי בני־אדם האוכ־לים ארוחות מעטות ביום, נוטים יותר להשמנה מאנשים האוכלים ארוחות רבות, גם אם אין הבדל בצריכת הקלוריות. בקרב קבוצת גברים נחקרים, שאכלו שלוש א־רוחות ביום או פחות מזה, נמ־צאה נטיה להשמנה ולריבוי כו־לסטרול בדם. סבילות פגומה של גלוקוזה ואף תדירות רבה יותר של מחלת־לב כלילית, שלא כב־בני־אדם האוכלים חמש ארוחות או יותר. לעומת זאת אחוז ברי־אי־הלב בין המרבים בארוחות היה גבוה יותר מאשר בין הממ־עיטים בהן.

הצרה היא שתנאי העבודה ב־חברה העירונית המתועשת בימי־נו גורמים לכך, שאדם נאלץ ל־אכול ארוחות מעטות, או אף א־רוחה אחת גדולה בלבד, סמוך לשעות הערב, וארוחות קלות ב־בוקר ובצהריים. הארוחה הגדולה, או הארוחות המעטות, שאוכלים אותן בהפסקות ארוכות, מציפות את הרקמות בכמות גדולה של מקורות אנרגיה, מעוררות את הפ־רשת האינסולין ומביאות לידי יי־צור מוגבר של שומן וכולסטרול. אחת התוצאות היא — נטיה לחו־לות בדיאבטס (סכרת). הייצור המוגבר של שומן, שמתלווה לו מאמץ גופני מוגבל — תופעה אופיינית לאדם בחברת הרווחה — מוליד עודף משקל, ובמרוצת ה־זמן גם השמנה קלינית. הייצור המוגבר של כולסטרול עלול לג־רום ליצירת אבני מרה, וההש־מנה היא גם גורם למחלת־לב כלילית.

לא כל החוקרים מקבלים את המסקנות של החוקרים מפראג. אולם לדעת פרופ' גוגנהיים אין לשלול כליל את האפשרות שסדרי אכילה משפיעים על חילוף ה־חמרים, ומכאן על תזונת האדם ובריאותו. אולם גם לדעת פרופ' גוגנהיים יש להיזהר ממסקנות מרחיקות־לכת בדבר השפעת ת־דירות הארוחות עד שניתן יהיה — בעקבות מחקרים נוספים — להגיע לכלל מסקנות מסכמות.

בגדה צורכים יותר ממחטות נייר

מאת סופרת „דבר"

ערביי הגדה מקדימים אותנו ב־כמות הצריכה של נייר טיסו (Tissue) (ממחטות נייר, מפיות, נייר טואלט). טוען אלים (מיל.) יהודה פריהר, מנכ"ל מפעלי נייר מונטנה, יצרני הנייר הדק הנמכר תחת השם המסחרי „מולט". אין בידו נתונים מבוססים. אולם על סמך היקף השיווק הוא מתרשם שכך הדבר. נראה, הוא מסביר, ששכבות אוכלוסיה שהיו רחוקות מהמצאות טכנולוגיות „קופצות בבת אחת על התקופה". לכן ערבי, שלא הכיר ממחטת בד, מרבה ל־השתמש כיום בממחטות נייר יותר משמשתמש בהן מי שהורגל על ממחטת בד ונשאר נאמן לה.

בהציגו את המוצרים החדשים של החברה בשבוע שעבר, הדגיש פריהר ש„מונטנה" הוא היצרן היחיד בארץ (יחיד גם במזרח ה־תיכון ומן המעטים בין יצרני אי־רופה) המייצר את „המלה האח־רונה" באפנת הנייר לבית, והיא — צבעים עזים ועמוקים. עתה יצ־או לשוק, מפיות־נייר־טואלט, בצ־בעים סגל, כחול, ירוק, אדום, סגול, זית וצהוב עז.

המחיר המומלץ לצרכן הוא 1.50 ל"י לחבילת מפיות של 25 יחי־דות, בגודל 23×23 ס"מ; 2.65 ל"י לחבילה של מפיות בגודל 30×33 ס"מ, ו־3.40 ל"י לחבילת מפיות שגודלן 40×40 ס"מ. יש גם דיספנסר של 75 מפיות (23×23 ס"מ) ב־2.75 ל"י. ו־50 מפיות (33×33 ס"מ) במחיר 3.50 ל"י.

מוצר חדש הוא קופסת נייר טי־סו לשולחן האיפור, בשיטת ריץ־רץ, במחיר 3.50 ל"י. עקרות בית, הנוהגות לטפח את חדרי השירו־תים, מעדיפות נייר טואלט בצב־עים תואמים לצבע הרוסינה או האמבטיה. מחיר 4 גלילים צבעו־ניים הוא 3.75 ל"י. אולם כדאי לך לדעת שנייר לבן מאותה תוצ־רת ובאותה איכות עולה ב־25—30 אחוז פחות. ואם יש מקום להסכן — זהו המקום.

גם מבוגר ייהנה מאד

מאת מאיר בראלי

„פעם ועוד פעם" מאת עודד בורלא הופיע בספריה של „עם עובד" המיועדת לגיל הרך (ספ־רית „שפן הספרי"). לא מן ה־נמנע שילדים רבים בשנות ה־קריאה הראשונות נהנים מספר זה. אבל ברור לי לחלוטין שחלק גדול מפניני החכמה שבו אינם נקלטים במחוזותיהם.

ילד בגיל גבוה יותר, לא יקח ספר זה לידו, כי לפי צורתו הוא נראה כ„ספר תינוקי". ילד שיש לו אח צעיר ירצה אולי לקרוא ב„פעם ועוד פעם" לאחיו הצעיר ויופתע שזה מעניין לו עצמו... גם ילד בגיל גבוה יותר יתקשה לרדת לכל הגוונים, ה־רמזים והסמלים של עודד בורלא.

זהו בהחלט חומר קריאה מהנה למבוגר. אין הסמנה אלינו. ה־מבוגרים הנהנים מאוד מספרי ילדים, כפי שכתב לופטינג ב־שער ה„דוליטל" הראשון: „ליל־דים בגיל ובלב"... סיפורי „פעם ועוד פעם" יכולים היו להידפס כפיליטונים בכל עתון והם עולים בהרבה על הממוצע הנדפס ב־עתונותנו.

גיבורי הסיפורים הם בעלי חיים, מורים של חיות שונות שהולך מחשבתם קרוב לזה של ילד. מאורעותיהם לא רק משעשעים, אלא יש בהם פה ושם רמז, סמל או אליגוריה, וכל זה בלי „להכ־ניס כפית לפה", כשהדברים ני־תנים גם לפירושים שונים ו־מגוונים. הכל עשוי בטוב טעם, לרבות הציורים (גם הם של עודד בורלא).

מתי נוסדה עכו?

ציוד צלילה אלקטרוני יופעל בחוף ימה של עכו. במסגרת הנסירנות שעושים עתה המרכז ללימודים ימיים באוניברסיטת חיפה וגורמים אחרים כדי לגלות את מקומו המדויק של הנמל העתיק וכן שרידי ספינות שטבעו בו. האיש המרכז את החפירות התת־ימיות, ד"ר יהושע ליבדר באוניברסיטת חיפה, משוכנע, כי אם יבוצעו החפירות בקצב הדרוש ובהשקעה הנכונה ייחשפו באחד הימים שרידים של אניות פיניקיות ואולי גם ספינות מצריות. באחרונה משו דייגים מן הים מצבור של כלים עתיקים, שלדעת מומחים הם חלק מאניה עתיקה, מהמאה השמינית לפני הספירה. במקביל לחפירות התת־ימיות מבוצעות עתה בתל־עכו, או כפי שהוא קרוי בפי העם תל נפוליאון, חפירות יבשתיות בראשותו של פרופ' משה דותן. לדעת הארכיאולוגים ישלימו החפירות היבשתיות את החפירות התת־ימיות והן יענו, אולי, באחד הימים, על כמה קושיות היסטוריות־ארכיאולוגיות, שהעסיקו מאז ומתמיד את הארכיאולוגים. אולי אף אפשר יהיה בעתיד לקבוע מתי נוסדה עכו ועל־ידי מי.

מחיר היופי מאמיר

כי שסבור, כי רק מחירי הרהיטים, הדירות ומצרכי המזון עולים ללא הרף, טעות בידו. יש המועגים, כי המוהר (סכום כסף שהחתן הערבי חייב לשלם להורי הכלה) האמיר ואף הרקיע שחקים בשנים האחרונות. בתחום המוהר אין מחיר אחיד — הכל תלוי ביפיה של הכלה וביחוסה. סכום המוהר נע בין עשרים אלף עד שלושים אלף לירות. המהנדס העתונאי מוחמד כנאענה הקדיש בימים אלה מאמר מיוחד לנושא זה בעתון „אל אנבא". במאמר הוא מתריע על הסכנות הכרוכות בהמשך השתוללותו של מחיר המוהר ועל ההשפעה השלילית שתהיה לכך על עתיד החברה הערבית בישראל.

כאן הצפון

מבקשים להתחסל

בגליל העליון יש כפר קטן, שכוח אל ואדם, אכברה שמו. כ־400 נפש מתגוררות בכפר זה. בימים אלה התייצבה לפני עוזר יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים בצפון, אורי לץ, משלחת של תושבי הכפר וביקשה שהיישוב יחוסל וכי תוקם בשביל תושביו שכונה מיוחדת בצפת. חברי המשלחת נימקו את בקשתם — המשונה במקצת — בכך, שכפרם נחשל בהשוואה לכפרים אחרים: אין להם חשמל, אין להם כבישים. אין להם מועצה מקומית...

אחד מהם אמר: „נדמה לנו שאיננו חיים במאה העשרים אלא בימי התורכים". ירום כך הבטיח להעביר את הבקשות לנוגעים בדבר.

סבלנות, ושוב סבלנות...

בכניסה לעכו, ממזרח, שוכנת מעברה הנושאת את שמו של אחד מגדולי המצביאים בהיסטוריה — נפוליאון. מעברה זו הוקמה בסוף שנות החמישים. הדמה היה, כי בתוך שנים אחדות תפורק, ככל המעברות, ודייריה יעברו לדירות־קבע. ואכן, מרבית הדיירים פנו. אך הצריפונים לא נהרסו אלא אוכלסו על־ידי דיירים אחרים ולעתים על־ידי זוגות צעירים. דיירי המעברה פלשו לפני שבועות אחדים לבניין רב־קומות בצפון העיר וביקשו שישכנו אותם בו. הפולשים פונו, כמובן, בידי המשטרה (ללא שימוש בכוח). עתה מבטיחים להם, כי בתוך שנים אחדות תפונה המעברה כליל.

אכן, דרושה סבלנות...

אחיות ערביות ודרוזיות

המיגזר הערבי והדרוזי סובל ממחסור חמור בשירותי רפואה ובמיוחד ממחסור באחיות מקוריות. משרד הבריאות החליט „להתלבש" על הנושא הזה ולערוך קורסים מיוחדים לאחיות ערביות ודרוזיות. בימים אלה נפתח קורס כזה בבית־החולים הממשלתי בנהריה ומשתתפות בו 32 בנות, בהן תשע דרוזיות. מקווים, כי בקרוב יפתחו קורסים דומים — בשער מנשה ליד חדרה, לבנות הכפרי המשולש, ובבית־החולים המרכזי בעפולה, לבנות מנצרת ומכפרי הגליל המזרחי. בדרך זו מקווים להכשיר 350 אחיות ערביות ודרוזיות, ולהתגבר על המחסור בכח־אדם בתחום זה.

עוללות מחברון

מגר המשותף בין שר העבודה יוסף אלמוגי לבין ראש עיריית חברון, שייך מחמד עלי ג'עברי? ג'עברי סיפר, כי שניהם היו בעבר שרים והפכו אחר־כך לראשי עיר.

מארגני היריד החקלאי שנערך באחרונה בחברון זיכו חקלאי מג'נין בפרס מיוחד: הפרס ניתן לו על אבטיח שהציג ביריד, אבטיח שמשקלו היה 32 ק"ג.

יואל דר

יירוט המטוס עורר התרגשות בווינה

מאת א. קן, סופר „דבר" בוינה

לא אויביה של ישראל אלא דווקא ידידיה הטובים ביותר הם המתמרמרים קשות על נסיון הנפל הישראלי ללכוד את הד"ר חבש. אויביה של ישראל — הם דווקא שמחים על „המציאה" שנפלה לידיהם. אין הם חייבים להרחיק לכת, כפי שעשה זאת בטאונם של הקומוניסטים האוסטרים „פולקסשטימה" שרמז כי הביון הישראלי הוא עביים את הרצח באמונה, כדי להסית כביכול את תשומת לבה של דעת הקהל העולמית מן הנפל. לאויבי ישראל די בשוב מזה —. לכל אלה שאינם אוהבים את ישראל מספיק לזכור עכשיו, שהנה „גם היהודים אינם טובים מהטרוריסטים הערביים". פירוש הדבר שגורלה של ישראל נתקל עתה ביתר אדישות מצד הציבור הרחב וניתן להניח, שהאדם הרגיל מוכן עתה להטות אוזן קשבת יותר לטענות הפלשתינאים וכן לכיסופים שבלב שהגיע הזמן כי הסכסוך המזרח־תיכוני יעבור מן העולם. „איכשהו". ה„איכשהו" פירושו בעיקר על חשבון היהודים, וכאשר יפרוץ משבר דלק אמיתי, תגבר ביתר שאת התביעה לשים קץ לסכסוך הישראלי—ערבי.

ידידי ישראל, על אף ההבנה למניעים הבטחוניים־פוליטיים והפסיכולוגיים של צבדיה, מצטערים בכל זאת על תגובותיה. ואת הן מסבים דבשיים והן מטעמים מעשיים. הללו חשו בטוב כל עוד ידעו תמיד להבחין לבטח בין הגירסה הישראלית הנכונה על המתרחש לבין הגירסה הערבית המופרכת מהמציאות ועל פי רוב דמגוגית. ידידים אלה נהגו לסמוך תמיד על עמדת ישראל שלא זו בלבד שהיתה בעיניהם עמדה מוסרית אלא גם נכונה מבחינה פורמלית. טבעו של הברירות הוא לתבוע רמת מוסר גבוהה יותר ולמדוד בקנה מידה שונה את ידידיהם הקרובים ללבם מכפי שהוא־צים מהצד השנוא עליהם, או מהצד שלגביו קיימת אדישות. הלך המחשבה זה נבוע בפסיכולוגיה, אך לא בהגיון.

האפנה לשיחות באוסטריה בימים האחרונים מגלה כי בצרר שאוסטרים לבים כתמו ביקורת על עמדת ממשלתם במשבר הקודם של מועצת הבטחון, שבו נמנע הגינוי בזכות הזיהוי האמריקאי, הרי לא עורר הגינוי האחרון לישראל ביקורת דומה בציבור. גם אם ידידי ישראל מודים שאילו הצליחה הסיכה המבוסס הלבנוני על ראשי המחבלים שבו, היה הדבר מביא יותר תועלת מאשר נזק, בכל זאת הם טרודים עתה בדאגה בשל ההשלכות הפוליטיות והפסיכולוגיות באוסטריה כביתר הארצות.

מה שמקנה לדאגה זו משקל מיוחד זוהי הידיעה שעל אוסטריה להוסיף לנהל מדיניות ניטראלית במישור החוץ והחברה במועצת הבטחון אין היא יכולה להרשות לעצמה לנקוט עמדה העומדת בניגוד לדעת כל הממשלות ולדעת־הקהל העולמית.

יהודי בריטניה מסתגרים בקהילותיהם

מאת ג'פרי ויגודר

כ־420,000 יהודים חיים כיום בבריטניה. בעבר היתה קהילה זו מהחשובות בעולם. כיום אין היא ממלאת תפקיד מרכזי, אך עדיין כוחה עמה.

לאנגליה הגיעו היהודים עוד בימי הביניים, בתקופת ויליאם הכובש במאה ה־11, אך גורשו משם בימי מלכותו של אדוארד הראשון (1239—1307). במשך שלוש מאות שנות שבתם באנגליה עד הגירוש עסקו רובם במסחר ו־עושרם עורר את קנאת השליטים. אוצר המלך הטיל עליהם מסים כבדים ומזמן לזמן הפעלו גם שיטות סחיטה וציצוים כדי לשים יד על נכסיהם.

אנגליה של ימי הביניים היתה

עולם יהודי

המקום בו נרקמה עלילת הדם הראשונה על רקע דתי (עלילת נורוויץ' בשנת 1144). פרעות ביהודים בתקופת מסע הצלב השלישי (1189—90) הביאו עמן גל של התאבדויות בקרב יהודי יורק. יהודים אלה שלחו יד בנפשם כדי שלא ליפול בידי האספסוף. מן הראוי לציין, כי אותה תקופה כבר היו ליהודי אנגליה מרכזי תורה שמשכו אליהם יהודים מארצות אחרות. אברהם אבן עזרא, למשל, ביקר במרכזי התורה באנגליה (ובין השאר קבל על הערפל הכבד בלונדון). הישוב היהודי באנגליה של ימי הביניים לא עלה מעולם על 4000 נפש ועל כן לא היתה השפעתו ניכרת בחברה האנגלית. משנת 1290 ועד לאמצע המאה ה־17 לא חיו יהודים באנגליה. סופרים אנגלים דגולים כללו ביצירותיהם דברי שיטנה נגד היהודים חרף העובדה, כי לא ראו ולא הכירו יהודים כלל. („יהודי ממאלטה" של מארלו ו„הסוחר מוונציה" של שייקספיר). קיימת סברה, כי דמותו של שיילוק נולדה בהשראת המשפט המפורסם בו הואשם (והוצא להורג) הרופא רודריגו לופז, שנחשד בנסיון להרעיל את המלכה אליזבת. לופז נמנה עם קבוצת אנוסים שישבו באנגליה במחצית השניה של המאה ה־16.

היהודים הותרו חזרו לאנגליה בתקופת אוליבר קרומוול, במאה ה־17. התדמית השלילית של היהודים באנגליה „התאהנה" במקצת הודות לזיקתם של האנגלים לסיפורי המקרא. כשפנה מנשה בן ישראל, איש הולנד, אל אוליבר קרומוול וביקשו להתיר ליהודים להשתקע באנגליה, נימק, את בקשתו בין השאר בטענה, כי המשיח אינו יכול לבוא כל עוד אין היהודים פזורים על פני כל קצות תבל. נעילת שערי אנגליה בפני הגירה יהודית — אמר מנשה בן ישראל — כמוה כדחיית מועד בואו של המשיח. קרומוול נענה בסתר לבקשה (חבר יועציו מנע ממנו את האפשרות להסכים בגלוי לשובם של יהודים).

בימי מלכותו של צ'ארלס ה־2 (1660—85) כבר חיו יהודים בלונדון ואף התפללו בגלוי (וזמן מה לאחר מכן גם בדאבלין). ראשוני הבאים לאנגליה בתקופה זו היו בני הקהילות הספרדיות מהולנד ומהמבורג. צאצאיהם נחשבו לאחר מכן במשך דורות לעילית של קהילת יהודי אנגליה.

לקראת סוף המאה ה־17 היה בלונדון גם בית־כנסת אשכנזי. הרוכל היהודי היוצא הסוחר בבגדים משומשים הפכו בהדרגה לדמות מוכרת בעיירות אנגליה ובכפריה. דמות הרוכל והסמרטוטר היהודי תוארה בצורה גלויה בספרות האנגלית והסופרים אף הדגימו את שפתם העילגת של יהודים אלה ואת מבטאם המשובש.

אף על פי שהיהודי הצטייר כדמות מעוררת גיחוך והסרת זכייה אורח, ניתן לומר, כי הציבור הרחב באנגליה היה סובלני כלפי היהודים. ככל אדם אחר שכתצאו זה, לא נקלט גם היהודי בחברה האנגלית, אך החברה לא גילתה כלפיו רגשות איבה חזקים. אנטישמיות קיצונית מעולם לא באה לידי ביטוי באנגליה.

במאה ה־19 כבר היו האשכנזים הגורם השלט בקהילות בריטניה, ומשפחות אשכנזיות כמו רוטשילד וגולדסמיד הפכו לאצולת היהדות הבריטית.

לא עבר זמן רב ויהודי אנגליה אימצו לעצמם את ערכי החברה הבריטית. משפחות רבות החלו מתנכרות ליהדותם. חלקן נטבלו לנצרות מתוך כוונה להדק את קשריהם עם האצולה המקומית. יהדותם של בני המשפחות האלה התנדפה בהמשך הזמן ונעלמה. רק מעטים מצאצאי „השמות היהודיים" מקרב יהודי אנגליה שמרו על יהדותם. (נשיאה החדש של אירלנד, למשל, ארסקין צ'יילדרס, הנו צאצא במשפחת הבנקאי הלונדוני הנודע שמשון גדעון שחי במאה ה־18).

במאה ה־19 הוסרו כל ההגבלות שעדיין היו מוטלות על היהודים ובכך נפתחה בפני היהודים הדרך אל המשרות הציבוריות. סיר דוד סלומונס, למשל, היה ראש העיר לונדון בשנת 1855. ליונל דה רוטשילד נבחר לפרלמנט הבריטי בשנת 1858 ונתנאל דה רוטשילד היה היהודי הראשון שזכה לתואר אצולה אנגלי (1885). הרברט סמואל היה היהודי הראשון שנתמנה כחבר בממשלה הבריטית (1909) ורופוס אייזקס (הרוזן מרידינג) הגיע אל הצמרת כשופט עליון בשנת 1913.

במאה ה־19 זינקה יהדות בריטניה גם אל תחום הדיפלומטיה בעולם: בנימין דיזראלי היהודי המומר מילא תפקיד מכריע במערכות המדיניות האנגלית של התקופה ובמקביל נהנה מיוקרה והשפעה רבה גם סיר משה מונטיפיורי שנודע על פני מדינות אירופה והמזרח התיכון והשתדל אצל שליטים ומלכים למען יהודים נדכאים ונרדפים, עד יום מותו (בגיל 101).

אורח החיים של יהודי אנגליה עוצב על פי דפוסים אנגליים. דבר שסייע למנהיגי הקהילות הנאת לארגן חיי קהילה למופת. ועד שליחי הקהילות של בריטניה (נציגי המוסדות היהודיים) שאלו את שיטות הניהול וההנהגה מהפרלמנט הבריטי, ומוסדות הדת היהודית חיקו את נוהלי הכנסיה האנגליקנית (כהונת הרב הראשי מקבילה מבחינת סמכויותיה לזו של הארכיבישוף מקנטרברי. „כלי הקודש" מתקראים „רוורנד" ולובשים צווארונים גבוהים כמו הכמרים האנגליקניים).

ל„מעשי חיקוי" אלה היתה תוצאה מעשית מבורכת: ליכוד וריכוז שעורר קנאה בקהילות יהודיות באירופה ובמקומות אחרים.

כמו בקהילות אחרות בעולם המערבי, חלו תמורות מהפכניות גם בקהילות יהודי אנגליה עקב ההגירה ההמונית ממזרח־אירופה, בין השנים 1880 ו־1910.

המהגרים היהודים השתקעו באיסט אנד של לונדון ובערי השדה הגדולות (מנצ'סטר, לידס, גלאזגו, ליברפול). יהודים אלה הביאו עמם לאנגליה את הגטו המזרח־אירופי ובנו לעצמם את „ירושלים" שלהם על רקע הנופים הירוקים של האיים הבריטיים.

קהילות המהגרים עקקו חיים — פלגים־פלגים המצטופפים היהודים במקומות מגוריהם: חרדים קיצוניים, ציונים, אנשי „בונד", שוחרי הלשון והספרות העברית ומטפחי העתונות והספרות האידית. (שלום עליכם וברנר, למשל, היו אף הם בלונדון במשך זמן־מה ואחד־העם היה, כידוע, הנציג הראשי של חברת „תה ויסוצקי" באנגליה.)

לכאורה, שררה מתיחות־מה בין קהילות הוותיקים והמהגרים. אך הוותיקים לא החריפו מעולם עד כדי איבה. דבר שאירע בגרמניה מקום שם התנכרו היהודים ל„אוסט יודן" (יהודי המזרח), שלא כמו בבריטניה. יצאה האצולה היהודית באנגליה לעזרת המהגרים: לורד רוטשילד, למשל, היה ידוע כפטרונם של המהגרים היהודים. האצולה היהודית באנגליה הקימה מוסדות סוציאליים למען המהגרים וביניהם את ה„בורד אוף גארדיאנס" („ועד האפוטרופסים"). גם אפוטרופסי שמטרתו היה להבדיל בצרכים ולסייע למהגרים להיקלט באנגליה.

יהדות בריטניה במאה העשרים היא תולדה של מזיגה בין גורמים מזרח־אירופיים ובין שרידי האוכלוסיה היהודית הישנה שרגליהם נדחקו במעמד הבינוני בהמבדת שבאו להם בזמנם בירושה. (מדובר בעיקר בהנהגת כמו נשיאות ועד שליחי הקהילות או נשיאות „איגוד בתי הכנסת").

בתוך ארבעה דורות התבססו צאצאי המהגרים ממזרח־אירופה, התעשרו ואימצו את התרבות האנגלית. המחיצה האחרונה בין היהודים האנגלים ובין בני המהגרים נפלה הודות לרוח השוויון והאחוה שהחלה נושבת באנגליה אחרי מלחמת־העולם השניה.

ניתן לומר, כי הבריטים (במיוחד מעמד המשכילים הבריטי) נשארו שמרנים כפי שהיו, אך חוגי האינטלקטואלים והאינטליגנציה החפשיים (שמם נבים יהודים רבים) נפתחו לרווחה בפני היהודים. אחרי ישראל אין ארץ שהשתווה לאנגליה מבחינת מספר היהודים בפרלמנט. גם בתפקידים אחרים בולטת נוכחותם של יהודים.

עם זאת אין המצב הזה הוא הכר גם היבטים מדאיגים כגון סכנת ההתבוללות. לבסוף, זאת הדרך העזובה, כי ההליך ההתבוללות באנגליה בולט פחות לעומת מה שמתרחש במדינות אחרות בעולם המערבי.

ברם קיימים עדיין חוגים בציבור הבריטי הלא־יהודי המתנגדים ומקשים על היהודים את הגישה התורנית. על כן מעדיפים יהודי אנגליה להישאר בתחומי קהילותיהם. נוח להם יותר להיות בבדידותם ולהתרועע ביניהם לבין עצמם.

תופעה זו היא אשר סייעה ליהודים לשמור על חיי קהילה תקינים, על רמה גבוהה, יחסית, של חינוך יהודי, ועל הזהות היהודית.

גם אם כאן כלתקה־העולם השניה איבדה יהדות בריטניה הבה מתוקה, עדיין בולטת בה המסירות הנאמנה לכל דבר הקשור ביהדות ובישראל.

100
שנות התיישבות
תערוכה ואירועים
התערוכה
שתבקרו בה יותר מפעם אחת
תל־אביב, יריד המזרח - הפתיחה 12.9.73

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי, הגליל המזרחי

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל המזרחי שבטבריה, הופקד שינוי תכנית מפורטת הנקראת „תכנית מפורטת מס' 1765 — שינוי לתכנית מפורטת מס' 1137, ישוב בדואים בטובא", ביחד עם התשריט המצורף אליה. ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גוש 13960 חלקה 3.

כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע ע"י שינוי התכנית, וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו, תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

י. קניג
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון.

כ"ח באדר ב' תשל"ג (1 באפריל 1973).

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 3547/73

בענין: — עזבון המנוחה לקס גיזלה ז"ל, אשר נפטרה ביום 25.7.73 (כ"ה תמוז תשל"ג), בת"א, ומספר ת.ז. 0430624,

המבקשת: רייס פרדריקה, מרח' שלמה המלך 16, תל־אביב.

הזמנה

להוי ידוע לך כי הוגשה לבית המשפט בקשה לקיום צוואתה של המנוחה הנ"ל, הנני מזמין כל אדם המהנך שיש לו טובת הנאה מהעזבון של המנוחה, הרוצה להתנגד להכרזה המבוקשת, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כשוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

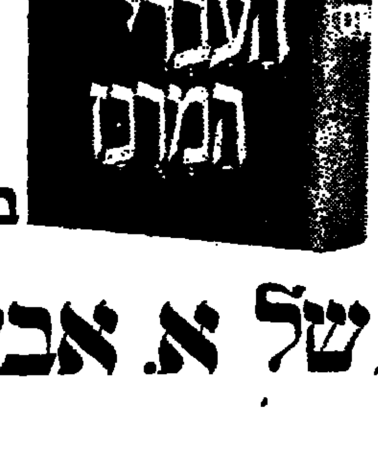

בכרך אחד

של א. אבן־שושן.

מחיר הכרך 61.00 ל"י

אוצר שלם ומעודכן של הלשון העברית לכל תקופותיה. למן לשון המקרא הקדומה ועד ללשון המדוברת של ימינו. ניבים עבריים, מונחים בינלאומיים, ראשי תיבות וקיצורים.

להשיג בסניפי „דבר" ובחנויות הספרים.

לכבוד
ספרית „דבר"
ת.ד. 199, ת"א

אבקש לשלוח לביתי את „המלון העברי המרוכז"
רצ"ב צ'ק/המחאת דואר ע"ס 61.00 ל"י

שם ______
כתובת ______
חתימה ______

ספרית דבר

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
קרן החינוך לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה ק/157
לבנית מעון יום
ע"ש וולדנברג ברמלה

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית מעון יום ע"ש וולדנברג ברמלה.
2. הבנין המתוכנן הוא על שטח בניה כולל של כ־400 מ"ר.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום ב' 3.9.73 בבנין הסוכנות, רחוב קפלן 17, תל־אביב, בחדר מס' 206 בשעות העבודה, תמורת תשלום של —.200 ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ב' 10.9.1973. הפגישה ליד משרד מהנדס העיר רמלה בשעה 10.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד', 3.10.1973 שעה 12.00.
6. תנאי התשלום במזומנים כפי שיקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רשום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט, והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת בהתחשב עם היקפה הכספי ומהותה. על הקבלן להגיש בזמן קבלת החומר למכרז האישור של הועדה לרישום קבלנים.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

בפרוס 40 שנה ליסוד
נמל חיפה
שלוחה
ברכת עדוד
לעוסקים במלאכה
כה־לחי!
ינור שרותים בע"מ
אשדוד

שיפורים נוספים
לציבור הנוסעים בקו 25
החל ביום שלישי 4.9.73 יופעל קו 25 א' (6) במסלול
בין רמת־אביב ורחוב העבודה וחזרה.
התדירות מידי 8 דקות.
הנהלת קואופרטיב „דן"

אל: השרים — ד"ר יוסף בורג
ד"ר זרח וורהפטיג
מר מיכאל חזני

אנו פונים אליכם בשעה ה־12.00. במאבק על קיום החנוך הממלכתי הדתי בירושלים, לשים קץ להתנכרות של ראש עיריית ירושלים — מר טדי קולק, וסגנו מר י. גדיש — המקבלים הוראתם בראשי מינהל החנוך של ממשלת ישראל, העושים הכל כדי להבל ולהשפיל את החנוך הממלכתי הדתי בירושלים.

על נפש ילדינו ידעה היהדות הדתית לאומית לעזוב ממשלה בוכנו, ולא לשאת באחריות לקיפוחים בולטים ומכוונים של פוליטיקאים חילוניים, קטני אמנה.

הורים מכובדים! רבבות ההורים הדתיים בארץ־ישראל, הממשיכים לשלוח את ילדיהם לבתי־הספר הממלכתיים־דתיים, למרות הקפוח בכל המובנים ע"י משרד החנוך והתרבות, מבקשים מכם, אנא — אל תאכזבו הורים לבדנו במערכה, האבקו למעננו בממשלת ישראל, למען הזכות המינימלית, למתן חנוך דתי לילד יהודי במדינת ישראל — זכרו כי בנפש העם הדבר.

בתורה ובברכה,
פרופ' ישעיהו ירביצקי
יו"ר ארגון ההורים הארצי של
בתי־הספר הדתיים בישראל

לנמל חיפה
בחג ה־40 ליסודו
ברכת כה־לחי!
מרדכי אמסלם
הנמל 53 חיפה

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי נתניה

הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז, החליטה באישור שר הפנים, לאשר שינוי תכנית מפורטת הנקראת: „שינוי תכנית מפורטת מס' נת/195/1". שהודעה על הפקדתה ביחד עם התשריט —המצורף אליה פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 1889, תשל"ג, עמ' 363.

השינוי האמור בצורה שבו הועדה המחוזית אישרה אותו ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה נתניה וכל מעונין, רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

א. חזין
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז המרכז

כ"ג אב תשל"ג 21.8.73

הקרמלין שוקל מכת־פתע על סין

שעת הכושר – בשנה הקרובה, לפני שיוצבו בסין 3500 טילים חדשים

מאת ג'וזף פרום

החרדה מפני מלחמה גרעינית בין ארה"ב לבריה"מ שוב אינה מדירה שינתם של מדינאי אירופה המערבית. את מקום החרדה הזו תפסה הדאגה העמוקה מהידרדרות היחסים בין בריה"מ לסין, כשהידרדרות זו נראית עתה מקרבת את נקודת ההתפוצצות.

וזהו המצב כפי שמתארים אותו מנהיגי אירופה:

הקרמל יושב על מדוכה „הבעיה הסינית" כשלפניו הברירה הרת הגורל: האם להנחית את מהלומת־המנע המקדימה: מעין „ניתוח כירורגי מונע", אשר יהרוס את עוצמתה הגרעינית של סין ואולי גם יביא להפלת הממשלה האנטי־סובייטית בפקין? או שמא עליה לאמץ מדיניות של „שב ואל תעשה", אשר תגזור על רוסיה לחיות לעולם ועד עם הסכנה הסמויה ב־800 מיליון הסינים שמעבר לגבולה, כשכוחם ואיבתם הולך וגדל בתאוצה במהירות?

לדברי המומחים, עתידים 12 עד 18 החודשים הבאים להיות המכריעים — לכאן או לכאן, כלומר, שסכנת העימות צפויה תוך שנה עד שנה ומחצה.

אם בריה"מ תחליט להנחית את המהלומה כבר עתה או בחודשים הקרובים, יש לה הסיכויים הטובים להחריב את בסיסי העוצמה הגרעינית הסינית תוך הסתכנות מינימאלית במהלומת־נגד גרעינית כנגד סין על ערי בריה"מ. אולם תחזית זו תהיה שונה לחלוטין לאחר שהסינים יציבו את 3,500 הטילים ארוכי הטווח החדשים, הנמצאים עדיין בשלב הייצור. רובם המסוגל לפגוע במוסקווה וביתר הריכוזים העירוניים הגדולים שבברית המועצות האירופית. „לכשתגיע סין לאותו השלב, תהיה מתקפה גרעינית סובייטית על סין כרוכה בסיכון ביותר וכרוכה בקרבנות שספק אם תוכל רוסיה להרשותן לעצמה. אחד המומחים של „המכון הבריטי ללימודים איסטראטגיים" בלונדון, קובע בפסקנות: „או עכשיו או לעולם לא" — לגבי סיכוייה של בריה"מ להשיג את יעדה בסין.

המימשל האמריקאי, המרוויח מהיריבות הסובייטית־סינית שאיפשרה את ההתקרבות בין פקין לוואשינגטון, אף הוא מודאג משינוי האווירה במוסקבה כלפי סין. ד"ר קיסינג'ר הזהיר את מנהיגי אירופה שאל להם להתייחס בקלות ראש לסכנה של צעד סובייטי נמרץ נגד סין. למעשה, הוא חזר באוזניהם על האזהרה ששמע מפי ברז'נייב עצמו, שאמר: „אין מנהיגי בריה"מ יכולים להישאר אדישים כלפי הבעיה הסינית."

אבל מהי בעצם „הבעיה הסינית" ומדוע סבורים מנהיגי בריה"מ שעליהם „לעשות משהו" בעניין זה?

הדיפלומאטים במוסקבה אומרים שהסובייטים ממש אחוזי „דיבוק" מפני מה שנראה בעיניהם כ„הסכנה הצהובה". ה„דיבוק" הסובייטי משתקף בהערתו של אחד מחברי האקדמיה הסובייטית למדעים: „תארו לעצמכם איך הייתם אתם, האמריקאים, מרגישים את עצמכם, אילו ישב מעבר לגבולכם עם מקסיקו 800 מיליון מקסיקאים התובעים זכות בעלות על חלק גדול של דרום־מערב של ארה"ב ואף מפתחים עוצמה גרעינית העלולה להחריב את ניו־יורק".

במשך שלוש השנים האחרונות ניסו שני הענקים הקומוניסטיים לשאת ולתת בדבר הפתרון לסכסוכם על שטחים גדולים מאיזור הספר הסובייטי, אותם תובעת סין לעצמה, אך ללא הצלחה. לדעת מנהיגי סין, חייבת ברית־המועצות תחילה — כצעד מוקדם לפני כל הסכם — להכיר בעובדה ההיסטורית שאין עוד תוקף ל„חוזים הבלתי שווים" שנחתמו בין סין לרוסיה במאה ה־19, ואילו הבעלות הסובייטית על שטחים רחבי ידיים אלה מבוססת על אותם „חוזים בלתי שווים".

קיימים גם גורמים נוספים המסבירים מדוע רואים מנהיגי הקרמל את סין כבעיה המחייבת תשומת לב דחופה; ואלה הם:

1) הקמת המערך הצבאי הסובייטי לאורך הגבול הסיני החלישה את מעמדה האיסטרטגי של בריה"מ בחזית אירופה ועירערה את מידת שליטתה על האימפריה הקומוניסטית במזרח אירופה;

2) מנהיגי בריה"מ חוששים מן ההסתה הסינית בקרב המיעוטים הלאומיים שבאסיה מזרחה מהרי אוראל, העלולה לעורר את השאיפות הלאומיות של המיעוטים שבתוך ברית המועצות גופה.

3) סין רבת האוכלוסין, היוצרת „ציר" עם יפאן המפותחת מבחינה תעשייתית או עם ארה"ב — וזהו חזון שחור בעיני המנהיגים הסובייטים. אחת השאיפות הגדולות של הדיפלומאטיה הסובייטית היא להביא את ארה"ב ואת יפאן מלהתקרב יותר על המידה אל פקין.

4) האתגר הסיני על המנהיגות הסובייטית בעולם הקומוניסטי הרס סופית את אשר הקרמל ראה כ„תנועה קומוניסטית עולמית מונוליטית" בפיקוחה של מוסקווה.

„הניצים" שבהנהגה הסובייטית סבורים שמיבצע צבאי מהיר עשוי לפתור בבת אחת את כל אותן הבעיות במכה אחת שתחריב את הפוטנציאל הגרעיני הסיני ולהעלות לשלטון בפקין ממשלה פרו־סובייטית. ה„יונים" הסובייטים אינם בטוחים בכך.

גם אם המלחמה בין סין לבריה"מ אינה עומדת על הפרק בעתיד הקרוב, מכל מקום ניכרים הסימנים משני צידי הגבול הארוך המשתרע על 4000 ק"מ ששני הצדדים מתכוננים לה. בפחות מארבע שנים הגבירו הסובייטים את כוחם באיזור הספר מ־4 דיוויזיות ל־45 ואולי ל־48 דיוויזיות, כלומר, שהציבו כאן למעלה מרבע מכל כוחם הצבאי. כן הוצבו כאן למעלה מ־1000 מטוסי קרב, כלומר, כרבע מכוחה האווירי של בריה"מ. בנוסף עליהם הציבו כאן הסובייטים חלק ניכר מנשק הטילים הגרעיניים המסוגלים לפגוע בכל מטרה בתוך סין.

פעילות דומה ניכרת גם בצד הסיני של הגבול. בפקין הבירה נבנתה רשת סמיכה של מקלטים תת־קרקעיים ומנהרות עמוק מתחת לפני הקרקע, ואת אלה מציגים הסינים למבקרים הזרים כעדות לנחישות החלטתם לעמוד בפני כל „איום סובייטי". סין גם מחישה את קצב ההתפתחות של הנשק הגרעיני ככל יכולתה, ולדעת המומחים של המכון הבינלאומי ללימודים איסטראטגיים, הם כבר הציבו בגבולם כמה טילים ארוכי טווח וכן הקימו מספר טילים להגנה על אתרי הטילים בפני „המהלומה הראשונה" מהצד הסובייטי. כן עוסקים הסינים בקדחתנות בבניית המפציצים לפי הדגם של ה„טופולב" האטומי, ו־150 מפציצים כאלה כבר נמצאים בכוננות מיבצעית, בנוסף על 300 המטוסים האחרים המסוגלים להטיל פצצות גרעיניות טאקטיות במזרח הרחוק הסובייטי. ההתפתחות הרב־משמעית ביותר היא פיתוח הטיל הסיני שטווחו 6000 ק"מ, כלומר, טיל המסוגל לפגוע במוסקווה. ב־1974 יהיו בידי הסינים 10 טילים כאלה בכושר מיבצעי. כן שוקדים הסינים על פיתוח הגירסה שלהם של ה„איי.סי.בי.אם.", הוא הטיל הגרעיני בעל כמה ראשי חץ מתפצלים בכיוונים שונים ולמטרות שונות ורחוקות זו מזו. כל התבונה הזו נועדה לשכנע את הסובייטים, שכל נסיון מצידם להנחית על סין מהלומת פתע כרוכה באבדות קשות לסובייטים, לרבות במהלומות נגד גרעיניות.

בעת ובעונה אחת מפתחת סין מיתקפה דיפלומאטית כדי להפעיל לחץ נוסף על הסובייטים. לשם כך הידקה סין את הקשרים עם יפאן וארה"ב, ופקין בחרה להשתיק את הקולות בזמת המהפכה הקומוניסטית העולמית למען שיפור היחסים עם הממשלות הלא־קומוניסטיות בעולם. במערב־אירופה צולים הדיפלומאטים הסינים אף על עמיתיהם המערב־גרמנים והבריטים, בהתלהבותם מהרעיון לאיחוד אירופה, לרבות ברית נאט"ו חזקה. כן מזהירים הסינים את הדיפלומאטים המערב־אירופיים מפני הסכנה שבהסכמים עם בריה"מ על צמצום הנשק ומאשליות שבוועידות לבטחון, למיניהן.

בקיצור, סין רוצה כי מערב־אירופה תישאר חזקה, וכך למנוע מברה"מ כי זו תעביר כוחות צבא נוספים אל גבולה המזרחי.

גם לארה"ב ענין חשוב ביותר במניעת הסכסוך המזויין בין בריה"מ לסין, וזאת מכמה טעמים:

התקפה סובייטית על סין, גרעינית או קונבנציונאלית, עלולה להביא להשלכות בין־לאומיות מסוכנות;

מיתקפה סובייטית, אשר תצליח לנטרל את סין הקומוניסטית, תטה את כף המאזניים של איזון הכוחות הגלובאלי לצד הסובייטים ולרעת ארה"ב.

וואשינגטון מהלכת איפוא על חבל דק בין שני הענקים הקומוניסטיים. אין להניח לסובייטים להשלות את עצמם שוואשינגטון תעבור לסדר־היום במקרה של התקפה סובייטית על סין. מאידך גיסא, אסור לארה"ב להתגרות ללא צורך במוסקווה על־ידי שיתוף פעולה הדוק מדי עם סין.

בכך מוסברת גישתו המאוזנת של הנשיא ניקסון אל שתי המעצמות הקומוניסטיות. כפי שרואים זאת מעצבי מדיניות־החוץ האמריקאית, קיימת בלאו הכי סכנה של התפוצצות בין שני הענקים הקומוניסטיים ואין איפוא צורך שארה"ב תעשה מעשה פזיז, ותחיש את בוא ההתפוצצות.

(„ה.אס.גיוו אנד הרלד ריפורטר")

חיילי „הצבא האדום" מול...

...הצבא של סין העממית

א. יפה מביא נדוניה לשחמטאים

מאת אליהו שחף

ראיון עם יושב־ראש איגוד השחמט

את אביעד (עדי) יפה מכירים רבים בארץ כחבר הכנסת וחבר ועדת הכלכלה שלה, כממונה על התרומות המיועדות, כחבר לשכת המסחר, כאיש משרד החוץ, וכמובן — כמי שהיה יועצו המדיני של לוי אשכול ז"ל. אולם אין ספק שרבים מהשחמטאים תהו ותמהו כשקראו ב־9 באוגוסט על בחירתו כמועמד ליו"ר האיגוד הישראלי לשחמט על־ידי מזכירות מרכז „הפועל", ולאחר־מכן על בחירתו כחבר הנהלת האיגוד (רשמית אין הוא מכהן עדיין בתפקיד היו"ר, כיוון שבחירת בעלי התפקידים במוסדות האיגוד נעשית על־ידי ההנהלה בישיבה הראשונה שלאחר האסיפה הכללית הדו־שנתית). האמת היא שגם כותב שורות אלה שאל את עצמו, מהו העבר השחמטאי של היו"ר החדש. ואכן, זו היתה השאלה הראשונה ששאלתי אותו כשהתרווח מולי בנינוחות על הכורסא בלובי מסעדת־האייר של מלון „דן" כשהוא חולץ־נעליו ומחייך את חיוכו הכמעט־תמידי (המירשם הבדוק למצב־רוח טוב, לפי דבריו) ונראה צעיר בהרבה מ־49 שנותיו. עד מהרה התברר לי כי השחמט הישראלי איבד אחד מבעלי הכשרונות המבטיחים ביותר של הדור הצעיר בשנות השלושים. שכן אביעד יפה היה חובב שחמט מובהק עוד בגיל 7. אחרי שנים לא רבות נמנה עם צמרת השכבה הצעירה של שחמטאי ירושלים, יחד עם דוד כרמון ואריאל כהן זכרונם לברכה, נתן ביסטריצקי (אגמון) ואחרים. היתה זו קבוצת תלמידי הגימנסיה העברית, שאורגנה והודרכה על־ידי משה צ'רניאק. בגיל 13 כבר היה עורך פינת שחמט בקול ישראל המנדאטורי (על פי הזמנתו של מרדכי זלוטניק־אבידע) — העורך הצעיר ביותר שידעה ההיסטוריה של השחמט בארץ ואולי אף בעולם כולו. בגיל 16 נמשך לכדורסל והיה לספורטאי מצטיין. אולם לאחר הפסקה ממושכת למדי חזר לפעילותו השחמטאית; הוא אירגן תחרויות שחמט לנוער בבתי־ספר בירושלים בתקופת היותו מורה, שיחק על הלוח הראשון של נבחרת הקורפוס הדיפלומאטי באוטאווה, היה בין ראשי הוועד הציבורי למען אולימפיאדת השחמט בתל־אביב ב־1964, כיהן כחבר ועדת ההסברה וקשרי חוץ של איגוד השחמט. ועד היום השחמט (בעיקר פתרון בעיות — מעל גבי הדיאגרמה בעתון) הוא הבידור החביב עליו.

תחביב הוא אמנם דבר אחד, אולם כהונת יו"ר עשויה לחלוטין מבחינת הזמן שיש להקדיש לה. שאלתי איפוא את איש־שיחי כיצד ימצא לו בתוך כל עיסוקיו האחרים — את הזמן הדרוש למילוי תפקיד היו"ר.

„האמת היא", אומר אביעד יפה. „כי אדם פעיל מוצא זמן לכל דבר והדל־המעש אינו מוצא זמן לשום דבר".

לא הנחתי לו וביקשתי לדעת עד כמה מעסיקים אותו עיסוקיו הלא־שחמטאיים. „בתפקידי כממונה על התרומות המיועדות אני משקיע יום וחצי של עבודה בכל יום עבודה רגיל, אומר יפה (ומי שמכיר את כושר עבודתו ואת ההספק שלו לא יתמה על כך); לתפקידי כחבר ועדת הכלכלה של הכנסת אני חייב להקדיש יום עבודה מלא". כאן עושה עדי, כפי שהוא מכונה בפי כל, סטיה קלה מנושא שיחתנו: „אורי אבנרי מתריע השכם והערב על ההשתתפות המועטה של חברי הכנסת בישיבות המליאה. אולם אני סבור כי נבחר העם, היושב חמש־עשרה שעות ומקשיב לדברי עמיתיו ותו לא, אינו עושה דבר. לעומת זאת כשאני בא לישיבת ועדת הכלכלה ומשתתף בדיון על בעיית הפער העדתי — נושא שאני מכיר יפה־יפה מתוך עבודתי היום־יומית — הרי יש לי הרגשה שתרמתי תרומה של ממש לפתרון הבעיה. אני איש מעשה ולא איש דיבורים. פעילותי בלשכת המסחר מצומצמת למדי כיום ואינה גוזלת ממני יותר מחצי יום בשבוע".

אם עורכים את מאזן הזמן לפי נתונים אלה, אי־אפשר שלא לשאול מהיכן ימצא לו הזמן הדרוש לתפקיד החדש כיו"ר איגוד השחמט. תשובה חלקית לשאלה זו (וכל שחמטאי יודע עד כמה חשובה שאלת הזמן בניהול המערכה על הלוח המשובץ) טמונה בשילוב השחמט בעיסוקיו האחרים. אביעד יפה מרבה בנסיעות, מרביתן בארץ ומקצתן בעולם הגדול, וכשם שהוא למד להכיר את בעיותיו והצרכים הכלכליים של מקום כלשהו, כדי לערוך לאחר־מכן את ה„שידוך" בין התרומות והיעודים, יכול הוא בעת ובעונה אחת לעמוד על הצרכים השחמטאיים של אותו מקום בין אם המדובר בפיתוח הפעולה בקרב הנוער, בין אם המדובר בקליטת שחמטאים מקרב העולים החדשים ובין אם מדובר בתמיכה כספית בפעולות שחמטאיות. אלה הם, למעשה, שלושת התחומים העיקריים שבהם מתכוון היו"ר החדש לפעול. לא זו בלבד שהם משתלבים יפה בעבודתו, אלא שיכול הוא להיעזר בעיסוקיו־בשכר לגבי תפקידו כיו"ר האיגוד שבו יכהן בהתנדבות כיתר הנבחרים בהנהלת האיגוד ובמוסדותיו.

אביעד יפה אינו בא לאיגוד בידיים ריקות. הוא נותן לו „נדוניה" בדמות „קרן נאמני השחמט" — גוף ציבורי המיועד לסייע בביסוס מצבו הכספי של האיגוד. הרעיון להקים גוף זה נולד עוד בזמן אולימפיאדת תל־אביב כלומר לפני תשע שנים, אולם משום מה לא עלה בידי פעילי האיגוד להוציא את הרעיון מהכוח אל הפועל. עתה הסיכויים הם שהרעיון יקרום עור וגידים וימלא תפקיד נכבד בקידום הפעילות השחמטאית בישראל. קרן דומה קיימת בארה"ב (דה אמריקן צ'ס פאונדיישן) והיא עושה רבות לפיתוח הפעולה השחמטאית שם. הכוונה היא לא להסתפק בוועד ציבורי מצומצם (אם כי גם זה, שיורכב מבעלי דעה ובעלי מאה יהיה הכוח המניע של המפעל כולו), אלא לשתף בקרן ציבור רחב של אוהדי משחק המלכים. אחד התחומים שבו תוכל הקרן למלא תפקיד נכבד הוא — הבטחת תעסוקה מקצועית למספר שחמטאים בעלי דרגות בכירות (לפני ימים מספר זכה השחמט הישראלי בבעל הדרגה הגבוהה ביותר — רב־אמן בין־לאומי ולאדימיר ליברזון, שעלה לארץ ממוסקווה, שם נמנה עם צמרת השחקנים של הבירה ורשם לזכותו שורת הישגים מרשימים בתחרויות לאומיות ובין־לאומיות). אביעד יפה מודע לכך שבישראל אין מקום ליותר משניים־שלושה שחמטאים מקצועיים. הוא יודע יפה כי אין אנו מסוגלים להעניק לאמני השחמט אותם תנאים שבהם הם מורגלים בארצות מזרח־אירופה. אולם עם זאת הוא מקווה שבעתיד יהיה בכוחו של השחמט הישראלי להעניק תנאים סבירים לאמניו ולפתח את אוצרות־הטבע שלו — הנוער. הפוטנציאל הגדול הטמון בשחמטאים הצעירים שלנו ידוע זה כבר, אולם מה שנעשה עד היום בניצולו של פוטנציאל זה הוא רק מעט מזעיר מן הדרוש לנו אם ברצוננו להימנות ביום מן הימים עם מעצמות השחמט בעולם. הישג שהוא בחזקת בתחום ידנו.

אנו גולשים לרגע לפסים צדדיים עם עדי ונזכר במעשה פיקנטי שאירע בעת כהונתו באוטאווה. שם הכשיר בשנת 1953 את הקרקע לפתיחת הנציגות הדיפלומאטית של ישראל. בבירה הקנדית הוקמה ליגת שחמט בה השתתפו בין היתר נבחרת הקורפוס הדיפלומאטי ונבחרת משרד הבטחון הקנדי. נציג ישראל זכה לעמוד בראש נבחרת הדיפלומאטים, כלומר שיחק בלוח הראשון, בלוח השני שיחק איש השגרירות הסובייטית בשם פופוב. בין הישראלי והרוסי נקשרו קשרי ידידות, והזוג הישראלי, אביעד ורעייתו דינה, אף הוזמן יום אחד לארוחה בביתו של פופוב, שנערכה על טהרת המטבח היהודי, כולל „געפילטע פיש". זמן מה לאחר שובו לארץ קיבל אביעד יפה מכתב מהשגריר מיכאל קומאי, בו סיפר לו השגריר כי פופוב הוכרז כ„פרסונה נון גרטה" ונאלץ לעזוב את קנדה. וכל־כך למה? התברר כי השחמטאי הדיפלומאט הרוסי התיידד בתוך משחקי הליגה, עם איש משרד־הבטחון הקנדי והצליח להוציא ממנו סודות צבאיים על קו ההתראה האווירי. וזוהי, אומר עדי, הוכחה ניצחת לכך שלא כל הסודות הצבאיים דולפים בהכרח דרך חורי המיטות. לא נותר לנו אלא לאחל הצלחה לאביעד יפה בתפקידו החדש ולהצטרף לתקוותו כי השחמט הישראלי עומד בפתח תקופה חדשה של תנופה רבתי.

יאיר שפירא, שזכה בתואר „אלוף במשנה" בחידון הארצי לנוער

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 3179/73

בעניין עזבון המנוח יצחק בר־צבי (גנפולסקי) בר־צבי שנפטר ביום 26.4.1973 (כ"ה ניסן תשל"ג).

והמבקשת: מיכל בוים, מרח' סולד 1 רעננה.

להוי ידוע כי המבקשת הגישה לבית־משפט זה בקשה למתן צו ירושה על ירושת המנוח, הרי מזמין כל אדם להתיצב בבית המשפט תוך 15 יום מיום פרסום הודעה זו וליתן טעם — אם יש לו טעם כל שהוא — מדוע לא יינתן צו כמבוקש על ירושת המנוח שאם לא כן יתן בית המשפט צו כמבוקש בעניין.

דוד ולך, שופט

רשם בית המשפט המחוזי

אריה אליאב

תומכים

רשימה תשיעית

בין האלפים אשר הזדהו בתמיכתם ב„עיקרי הצעת המצע לתנועת העבודה" של ח. כ. אריה אליאב נמצאים גם אנו. אנשי בית־שאן, הקוראים לחברי מפלגת העבודה, המערך ולאוהדים להביע תמיכתם בעיקרי המצע.

אביטן תמר מבוגרות הנוער העובד
אביטן אהוד מבוגרי הנוער העובד
אברהמי אליאס
אברומי מלכה מבוגרות הנה"ש
אדרי זק
אהודים יחיא
אהרוני אברהם
אהרוני דרויש
אהרוני יצחק
אהרוני סולימאן
אהרונוביץ סימון
אהרוני פנחס
אהרון גבריאל
אהרון יצחק מבוגרי הנוער העובד
אהרון מאיר
אהרון תמר ארגון אמהות עובדות
אהרנה אלי
אהרנה הדסה ארגון אמהות עובדות
אדם יהודה
אזולאי מאיר
אזולאי מלכה מבוגרי הנוער העובד
אזולאי רפי מבוגרי הנוער העובד
אטיאס אלברט
אלדד משה
אלמלה חנניה מבוגרי הנוער העובד
אלהרר דוד מבוגרי הנוער העובד
אלהרר יצחק
אלהרר עליה מבוגרות הנוער העובד
אליאס יהודה
אליאס משה
אליהו זהה אברהם
אלפסה מרים ארגון אמהות עובדות
אמזלג מקס
אנג'יאן יחזקאל
אסולין שמעון מבוגרי הנוער העובד
אסור אגם מבוגרות הנוער העובד
אסור שמעון מבוגרי הנוער העובד
אשרת שלמה
באבי יחזקאל
באמני גבריאל מבוגרי הנוער העובד
בוזגלו דבוש
ביאבוגרד בכבאר
ביטון תמר ארגון אמהות עובדות
ביטון מומי מבוגרי הנוער העובד
בן ברוך אברהם מבוגרי הנוער העובד
בן ברוך קלריס מבוגרות הנה"ש
בן ברוך רחל מבוגרות הנוער העובד
בן דהן רחל ארגון אמהות עובדות
בן חיים חיים מבוגרי הנוער העובד
בן חיים מיכל מבוגרות הנוער העובד
בן חיים חנניה מבוגרי הנוער העובד
בן חיים סוזאן מבוגרות הנוער העובד
בן חיים פירחה מבוגרות הנוער העובד
בן חיים שמעון מבוגרי הנוער העובד
בן מאיר אברהם
בן מאיר בתיה
בן שימרית אריה מבוגרי הנה"ש
בן שמרון חבקוק מבוגרי הנוער העובד
ברק יואב
גואז רחמים מבוגרי הנוער העובד
דהאן אברהם מבוגרי הנוער העובד
דוידי זכריה
דוידי יצחק
דיין אברהם
דיין אלברט מבוגרי הנוער העובד
הרמבה אברהם
ויצמן משה מבוגרי הנוער העובד
חקשור יצחק מבוגרי הנוער העובד
טהרני רפאל
טובול שמעון מבוגרי הנוער העובד
טביל יהושע מבוגרי הנוער העובד
יעקבלס גדעון
יוספי מוסה
יעקבי יוסף
כהן אהרוני יהודי
כהן אגם ארגון אמהות עובדות
כהן ויויאן מבוגרות הנוער העובד
כהן חנה ארגון אמהות עובדות
כהן לואיזה ארגון אמהות עובדות
כהן סברי מבוגרי הנוער העובד
כהן רוני
כהן רוברט
כהן שאול מבוגרי הנוער העובד
לארי יעקב
לארי שלמה
מגן מאיר
מויאל מאיר מבוגרי הנוער העובד
מויאל עמרם
מוסאי דניאל
מוסאי אברהם
סויסה אליהו
סויסה גבי
סויסה דוד
סויסה יצחק
סויסה ציפורה
סויסה רחמה
סויסה שלום
סודיסאני באבאי
עזרא חנה מבוגרות הנוער העובד
עמר אסתר מבוגרי הנוער העובד
עמר חנניה מבוגרי הנוער העובד
פונטדהום מאיר
פילו אברהם מבוגרי הנוער העובד
פילו חסידה מבוגרות הנוער העובד
פלמר שמחה
בן אדי מבוגרי הנוער העובד
פרנקו יעקב מבוגרי הנוער העובד
קורנברג דן מבוגרי הנוער העובד
קסבן אליה
רווה מזור מבוגרי הנוער העובד
רווה סבי מבוגרי הנוער העובד
ריגר דני
שבח סימה מבוגרות הנוער העובד
שבתאי ישראל מבוגרי הנוער העובד
שגב אדי
שוקרון ישראל
תורגמן אסתר מבוגרות הנוער העובד
תורגמן חיים מבוגרי הנוער העובד
תורגמן לאה מבוגרות הנוער העובד

לכבוד ת"ד 30061 תל־אביב

אני הח"מ תומך/כת בעיקרי ה„הצעה למצע תנועת העבודה הישראלית" של ח.כ. אריה אליאב.

שם ____________

כתובת ____________

עיריית פתח־תקוה

מכרז מס' 87/73

עיריית פתח־תקוה מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים להקמת שש כתות וחדרי הלבשה בבי"ס בנוה־כבוש, ושלוש כתות אחת בכל קומה, בבי"ס יד־לבנים.

טפסים למילוי ההצעות, התכניות, הסכם עבודה לדוגמה של העיריה, הסברים ופרטים נוספים אפשר לקבל, תמורת תשלום של —.50 ל"י לכל מכרז, שלא יוחזר, במחלקת ההנדסה.

המעונין להשתתף במכרז זה יגיש הצעת מחירים, בשני עותקים, לחדר מזכיר העיר לא יאוחר מיום שני 1.10.73 שעה 12.00.

על מגישי ההצעות לצרף ערבות במזומנים או ערבות בנקאית בשעור של 5% מהיקף ההצעה לתקופה של 3 חודשים, אחרת ההצעה תפסל.

כל מציע שלא ישלים את כל סעיפי הפרטים, או יכניס שינוי בסעיפי המכרז, הצעתו תפסל.

רשאים להשתתף במכרזים אלה רק קבלנים רשומים לעבודה מסוג זה לפי חוק רישום הקבלנים לעבודות בניה הנדסית משנת תשכ"ט 1969.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

בכבוד רב,
י. פינברג
ראש העיריה

המכון לפריון העבודה והייצור
מרכז ההדרכה

איזור חיפה והצפון

מודיע על הרשמה ללימודי ערב

קורסים:

תמחיר בסיסי

מיועד: לאנשים הרוצים להכשיר עצמם כתמחירנים.
משך הקורס: כ־12 חודשים פעמים בשבוע, בשעות אחר הצהרים.

תמחירנים מוסמכים

מיועד: לבוגרי קורס ראשוני לתמחיר, לרואי חשבון ובעלי רמה מתאימה.
משך הקורס: כ־8 חודשים, פעמים בשבוע, בשעות אחר הצהרים.

ניהול פיננסי

מיועד: למנהלים פיננסיים של מפעלים ומוסדות לכלכלנים, לגזברים, ומנהלי חשבונות ראשיים.
משך הקורס: כ־10 חודשים, פעמים בשבוע בשעות אחר הצהרים.
בירור פרטים והרשמה יש לפנות למשרדי המכון, חיפה דרך העצמאות 82, טלפונים 667635, 666388.

חברת הסתדרות,

זכרי –
זכותך וחובתך להצביע
לועידת הפועלות ה־11
ולועידת ההסתדרות ב־11 בספטמבר 1973.
עליך להביא עימך את פנקס ההסתדרות האישי!

ועדת הבחירות לועידת הפועלות ה־11

מדע וטכניקה

שיחה עם פרופסור דוד סמואל

המוח מסרב לחשוף צפונותיו

מאת ארנון מגן

את פרופ' דוד סמואל ממכון ויצמן ראיינתי לראשונה לפני ארבע וחצי שנים. בימים אלה ראיינתיו בפעם השניה. אז לא היו בפיו תשובות ברורות לכל השא־לות שהציג לעצמו — גם הפעם לא.

אלא שיש לזקוף לזכותו „נסי־בות מקילות". כי פרופ' סמואל מהמחלקה לאיזוטופים, בן 51, נכ־דו של הרברט סמואל, הנציב ה־עליון הראשון של ממשלת המנ־דט, עוסק באחד מתחומי המחקר המרתקים ביותר. אך גם הקשים ביותר: חקר פעולות המוח. גם עמיתיו לתחום זה באוניברסיט־אות שונות בעולם אינם יכולים ל־התהדר בהישגים מרעישים.

דווקא בעידן המחשבים האלק־טרוניים מעורר פליאה כפולה ו־מכופלת יתרונו הבלתי נתפס של המוח האנושי על המוח המלאכו־תי, ויהיה המשוכלל ביותר. הרי זה כיחס בין היוצר ובין יציר־כפיו. וכאן, בעצם, גם טמון הקו־שי. יש קושי „מכאני": מוחו של אדם מכיל, בנפח קטן למדי, 10 עד 12 מיליארד תאים, שכל אחד מהם מתחבר אל כעשרת אלפים תאים אחרים. גם מוחותיהם של בעלי חיים ירודים יותר מכילים מיליוני תאים. אך קיים מכשול נוסף, חמור פי כמה: חוקר במד־עי הטבע בודק תופעות ממשיות ומנסה להבינן. הנה בשעה שכל איבר או חלק בגוף החי ובצומח משאיר בפעולתו „טביעת אצב־עות" פיסיקאלית ו/או כימית גלויה לעין — השרירים מתכווצים ומתפשטים, כדוריות הדם ה־אדומות קולטות ופולטות חמצן, עלי הצמחים מאדים מים, וכו' וכו' — נשארת פעולתו המורכבת כל כך של המוח ללא רישום חיצוני יסודי, מלבד הא. א. ג. (רישום גלי המוח), שיש בו כדי ללמד על מידת הפעילות של המוח, אך מעט באשר על טיבה של פעילות זו.

כיום ידוע משהו על הדרך, ש־בה מועברת פקודה מהמוח באמ־צעות מערכת העצבים אל היד, ל־משל, להרים חפץ שנפל על הא־רץ. אבל כיצד המידע על נפילת אותו חפץ, שהועבר על ידי העין למוח, הניע את תאי המוח לתת שלוח להרים — דבר זה נסתר מבינתנו. על אחת כמה וכמה אמור הדבר לגבי פעילות מסובכת פי כמה וכמה, כגון לימוד, זכירה, שכחה, חשיבה וכו'. מה הביטוי הפיסיקאלי, הכימי, הביולוגי לק־ליטת העובדה, שקולומבוס גילה את אמריקה בשנת 1492, לאגירתה בזכרון ולפליטתה בשעת הצורך?

מכל הטעמים האלה יובן, מדוע חקר פעולת המוח הוא מדע צעיר יחסית, ומדוע כה מועטים ההיש־

פרופ' דוד סמואל

גים שהושגו בו עד כה. כן יובן, מדוע החוקרים הולכים מן הקל אל הכבד: במקום לעסוק במוח האנושי, הם חוקרים את מוחם של בעלי חיים נחותים יותר. לענין זה שלושה יתרונות: ראשית, מוח־חם פשוט יותר וכן גם בושתו. שנית, ההבדלים האינדיבידואליים בהתנהגות, ברגשות וכו' בין בני מין אחד קטנים יותר בבעלי חיים נחותים מאשר בבעלי חיים עילי־איים, ולכן נתקל כאן החוקר ב־סטיות קטנות יותר מן הנורמה הכללית של בני אותו מין. ושלי־שית — וזה העיקר: המוסר האנו־שי מתיר לנו לערוך ניסויים מסו־כנים, לעתים גם קטלניים, במוחם של תולעים, חולדות ואפילו קו־פים, אבל לא בבני אדם.

החלפת מוחות

גם בין בעלי החיים יש המתאי־מים יותר לחקר המוח, ויש המת־אימים פחות. לקטגוריה הראשונה שייכות הסלמנדרות, שבדומה לחי־ות אחרות ממחלקת הדו חיים אין בהן דחיה של רקמות זרות. לפיכך אפשר לשתול בסלמנדרה אחת מוחה של סלמנדרה אחרת — וה־מוח ייקלט ללא קושי. יתר על כן: אחר ניתוח מעין זה מתקשרים מעצמם, כאורח פלא, החיבורים בין המוח השתול ובין מערכות העצבים של הגוף הקולטת. תה־ליך זה, שהמעולה שבמנתחים אינו מסוגל לחקותו, נמשך כשבועיים, ובאותה עת שרויה הסלמנדרה ב־חוסר הכרה, וכן גם אינה נושמת. את החמצן הדרוש לה לקיומה היא יונקת דרך העור. בתום שבועיים אלה היא שבה להכרתה וכלפי חוץ לא מורגש בה כלל הניתוח שעב־רה.

ואכן, הסלמנדרה היא חיית־הניסוי העיקרית של צוות החוק־רים בראשותו של פרופ' סמואל. הניסוי ה„קלאסי" שלהם מתנהל כדלקמן: הם מלמדים סלמנדרות לפחד מחושך, בניגוד לטבען, על ידי כך שהם משלחים בהן הלמים חשמליים כל אימת שנכנסות הן לאזור החשוך של כלובן. הסלמנ־דרות לומדות בדרך זו, כי מוטב להן להימצא בחלק המואר של ה־כלוב. הלימוד הופך לרפלקס מות־נה: אחרי זמן מה אין עוד צורך בהלם החשמלי כדי להניע את הס־למנדרה להתרחק מהחושך.

בשלב השני מוציאים החוקרים את המוח הקדמי (שהוא כ־80 אחוז מכלל המוח) של סלמנדרה „מלו־מדת" ושל סלמנדרה אחרת, שלא עברה את תהליך הלימוד, ומחלי־פים בין שני המוחות. לבסוף מכ־ניסים את זו וגם את זו לכלוב ובודקים את התנהגותן.

תוצאות ניסוי זה מראות בדרך־כלל, כי הזכרון עובר מסלמנדרה אחת לשניה עם השתלת המוח: הסלמנדרה שקיבלה את השתל של אחותה ה„מלומדת" מתנהגת כאילו היא עצמה עברה את תה־ליך הלימוד. אולם קורה גם, שא־צל סלמנדרה „מלומדת", שהוש־תל בה מוח של סלמנדרה „תמי־מה", פועל הרפלקס של פחד מפ־ני החושך. כיצד להסביר תופעה תמוהה זאת? פרופ' סמואל מס־ביר: ראשית, רפלקס הפחד ב־מקרים אלה מודגש הרבה פחות מאשר בסלמנדרות האחרות. שנית, אפשר שבניגוד לדעה המקובלת נשמר חלק מהזכרון במוח האחורי, בעוד שבהשתלה מועבר רק המוח הקדמי. ושלישית, יתכן שההל־מים החשמליים גורמים לגוף הס־למנדרה להפריש חומרים כימיים מסויימים, כפי שהדבר קורה גם אצל בעלי חיים עילאיים יותר וגם אצל האדם, וחומרים אלה נשארים כמובן בגוף הסלמנדרה גם אחרי החלפת המוחות.

זכרון כחומר כימי?

בקשר לזה ראוי להזכיר ניסוי „קלאסי" אחר, שערכו לפני כמה שנים מק דונל ויעקבסון האמ־ריקאים בתולעים שטוחות ממין פלאנאריה. תולעים אלה אולפו להתכווץ למראה אור. והנה כאש־ר ביתרו החוקרים את התולעים לשני חלקים — לחלק שהכיל את הראש ולחלק שהכיל את הזנב, וכל חלק הצמיח אחר כך את הקטעים שהחסרו לו בגופו, נמצא שהזכרון של פחד מפני האור נשמר אצל שתי התולעים החדשות: גם התולעים שצמחו מן הראש וגם התולעים שצמחו מן הזנב התכוו־צו לאורו של פנס חשמלי.

וכן ראוי להזכיר את ניסויו של אמריקאי אחר, ג'ורג' אונגר, שלימד עכברים לפחד מחושך. מ־מוחם של עכברים אלה מיצה חו־מר כימי מסויים, שקרא לו בשם „סקוטופובין", וכשהזריק חומר זה לבטנם של עכברים אחרים, ש־לא אולפו קודם לכן, החלו אף אלה לפחד מהחושך. ניסוי דומה — בדגי־זהב — ערכו ועורכים חוקרים באוניברסיטת גטינגן ב־מערב גרמניה.

פרופ' דוד סמואל קיבל מג'ורג' אונגר כמות מסויימת של סקוטו־פובין והזריק אותו לסלמנדרות — ולא קיבל שום תוצאות. כמוהו נכשלו גם חוקרים אחרים. וכי־דוע, ניסוי במדעי הטבע, שאין מצליחים לחזור עליו מספר בלתי מוגבל של פעמים ולקבל תוצאות זהות — אינו נחשב כלל. מה קרה כאן איפוא? סמואל מעלה את ההשערה, כי אותו סקוטופו־בין, שמיצה אונגר ממוחם של עכ־ברים „מלומדים", לא נוצר במוח גופו, אלא אולי במערכת כלי־הדם העוברים במוח. אין הוא מא־מין, שחומר זה אוצר בתוכו את הזכרון, אלא יתכן שהוא גורם לחיה שבה הוזרק לתגובה כללית של פחד.

תיאוריית הרשת

פרופ' סמואל סבור, כמו כל החוקרים העוסקים בחקר המוח וחלק נכבד מהפסיכולוגים, שהלי־מוד והזכירה, וכן השכחה, הם תהליכים ממשיים. השאלה היא — אילו תהליכים? הוא דוחה את ההשערה, כי המידע הנלמד על־ידי בעל חיים נרשם בצורת חומר כימי זה או אחר — ובכך הוא נותן תקווה למורים, כי יהיה צו־רך בשירותיהם גם בעתיד: שכן אילו התאמתה תורה זו, אפשר היה להקנות מידע למספר מוגבל של אנשים ומהם להעביר, באמצ־עות זריקות, את המידע לכל אדם אחר. הדבר היה מחולל מהפכה בשדה החינוך, פותח אפשרויות עצומות לפני שליטים טוטאליטאר־יים ומרגלים, וכו' וכו'.

גם השערה אחרת אינה נראית לו — שכל פיסת מידע נאגרת במוח בצורת מולקולה מסויימת. אם כי במוח יש, כאמור, כמות עצומה של תאים, אין הוא מסוגל להכיל מספר כה רב של מולקו־לות: מספר פיסות המידע אצל אדם משכיל הוא בסדר גודל של 10 בחזקת 15, כלומר אלפי מי־ליארדים.

לעומת זאת הוא דוגל ב„תיאו־ריית הרשת": המידע הנלמד מת־בטא בקשירת קשרים חדשים בין תאי המוח — משהו דומה לקשי־רת הקווים במרכזת טלפונים. חי־זוק לתיאוריה זו מוצא הוא בין השאר בתוצאות ניסוי, שנערך לא מכבר בקליפורניה: אצל חולדות, שלימדום לימוד ממושך, נמצאו הס־נאפסות — החיבורים בין הנוי־רונים, תאי העצבים — גדולות יותר מאשר אצל חולדות אחרות.

בגלל קוצר היריעה לא נמנה כאן ניסויים אחרים שעורך פרופ' סמואל, כמו השוואת כושר הלי־מוד של ראשני סלמנדרות עם סלמנדרות מבוגרות; קשרי הגומ־לין בין מצבים נפשיים מסויימים אצל קופי באבון ובין הרכב השתן והדם וצריכת החמצן שלהם.

אך אי אפשר שלא להזכיר הי־בט נוסף של חקר המוח: ההיבט המוסרי. כבר כיום ידועים חמרים כימיים, המשפיעים על פעולת ה־מוח האנושי. ועם המשך המחקר של המוח עלולות להיפתח לפני־נו אפשרויות מעוררות חלחלה. פרופ' סמואל סבור, כי יתכן שב־בוא הזמן לא יהיה מנוס מהטלת הגבלות על כיוונים מסויימים ב־חקר המוח.

חוקרי המוח מודעים לסכנה ה־אורבת לאנושות, אם תוצאות מח־קריהם בעתיד יתגלגלו לידיים ה־לא־נכונות. ואמנם בשנים האח־רונות נהוג, שבכל כנס בין־לאומי של חוקרים בתחום זה מוקדש סעיף מיוחד בסדר היום לדיון ב־היבט המוסרי של חקר המוח. בנו־שא עדין מעין זה, אומר פרופ' סמואל, טוב שההתעוררות באה בעוד מועד, ולא כאשר יהיה כבר מאוחר מדי.

תרופה לכלבים

ההתפתחות הנמרצת של תעשיית התרופות לא פסחה על הרפואה הווטרינרית. ה־תגליות בתחום זה נעשות ב־עיקר בארה"ב, שם מהווים בעלי חיות השעשועים ציבור צרכנים גדול ונכבד. חברת תרופות אמריקאית הודיעה לא מזמן, כי פיתחה תרכיב חיסון נגד מחלה המועברת על־ידי סוג של תולעים טפילות, ו־המפילה חללים בין גורי כל־בים צעירים. ייצור התרכיב מבוסס על גידול חולי התו־לעים בשיטה סודית, המספי־תה את ארסיותם.

מקרן אוטומטי דמוי טלוויזיה

מקרן סרטים ביתי זו קי־מושי המאפשר הקרנת סרטי 8 מילימטרים על מסך רגיל או על מסך דמוי טלויזיה מיוצר בחברה אמריקאית. ה־מקרן (ראה תמונה) נמכר ב־קסטות שכל אחת מהן מכילה סרט באורך 15 מטרים. לאחר שמציבים את המקרן במספר קסטות אפשר להניחו ולהתות [illegible] בטרס. השחלת ה־סרטים במקרן וגלילתם נע־שים באופן אוטומאטי.

את הסרט אפשר לראות כמו במקרן רגיל — כשהוא מוק־רן על קיר או על מסך — או על מסך דמוי טלוויזיה המהווה אחד מדפנות המקרן. התמונה שעל המסך הקטן בהירה דייה כדי שתיראה גם בחדר שאינו חשוך לחלוטין.

משחזרים ניסויים היסטוריים בפיסיקה

באחד הניסויים המפורסמים ש־ערך הפיסיקאי האיטלקי יליד ה־מאה ה־16, גליליאו גליליי, הוא הוכיח, כי גופים בעלי משקל שו־נה נופלים ארצה בדיוק באותה מהירות. לניסוי זה היתה חשי־בות היסטורית רבה — הוא סתר

את הנאמר בתורתו של אריסט־ו שהיה לה תוקף מקודש. והיה בין הניסויים הראשונים שהניחו את היסוד למדע הניסויי. לפי אגדה מקובלת, ביצע גליליאו את ניסויו מראש מגדל פיזה המפורסם. הוא השליך מראש המגדל שתי מש־קולות שאחת היתה כבדה פי אלף מן השניה, ונוכח לדעת, כי שתיהן הגיעו ארצה באותו רגע.

האמת שאת ניסויו המפורסם ביצע גליליאו בדרך שונה. הוא השתמש לשם כך במסילה משו־פעת ארוכה עליה גילגל כדורי עץ ומתכת. במקום למדוד את מהירות הנפילה מדד את המהי־רות בה התגלגלו הכדורים על המסילה. (יתכן, עם זאת, שערך ניסויי־ראווה אחרים גם מראש מג־דל פיזה).

תלמידיו של פרופסור אנגלברג בקולג' קווינסבורו, ניו־יורק, ימי־לים לחזור ולבצע במו ידיהם את ניסויו ההיסטורי של גליליאו, ב־דיוק באותה צורה בה בוצע הני־סוי המקורי. הם גם יכולים לבצע ניסויים מפורסמים אחרים שהני־חו את היסוד לחוקים בסיסיים במדעי הטבע. פרופ' אנגלברג מנהל קורס להיסטוריה של ה־מדעים, והוא עושה זאת בדרך מקורית ומעניינת. במקום לשמוע הרצאות יבשות, מבצעים תלמי־דיו במו ידיהם את הניסויים ש־[illegible], ומתרשמים על־ידי־כך באופן בלתי־אמצעי מן ה־בעיות שעמדו לפני אנשי המדע בתקופות השונות.

בין הניסויים שמבצעים תלמי־די הקורס: ניסויים בחשמל אלקטרוסטאטי שעשה בנימין פרנקלין ממציא „כולא הברק". ניסויים בסוללות החשמליות ה־ראשונות שביצע וולטה האיטלקי, הניסוי בסריג העקיפה של יאנג, בו הוכח שהאור הוא גל אלקטרו־מאגנטי, וניסויו של צ'אדוויק על הראדיואקטיביות. כלי הניסויים נבנו בצורה קרובה ככל האפשר לאלה המקוריים. המסילה של גליליאו, לדוגמא, נעשתה בלכה מן הסוג שבו השתמש גליליאו עצ־מו. בתמונה נראים פרופסור אנגלברג ותלמידיו ליד אחדים מן הדגמים המשמשים בניסוייהם.

פתרון חדש לבעיות החניה

חברה בריטית הוציאה לא מכבר לשוק חניון אוטומאטי המאפשר חניית עשר מכוניות בשטח־חניה של מכונית אחת. החניון הוא מגדל־מתכת המכיל עשרה תאים, זה מעל זה. ב־כל תא יש מקום למכונית אחת. הנהג מחנה את מכוני־תו לפני המגדל, יוצא ממנה ולוחץ על כפתור. מישטח מת־כת יוצא מן החניון, אל בין גלגלי המכונית, ומרים או־תה עד לגובה התא הריק ה־ראשון. שם מתקפל המישטח פנימה, ומכניס את המכונית למקום המיועד. התאים נמ־וכים — הם מיועדים רק ל־מכוניות ולא לבני אדם — כך שהמגדל כולו אינו גבוה ב־מיוחד. פעולת החניון, שהוא פשוט ושקט, אוטומאטית ל־חלוטין.

תרופה פשוטה נגד התקפי שגעון ודכאון

מאת י. בן יצחק

הפרעות נפשיות הן בימינו תו־פעה נפוצה יותר משנוטים לח־שוב. מחקרים סטאטיסטיים באר־צות מפותחות הראו כי כעשרה אחוזים מן האוכלוסיה הבוגרת היו לפחות פעם אחת בחייהם ב־מצב של הפרעה נפשית חמורה שהצריכה טיפול.

בשנים האחרונות מתרכז חלק גדול ממחקרי מחלות הנפש בנ־סיון לרפא מחלות מסוג זה בעז־רת תרופות. ואכן הושגה בתחום זה התקדמות רבה. תרופות שונות הוכיחו יעילות בטיפול במצבים קשים של סכיזופרניה, למשל. ב־שטח זה, כמו בשטחים אחרים ברפואה, מתברר לעתים כי לא כל מה שחדש יותר, הוא גם היעיל ביותר. באחרונה זכתה תרופה פ־שוטה, הידועה שנים רבות, לפר־סום מחודש. הוברר כי היא יעילה מאוד לטיפול בהפרעה נפשית נפו־צה, המכונה בפי אנשי המקצוע בשם: פסיכוזה שגעון־דכאון.

שינויים במצב הרוח

הפרעה נפשית זו מאופיינת על ידי שינויים מחזוריים במצב הרוח, ממצב של עליצות יתרה ותשוקה לפעילות נמרצת, למצב של דכאון וייאוש. מצבי הרוח באים בהתק־פות, וברווחי הזמן שבין ההתקפות מצבו הנפשי של החולה הוא בד־רך כלל נורמאלי.

בעת התקפת השגעון נמצא ה־חולה במצב רוח מרומם ועליז. הוא עשוי לגלות יזמה רבה ושו־פע של רעיונות, ובמקרים של התקפה קלה, יעשה רושם של אדם מקסים ושנון. יחד עם זאת הוא סובל מחוסר כוח שיפוט, נוטה להפריז בכוחותיו ולפתח אי־שקט המתפתח לעתים לתוקפנות ולאי־לימות.

בעת התקפת דכאון מתייסר ה־חולה בפסימיות מופרזת, חוסר אמון ותרדה. הוא סובל מנדודי שינה ומרבה להרהר על התאב־דות. עלולים לצוץ בו רגשי אש־מה קשים בעטיים של מעשים ש־אדם בריא כלל לא היה חושב עליהם.

רוב החולים סובלים בעיקר מ־התקפות דכאון ומיעוטם סובלים בעיקר מהתקפות השגעון או מהת־קפות משני הסוגים במידה שווה. המחלה יכולה להופיע כמעט בכל גיל, והיא נפוצה למדי — שניים עד שלושה אחוזים מן האוכלוסיה סובלים ממנה לפחות בתקופה מ־סויימת בחייהם.

הטיפול במחלה זו הוא רפואי בעיקרו. מצב החולה המדוכא נע־שה חמור עוד יותר אם מנסים לעודדו במלים או לכפות עליו פעילות. במקרים חמורים נהוג טיפול בהלם חשמלי או בכמויות גדולות של תרופות מעוררות ב־עת התקפת דכאון, ותרופות מר־גיעות בעת התקפת שגעון. אך ב־מקרים רבים טיפול זה אינו יעיל ביותר. הוא מקצר אמנם את הת־קופות החריפות של הפסיכוזה, אך אינו מונע התקפות נוספות בע־תיד. חסרון נוסף של הטיפול המ־קובל: רבים מן הסובלים הם אנ־שים נמרצים העוסקים בפעילות יוצרת. התרופות המרגיעות וה־הלם החשמלי פוגעים בכושר יצי־רתם מכיוון שהם מקהים את ה־חושים.

תרופה חדשה־ישנה

ד"ר רונאלד א. פייב, פסיכיא־טר מן המכון הפסיכיאטרי של מ־דינת ניו־יורק, הודיע לא מזמן בכנס רפואי בארה"ב, על סמך נסיונו העשיר בטיפול במחלה, כי התרופה היעילה ביותר היא חומר פשוט בשם פחמת הליתיום.

מלחי הליתיום היו ידועים כבר לפני מאות שנים כחומר מרגיע ה־משקיט התקפות של אי שפיות ומרפא מלנכוליה. במאה ה־19 היו מלחי הליתיום נפוצים באירופה ובאמריקה כתרופה נגד שגרון ו־פודגרה.

בשנת 1949 אירעו בארה"ב אר־בעה מקרי מוות ומספר מקרים נו־ספים של הרעלת ליתיום חמורה, בין חולי לב ואנשים שסבלו מל־חץ דם גבוה, שהשתמשו בכלו־ריד הליתיום כתחליף למלח־בישול האסור עליהם. בעקבות פר־שה זו הופסק כמעט לחלוטין ה־שימוש במלחי הליתיום כבתרופה.

בשנים האחרונות גברה שוב ה־התעניינות במלחי הליתיום. הוברר כי המלח פחמת הליתיום אינו מזיק לבריאות, ומביא הקלה ר־בה לסובלים מהפרעות נפשיות. משנת 1970 החלו מספר רופאים לרשום אותו לחולים באופן סדיר.

עדותו של במאי

במעקב שנערך על יותר ממאה חולים מצאו ד"ר פייב ועמיתיו כי פחמת הליתיום מרגיעה התקפי שג־עון תוך חמישה ימים עד שבו־עיים, בשמונים אחוז מן המקרים. אצל חולים שסבלו מהתקפי שג־עון ודכאון לסירוגין והחלו ליטול את התרופה באופן סדיר ועקבי, נעלמו התקפות השגעון כמעט לח־לוטין והתמעטו מאוד התקפות הדכאון. פחמת הליתיום יכולה ל־היחשב לתרופה המונעת הראשונה בשימוש הפסיכיאטריה, אמר ד"ר פייב, משום שהיא לא רק מסכ־כת התקפות לאחר שהחלו, אלא אף מונעת את הופעתן. יתרון חשוב שלה: אין היא מקהה את החושים ואינה פוגעת בכושרו היוצר.

בסוף הרצאתו המעניינת גרם ד"ר פייב לסנסאציה זוטא, בהצי־גו לפני קהל השומעים את אחד מחוליו המפורסמים: המפיק והבמ־אי יהושע לוגן („דרום פסיפיק"). לוגן, בן 64, תאר את התקפות השגעון והדכאון מהן הוא סבל כשהיה בשנות השלושים המוקד־מות. טיפול ממושך בהלם חשמ־לי ובתרופות לא הביאו לו מרפא. „תקופות הדכאון הן דבר איום", סיפר לוגן לרופאים בכינוס „ות־קופות העליצות גרועות עוד יו־תר". אך בארבע השנים האחרונות נוטל לוגן בקביעות מנות של פח־מת הליתיום ארבע פעמים ביום. התרופה — לדבריו — העניקה לו תקווה מחודשת לעתיד סוף ועבודתו.

שלום עליך נפשי

ושמא תאמר אותן שבעים אלף שנהרגו בגבעת בנימין מפני מה נהרגו לפי
שהיה להם לסנהדרי גדולה שהניח משה ויהושע ופנחס בן אלעזר עמהם
היה להם לילך ולקשור חבלים של ברזל במתניהם ולהגביה בגדיהם
למעלה מארכבותיהן ויחזרו בכל עיירות ישראל יום אחד ללכיש יום
אחד לבית אל יום אחד לחברון יום אחד לירושלים וכן בכל מקומות
ישראל וילמדו את ישראל דרך ארץ בשנה ובשתים ובשלוש עד
שיתיישבו ישראל בארצם כדי שיתגדל ויתקדש שמו של הקדוש ברוך
הוא בעולמות כולן שברא מסוף העולם ועד סופו והם לא עשו כן אלא
כשנכנסו לארצם כל אחד ואחד מהם נכנס לכרמו ולייננו ולשדהו ואומרים
שלום עליך נפשי כדי שלא להרבות עליהן את הטורח כך שנו חכמים
במשנה הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה והוי שפל רוח בפני כל אדם וגו'

תנא דבי אליהו

בחנוכת בית־הכנסת בקיבוץ אפיקים

בבר־מצוה קבוצתית על פיסגת מצדה

הרב מנחם הכהן
רב ההסתדרות והנהגת־המושבים בישראל
ראש רשימת „העובד הדתי" בהסתדרות

עם פועלים במקום עבודתם

הכנסת ספר־תורה ברחוב הדיג בפתחת רפיח

שלום עליך נפשי

אין זו דרכו של „העובד הדתי". שליחיו ופעיליו, ובראשם ראש רשימת „העובד הדתי" בבחי־רות להסתדרות הרב מנחם הכהן, מבקרים בכל ימות השנה בעיירות פיתוח, ביישובי עולים, במקומות העבודה, בשכונות, במושבים ובהתיישבות העובדת, להפצת תודעת היהדות והנחלת ערכי הנצח של תורת ישראל, בדרכי נועם ובנתיבות שלום.

צ

„העובד הדתי" חטיבת החברים הדתיים בהסתדרות

המועצה לשיווק פרי הדר

תל־אביב, דרך חיפה 69
טלפון מס' 440411־8

הודעה

בדבר סדרי שיווק פרי־הדר בארץ בעונה 1973/74

תל־אביב 27.8.73

1. מופנית בזה תשומת לב הצבור בכלל וצבור בעלי הפרדסים (לרבות עצי הדר בודדים), סוחרי הפרי המובילים ובעלי מחסנים ובתי קירור בפרט, לסדרי שיווק פרי הדר בארץ שתמציתם מובאת להלן.
2. לא ישווק פרי הדר של פרדסן, אלא אם הפרדסן צמוד לקבלן (או במקרים מיוחדים למועצה במישרין) בהתאם לתוכנית לשיווק פרי הדר לעונת 1973/74.
3. המונח „פרדסן" לענין שיווק פרי הדר כולל כל אדם שברשותו פרדס, או יבולי פרדס על העץ, גם בעלי פרד־סים קטנים ואף בעלי עצים בודדים.
4. פרדסן ששטח פרדסו עולה על דונם אחד חייב להיות צמוד לאחד מקבלני המועצה לשם שיווק פרי הדר שלו.
5. פרדסן ששטח פרדסו הוא דונם אחד או פחות מדונם אחד, וכן בעל עצי הדר בודדים שאינו מתקשר עם קבלן, חייב להתקשר במישרין עם המועצה ולהבטיח על ידי כך את השיווק החוקי של פרי ההדר שלו.
6. המבקש להתקשר עם המועצה כאמור, יפנה בבקשה בכתב למועצה לשיווק פרי־הדר, אגף ש.ה.מ. דרך חיפה 69 תל־אביב, המועצה תודיע לו בדבר סדרי מסירת הפרי על ידיו וקבלת תמורתו.
7. אסור לפרדסן למכור פרי הדר שלו בכל כמות שהיא לאדם כל שהוא שלא באמצעות המועצה לשיווק פרי הדר ואסור לאדם כל שהוא לקנות פרי־הדר מהפרדסן וכל העובר על הוראה זו עובר עבירה פלילית.
8. לא יוביל אדם פרי הדר בכמות העולה על מאה פירות שלמים אלא לפי רשיון בכתב מאת המועצה כללי או מיוחד, בהתאם לתנאי הרשיון, ואלא אם אותו רשיון נמצא בידי המוביל בעת ההובלה. פרדסן או בית־אריזה יקבלו רשיון הובלה באמצעות הקבלן שאליו הם צמודים.
9. החזקת פרי במחסנים מכל סוג אסורה אלא אם ניתן לאיחסון כזה רשיון בכתב מטעם המועצה לשיווק פרי־הדר.
10. (א) לא יקנה אדם פרי הדר לשם מכירתו בסיטונאות ולא ימכור אדם פרי הדר בסיטונאות, אלא אם ניתן לו מאת המועצה לשיווק פרי־הדר רשיון לעסוק כסיטונאי בפרי הדר.
(ב) לא יקנה סיטונאי פרי הדר אלא מהמועצה.
(ג) סיטונאי ימכור פרי־הדר לקמעונאים בלבד, אלא אם המועצה התירה לו במקרים מסוימים בכתב לנהוג אחרת.
11. לא יקנה קמעונאי פרי מכל מקור אלא מסיטונאי המורשה באשור כסיטונאי בפרי־הדר.
12. קמעונאי הקונה פרי־הדר מסיטונאי מורשה, יקבל מאותו סיטונאי רשיון להובלת הפרי הזה ממקום עסקו של הסיטונאי למקום עסקו של הקמעונאי. טופס רשיון ההובלה יהיה מטעם המועצה לשיווק פרי־הדר, שתמסור טפסים אלה לידי הסיטונאים באמצעי המועצה.
13. התיקונים הקובעים פרטי סדרי השיווק והמסחר בפרי הדר שתמציתם נמסרה בהודעה זו, הם אלה:
א. תוכנית לשיווק פרי־הדר לעונת 1973/74, קובץ התק־נות מס' 3034 מיום 12.7.73.
ב. צו הפיקוח על מצרכים ושרותים (הסדר סחר, החסנה והובלה של פרי הדר), תשי"ט 1959, קובץ התקנות תשי"ט עמוד 704.
המעוניינים בפרטי החוק ובניסוחו המדויק מופנים בזה לחיקוקים אלה.
14. במיוחד מוזהרים בזה הנהגים, העגלונים והנוהגים ברכב כל סוג שלא להוביל בדרכים פרי־הדר אלא אם נמסר להם רשיון הובלה חוקי לאותה הובלה.
15. העוברים על הוראות החוק שתמציתו נמסרה בהודעה זו, בין בהם למכירה או לקניה של פרי־הדר שלא כדין ובין בהם להחסנה או להובלה בלי רשיון בכתב, צפויים למשפט פלילי ולעונשים חמורים וכן לתפיסת כלי הרכב שהובל בו ובית המשפט רשאי להחרימם נוסף לכל עונש אחר.
16. סיטונאי, אשר יתפס ויורשע על הברחת פרי, ישלל ממנו אוטומטית רשיון סיטונאי למכירת פרי הדר וזאת, בנוסף לעונש הצפוי לו בחוק (ראה סעיף 15 כנ"ל):

המועצה לשיווק פרי הדר
פ. אדלר
מנהל אגף שיווק מקומי
(שה־מ)

בית המשפט המחוזי בחיפה
תיק עזבונות 779/73

בענין: עזבון המנוחה פולי בור־קין ז"ל שנפטרה ביום 23.1.1973 בחדרה.

המבקשת: אליזבט איפלנד, אז־רחית ארה"ב, מלוס אנג'לס, קליפורניה, ארה"ב, ע"י ב"כ עו־ה"ד ליאון פיין ו/או [illegible] ו/או [illegible] (ויצפרכס) דגן בבנין מלכי ישראל 6 בתל־אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה בקשה ל־בית המשפט ליתן צו מקיים את צוואתה מיום 10.5.72, של המנוחה הנ"ל והנני מזמין בזה כל אדם הרואה עצמו זכאי לו טובת הנאה ב־ענין הנ"ל והרוצה להתנגד ל־בקשה זו, להגיש, תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדותו לצו הקיום המבוקש, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

א. ד. [illegible], שופט רשם

בית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו
תיק עזבונות 3543/73

בענין: ירושת המנוח שמואל קורנגוט ז"ל מרח' טבריה 1 בני־ברק, שנפטר ביום ב' באב תשל"ג, 31.7.73.

המבקשת: רגינה קורנגוט, מ־רח' טבריה 1 בני־ברק.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית ה־משפט בקשה ליתן צו המצהיר על ירושת המנוח הנ"ל, והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טו־בת הנאה בעזבון המנוח, והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו את הת־נגדותו להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

24 שעות · 24 שעות · 24 שעות · 24 שעות

מבחר

טלוויזיה

★ 17.40 — „מגהרת הזמן" — פרק שני: „נקמת האלים".
★ 20.50 — „השעה השלי־שית" — נושא התכנית: „הו־דיקנה". במסגרת התכנית יוקרן הסרט הדוקומנטרי „אל תמנה את הגרות".

רדיו

★ 19.05 — „פתקאות בכר־בלי" — משחק מזל בשניים, עם צדה בן־נתום ותרוה הבקין, מב־חר מלילה בן־זכאי (צ).
★ 23.05 — „בסך גדול מסך קטן" — מבזק לענייני קולנוע וטלוויזיה. עורכים יצחק בן־נר ויצחק שאולי (צ).
★ 23.05 — „בדרך לאמת" — קולותיהם של פרופ' הוגו ברג־מן, ד"ר חיים ברגס, פרופ' שו־למית קריטלר, ד"ר נבו, איילין גרם, הלן קלר, פול רובסון ועוד — בתכנית זו שהיא השניה ב־סדרת התכניות „בדרך לאמת". עורך: יוסף טרגין (א).

המבחר נכתב על ידי מבק־רי הקולנוע והתיאטרון ה־קבועים.

קולנוע

ירושלים:

★ „זמנים מודרניים" (ארנון) — צ'אפלין בגדולתו — פארודיה על העולם המכוני, ומהרס את האדם האינדיבידואלי. סרט מזהיר ש־הוא תוצאה מבשר־הסתכלות רק ־עקב על התופעות החיצוניות, מבלי להעמיק דבר. כוחו האמנותי של צ'אפלין הוא כוח רב, עד ש־אותו עצמו מסוגל להשלים את התמונה החברתית. עם זאת, צ'אפלין מפגין כאן אוטופיות תלושה. העגלה לא רק צח „חר־מו־הראשית" אלא גם את יסודות השקפתו שלו.

★ „קזבלן" (שרון) — מחזמר ישראלי שאפתני, עוסק ודינאמי, על רקע של יפו „הראשיות" עם גיבור בלתי־מטפוס יבסגנון יוהני־אמריקאי. סרט פרובינציאלי מובהק, שאין לו אמירה, שיש בו אספר מצויין של הצייר שלמה צפריר. אופיקה סבירה של רב ולצר. משחק מלבב ומשכנע של יהודם גאון אריה אליאס יכבתו אחרים. הרבה כשרון, הרבה שאר ־רוח, הרבה כסף — התוצאה מפוקפקת.

★ „הצגת הקולנוע האחרונה" (סמדר) — מעשה גידוק, הר־סר־קולייה בעיירה טכסאניה קט־נה בתחילת שנות החמישים. פיטר בוגדאנוביץ' מציג כמקביל — מוות הדרגתי של הקולנוע המקומי היחיד וזה של הצעירים שאין להם לאן ללכת ומה לעשות. סרט מסורגן, אולי יותר על המידה, אך משאיר אותך שבוי באוירה כנה ובנוגה של התקופה והמקום.

★ „האזוף" (אורנע) — סם פקינפאג מציג נוסטאלגיה מערבו־נית בימינו אנו — קצת רומאנ־טית־מסורתית, מאוד גברית, לא מצט אכזרית, מעל לכל ריאליס־טית — המלאכה היא מלאכה, מעל ומעבר ליעוד — האנשים אינם נשברים — הם ממשיכים. הופעה משכנעת של כמיב מקוין, גם כשהם רק צל של עצמם.

תל־אביב:

★ „אתה חי רק פעמיים" (אופיר) — אחד מסרטי ג'יימס בונד הטובים ביותר — את הנוסחה ה־שיגרתית אני מכירים כבר היטב, אך הביצוע נהדר הפתעות טובות ומאלבבות. „צעצועים" מורכבים בתוספת דונאלד פלזאנס, המשחק מול שון קונרי.

★ „פריץ החתול" (אלנבי) — הכתונה הסאטירית נזייתה פארסה פראית, שאינה משאירה עום חל־קה טובה. לכן אין בה איזון. סרט מצוייר ארוך בעל סגנון עצו וכפי־תיו, עשיר ומטעשע. אך הסר רצף דראמטי סביר ומציג ביבור הזוהר, שהיא מתקפיה סבילה של הנאי־הקיום.

★ „הגנב שבא לסעוד" (פאר) — סרט בידור נפים ובלתי־מחייב, המתפשר עם סאטירה חברתית. דראמה של לבה יפלודראמה של אהבה מבלי לזוית מבטיה. אך נשאר בטעם הסעם הטוב והפי־הגאה. יש בו כמה לבניים נהדרים (בייחוד משחק השח) והופעה מבו־גנת של ריאן אוניל, מדך אנסם ואוסטין פנדלטון.

★ „טאנגו אחרון בפאריס" (פריז) — הפרסומת והרעשנות מסתה שרתת דב. סרט מצמיק בעל אוירה נפלאה, ביטוי אישי בלי־תירוני. סרט על בדידות על אהבה, על מין על בלבול מושגים. סרט עליתקשה יעליניגראפי על המבו הסיפ של האנשיות הבורגנית, קצת יותר מדי קיצוניות ספלית בכל המישורים בסך הכל — סרט חשוב בריתק ושוחו — גם אם אלה שיחליטו כי הוא „בעילי" — ריהי כאלת.

★ „סיור ורוזאלי" (צפון) — סרט עליו על אנשים ושם יעשי־רים. משיש הפנן שבאיבו הנשר שה בין שני גברים והנשים הב־רים צעדיים כשהאשה נאלצה לי עזבם. איב מונטאן. סאמי פריי ומי שנייתר מרכיבים את הפשר לש בסרטו היפה של קלוד סוטה.

★ „קזבלן" (חוד, פירסנת) — ראה „צדק", ירושלים.

★ „סוד „וקסם של הבורג־נות" (הבלת) — יצירה מושלמת של לואיס בוניואל, התקפת הוי־תית על החברה הבדגנית האדי־שה הצביעה האכזרית המתפשת והויות, מותנות הלילה, המוזיאים פרטים הדיפלומטים מבריזוים. הי־צבא רוצה המשטרה מפנה. יהכי נסיה מתחסדת השורת לחוקים. ר־אמגם על הפנית מרחוף מפל לכל התהברה הזו. אך עדיין מוקדם, עדיין אין לה תחלה. הקסם ה־מרי שלה משרת איתה היטב־היטב.

★ „חי, עם החיה" (אורלי), הסרט ההוליבודי הנצחי (נוצר ב־1939), החזור ומוקרן בפני כל דור חדש. סרט ליאקבילוני מבחינה פי־ליטית־חברתית, שיש בו הזהר ה־מאקסימלי של „עיר החלומות" דיל. כנראה תופס ויתפוס תמיד.

★ „הבנים מודרניים" (גת) ראה „ארנון" ירושלים.

★ „מנגנו אהרון בפאריס" (חן) — ראה „סטודיו" תל־אביב.

★ „הטיבה המעופפת" (אור־די) — כמין אהרהאוס של „מרי פופינס". סרט מלבב ומשעשע ופס־טני עניים לראותו.

★ „קזבלן" (עצמה) — ראה „צדק" ירושלים.

★ „מעשיות קאנטרבורי" (פאר) — פאזוליני כציוטר, כאוהד את אגדות צוסר — הימגר צב־עי, גם אירלקי מאוד, מקורי מאוד, ובסופו של דבר מפורר מאוד. אולם ההותם של כשרון גדול בעל־רעיונות — נשאר.

★ „הלוידי שרה בלוז" (חן) — הופעה נהדרת, בעלת עוצמה דראמטית חזוש מוסיקלי־קולנעי של דייאנה רוס בתפקיד בילי הולידיי, זמרה, תבלת האגדית שמתה בגיל 44 משימוש־יתר בסמ־מים. אולם מסביב — „סיפור אירות" בנוסח סילוף והליבודי מקובל, גלופות שזופות, פשטנות מחרידה.

חיפה:

★ „הקונפורמיסט" (בית־רוט־שילד) — סרטו של ברנארדו ברטולוצ'י, על פי ספרו של אברטו מוראביה — סיפורו של פאשיסט מצוי — סביל, בורי, קטן, מקרי ותלושי. מבחינה דראמטית־הסב־רתית — יצירה כושלת בהשוואה לספר. אולם כסרט־אוירה, כיציר־ת־תמונה. כמוצר של התקופה — ובאשר למשתתפים — טרנטיניאן, סאנדרלה, סאנרולי — סרט בלתי־נשכח.

תיאטרון ובידור

★ „התולה על גג פח לוהט" הלאביב („מוביחמי") — אחד ה־מחזות הפחות טובים אך היותר אהובים על טנסי וויליאמס, שכתב אותו, בלודראמה בתפוצצת ברוב רגשות: אהבה, קנאה, שנאה ד־תאווה, רצופצת סממנים דויליאמ־סיים אופייניים. בייקל מיצג בנה הצגה ריאליסטית הגונה מאה, על אף הקוליות המכונות לצתים בבה. משחק טוב של אלי כהן, יצל דרויאנוב, דליה פרידלנד ושמשון פינקל.

★ „סיפורי פרבר", הפצת (הת־אמרון הקמטי) — להקת „כוורת" מגישה ערב של הומור, טכססים טובים ומנגינות מצוינות של דני סנדרסון בביצוע בוגלה.

לחברנו

צבי שפין ורעיתו

ברכת מזל טוב

לנישואי הבן

בית „דבר"

סמדר (לבית נסיהו) מיכאל ברנט

מודיעים בשמחה על הולדת הבת

ענבל

תל־השומר, 1.9.73

מכירת ספרי לימוד

משעה 8 בבוקר עד 7 בערב ללא הפסקה.

נצלו את השעות השקטות (1—3) לקניותיכם והזכו בשירות אישי וסבלני.

ספרית הפועלים

אלנבי 73

תל־אביב

לקראת מפגש שליחי ופעילי העליה הדתית

שיערך בקרוב לרגל

25 שנות קיום המדינה

מתבקשים כל שליחי העליה הדתיים, מטעם הסוכנות היהודית לא"י, המוסד לעליה, עלית הנוער, מחלקת הנוער והחלוץ והתנועה הדתית לאומית וכן פעילי עליה מקומיים בכל הארצות, להודיע תוך 10 ימים לפי הכתובת:

הועדה היוזמת למפגש, תל־אביב, ת.ד. 431.

עירית פתח־תקוה

מכרז מס' 89/73

עירית פתח־תקוה מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים להקמת שלוש כיתות והדר אוכל בבי"ס בר צביון.

טפסים למילוי ההצעות, תוכניות, הסכם עבודה לדוגמה של העיריה, הסברים ופרטים נוספים אפשר לקבל החל מ־6.9.73, תמורת תשלום של —.25 ל"י, שלא יוחזרו, במחלקת ההנדסה.

המעונין להשתתף במכרז זה יגיש הצעת מחירים, בשני עותקים, ויחזר מוכיר העיר לא יאוחר מיום שני 29.10.73 שעה 12.00.

על מגישי ההצעות לצרף ערבות במזומנים או ערבות בנקאית בשעור של 5% מהיקף ההצעה לתקופה של 3 חודשים, אחרת ההצעה תפסל.

כל מציע שלא ישלים את כל סעיפי הפרטים, או יכניס שינוי בסעיפי המכרז, הצעתו תפסל.

רשאים להשתתף במכרז זה רק קבלנים רשומים לעבודות מסוג זה לפי חוק רשום הקבלנים לעבודות בניה הנדסית משנת תשכ"ט 1969.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

בכבוד רב,
י. פינברג,
ראש העיריה

המועצה המקומית - גני־תקוה

מכרז 10/73

המועצה המקומית גני־תקוה מכריזה בזה על קבלה הצעות להנחת קו אספקה מים ממכון השאיבה לגבעת סביון — גני תקוה.

את ההצעות יש להגיש על טפסים מיוחדים שאפשר לקבלם במשרדי ש. סירקין מהנדסים בע"מ, רחוב שלי"ג 8 תל אביב, תמורת סכום של —.25 ל"י שלא יוחזר. את ההצעות יש להכניס במעטפה סגורה לתיבת המכרזים במזכירות המועצה־המקומית, בשעות משרדיות לא יאוחר מיום שני כ' אלול תשל"ג 17.9.73 עד שעה 12.00 בצהרים ולציין מכרז 10/73.

על מגיש ההצעה לצרף ערבות בנקאית בגובה 5% מהצעתו.

אין המועצה המקומית מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

ג' אלול תשל"ג 31.8.73

פ. כהן
ראש המועצה המקומית

לע

תנועת העבודה הליברלית
(ליברלים עצמאיים ובלתי מפלגתיים)

חולה קצרת! נשום לרווחה

בעזרת היונטרון של אמ־קול, מכשיר אלקטרוני ראשון מסוגו המשפר את איכות האויר.

היונטרון מעשיר את האויר בחלקיקי חשמל (יונים) בעלי מטען שלילי ומי זה כאילו האויר בביתך הוחלף באויר הרים צלול כיין. היונטרון מטהר את האויר מזהם סביבך. הוא מונע ממך לנשום גזים מרעילים, פיח, עשן, אבק ולכלוך, ומאפשר לך לנשום אויר נקי. אתה חי בעיר גדולה, אולם תנשום אויר של מקום מרפא.

מומחים ורופאים קובעים כי לגבי קצרת ד־מולות דרכי הנשימה זהו־קה ב־93 אחוזים מן המקרים הטבה ניכרת. אם היונטרון לא יקל עליך תוכל להחזירו אלינו תוך 30 יום ולקבל את כספך בחזרה.

התקנתו של היונטרון אינה מסובכת. אין צורך בפריצת קירות או בהרכבה. עליך רק לחבר את תקע המכשיר לשקע החשמלי בביתך. תשיג את היונטרון בסניפי אמפא האצל סוכנים מורשים.

יונטרון

אמקול

בתי־מרקחת

ירושלים

הרצל, רחוב יפו 36, אל סנט־ראל, רחוב בלאה אדין.
הנביאים, רח' המלך ג'ורג' 72, טל. 286740; „כבר הבריאה", רח' ה' באייר 48, טל. 258041; תל־ברלק, רח' קהילה, טפיה 31, טל. 779703.

רמת־גן

הן רמת־גן רח' ז'בוטינסקי 99

בני־ברק

אסיתא, ז'בוטינסקי 41, רמת־גן.

חולון

שיינין רח' סוקולוב 68 חולון

בת־ים

יונה, רמת־יוסף, מרכז מסחרי.
הרצליה, כפר שמריהו.
רמת השרון רעננה,
כפר סבא רמתיים
כנרת (אמדו) כפר־סבא, רח' ויצמן 119.

קולנוע

תל־אביב

אופיר — אתה חי רק פעמיים
אסתר — גברים עם כבוד
אלנבי — ידידים שכאלה
בן־יהודה — דקמרון 69
גורדון — הבלונדיני עם הנעל השחורה
גת — זמנים מודרנים
הוד — קזבלן
הברכז — רוצח הגיהינום
זמיר — תאוה לנקמה
חן — הלידי שרה בלוז
לימור — טיפול בהלם
מוגרבי — קוראים לי שמיל
מהמיז — יד הרפס
מקסים — בוואנקה בגימנסיה
סינרמה — קזבלן
עדן — מומסו
פאר — הגנב שבא לסעוד
פריז — מי אשם
צפון — סיזאר ורוזלי
רמת־אביב — אהבה נוסח קופנהגן
הבלת — סוד הקסם הבורגני
תמר — הפיתוי לאהבה
תל־אביב — הרפתקה במצולות יפו
נגה — הסיכים באים
צליל — הסמור הארוסי

ירושלים

אדיסון — האגרופן הקטוה
אוריון — קוראים לי שמיל
אורנע — האלוף
אור־גיל — הבלונדיני עם הנעל השחורה
הבירה — ביג בוס
חן — גבר עם כבוד
ירושלים — הקלפן היוצאנית
סמדר — הצגת הקולנוע האחרונה
עדן — קזבלן
רון — מספסתי עם דוחתי

חיפה

אורזין — גפה מלכת הגורילות
אורה — המשכנע בע"מ
אורלי — המטה המעופפת
ארמון — הביג בוס
בית „רוטשילד" — משפחת רובינגון 5.00
חן — הטנגו האחרון
מירון — איש ושמו נמר
עצמון — קזבלן
פאר — מעשיות קנטרברי
רון — וידויו של קצין המשטרה
שבים, הר הכרמל — 6.45 אני אוהב את אשתי, 9.15 סיפורי פגזי

קרית־מוצקין
ובל־אור — אורות התג
הוד — 6.30—9.00 הרפתקה בפוסידון

רמת־גן והבקעתיים

אורדע — קוראים לי שמיל
אואזים — המקצועני
ארמון — אונס בפרק
גל־אור — הסנדק
הדר — קזבלן
לילי — הצגת הקולנוע האחרונה
רמה — כדור בלב
רמת־גן — קבארט
שבים — לידי קרולין לאמבּ

נתניה

אסתר — הרפתקאה בפוסידון
סטודיו — סבור — המפתח הוא פתח, פתח — עושה הצרות
שרון — סיפור באהבים

הרצליה

דגניה — גברים במלכודת 9.15—7.00

כפר־סבא

עמל — 8.15 רוחות סתיו (סרט תורכי)
זן — המשכנע 8.30

חדרה

חוף — קזבלן 7.00—9.30

פתח־תקוה

הדר — אהבה נוסח קופנהגן 4.00—7.15—9.15
היכל — מיסטי 7.15—9.15
אורזן — הופן דינמיס 8.15
קרית שמונה
הרמון — אשת הבונד 6.15—8.30
שניר — פרנזי 8.30

האופרה הישראלית

בנהלה ומייסדה אדים דה־פיליפ

פתיחת העונה הי"ג 1973 / 1974

בגורה ישראלית
ה"א: 15.9, 22.9
24.9, 29.9
ר"ם 17.9 היפה: 20.9

מלכת שבא

אופרה רומנטית מאת קארל גולדמרק

ה"א: 23.9, 30.9

פלדרמאוז

אופרטה מאת שטראוס

ת"א: 18.9

הנזל וגרטל

מחוללת רוסים רומניים

ת"א — 25.9

לה טרוויאטה

טל. 57227
כרטיסים: אלנבי 1.

טלוויזיה כללית

17.30 — חדשות; תכניות ילדים: 17.32 — צלילות סקמן; 17.40 — „מגהרת הזמן"; תכניות ערבית: 18.30 — קיצור ה־חדשות; 18.32 — ספורט; 19.17 — ורקוד; 19.27 — סקירת תכני־ית; 19.30 — חדשות ועניני ה־יום; 20.00 — עלם ועלמה — שבועון לגבר; 20.30 — מבט ל־חדשות; 20.50 — השעה השלי־שית. נושאת התכנית: „הזיקנה"; 24.00 — פסוקו של יום — מדברי חכמים על הכעס; חדשות.

הגל הקל

6.00 „בה טובר"; 6.05 חדשות; 6.10 התעמלות בוקר; 6.20 שעון מוסיקלי 6.59 רגע של עברית; 7.00 חדשות ו„הבוקר הזה"; 7.20 מפלגתיים לקראת הבחירות; 8.12 זמר זמר לך; 7.35 זמר זמר לך; 7.55 אור ירוק; 8.00 חדשות; 8.05 הודעות; 8.09 הודעות על כיבוטים בוקר טוב; 8.56 היום לפני 25 שנה; 9.00 חדשות; 9.05 בוקר טוב; 10.00 חדשות; 10.05 לעקרת הבית; 11.00 חדשות; 11.05 לעקרת הבית; 11.40 לאן הערב; 12.00 חדשות; 12.05 במקצב יוצר; 12.30 בחצי היום; 13.00 חדשות; 13.05 בחצי היום; 14.00 חדשות; הפעולת בחירות ל־הסתדרות; 14.10 רבקה מיכאלי מארחת; 15.00 חדשות; 15.05 לי ולך — עיר וברכה; 15.53 הדרך; 16.00 חדשות; 16.07 מקום בצמ־רת ה„מיצת הפזמון החדש"; 16.30 בתקווה שתבין את הרמז; 16.35 מקום בצמרת; 17.00 חדשות; 17.05 מקום בצמרת; 18.00 חדשות; 18.05 מקום בצמרת; 18.45 היום בספורט; 19.00 עברית לעם; 21.00 חדשות; 21.06 התקליטיה לרשותך; 21.52 נעימות קלות; 22.00 חדשות; 22.05 מכירה פומבית; 23.00 חדשות; 23.05 מכירה פומבית; 24.00 חד־שות; 00.10 מכירה פומבית; 01.00 חדשות.

רדיו רשת א

6.00 חדשות; 6.05 בחירות 1973; 6.10 מקדמים מוסיקליים: דביאן: רביציה לחליל, כינור, ויולה ונבל, מנדלסון: שלישייה מס. 1 ברה־מינור, אופוס 49, אלף: סרנדה אי־אלקית. 9.00 חדשות; 9.05 שירת המקהלה; 10.00 חדשות; 10.05 רסי־טל (מהקלטות הפסטיבל הישראלי 1973): דניאל עדני — פסנתר: בטהובן: סונטה בלה־במול־מג'ור, אופוס 110; ברהמס: וריאציות ו־פוגה על נושא מאת הנדל; 11.00 עברית לעם; 11.15 סידורים למל־מידים בבתי הספר היסודיים: חוד־גו למוד. 14.00 חדשות; 14.10 לאם ולילד. הסיפור שלכם: אבא ארוך הרגלים — מאת: ג'. ביין ובסטר. שירים בבקשתכם; 15.00 חדשות; 15.05 היום לפני 25 שנה; 15.10 באמור ובצליל: סיפורים קטנים על מוסיקאים גדולים; 16.00 חדשות; 16.05 רגע של עברית; 16.06 ספר חדש — סקירה; 16.10 הפנות השאלות וההשובות: המו־שא: שאלות לתשובות רבי יוסף קארו — היזק ראיה הסיפה ה־אר; 16.30 השיר האמנותי במו־סיקה האינסטרומנטאלית; 17.05 כינוסה מוסיקלית: מוצארט קרנר (פסנתר) — מוצארט: סונטה בפה־מג'ור, קכל 332; שליבמבסקי: סר־נדינה (1940); שמיבובסקי: מאזר־קה אופוס 50, מס. 1; פוזרבסקי: כגאמא; שופן: פנטסיה, אופוס 66; שימנובסקי: אטיוד בסי במול מי־נור, אופוס 4, מס. 3; שופן: פר־לונז בפה־דיאז מינור, אופוס 44; 18.00 חדשות; 18.05 בסוד־שיח; 18.55 להקלאי — שדות ידיעות יומי; 19.00 חדשות ו„היום הזה"; 19.30 תעמולת הבחירות להסתד־רות; 19.50 פרקי היום בתנ"ך צורא, פרקים ג', ד'; 20.00 חד־שות; 20.06 „קורדילאק" מאת פאול הינדמית. אופרה בשלוש מערכות, בבצעים: דיטריך פישר־דיסקאו, לאונורה קירשטיין, דונלד גרובה, קרל כריסטיאן־קון, תזמורת סימ־פונית של רדיו קלן בניצוח יוזף קיילברט. 22.30 הירחון מוסיקלי; 23.00 חדשות; 23.05 בדרך לאמת; סדרה בעריכת: יוסף טרגין; 24.00 חדשות; 00.10 רגע של שיר.

גלי צה"ל

שדורי צהרים

11.00 — חדשות. 11.05 — חמים וטעים. 11.15 — פסגת המצעד ה־בריטי. 11.30 — אורח לצהרים. 11.40 — חמים וטעים. 12.00 — חדשות. 12.05 — חמים וטעים. 12.30 — על אש קטנה. 12.35 — חמים וטעים. 13.00 — חדשות. 13.05 — חמים וטעים. 13.30 — אלפיים לילה ולילה. 13.35 — חמים וטעים. 13.55 — הודעות לחיילים. 14.00 — חדשות. 14.05 — הודעות אישיות.

שדורי ערב

15.00 — חדשות. 15.05 — ש־הדין: 16.00 — חדשות. 16.05 — שלוש־ארבע־חמש. 16.45 — ראש יומן צה"ל. 18.00 — חדשות. 18.05 — הערב — אולפן מס' 2. 19.00 זהו הוא מסרק. 17.00 — חדשות. לינו־ארבע־חמש 15.50 — מידע 17.05 — דיש עם שיר. 17.40 — חדשות. 19.05 — פתקאות ב־כבל — משחק מזל בשניים. 20.00 — חדשות. 20.05 — מצעד הפז־מונים הלועזיים. 21.00 — חדשות. 21.05 — מצעד הפזמונים הלוע־זיים. 22.00 — חדשות. 22.05 — במיבת הפתצה לשא"ל איצ"ה. 23.00 — חדשות. 23.05 — מסך גדול מסך קטן — מבזק לעניני קולנוע ושלוידיות. 24.00 — חד־שות. 00.05 — קיהת חמות.

תיאטרוני ישראל

הערב 3.9

הבימה:
הטולה על גג פח להוט
האמבורי:
ביהר בעיתים
תל־אביב

עולם שנכרת

ספר חדש

מאת אריה ל. אבנרי

קרוב לשלושים ושמש שנים סב־לו מכות העתונות היהודית ב־אירופה. עתונות זו אשר היתה ל־מאות אלפי יהודים לחם וקום יום־יום או שבוע־שבוע, אשר עיצבה את דמותם הרוחנית וקירבה אלי־הם את העולם — עתונות זו נב־רתה יחד עם קוראיה. תפיה מצ־היבים עתה בגנזכים, או משום־רים בכספות במיקרופילמים. ואו־לם בבוא חוקר ההיסטוריה וינער את האבק מן הכרכים הישנים ישוב לשומע משב־רוחה של התקופה, המקיפה אמנם לא יותר מארבעה־חמישים שנה אך משמעות מכ־ריעה. הפרק שמילטו את יהודי אירופה במלחמתם על קיומם על זכויות אזרח וזכויות לאומית, ב־מאבקה נגד אנטישמיות ונגד של־טון הזדון של ממשלת המנדט ה־בריטי אשר חסמה דרכי הצלה, כאשר השואה כבר היתה קרובה בהשיג יד.

משהו מנשימתה של התקופה, אנאך בספר „עתונות יהודית שהי־תה" * המכיל סקירות מפורטות על רוב העתונים היהודיים שהופיעו בארצות אירופה, ביידיש, בעב־רית ובלשונות אחרות, עד פרוץ מלחמת העולם השניה.

אמנם תקופה ארוכה של עתונות עברית, פרידית ולועזית, שהותם ה־השכלה והמתמות הלאמדנית היה טבוע עליה, פרצה לבית היהודי, בבת אחת כמעט, בראשית המאה, עתונות ענפה ביידיש בריכוזי ה־יהודים שהיו תחת השלטון הרוסי והאוסטרו־הונגרי עד מלחמת ה־עולם הראשונה. מסיום מלחמת העולם הראשונה ולהלן מתפתחת עתונות זו והגדלה במהירות מסחר־רת, מקיפה מאות אלפי קוראים.

* עתונות יהודית שהיתה, בהוצאת האיגוד העולמי של העתונאים ה־יהודים; המערכת: דוד פלינקר, מרדכי צאנין, שלום רוזנפלד; רכז המערכת: משה רון; העורך: יהו־דה גוטהלף; מלביה"ד: גרשון זיל־ברברג; יצחק גרשי: בר אלמן.

עולה ברומתה. מרחיבה את אופ־קיה ונעשית גורם רב־השפעה ומי־חוך באין כמוהו. בד־בבד נוסדת ומתפתחת עתונות לוחות בשפת המדינה במדינות החדשות שקמו על חורבות האימפריות הרוסית והאוסטרו־הונגרית. ובמידה שה־הכרה העצמית היהודית נוברת אצל יהודות מערב־אירופה, קמה אף שם עתונות יהודית מודרנית, לוחמת בשפת המדינות.

עורכי הספר, שהתחילו בעבודת איסוף החומר לפני שנים אחדות, עשו את מלאכתם — אם אפשר לו־מר כך — חמש דקות לפני 12. צוד הספיקו לדובב אישים ועתונ־אים שהיו בין מחוללי התנועה ה־חברתית והמדינית שהתמיסו את פני היהודים במזרח־אירופה והיו בין מעצבי דמותה של העתונות ה־יהודית שם. המונוגרפיות שנכתבו על־ידי בני־הם שכבר אינם כמעט שם. כמו „היינט", „מומנט", „אור־אינט" בצפון ציטונג", „פאלקס צי־טונג" ואחרים. הם לא רק פרקי היסטוריה של יהודות פולין, הם גם בבואה לאקלים החברתי, למגלות ולהמתרפגם המיוחד של היהדות ה־פולנית. העתון מילא תפקיד הרבה מעבר למקובל: הוא היה הבמה ה־פוליטית לבירור שאלות לאומית וסוציאליות; הוא היה הקשר עם העולם הרחב; הוא היה הציבור ש־דומך ורש כל חידושי הספרות; הוא היה הזזום למפעלים תרבותיים ותרבותיים, שבתנאי חיים נורמליים של חברה תושבת על אדמתה הם עיסוקם של מוסדות ממלכתיים או מוניציפליים.

לדוגמה: ייסוד מוסדות חינוך דו־לשוניים ברוח לאומית־יהודית בפולין שבין שתי המלחמות. במערכת „עתון"! בפולין היו בשנות השש־רים בתי־ספר ביידיש של הבונד („ציש"א") ובתי־ספר בעברית של „תרבות". לבית־הספר העברי היה קשה להחזיק מעמד מול ביה"ס של „ציש"א". ביידיש מצד אחד, ומול ביה"ס הפולני שנתן „תכלית" בידי החניך — מצד שני. הנשירה מ־ביה"ס „תרבות" היתה רבה וביה"ס הבונדאי סיכן את החינוך הלאומי היהודי יותר ויותר. התאספו ב־מערכת „היינט" טובי העתונאים והמחנכים והחליטו לייסד בתי־ספר ובני ילדים דו־לשוניים שפת ה־הוראה בהם תהיה יידיש עם תנ־

ך־לימודים ברוח לאומית והקד־שת שעות רבות ללימוד עברית (והמבוגר גם פולנית). לאחר ההח־לטה יצא העתון למערכה בציבור ותוך זמן קצר נוסדו עשרות ואחר־כך מאות מוסדות חינוך עם רבבות תלמידים ברחבי פולין. כזה היה כוחה של העתונות היהודית!

זהו רק דוגמה אחת מרבות. כאש־ר התעורר ויכוח אם להילחם את המלחמה הפרלמנטרית בנפרד או בשיתוף עם שאר המיעוטים — את המלחמה שעשה העתונות. ל־מאבקים הציבוריים הפנימיים שאול וימין, ציונות ואנטי־ציונות, הדת והחיים הציבוריים (במקביל לבעיית דת ומדינה כאן) וכו' — לכל אלה אין בעיות פרלמנט־ריות או מוניציפליות שמעליה ית־הללו המאבקים — הבמה היא ה־עתונות. היא יותר מדויקה מאש־ר משקפת, ומשקפתה להב, יותר ממה שמתרחש בקהילה, למשל, היא המבשרת מה יגידו נציגי הי־הודים בפרלמנט, או היא המוקעת מה שהשליטים בפרלמנט ודצים להסתיר.

העתונות היהודית לוחמה באנטי־שמיות — אך קולה נשמע יותר בפנים מאשר בחוץ, וכאן נכונה לזירה העתונות בשפה הלועזית. אמנם הצורך בעתונות בלשון המ־דינה נוצר על־ידי סיכול הלשון ה־שלטת כשפת־דיבור בקרב שכבות רבות אצל היהודים — אם מטעמי „תכלית", אם מטעמי כמוכיות ואם מכמוהות נסתרות להיות ככל הגו־יים — אבל לרובה היה גם יעוד לאומי: לומר את דברנו לגויים בל־שון שלהם! להתגונן על עוולות, להיאבק על זכויות בלשון. שמובנת לא רק לעם השליט אלא גם בשכבת באירופה ומעבר לים. ועדיין היה זמן שהאמינו בכוחה של דעת ה־קהל.

פולין הלכה בראש יהדות אי־רופה בכל הקשור במאבק על זכו־יות, בתסיסה חברתית, בפריחה של חיים תרבותיים, בפריחה פוליטית. יהדות זו היתה נתונה בלחץ צבות של המוני אכלוסין יהודים שלא היה כר להתפתחותם ולפעילותם. שכשוב העתונות היה רק ביטוי אחד למרץ האצור בקיבוץ יהודי זה. למעלה מ־250 עתונים יהודים הופיעו בפולין, מהם 23 יומונים.

שלאחדים מהם היתה תפוצה של לבעלה מחמישים אלף עותקים ב־יום. דובה של העתונות היה ב־יידיש. מיעוטה בפולנית. רצי 1931 אף לבסוף נסיונות חוזרים ונשנים להוציא עתון יומי בעברית. עתונות עברית, שבועית ופרידית המשיכה להתקיים, בעיקר בהוצאת אירגו־ני הנוער, מוסדות תרבות עבריים, וכן עתונות ילדים ביצאה ליד בתי־הספר „תרבות".

בקרב היהדות הבאלטית שבצפה העתונות, בעיקר ביידיש. הסיבה לכך — חזיקה לשוראות הלאומיות עדיין לא היתה קיימת ואילו הגי־הוק מן הלשון הרוסית היה לצור־דה. אחרי שהארצות הבלטיות הש־גו את עצמאותן, בליטא ובלטביה, שמנו יחד פחות מרבע מיליון יהו־דים, יצאו בתקופות שונות 6—8 יומונים ושלל שבועונים, כתבי־עת ספרותיים ועתוני תנועות נוער.

פרק מיוחד בספר תופסת העתו־נות היהודית ברוסיה כלפני המ־הפכה ואחריה. העתונות היהודית ביידיש ועברית ברוסיה הצארית היתה הגרעין ממנו צמחה העתו־נות היהודית שהתפתחה במדינות אשר קמו לאחר מלחמת העולם הראשונה. על חורבות שתי ה־אימפריות — הרוסית והאוסטרו־הונגרית. ואולי העתונות הבולשי־סטית. אחרי 1917 הלכה התדלדלה, אחרי תקופת פריחה קצרה, עד סופה הטראגי. כאשר ניסולה בשממה אם מרצו עורכיה ואם מ־אונס, ולבסוף אף הוכרת גופה. כא־שר מציאות הכתביה הכוחדה ו„ג־עלמה".

יהדות רומניה עמדה לפני אר־בע בעיות של הגנה על זכויות, של אנטישמיות כלכלית וחברתית, של צורך בהגירה. כבו יהדות פו־לין, אף בקרבה תססו כוחות צי־בוריים רבים ששאפו לתת ביטוי למאווייהם ולשאיפותיהם בקיבוץ לאומי. ואולם חבלי הליכוד ה־פיצור הלשוני של יהודי המחוזות השונים שצורפו ל„רומניה הגדו־לה" גרמו שלא קמו עתונים מר־כזיים אשר יתנו ביטוי לכל הקי־בוץ היהודי. רק בסרביה הוציאה עתון יומי ביידיש. בחוזות המש־לכה הישנה יצאו יומונים וכתבי־עת ברומנית, בטרנסילבניה — ב־הונגרית.

יהודי מרכז אירופה ומערבה ד־בן יהודי הבלקן לא נזקקו לעי־דיש ושם שבשבת עתונות יהודית בלשונות העמים השליטים — ל־הוציא צרפת אשר לשם הגיעה הגירה של דוברי יידיש ממזרח־אירופה, ובה ראו אור עתונים ב־יידיש, ולהוציא יוון אשר תקופה קצרה עוד הוציאה עתונות ב־לדינו. הצד השוה שבעתונות היהודית באירופה על כל לשונותיה, שסיקפה את הזרמים החברתיים, הפוליטיים התרבותיים אשר אי־חדו ופילגו קיבוצים יהודים ש־היו מרוחקים זה מזה, אך למא־בקיהם, להיפושיהם ולציפיותיהם היה בציון לאומי מובהק.

הספר שהוציא האיגוד העולמי של העתונאים היהודים, העורכים והמהדירים, הוא מפעל שאין ערוך לו, ואין ספק שלא יקום עוד כדוג־מהו בדורנו. לכן רבץ על העור־כים משבה אחריות להגיש לקורא ולהשאיר לכותב דברי הימים מא־סף מקיף ומלא על כל העתונות היהודית באירופה, על כל שונו־תיה ועל כל הארצות שבהן הופיעו.

במשימה זו הצליחו העורכים מאד בשער הראשון — הוא השער על יהדות פולין, ופחות מכך ב־שער השני, על עתונות שאר ארצות אירופה. בה בשעה שבשער הראשון זכו העתונים — ובמקרים מסויימים גם השוליים ומשוטי ה־הספנה — לסיקור רחב, עליהם על רקע צמיחתם ועל האישים שהקימו וקיימו אותם, זכתה הצ־תונות של שאר הארצות לסיקור־רים כוללים מאוד ללא הארה מס־פקת של הרקע, ללא תיאור בקיף של האישים הפועלים. צר מאוד שהעורכים לא טרחו למצוא את ה־אישים שהשתתפו יפירות בהוצאת העתונות הבונדה של שאר אר־צות אירופה — ורבים מהם מצו־יים עדיין אתנו בארץ ואחדים אפשר היה למצוא בארצות אחרות. אשר הרוה ושליחי הציבור שבת־ברכה בהם יהדות אירופה ש־מחוץ לגבולות פולין ראויים היו להארה יותר בולטת ומקיפה מכפי שזכו להם בשער השני — השבל.

בסיכום: אם יהיה את נפשו של העתונאי הישראלי לדעת מאין באו רבת מתכונותיו — למוטב ולרעה — הוא לא יוכל להינזל מ־להביט במעיין העשיר הזה ש־קודמיה, ושבבואה משתקפת מן ה־חפרו קודמיו, ושבבואה מכבו מש־תקפת מן הספר „עתונות יהודית שהיתה".

קולנוע

סרטו האחרון של דיסניי

מאת זאב רב־נוף

(„ספר הג'ונגל"; דרייב־אין, הצגה ראשונה, תל־אביב)

„ספר הג'ונגל" (1967) הוא סר־טו האחרון של וולט דיסני. היה זה הסרט האחרון שהוא עצמו הפיק, ושהוא היה המשגיח עליו ב־משך החיים בו. דיסני נפטר בשנת 1966 והגירסה הסופית של הסרט הושלמה אחרי מותו. כל מה שבא מאז מ„אולפני דיסני" ומחברת ההפצה „בואנה ויסטה", אינו אלא תוצר של יורשיו. ב־מקרה או שלא במקרה סרטו ה־אחרון הזה הוא סרט מאיר ב־אורך בלא, אף שבסרטים האחרו־נות לפני מותו ציינם דיסני את החלק המצחיק שביצירתו. האמת העצובה היא, שדיסני עצמו לא היה מרוצה מהתוצאות. בעת ראיית החומר הגמור של הסרט, כלא מצא־חן בעיניה. העיר דיסני: „אינני יודע, ידידים, נדמה לי, כי אני זקן מדי בשביל סרטים כאלו־רים".

בניגוד לדעתו של המפיק ה־גדול, היתה דעתם של המבקרים על הסרט, חיובית בדרך כלל. אלי תלוי הדבר בזווית שאתה מסתכל — או רוצה להסתכל — על „ספר הג'ונגל". תסריטם של ארבעת הכותבים מבוסס, כמובן, על ספרי „מאוגלי", כלומר על „ספרי הג'ונגל" של רודיארד קיפ־לינג. ואם תחפש בכוס כשהוא מן החוויה של קריאת קיפלינג, שכל אחד מאתנו התנסה בה בילדותו — לא תמצאנה. קשה להבחין מ־דיסני היה האיש שהיה כמוגל להעבירת את קיפלינג על המסך — קשה גם להניח, כי הוא התיימר לעשות זאת.

אפשר לשוב ולהתווכח על אינטרפרטציה, נושא שעליו ניטש ויכוח חריף בזהר אחרי הופעת „פאנטאסיה" — נסיונו האירוני של דיסני „להלביש" על מוסיקה מו־כרת ואהובה את התמונות „ה־פרטיות" שלו. באותו ויכוח יצא דיסני כפסיד, אף שרבים נהגו לראות את „פאנטאסיה". ואם מבקשים לסכם על־פי זה את דרך ההבעה שלה, הרי הסיכום הוא בלי ספק שלילי. אולם אל לנו לשכוח כי את דיסני יש לדון על־פי אמות־המידה שלו. קשה ל־צפות מאדם בעל סגנון מוגדר מאד, שיהיה שונה מכפי שהוא; אל נשכח שאותו דיסני הצליח להפוך אפילו את הטבע האכזר — בסדרת סרטי „הרפתקאות מ־החיים" — למשהו סימפטי, מלבב, כבצע מצויר.

השאלה היא אם אפשר וצריך לעשות סרטי דיסני מצוירים — גם אם על־ידי דיסני עצמו — בתקופה שבה חלף זמנן של תפי־סה זו וסגנון זה. לדעתי, כי אותה הערה מרה שהעיד דיסני בעת ראיית צילומי „ספר הג'ונגל", הי־תה מכוונת לאיזה ספק גדול יו־תר. השוב יותר, מקיף יותר כ־אשר הספק לגבי „ספר הג'ונגל" בלבד. לצורך הסיכום מוטב ש־אניח את רשות־הדיבור לביוגראף השלם ביותר של דיסני, ריצ'ארד שיקל, שגם הערכתי אני תמימ־דעים כמעט (כמעט, כלומר ב־מידה פחות של התלהבות):

„הסרט אינו מיועד כמובן ל־רודפי הטהר. הוא מבוסס על מבחר סיפורים מתוך האוסף ה־מקורי, וסיפורים אלה הועצמו ו־עובדו בצורה יחידת, כדי ליצור צלילה מגובשת וברורה... החיות של הג'ונגל ההודי הן, בסופו של דבר, דמויות אמריקאיות מובהקות, המשמיעות בדיחות אמריקאיות מוכרות והשרות שירים המיועדים לצמרת מצעד פזמוני־הפופ. אולם לאור המסורת הדיסנייאנית, ללא כל קשר עם מסורת ספרותית כלשהי, הצליח הסרט הצלחה בר־לשה. הוא משתרע בסך הכל על 64 דקות הקרנה, גדוש בדיחות חזותיות בקורדיות ושופע רוח המימה ומרוממת. יש בו, ב„ספר הג'ונגל", עליצות וחוסר־זהירה שלא ניכרו בסרטיו המצוירים מ־אז „דאמבו"... אין כאן אפילו כל אפקטים מפחידים, מהסוג שהודים התנגדו להם בעבר. נראה הדבר כאילו דיסני ואמניו נשאו לבסוף את השאיפות שלהם להוציא מי־שר על מסורת ותרבויות זרות להם...".

אני משוכנע כי הילדים יהנו מאד מהסרט — וגם המבוגרים, אם יהלו לרגע לחשב בעומק ד־יסתפקו בקליפתו של קיפלינג.

„ספר הג'ונגל"

דברים

המודיעין הסודי של גח"ל

ולמן ארץ המגוח נהג לומר כי גם כשהוא מדבר אל עצמו, מו־פיע הדבר למחרת בעתון. ואכן, מעטות ההתייעצויות והישיבות ש־אינן דולפות לעתונות. מעניין, אפוא, כי צמרת מפלגת העבודה הצליחה לשמור בסוד כמוס, את ה„תכניות הסודיות" להדיח את אבא אבן לאחר הבחירות. הזמן קצר לאחר מכן להחליף את גול־דה מאיר ולמנות במקומה את פנ־חס ספיר. אלא שמישהו מה־„צברת". לא גבר על יצרו הדו־ליף את שתי התכניות. אחת לח־בר הכנסת גדעון פת מהליברלים. והאחרת לחבר הכנסת יעקב נחו־שתן מחרות (כדי לשמור על הא־זון בין שני חלקי גח"ל). והשנ־יים מיהרו. כמובן. צם ה„סקו־פים" לכותרות העתונים. אלא, שכאן אירעה תקלה — השניים לא דיווחו האחד לשני, ומשום כך לא שמו לב לסתירה שבין שתי התכניות — אם גולדה מאיר מתכוונת לפרוש מתפקידה תוך זמן קצר ולמסרו לפנחס ספיר. מדוע תדיח את אבן, הקרוב ב־השקפותיו לשר האוצר?

מכיוון שה„מודיעין" הסודי של גח"ל, לא הוכיח את יעילותו עד כה, הייתי מייעץ לח"כים פת ונחושתן לחפש כותרות מוצלחות יותר. למשל, התקפות נגד עזר וייצמן, אריק שרון ושמואל תמיר. ומוטב כי ימהרו, פן ימצאו עצ־מם בסוף התור.

דניאל בלוך

עוד שטות פחות שטות...

התעכב הקמתה של ימית את התפתחותן של עיירות הפיתוח? בדיון הועלו נימוקים שונים. אחד הנימוקים התמוהים ביותר העלה שבתי טבת ב„הארץ".

ש. טבת כותב שקיימות 29 עיי־רות וממילא אין להן סיכוי להת־פתח. עוד כמה עשרות דירות, פחות כמה עשרות דירות, לא ישנו. ומאחר שעיירות הפיתוח ממילא נדונות לניוון, לכן יש להק־ים את ימית.

למה הדבר דומה?

לאב לששה ילדים הגר בדירה צרה והממשיך להוליד ילדים. ממילא הם בצפיפות. עוד ילד, פחות ילד — מה זה משנה?

לאדם שאשתו הגישה לו מרק מלוח יתר על המידה והוא מו־סיף מלח. עוד קצת מלח, פחות קצת מלח — מה זה משנה?

לשר הממונה על חברה ציבו־רית הצוברת הפסדים והוא ממ־שיך להפעילה. עוד מיליון, פחות מיליון — מה זה משנה?

לעתונאי הטוען: ממילא מתפרסמים הבלים רבים. עוד שטות, פחות שטות — מה זה משנה?

א. גבע

אלבום אנשי־האש

שירותי הכבאות באיגוד ערים איזור פתח־תקוה, כוללים את ה־עיר פתח־תקוה, 6 מועצות מקו־מיות ושתי מועצות אזוריות, ה־כוללים על 22 ישובים כפריים־חקלאיים. אשר בהם כ־150,000 נפש, הפרושים על שטח המתקרב ל־300,000 דונם. זאת מוסר ראש איגוד ערים — שירותי כב־אות, וממלא מקום ראש עיריית פתח־תקוה דוד טבצ'ניק בהקדמה לאלבום שיצא עתה במלאות 45 שנים לגדוד הכבאים המתנדבים, אשר הוקם בפתח־תקוה עוד בשנות העשרים, וכאז קום המדינה הפך לשירות.

ד. טבצ'ניק מציין את המרוחקים בין הישובים והכבישים המואצים, המקשים על משימות הכיבוי וה־הצלה. תקציבו של האיגוד הוא 1,610,000 לירות בלבד לשנת ה־כספים 1973/74, ותקציב זה אינו עונה על הצרכים המרובים. לא בימי שלום ולא בשעת חירום. עם זאת קיים שיתוף פעולה מלא בין הכבאים לבין המשטרה והג.א. בהקדמה הוא גם תובע לחדש באופן מתמיד את הציוד. לרכוש מכוניות ואביזרים משוכללים. ל־הקים תחנות כבאים נוספות. ול־הוסיף בהן אדם מאומן. כי אין האיזור דומה לזה שהיה לפני 45 שנה. עתה קיים גם איזור תעשיה גדול וכל זה מחייב כוננות מת־מדת לכל קריאה.

בחוברת אשר נערכה על ידי ברוך אורן, גם ברכת ראש הע־יריה י. פינברג. מפקד כבאות ראשי א. ספיר ורשימות רבות מלוות בתמונות על כל תקופת פעילות הכבאים.

ש. פינס

הושלם גלובוס ראשון של מאדים

פאסדינה, (עי"ר). — מדענים הרכיבו את הגלובוס המפורט הראשון של מאדים — כך נמסר אמש.

הגלובוס, שקוטרו 1.20 מט־רים, מורכב מ־1500 תצלומי שחור לבן של כוכב הלכת, שהועברו לכדור הארץ על־ידי חללית „מארינר", שצילמה את כוכב הלכת אשתקד מן החלל.

הטכניקה של פסיפס־צילו־מים נעזרת במחשבים, המתק־נים את זוויות הצילום בצו־רה כזאת שכל תצלום נעשה כאילו במישרין מעל נקודה נתונה. הצילומים גם הועתקו לקנה מידה זהה ופותחו במי־דה שווה של קונטרסט, לפני שהודבקו על גלובוס האלומי־ניום.

זוהי המפה המפורטת הרא־שונה של כוכב לכת כלשהו מתצלומים שצולמו מתוך חל־לית. אפילו כדור הארץ עדיין לא זכה למפה מלאה על פי שיטה זו.

מכתבים למערכת

על ציונות ו„קידוש השם"

מרגיש אני צורך פנימי להודות ל„דבר" על שני מאמרים שהו־פיעו זה אחר זה בשבועות ה־אחרונים.

א. „אבני דרך ומחילות סמו־יות" של אברהם שפירא, שהעב־רתם מן היומון של קבוצת יד־רצאל אל „משא". ונתתם על ידי כך לקהל קוראי „דבר" הרחב את האפשרות ליהנות ממעוף הרעיו־נות של קובץ היובל של „שדי־מות". הלא אנחנו כולנו נושמים את האוויר המזוהם של הימים האלה והסכנה גדולה מאוד, ש־נידבק מן החיידקים המרחפים א־לינו מכל צד. ומבורך יהיה כל אחד, שיזכיר לנו את השורשים של תנועתנו הציונית־יהודית, שרצתה פעם להיות בין מתקני העולם הזה.

ישנה אמנם סכנה אחת: ש־הדברים ארוכים יותר מדי ולמי יש כיום זמן לקרוא מאמר ארוך, ועל אחת כמה וכמה לקרוא את הקובץ עצמו, שעליו מדובר בו?!

ב. ולכן מכופלת תודתי ל־ידידי דוד זכאי על ה„קצרות" ש־לו ולמערכת „דבר" שלא הי־ססה לפרסם את דבריו על „ביר־כנים ולתופעות תמורות ביותר" (עמ' 12). במלים נועזות פונה דוד זכאי לראש הממשלה: „תקום רוח בראש הממשלה ותביא את הדבר לדיון מחודש".

בימים אלה עברו 60 שנה מאז הופיע בגרמנית מאמרי „קידוש השם" (המאמר תורגם מאז ל־עברית והוצא לכבודי ביום הו־לדתי ה־80, על ידי „מוסד ביאליק"). שם כתבתי: „הציונות היא קידוש השם שלנו". מאז טענתי וחזרתי וטענתי נגד עצ־מי: שוטה שבעולם! את זה הנך קורא „קידוש השם"? ואינך רו־אה, שהציונות שכחה את ראשי־תה ונעשתה מדינה ככל המדי־נות?

והנה כשאשתי הראתה לי את המאמר „קצרות" ב„דבר", עמ' 12 ושאלה אותי: מה הינך אומר? — לא היתה בפי תשובה אחרת, אלא: „קידוש השם".

תודה לדוד זכאי ותודה ל„דבר".

ירושלים — שי"ה ברגמן

„הליכוד" — מפנה פרגמאטי

קראתי בעניין רב את מאמרו של אברהם וולפנזון — „המערך הימני — מפנה אידיאולוגי" — ש„הפרוגראמה היחידה שתתקבל על דעת הגוש החדש היא זו של חרות.."

הנכון הוא, שב„ליכוד" החדש יש מגוון־דעות בנושאים שונים — כפי שקיים גם ב„מערך". ואינני רואה בכך כל פסול; נהפוך הוא, אם נגיע סוף כל סוף לשני גושים פוליטיים גדו־לים — הלוואי שהיינו מגיעים לכך באמצעות שנוי שיטת הבחי־רות — יהיה המצב אצלנו דומה במידה רבה לזה השורר בארה"ב או באנגליה, שם מייצגות שתי המפלגות הגדולות קשת רחבה של דעות כשהמלכד ביניהן הוא מספר מסויים של „מכנים משות־פים". בישראל קיים מצב אבסור־די בו מהוות רוב המפלגות הפוליטיות הגדולות המשך ישיר של מפלגות שהיו קיימות בתק־ופה הקדם־מדינתית, כשההבדלים ביניהן הם יותר במאבקי העבר מאשר באתגרי ההווה והעתיד. הנסיון הראשון להקמת מפלגה חדשה, ישראלית ממש, ממלכתית באמת, היתה רפ"י — אולם נג־זר זה, בגלל סיבות שלא כאן המקום לעמוד עליהן, מת באיבו. „הרשימה הממלכתית" המייצגת לפחות מחצית של חברי רפ"י לשעבר אמנם המשיכה לבד בדרך שהחלו בה בן־גוריון ומקימי רפ"י, אך לא היה בכוחה, כל עוד נשארו יותר חברי רפ"י במפלגת־העבודה, לחולל את ה־תמורה הפוליטית במדינה.

ל„ליכוד" החדש יש שני „מכ־נים משותפים" עיקריים: (1) גי־שה ליברלית־ממלכתית בעניני משק וחברה, ו־(2) עמדה אקטי־ביסטית בעניינים מדיניים ובטי־חוניים. לא בכדי הבאתי את הנושאים בסדר זה: תחילה ענ־יני פנים ורק אחר־כך ענייני־חוץ. הגופים המרכיבים את ה„ליכוד" סבורים שממשלת־המערך אחראית במישרין למחדלים מסו־כנים ולתופעות חמורות ביותר במישור הפנימי של המדינה: המעורבות המירבית של השלטון בענייני המשק; „השיטה" ה־מפורסמת של קברניטי הכלכלה שלנו המניבה מדי יום ביומו עוותים, ביזבוזים ושחיתויות ה־מערערים לא רק את המוסר הציבורי אלא גם את המוסר ה־פרטי של כל אזרח ואזרח; לגבי בעיות חברתיות בוערות קיים בחוגי־השלטון חוסר־הבנה מוחל־ט; בעיות השיכון של הזוגות הצעירים נפתרות רק על־גבי ה־מודעות המתפרסמות לקראת ה־בחירות; מקלים ראש בנושאים הקריטיים של „איכות־הסביבה" ו„איכות־החיים"; אומה המוכנה להקריב קרבנות אין־ספור למען בטחונה החיצוני, חייה בצילה של אלימות גואה בתוך ביתה, הדרדרות עד דגנאות? נקלענו היום למצב של חוסר רגישות של השלטון לבעיות הציבור מחד — וחוסר אמון מצד הציבור כלפי השלטון מאידך. זהו מצב מסוכן ביותר במדינה דמוקרטית הרוצה לעקור מתוכה תופעות של לבנ־טיניזציה או של יצירת קבוצות קיצוניות, אנטי־דמוקרטיות, באגף השמאלי או הימני.

בענייני חוץ ובטחון אכן קיי־מים הבדלים בין הסיעות ה־שונות השותפות ל„ליכוד". עמ־דתה המוצהרת של גח"ל ידועה (אם כי יש, כמובן, שוני בין חרות לליברלים). כך גם ברורה עמדת הרשימה־הממלכתית המז־דהה להלוטין עם גישתו הפרג־מטית של שר־הבטחון, משה דיין, בשאלות אלה. אולם בין כל אלה יש קו מאוחד ברור — כשם שקיים קו מאוחד בין גי־שותיהם של ספיר, אבן, אלון, יערי ואליאב בצד השני של המתרס.

ח"כ זלמן שובל

עצה גלויה לאריק שרון

הנני מרשה לעצמי לפנות אליך בעצה גלויה (ולדעתי גם נבונה והוגנת כמו מתבצבתך!) משום:

א) היותי חבר מושב ועובד חק־לאי כל ימי חיי בארץ.

ב) רגשי הוקרה והערכה לאביך יצחק שיינרמן ז"ל — איש העם ו־דואג לו — שיחד אתו וביזמתו ארגנו את בעלי „פרת העמק" ל־ארגון מגדלי צאן בתקופת מל־חמת העולם השניה, וזכיתי ווכו מאות ואלפים לצורת ידו ומשפחה המעבות „בוע האגנך", למען תת כוס חלב ותוצרתו לעמלים בש־נות החזק והמחסור.

ג) הסתערותך בלהט והאש להי־ות שליח נבחר של אזרחי המדי־נה במוסדותיה העליונים ביותר.

אם כן, עצתי היא זאת: היות ונזדמנה לך מצוה להיות בעל פק־דון, שמינהל מקרקעי ישראל הפ־קיד בידיך, והוא — כברת ארץ גדולה מאדמת הלאום, עם זכויות מים רבות יחסית; והיות, ולבטח ידוע לך שמאות ואלפים מבני המושבים צמאים לקרקע ולהתיישבות — עליך לקום ולהכריז קבל עם ועדה, שהנך מחזיר את השטח המופקד אצלך, ברובו המכריע, ל־רשות „מינהל מקרקעי ישראל" ומ־עמידו לשימושה של תנועת המוש־בים להקמת מושב עובדים שיקרא בשמו את זכרו של אביך ז"ל, בהסכמת המוסדות המיישבים כמו־בן. מעשה גדול כזה יוכיח, שאין פניך לניצול עמלו של הזולת ולה־יות בעל זכויות־יתר על אדמת המולדת, כי אם להיות חקלאי, אב למשפחה עובדת, יוצרת ונהנית מי־גיע כפיה. הדוגמה האישית תוכיח לעם בישראל — לאן פניך מוע־דות. בבחינת „מעשיך יקרבוך — מעשיך ירחקוך". אם תעשה כן — תהיה זאת זכותך המלאה להגיד: כזה, ראה וקדש!

כפר בילו — דב מישאלי

אנושיותם של רופאים

לצערי, נשמעת בציבור שלנו לרוב, בקורת שלילית על מוסדות, אישים, רופאים וכו'. לפי נסיוני, נראה לי שהאשמה בעצה במרו־בית המקרים במבקרים ולא בבי־קורים.

בלשוני חולה, ברצוני להאיר על קטע זעיר רגיש, שבתחום פעולת משרד הבריאות. שהיתי במחלקה חירורגית ב' בביה"ח „הלל יפה" בחדרה, בניהולו של ד"ר יעקב וסגנו ד"ר שפירא, בעזרת כל צוות הרופאים והאחיות שהם ציבור מ־לוכד נאמן ומסור.

קטונתי מלדבר אודות מומחיותם המקצועית, מה עוד ששמם הולך לפניהם. לכן אציין רק את הצד ההומניטרי אנושי, שהוא בגדר חריג ויוצא מהכלל בתקופתנו.

היחס האדיב והחם והטיפול ה־אינדיבידואלי בחולה לפני הניתוח ואחריו, המלה הטובה והתשומת ה־לב האישית, מחדירים בחולה הרג־שת בטחון, עידוד ואמון ללא סייג, ועוזרים לו לא רק במצבו הפיזי אלא גם במצבו הנפשי. מה עוד שלא פסחו ביחסם החם גם על בני משפחתו, ברגעים הקשים.

אבטא רק מרחשי לבי והרגשת כלל ציבור החולים האחרים ש־שהו בביה"ח בתקופה מקבילה.

הצוות הנזכר לעיל הינו נכס יקר לביה"ח, לחדרה וסביבתה וגם נכס לאומי היכול לשמש כדוגמא אישית לכל הדרגים והשכבות בארצנו.

אחטא אם לא אזכיר בהזדמנות זו את ד"ר גולן אשר במחלקתו שהיתי לפני שנפלה ההחלטה הגור־לית על נתוחי, בעקבות אבחנתו הנכונה וההחלטה המהירה.

לא הייתי כותב מכתב זה לו ראיתי בזאת ענין אישי בלבד.

בטוחני שהנני מבטא את הרגש־תם של כל החולים שעברו את טי־פולם, ואני רק נטלתי על עצמי את התפקיד של שליח ציבור. כי הרגשה זו פורצת מהלב ואין מע־צור בפניה.

חדרה — חיים זמורה

חילול בתי־הכנסת בבני־ברק

ועד בית הכנסת המרכזי בשיכון ה' בבני ברק מפרסם את המודעה הבאה בחוצות בני ברק.

היו מקרים בעולם היהודי, בגר־מניה הנאצית ובאזורים כרוסיים באוקראינה, שפורעים אלמונים חיללו בתי כנסת ע"י ציורי גנאי וצלבי קרס.

עתוני כל העולם וכלי התקשורת פרסמו מחאות נגד הפשע.

והנה: במוצ"ק, צום עשרה בט־בת תשל"ג, לכלכו קירות בית הכנסת שלנו, בכתובות גנאי והשמ־צות נגד המועצה הדתית והחד"ר עלה, שיצא גם יו"ר ועד בית הכ־נסת שלנו.

ושוב במוצ"ק כ"ו באב שוב חולל בית הכנסת ע"י אנשי רשע ופשע, בכתובות גנאי ללא כל תקדים על קירות ורצפת בית הכנסת.

מתפללי בית הכנסת, לא ישלימו עם הפשע המתועב הזה ויעשו הכל לגלות את מבצעיהם.

הננו פונים במחאה נמרצת ל־מלכלכי הקירות, שולחיהם מפק־דיהם ומפרנסיהם:

המטרת פריצים העיר הזאת?

אנא, למען השם אל נא תחללו שוב ושוב את בתי הכנסת, שהם לפי ההלכה מקדש־מעט!

בל נהיה כהמקלקלים שבהם!

אל תורו במעשיכם הלכה לאנשי־דתיים שמותר לחלל בית כנסת כי־ישראל.

יחד עם זאת, הננו מופנים את הרבנים, אדמו"רים, גדולי התורה, ראשי ישיבות וראשי הציבור לבוא ולראות בעיניהם את חילול הקודש הנורא הזה, ואולי ימצאו סוף סוף לנכון להוציא דעת תורה וגינוי, נזוי וחרם נגד מעשי נבלה כאלה של „אלמונים באיצטלא דרבנן", המחללים שם שמים ושם בני ברק עיר התורה והישיבות.

שלמה זמרוני
יו"ר ועד בית הכנסת

בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון
למורשת השואה והמרד
הנפיק

מדליית זכרון

לציון שנת השלושים למרד בגיטו ביאליסטוק

כל המדליות ממוספרות

בגוף המדליה:
דיוקנו של מרדכי טננבוים־תמרוף, מפקד המרד

עיצוב גרפי: אליעזר ויסהוף

כנ	קוטר, מ"מ	משקל, גרם	מחיר, ל"י
ארד	59	100	30
ארד מוכסף	"	"	35
ארד מוזהב	"	"	40
כסף	"	90	170

הזמנות בימי א'—ה' בשעות 9—12 לפנה"צ:

בית לוחמי הגיטאות, ד.נ. אשרת 220 25, טל. 920412 (04)
אגודת שוחרי בית לוחמי הגיטאות, ארלוזורוב 102, ת"א, טל. 228696
ארגון יוצאי ביאליסטוק, דיזנגוף 158, ת"א, טל. 228205
ארגון אסירי הנאצים לשעבר, יבנה 15, ת"א, טל. 61 32 96

בשני המקומות הראשונים ניתן להשיג גם מדלית זכרון למרד גיטו וארשה; בהכנה — מדליה לזכרם של פרטיזאנים ולוחמי יערות יהודיים בארצות אירופה הכבושות ע"י גרמניה הנאצית.

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו
תיק עזבונות 2979/73

בענין עזבון המנוחה דבורה חביבה ז"ל ת.ז. 7025012 שנפטרה ביום 4.1.70 בבני ברק.

המבקש: שירי (דבורה) תגינה מרח' מעלה הנשר 7 רמת־גן ע"י ב"כ יעקב מקבל עו"ד אשר כתובתו למסירת מסמכים משפט־יים היא רח' ז'בוטינסקי 71, רמת־גן.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית ה־משפט בקשה ליתן צו המצהיר על ירושת המנוחה הנ"ל.

כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון הנ"ל והרוצה להת־נגד לבקשה, יגיש התנגדות ל־הרשם תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד דקר, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השמינית

פניה אל עובדי המדינה ומורים באיזור עכו ונהריה

מזכירי ועדות קלפי בשכר לבחירות לכנסת
נותר מספר מצומצם למזכירים באזורי עכו ונהריה

על המעוניינים לפנות אל משרדי בית משפט השלום בעכו בימים ג'—ד', 4—5 בספטמבר, בין השעות 16—18.

משבר ברלין
משבר קונגו
משבר קובה

תולדות עמי העולם ב25 השנים האחרונות נדונות בספר חדש בהוצאת "יבנה"

תולדות העמים בדורנו

מאת ד"ר מיכאל זיו — מרצה בכיר באוניברסיטת הנגב.
וד"ר י. מ. לנדאו — פרופסור חבר למזע המדינה באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטת בר־אילן.

בספר מפות צבעוניות, תמונות וכן רשימות הספרים לקריאה נוספת שיסייעו לקורא ליצור לעצמו תמונה מההתרחשות ההיסטורית המגוונת והמהירה שחלה במחצית היובל האחרונה.

המחיר הרגיל: 40 ל"י

לתקופה מוגבלת: —.24 ל"י בלבד

ועידת רחובות
על
צמיחה כלכלית בארצות מתפתחות

תפתח ביום רביעי, ח' אלול תשל"ג, 5.9.73, בשעה 6.00 בערב, באולם וויז בקרית האוניברסיטה העברית בירושלים.

דברי פתיחה — מר **אבא אבן**, שר החוץ
דברים — גב' **גולדה מאיר**, ראש הממשלה
ברכות — **נציגי המשתתפים**
הרצאות הפתיחה — מר **דוד הורוביץ**,
יו"ר הועדה והמועצה המייעצת, בנק ישראל
על „אחריות טבע ומשאבים אנושיים כגורמים לצמיחה כלכלית"
— **פרופ' סימון קוזנץ**,
חוג לכלכלה, אוניברסיטת הרווארד
על „פיתוח ארצות פחות מפותחות — לאחר מלחמת העולם השניה"

— הכניסה לפי הזמנות בלבד —

דיוני המליאה

באולם ויקס במכון ויצמן למדע, רחובות
ביום חמישי, ט' אלול תשל"ג, 6.9.73, מ־9.30 בבוקר ועד 5.30 אחה"צ

— **פרופ' ריצ'רד הוגארט**, ס/מנכ"ל יונסקו, פריז ירצה על „צמיחה כלכלית ואיכות החיים"
— **פרופ' ויקטור ל. אורקידי**, נשיא קולג' דה מכסיקו, מכסיקו, ירצה על „משאבים אנושיים במשקים מתפתחים — תחזיות"
— **פרופ' ג'ון פ. לואיס**, אוניברסיטת פרינסטון, ארה"ב ירצה על „תכנון ופיתוח כלכלי — מספר לקחים מהנסיון"
— **פרופ' הוליס ב. צ'נרי**, סגן נשיא הבנק העולמי, וואשינגטון, ירצה על „איסטרטגיות אלטרנטיביות לפיתוח כלכלי"

— הציבור מוזמן —

קבוצות עבודה

במדרשת פיינברג של מכון ויצמן למדע
ביום ראשון, 9.9.73, מ־9.30 בבוקר ועד 5.30 אחה"צ
ביום שני, 10.9.73, מ־9.30 בבוקר ועד 5.30 אחה"צ
ביום שלישי, 11.9.73, מ־9.30 בבוקר ועד 1.00 בצהרים

— הציבור מוזמן —

טכס נעילה

יתקיים באולם ויקס במכון ויצמן למדע, רחובות
ביום שלישי, י"ד אלול תשל"ג, 11.9.73, בשעה 6.30 בערב

דווח על עבודת קבוצות העבודה:
— **ד"ר ג'ון אדלר**, הבנק העולמי, וושינגטון
— **ד"ר מאיר חת**, מפקח על הבנקים, ישראל
— **מר דוד כוכב**, כלכלן ראשי, מערכת הבטחון
ברכות המעילה — נציגים ממשתתפי הועידה
דברי סיכום — **מר אבא אבן**, שר החוץ

— הכניסה לפי הזמנות —

מכירה פומבית

האגודה למלחמה בסרטן בישראל
מודיעה

הערב

בגל הקל בין השעות 10.00 בערב ו־1.00 אחר חצות, תשודר „מכירה פומבית" בעריכת זאב ענר ושמואל שי.

המאזינים יוכלו להתקשר בעת השידור ולהציע הצעותיהם בטלפון: 256121 תל־אביב (13 קוים). במסגרת התכנית יועמדו למכירה 11 פריטים יקרי ערך שבמרכזם:

* שקל ישראל (מכסף) של מלחמת היהודים 70-66 לספה"נ, שנה ב' למרד (67-68) — תרומתו האדיבה של ד"ר ראובן הכט
* רשום פורטרט של חנה רובינא, הגברת הראשונה של התיאטרון הישראלי. צוייר ע"י הצייר הרטא — מוינה בשנת 1938. תרומתה האדיבה של גב' רובינא
* ציור שמן של הצייר ברוך נחשון, מראשוני המתנחלים בחברון. תרומתו האישית של הצייר.

לתשומת לב: 1) על משתתף רדיו זה חלים הכללים של מכירה פומבית.
2) לרוכשי הפריטים בעלי ערך סנטימנטלי — המנהן קבלה המקנה זיכוי ממס עבור תרומה זו לפי סעיף א/45 לפקודת מס־הכנסה.

כל ההכנסות קודש למלחמה בסרטן

מן הרנסאנס לבארוק
ערב באך

המנצח: גארי ברתיני
הסולנים: גילה ירון סופראן, וילי הפרנס באריטון, עמנואל ברק כינור; גד לברטוב, צבי ליפשיץ, גאוסקה משידה, ולרי מאייסקי — ויולה, ויולה, חליל, צ'מבאלו

קונצ'רטו ברנדנבורגי מס' 6 ● קאנטאטה מס' 32
סינפוניה מתוך קאנטאטה מס' 209
קונצ'רטו בלה מינור להליל, כינור, צ'מבאלו ותזמורת

ירושלים
„בנייני האומה"
מוצ"ש 15.9 ב־8.30
כרטיסים „כהנא"

תל־אביב
אודיטוריום ע"ש רקנאטי
מוזיאון תל־אביב
מוצ"ש 22.9 ב־8.30
כרטיסים ב„אוזיר"

למנויים תלוש הנחה 81

האנסמבל הקאמרי הישראלי

נמשך חידוש ומכירת כרטיסי מנוי
בתל־אביב: במשרד האנסמבל הקאמרי רח' אבן גבירול 103, כל יום בין השעות 1—9 לפנה"צ ובימי ב' וד' 4.30—6.30 אחה"צ
בירושלים: משרד כהנא, רח' הרברט סמואל 1
בחיפה: משרד גרבר מרכז הכרמל שד' הנשיא 129